

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annettua lakia, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia sekä kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annettua lakia. Laeilla pantaisiin täytäntöön eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehty puitepäätös.

Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sisältäisi puitepäätöksessä edellytetyt säännökset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta. Laissa olisi säännökset sekä luovuttamismenettelyistä että luovuttamisen aineellisista edellytyksistä. Luovuttamismenettely poikkeaisi merkittävästi voimassa olevasta menettelystä. Lain mukaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta muihin Euroopan unionin jäsenvaltioihin päättäisivät Helsingin, Kuopion, Oulun ja Tampereen kärjäoikeudet. Luovuttamisasia tulisi kärjäoikeuden käsi-

teltäväksi syyttäjän pyynnöstä. Toimivaltaisia syyttäjiä olisivat edellä mainittujen kaupunkien kihlakunnan syyttäjänvirastojen syyttäjät. Kärjäoikeuden päätöksestä voisi valittaa korkeimpaan oikeuteen.

Merkittävin muutos luovuttamisen aineellisissa edellytyksissä olisi, että Suomen kansalaisia voitaisiin luovuttaa toiseen jäsenvaltioon samoin edellytyksin kuin muita henkilöitä. Omien kansalaisten luovuttamiselle voitaisiin kuitenkin asettaa sellaisia ehtoja, että heillä olisi aina mahdollisuus suorittaa toisessa jäsenvaltiossa tuomittu vapausrangastus Suomessa.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annettua lakia ei voitaisi enää soveltaa luovuttamiseen Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Euroopan unionin jäsenvaltioiden välistä luovuttamista koskevat säännökset sisältyisivät edellä mainittuun ehdotettuun lakiin. Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia voitaisiin sitä vastoin jatkossakin soveltaa Suomen sekä Ruotsin ja Tanskan välisissä suhteissa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan puitepäätöksen säännösten mukaisesti 1 päivänä tammikuuta 2004.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1. Johdanto.....	4
2. Nykytila.....	4
3. Puitepäätös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä.....	5
4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	8
5. Esityksen vaikutukset	13
5.1. Taloudelliset vaikutukset	13
5.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	14
6. Asian valmistelu.....	14
7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	15
1. Lakiehdotusten perustelut.....	15
1.1. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä.....	15
1 luku Yleiset säännökset	15
2 luku Luovuttaminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon.....	15
3 luku Luovuttaminen toisesta jäsenvaltiosta Suomeen	52
4 luku Erinäiset säännökset.....	58
5 luku Voimaantulo.....	61
1.2. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta	62
1.3. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä.....	64
1.4. Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa.....	66
2. Puitepäätöksen nojalla tehtävät ilmoitukset	69
3. Voimaantulo.....	70
4. Säättämisjärjestys	70
LAKIEHDOTUKSET	72
rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä.....	72
rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain muuttamisesta....	88
rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta.....	90
kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta.....	91

LIITE	93
RINNAKKAISTEKSTIT	93
rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain muuttamisesta.....	93
rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta	102
kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta.....	105
LIITE	107
NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS,	107
eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä.....	107

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Esitys sisältää ehdotuksen Euroopan unionin neuvoston puitepäättökseen eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä (EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1), jäljempänä puitepäättös, kansallisesta täytäntöönpanosta. Puitepäättös hyväksyttiin Euroopan unionin neuvostossa 13 päivänä kesäkuuta 2002.

Puitepäättös on osa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välistä oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa. Yhteistyö perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston määräyksiin. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan mukaan neuvosto voi tehdä puitepäättöksiä jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä. Puitepäättökset velvoittavat saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättävät kansallisten viranomaisten harkittavaksi muodon ja keinot. Puitepäättöksestä ei seuraa välitöntä oikeusvaikutusta, vaan se saatetaan voimaan kansallisin lainsäädäntötoimin.

Puitepäättös perustuu komission ehdotukseen, jonka se antoi 19 päivänä syyskuuta 2001 (EYVL C 332, 27.11.2001, s. 305). Komission ehdotus perustui erityisesti Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 koontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmiin, joiden mukaan jäsenvaltioiden olisi luovuttava muodollisesta rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevasta menettelystä tuomion täytäntöönpanoa pakoilevien, lopullisen tuomion saaneiden henkilöiden osalta ja korvattava se yksinkertaisesti näiden henkilöiden siirtämisellä. Yhdysvaltoihin 11 päivänä syyskuuta 2001 kohdistuneen terroristiskun johdosta puitepäättöstä koskevat neu-

vottelut saivat erityisaseman. Puitepäättökseen sisällöstä saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys Eurooppa-neuvostossa joulukuussa 2001.

Esityksessä ehdotetaan, että puitepäättös pantaisiin täytäntöön säätämällä erillinen laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja EU:n muiden jäsenvaltioiden välillä. Laki sisältäisi sekä aineelliset että menettelylliset säännökset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Puitepäättökseen täytäntöönpano edellyttää lisäksi eräiden muiden lakien muuttamista. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annettua lakia, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia sekä kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annettua lakia.

2. Nykytila

Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sääntelevät Suomessa sekä kansallinen lainsäädäntö että kansainväliset sopimukset. Kansallisen lainsäädännön osalta luovuttamista koskevat säännökset sisältyvät lakiin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta (456/1970), jäljempänä yleinen luovuttamislaki, sekä lakiin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä (270/1960), jäljempänä pohjoismainen luovuttamislaki.

Suomessa voimassa olevien kansainvälisten sopimusten osalta merkittävin on vuonna

1957 tehty rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 32/1971), jäljempänä eurooppalainen luovuttamissopimus. Lisäksi Suomi on saattanut kansallisesti voimaan eurooppalaisen luovuttamissopimuksen vuonna 1978 tehdyn lisäpöytäkirjan (SopS 15/1985) sekä vuonna 1977 tehdyn yleissopimuksen terrorismin vastustamisesta (SopS 16/1990).

Suomi on myös saattanut voimaan niin sanotun Schengenin yleissopimuksen (tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehty yleissopimus, SopS 23/2001), joka sisältää myös rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevia määräyksiä. Suomi on saattanut voimaan myös kaksi Euroopan unionin yhteistyössä tehtyä yleissopimusta. Nämä sopimukset ovat vuonna 1995 tehty yleissopimus yksinkertaistetusta menettelystä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisesta (SopS 73/1999) sekä vuonna 1996 tehty yleissopimus rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (SopS 71/1999). Luovuttamista koskevia määräyksiä sisältyy myös lukuisiin muihin rikosoikeudellista yhteistyötä koskeviin kansainvälisiin yleissopimuksiin sekä Suomen ja vieraan valtion välillä voimassa oleviin kahdenvälisiin luovuttamissopimuksiin.

Yleisen luovuttamislain säännökset muodostavat itsenäisen luovuttamissäännösten, jonka nojalla Suomen viranomaiset voivat suostua Suomessa olevan henkilön luovuttamiseen toiseen valtioon taikka pyytää toisessa valtiossa olevan henkilön luovuttamista Suomeen. Suomen viranomaiset voivat toimia lain nojalla, vaikka Suomen ja vieraan valtion välillä ei ole voimassa kansainvälistä sopimusta. Pelkästään lain nojalla Suomen viranomaisilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta luovuttaa Suomessa olevaa henkilöä toiseen valtioon, vaan Suomen viranomaisilla on lain nojalla vapaa harkintavalta siitä, suostuvatko ne toisen valtion luovuttamispyyntöön.

Suomen kansainväliset velvoitteet luovuttaa Suomessa olevia henkilöitä toiseen valti-

oon ja Suomen oikeudet saada oman pyyntönsä nojalla toisessa valtiossa oleva henkilö luovutettavaksi Suomeen perustuvat Suomen ja vieraan valtion välillä voimassa oleviin kansainvälisiin sopimuksiin. Jos sopimuksessa säädetyt edellytykset täyttyvät, Suomella on velvollisuus suostua toisen valtion luovuttamispyyntöön.

Yleisen luovuttamislain säännökset ovat yhdenmukaiset Suomen keskeisten voimassa olevien luovuttamista koskevien kansainvälisten yleissopimusten sisällön kanssa. Näin ollen Suomen viranomaiset voivat periaatteessa toimia pelkästään yleisen luovuttamislain nojalla ottaen kuitenkin huomioon kansainvälisistä sopimuksista aiheutuvat velvoitteet sekä niihin mahdollisesti sisältyvät määräykset, joista yleisessä luovuttamislaisissa ei ole säännöksiä. Yleinen luovuttamislaki toimii siis eräänlaisena puitelakina.

Pohjoismainen luovuttamislaki sitä vastoin perustuu yhteispohjoismaiseen lainsäädäntöön, eikä kansainväliseen sopimukseen. Laki sisältää suhteessa toisiin pohjoismaihin noudatettavan itsenäisen säännösten.

Perustuslain 9 §:n 3 momentti sisältää luovuttamismenettelyyn keskeisesti liittyvän säännöksen, jonka mukaan Suomen kansalaisia ei saa vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Sekä pohjoismaisen luovuttamislain että yleisen luovuttamislain mukaan Suomen kansalaisen luovuttaminen on kuitenkin rajoitetusti mahdollista. Yleinen luovuttamislaki mahdollistaa tietyissä tilanteissa Suomen kansalaisen luovuttamisen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

3. Puitepäättös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä

Puitepäättöksen tavoitteena on luoda Euroopan unionin jäsenvaltioiden välille uusi yhtenäinen luovuttamissäännöstö, joka korvaa voimassa olevan useaan eri kansainväliseen sopimukseen perustuvan sääntelyn. Puitepäättös korvaa 1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen jäsenvaltioiden välillä voimassa olevat luovuttamista koskevien kansainvälisten yleissopimusten vastaavat määräykset (31 ar-

tiklan 1 kohta). Näitä sopimuksia ovat edellä mainittu eurooppalainen yleissopimus ja sen vuonna 1978 tehty lisäpöytäkirja, vuonna 1977 terrorismin vastustamisesta tehty yleissopimus, Euroopan unionin yhteistyössä vuonna 1995 ja 1996 tehdyt sopimukset sekä Schengenin yleissopimuksen luovuttamista koskevat määräykset.

Korvattaviin sopimuksiin sisältyy myös kaksi yleissopimusta, joita Suomi ei ole saattanut kansallisesti voimaan. Nämä sopimukset ovat eurooppalaiseen yleissopimukseen 15 päivänä lokakuuta 1975 tehty lisäpöytäkirja sekä 26 päivänä toukokuuta 1989 Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden välillä tehty yleissopimus luovuttamispyyntöjen lähettämismenetelmien yksinkertaistamisesta ja nkykaikaistamisesta.

Puitepäättös ei vaikuta edellä mainittujen yleissopimusten soveltamiseen jäsenvaltioiden ja muiden valtioiden kuin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä.

Lisäksi puitepäättös sallii jäsenvaltioiden säilyttää välillään taikka tehdä uusia luovuttamista koskevia sopimuksia tai järjestelyjä edellyttäen, että kyseisten sopimusten tai järjestelyjen avulla voidaan syventää tai laajentaa puitepäättöksen sisältöä sekä edellyttäen, että ne entisestään yksinkertaistavat tai helpottavat puitepäättöksen luovuttamismenettelyjä (31 artiklan 2 kohta).

Jäsenvaltioilla on lisäksi ollut puitepäättöksen 32 artiklan nojalla oikeus ilmoittaa jatkavansa luovuttamispyyntöjen täytäntöönpanoa ennen 1 päivää tammikuuta 2004 sovellettavan luovuttamismenettelyn mukaisesti, jos pyynnön perusteena oleva teko on tehty ennen 7 päivää elokuuta 2002. Ranska, Italia ja Itävalta ovat antaneet edellä mainitun mukaisen lausuman.

Puitepäättös sisältää sekä aineelliset että menettelylliset säännökset luovuttamismenettelystä jäsenvaltioiden välillä. Vaikka puitepäättöksessä on omaksuttu pidätysmääräyksen käsite, siinä tarkoitettussa menettelyssä on kuitenkin kyse rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta. Puitepäättöksen 1 artiklassa määritellään, että pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinniottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapau-

denmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten. Artiklan mukaan jäsenvaltiot panevat pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja puitepäättöksen määräysten mukaisesti.

Puitepäättöksen 2 artikla määrittelee pidätysmääräyksen soveltamisalan. Sen mukaan pidätysmääräys voidaan ensinnäkin antaa sellaisista teoista, joista määräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kaksitoista kuukautta. Jos pyynnön perusteena olevasta teosta on annettu rangaistustuomio tai turvaamistoimenpidettä koskeva päätös, määräys voidaan antaa sellaisista seuraamuksista, joiden kesto on vähintään neljä kuukautta. Tällaisten tekojen osalta luovuttamisen edellytykseksi voidaan asettaa se, että pidätysmääräyksen perusteena olevat teot ovat täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikoksia niiden rikostunnusmerkistöstä tai luokittelusta riippumatta (2 artiklan 4 kohta).

Puitepäättöksen 2 artiklan 2 kohta sisältää lisäksi luettelon sellaisista rikoksista, joista luovutetaan ilman, että täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio tutkii teon rangaistavuutta (kaksoisrangaistavuus). Luetteloon sisältyvien tekojen osalta luovuttamiseen tulee siis puitepäättöksen edellytysten täytyessä suostua riippumatta siitä, onko teko rangaistava täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Lisäedellytyksenä on, että luetteloon kuuluvista teoista voi pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta. Luetteloon sisältyy 32 rikosta tai rikostyyppiä. Se, onko tietty teko luetteloon sisältyvä, arvioidaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Neuvosto voi yksimielisellä päätöksellään laajentaa tai muuttaa luettelon sisältöä.

Puitepäättöksen 3 artiklassa luetellaan ehdottomat kieltäytymisperusteet, joiden nojalla luovuttamisesta tulee aina kieltäytyä. Nämä perusteet liittyvät yleiseen armahdukseen, toisessa jäsenvaltiossa samasta asiasta jo an-

nettuun lopulliseen tuomioon ja luovutettavaksi pyydetyn ikään.

Puitepäätöksen 4 artikla sisältää taas säännökset harkinnanvaraisista kieltäytymisperusteista. Nämä perusteet liittyvät kaksoisrangaistavuuteen, samasta asiasta jo annettuihin päätöksiin, vanhentumiseen, kansalaisuuteen tai vakinaiseen asumiseen täytäntöönpanojäsenvaltiossa sekä pyynnön perusteena olevan teon tekopaikkaan.

Puitepäätöksen periaatteena on, että myös jäsenvaltioiden omia kansalaisia luovutetaan. Puitepäätöksen 31 artiklan 1 kohta kuitenkin sallii Itävallan kieltäytyä omien kansalaisten luovuttamisesta, jos teko, josta pidätysmääräys on annettu, ei ole Itävallan lainsäädännön mukaan rangaistava. Itävallalle sallittu poikkeus on voimassa vain siihen asti kun se on ehtinyt muuttaa kansallista lainsäädäntöään ja enintään vuoden 2008 loppuun.

Puitepäätös oikeuttaa myös ehtojen asettamiseen, josta on säännökset puitepäätöksen 5 artiklassa. Artiklan mukaan ehtoja voidaan asettaa tilanteissa, jotka liittyvät poissaolotuomioihin, elinkautisrangaistuksiin ja kansalaisuuteen tai vakinaiseen asumiseen täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa.

Menettelyn osalta puitepäätös ei sisällä täydellisiä säännöksiä, vaan ainoastaan säännökset, joiden puitteissa jäsenvaltioiden tulee toimia. Jäsenvaltioille jää kansallisen täytäntöönpanon osalta suhteellisen paljon harkintavaltiaan sen suhteen, miten puitepäätöksen mukainen menettely kansallisesti toteutetaan.

Puitepäätöksen 6 artikla sisältää pidätysmääräyksen antavan ja sen täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen määritelmät. Jokainen jäsenvaltio voi valita, mitkä sen viranomaisista toimivat näissä tehtävissä. Niiden valinnan osalta keskeistä on, että toimivaltainen viranomais on oikeusviranomais. Puitepäätöksen 7 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat käyttää menettelyssä myös keskusviranomaisia, mutta ne toimivat vain oikeusviranomaisia avustavissa tehtävissä.

Pidätysmääräyksen sisältö on määritelty puitepäätöksen 8 artiklassa. Sen osalta keskeistä on, että määräyksessä ei tarvitse esittää päätöstä, joka on määräyksen perusteena, vaan pelkästään ilmoitus siitä, että tarvittava päätös on olemassa, on riittävä. Pidätysmääräyksen käsitteellä voidaan katsoa tarkoit-

tavan etsityn henkilön kiinniottamista ja luovuttamista koskevaa pyyntöä. Puitepäätöksen mukaisessa menettelyssä esitetään vain yksi pyyntö, joten menettely on yksivaiheinen.

Pidätysmääräys toimitetaan pääsääntöisesti Schengenin tietojärjestelmässä. Jos henkilön olinpaikka tunnetaan, määräys voidaan toimittaa myös suoraan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle. Määräyksen toimittamisessa voidaan käyttää hyväksi myös Euroopan oikeudellista verkostoa sekä Interpolia (9 ja 10 artikla).

Puitepäätöksen 11–14 artikla sisältävät säännöksiä, joiden tarkoituksena on huolehtia luovutettavaksi pyydetyn henkilön oikeusturvasta. Kun etsitty henkilö otetaan kiinni, hänelle on annettava tieto pidätysmääräyksen sisällöstä. Lisäksi henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa ja tulkkia täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti (11 artikla). Kun luovutettavaksi pyydetty henkilö on otettu kiinni, päätöksen henkilön säilössä pitämisen jatkamisesta tekee täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomais. Henkilöä ei ole pakko pitää säilössä menettelyn aikana, kunhan pidätysmääräyksen täytäntöönpano on muutoin turvattavissa. Henkilöllä on myös mahdollisuus suostua luovuttamiseensa. Jos hän näin tekee, tulee suostumus ilmoittaa täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle. Jos henkilö ei anna suostumusta luovuttamiseensa, hänellä on oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimesta täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Myös puitepäätöksen 26 artikla erityisesti huolehtii luovutettavaksi pyydetyn henkilön oikeuksista. Sen mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta aiheutunut vapaudenmenetys tulee vähentää pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa tuomittavasta vapausrangaistuksesta.

Pidätysmääräyksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on nopeuttaa luovuttamismenettelyä. Tämän voidaan katsoa olevan myös luovutettavaksi pyydetyn henkilön edun mukaisena, sillä tavoitteena tulisi olla, että aika, jonka henkilö on vapautensa menettäneenä menettelyn takia, on mahdollisimman lyhyt. Puitepäätöksen 17 artikla sisältää säännökset menettelyssä noudatettavista määräajoista, joi-

den noudattamisen tavoitteena on saada menettely mahdollisimman nopeaksi. Jos henkilö suostuu luovuttamiseensa, lopullinen päätös pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta olisi tehtävä 10 päivän kuluessa suostumuksen antamisesta. Muissa tapauksissa päätös olisi tehtävä 60 päivän kuluessa henkilön kiinniottamisesta. Erityistapauksissa molempia määräaikoja voidaan pidentää 30 päivällä. Puitepäätöksen 23 artiklan mukaan varsinainen luovuttaminen tulee suorittaa 10 päivän kuluessa lopullisen luovuttamispäätöksen tekemisestä.

Puitepäätös sisältää myös yksityiskohtaiset säännökset niin sanotusta erityissäännöstä eli oikeudesta syyttää luovutettua henkilöä muista rikoksista kuin luovuttamisen perusteena olleesta rikoksesta (27 artikla). Pääsääntönä on, ettei luovutettua henkilöä saa syyttää, tuomita tai muuten riistää häneltä vapautta ennen luovuttamista tehdyistä muista kuin luovuttamisen perusteena olleista rikoksista. Pääsääntöön on kuitenkin tehty tietyt poikkeuksia, jotka on lueteltu 27 artiklan 1 ja 3 kohdassa. Poikkeukset koskevat muun muassa sellaisia tekoja, joista ei voi seurata vapausrangaistusta.

Puitepäätös sisältää myös yksityiskohtaiset säännökset luovutetun henkilön edelleen luovuttamisesta toiseen valtioon (28 artikla). Pääsääntönä on, että luovutettua henkilöä ei luovuteta edelleen toiseen jäsenvaltioon, elleivät tietyt puitepäätöksessä luetellut edellytykset täyty. Luovutettua henkilöä ei luovuteta edelleen Euroopan unionin ulkopuoliseen valtioon, jos henkilön alun perin luovuttanut jäsenvaltio ei anna tähän lupaa.

Puitepäätökseen sisältyy myös useita säännöksiä erityisistä menettelyistä, joita voidaan soveltaa luovuttamismenettelyn yhteydessä. Tällaiset säännökset koskevat muun muassa luovutettavaksi pyydetyn henkilön kuulemistä tai väliaikaista siirtämistä (18 ja 19 artikla), luovuttamisen lykkäämistä ja ehdollista luovuttamista (24 artikla) sekä omaisuuden luovuttamista (29 artikla).

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on puitepäätösten osalta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 35 artiklan mukainen toimivalta antaa ennakkoratkaisuja sekä ratkaista jäsenvaltioiden välisiä riitoja. Suomi on Amsterdamin sopimuksen hyväksymiskir-

jan tallettamisen yhteydessä antanut julistuksen, jonka mukaan Suomi on hyväksynyt Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisutoimivallan siten, että ennakkoratkaisuja voivat pyytää kaikki tuomioistuimet.

Puitepäätöksen 34 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava puitepäätöksen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 31 päivä joulukuuta 2003.

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on panna Suomessa täytäntöön Euroopan unionin jäsenvaltioiden hyväksymä puitepäätös. Tarkoituksenmukaiseksi on katsottu, että puitepäätös pantaisiin täytäntöön säätämällä erillinen laki (jäljempänä EU-luovuttamislaki), joka sisältäisi puitepäätöksen edellyttämän EU:n jäsenvaltioita koskevan sääntelyn. Koska puitepäätös ei ole suoraan sovellettavaa oikeutta, ehdotettu laki sisältää kattavasti puitepäätöksen sisältöä vastaavaan sääntelyyn. Puitepäätös velvoittaa Suomea saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättää kansalliseen harkintaan toteuttamisen muodot ja keinot. Ehdotetussa laissa ei ole noudatettu puitepäätöksen terminologiaa, vaan Suomen voimassa olevan lainsäädännön vastaavia käsitteitä. Puitepäätöksen terminologian omaksumista tärkeämpänä on pidetty, että rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan kolmen lain käsitteet ovat yhdenmukaiset.

Voimassa olevan lain mukaan EU:n jäsenvaltioita koskeva sääntely sisältyy yleiseen luovuttamislakiin lukuun ottamatta Ruotsia ja Tanskaa, joiden osalta säännökset ovat pohjoismaisessa luovuttamislaiissa. Esityksen mukaan yleisen luovuttamislain EU:n jäsenvaltioita koskevat erityissäännökset kumotaisiin. Yleisen luovuttamislain mukainen menettely jäisi voimaan ja sitä sovellettaisiin luovuttamiseen niihin valtioihin, jotka eivät ole Euroopan unionin jäsenvaltioita eivätkä pohjoismaita. Puitepäätöksen mukainen menettely poikkeaisi niin merkittävästi yleisen luovuttamislain ja pohjoismaisen luovuttamislain mukaisesta menettelystä, että menettelyn sisällyttämistä kyseisiin lakeihin ei ole pidetty toimivana ratkaisuna.

Keskeisin uudistus menettelyn osalta olisi, että rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta päättävät viranomaiset muuttuisivat Euroopan unionin jäsenvaltioiden osalta täysin eri viranomaisiksi. Yleisen luovuttamislain 14 §:n 1 momentin mukaan oikeusministeriö ratkaisee myös Euroopan unionin jäsenvaltioiden osalta, onko luovuttamispyyntöön suostuttava. Pohjoismaiden osalta luovuttamisesta päättää sisäasiainministeriö. Esityksen mukaan puitepäätöksen mukaisessa menettelyssä luovuttamisesta päättäisivät EU-luovuttamislain 11 §:ssä määritellyt neljä käräjäoikeutta. Kyseiset käräjäoikeudet olisivat Helsingin, Kuopion, Oulun ja Tampereen käräjäoikeudet. Päätöksenteon siirtäminen oikeusministeriöstä mainittuihin käräjäoikeuksiin perustuu puitepäätöksen 6 artiklaan, jonka mukaan päätöksenteko tulee siirtää oikeusviranomaiselle. Puitepäätöksen tavoitteena on, että luovuttamista koskevan päätöksenteon tulisi perustua oikeusviranomaisten oikeudellisiin päätöksiin. Oikeusministeriö tulisi esityksen mukaan jatkossa päättämään luovuttamisesta niiden valtioiden osalta, jotka eivät ole Euroopan unionin jäsenvaltioita eivätkä pohjoismaita.

Menettelyn osalta keskeinen uudistus olisi myös se, että syyttäjät tulisivat voimassa olevasta laista poiketen olemaan keskeisessä asemassa EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä. EU-luovuttamislain 12 §:n mukaan toimivaltaisia syyttäjiä olisivat edellä mainittujen neljän kaupungin kihlakunnan syyttäjänvirastojen syyttäjät. Kun luovutettavaksi pyydetty henkilö olisi saatu kiinni Suomessa, tulisi syyttäjän huolehtia asian valmistelusta ja toimittaa käräjäoikeudelle pyyntö luovuttamista koskevan päätöksen tekemisestä (EU-luovuttamislain 22 ja 24 §).

EU-luovuttamislakiin sisältyisi joitakin erityisäännöksiä menettelystä käräjäoikeudessa (25—33 §). Muilta osin menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä rikosasiain käsittelystä käräjäoikeudessa säädetään. Käräjäoikeuden päätöksestä voitaisiin valittaa korkeimpaan oikeuteen valituslupaa pyytämättä. Yleisen luovuttamislain mukaisessa menettelyssä korkeimmalta oikeudelta voidaan pyytää lausunto ennen kuin oikeusministeriö tekee asiassa päätöksen (16 §).

Myös poliisin asema EU-luovuttamislain

mukaisessa menettelyssä poikkeaisi voimassa olevan lain mukaisesta asemasta. EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä keskusrikospoliisi tekisi luovutettavaksi pyydetyn henkilön kiinniottamisen jälkeen hänelle tietyt ilmoitukset ja tiedustelut (21 §). Yleisen luovuttamislain 15 §:n mukaan keskusrikospoliisi suorittaa sitä vastoin kiinniottamisen jälkeen luovuttamisasian tutkinnan.

Verrattuna voimassa olevaan menettelyyn poliisin asema muuttuisi myös siltä osin, että luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöön ottamista koskevassa käräjäoikeuden käsittelyssä säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskevan vaatimuksen esittäisi aina syyttäjä (EU-luovuttamislain 18 §). Esityksen mukaan kuka tahansa pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi tehdä luovutettavaksi pyydetyn säilöön ottamista koskevan päätöksen, mutta tämän jälkeen asia siirtyisi syyttäjän vastuulle (EU-luovuttamislain 17 §). Tämä poikkeaa voimassa olevan yleisen luovuttamislain 19 ja 20 §:n ja pakkokeinolain (450/1987) mukaisesta sääntelystä, jonka mukaan pidättämiseen oikeutettu virkamies esittää käräjäoikeudessa säilöissäpidon voimassa pitämistä koskevan vaatimuksen. Poikkeaminen on katsottu perustelluksi erityisesti siitä syystä, että syyttäjällä olisi keskeinen asema EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä. Muilta osin esityksessä ehdotettu luovutettavaksi pyydetyn henkilön kiinniottamista ja säilössä pitämistä koskeva sääntely pääpiirteissään vastaisi voimassa olevan lain mukaista menettelyä.

Menettelyn osalta keskeinen muutos olisi myös se, että Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä luovuttamismenettelyssä siirryttäisiin niin sanottuun yksivaiheiseen menettelyyn. Voimassa olevan menettelyn mukaan luovuttamista pyytävä jäsenvaltio ensin esittää etsittyä henkilöä, jonka olinpaikkaa ei tiedetä, koskevan väliaikaista säilöönottoa koskevan pyynnön. EU:n jäsenvaltioiden välillä tällainen pyyntö esitetään pääsääntöisesti Schengenin yleissopimuksen 95 artiklan mukaisella ilmoituksella Schengenin tietojärjestelmässä (SIS). Schengenin yleissopimuksen 64 artiklan mukaan kyseinen ilmoitus vastaa niin sanottua väliaikaista säilöönottoa koskevaa pyyntöä. Ilmoitus käytännössä vastaa Interpolin järjestelmässä esitettyä kansainvälis-

tä etsintäkuulutusta. Tällaisen pyynnön perusteella luovutettavaksi etsitty henkilö voidaan ottaa kiinni. Tämän jälkeen luovuttamista pyytävän jäsenvaltion toimivaltainen viranomais on toimittanut erillisen luovuttamispyynnön, jonka on tullut sisältää se oikeudellinen päätös, jonka perusteella luovuttamista pyydetään. EU:n jäsenvaltioiden välisessä voimassa olevassa niin sanotussa yksinkertaistetussa luovuttamismenettelyssä erillisen luovuttamispyynnön toimittaminen ei ole ollut tarpeellista jos riittävät tiedot on saatu jo aikaisemmassa vaiheessa.

EU-luovuttamislain 13 ja 14 § sisältäisivät kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön toimittamistapaa, sisältöä ja muotoa koskevat vaatimukset. Säännösten mukaan EU:n jäsenvaltioiden välisessä luovuttamismenettelyssä esitettäisiin vain yksi pyyntö, joka sisältäisi sekä kiinniottamista että luovuttamista koskevan pyynnön. Pyyntö toimitettaisiin yleensä Schengenin tietojärjestelmän välityksellä ja pyynnön tulisi sisältää ainoastaan maininta oikeudellisesta päätöksestä, johon pyyntö perustuu. Jos luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka Suomessa tunnettaisiin, pyyntö voitaisiin toimittaa suoraan toimivaltaiselle syyttäjälle.

Keskusrikospoliisilla olisi keskeinen asema pyyntöjen välittämisessä, sillä sen yhteydessä toimii Schengenin tietojärjestelmän kansallinen tietojärjestelmäyksikkö (SIRENE). Esityksen mukaan keskusrikospoliisilla tulisi olla tieto kaikista Suomessa vireillä olevista EU-luovuttamislain mukaisista asioista. Lisäksi keskusrikospoliisin yhteydessä toimiva SIRENE-toimisto toimisi puitepäätöksen 7 artiklan mukaisena pyyntöjä välittävänä keskusviranomaisena.

Keskeistä uudistuksessa olisi myös määräaikojen noudattaminen, koska puitepäätöksen tarkoituksena on merkittävästi nopeuttaa jäsenvaltioiden välistä menettelyä. Luovuttamisasia tulisi lainvoimaisesti ratkaista 60 päivän kuluessa luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta.

EU-luovuttamislaki sisältäisi säännöksiä myös toisesta jäsenvaltiosta olevan henkilön luovuttamisesta Suomeen. Jos luovuttamista Suomeen pyydetäisiin syytetoimenpiteitä varten, olisi syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa ri-

kosasiassa, toimivaltainen tekemään pyynnön (54 §). Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevat pyynnöt olisi toimivaltainen esittämään Rikosseuraamusvirasto. Yleisen luovuttamislain 26 §:n mukaan luovuttamispyynnön tekee oikeusministeriö, joko itsenäisesti taikka poliisi- tai syyttäjäviranomaisen taikka rangaistuksen täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen aloitteesta.

Luovuttamisen aineellisten edellytysten osalta keskeisin uudistus olisi, että Suomen kansalaisia tulisi EU-luovuttamislain mukaan luovuttaa EU:n jäsenvaltioihin samoin edellytyksin kuin muitakin henkilöitä. Yleisen luovuttamislain 2 §:n 2 momentin mukaan EU:n jäsenvaltioihin voidaan rajoitetusti luovuttaa Suomen kansalaisia. Rajoituksena ensinnäkin on, että luovuttaminen voi tapahtua vain oikeudenkäyntiä varten. Näin ollen luovuttaminen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten ei ole mahdollista. Lisäksi luovuttaminen on mahdollista vain vakavista rikoksista eli rikoksista, joista voisi Suomen lain mukaan seurata vähintään neljän vuoden vankeusrangaistus. Myöskään poliittisesta rikoksesta taikka rikoksesta, joka on tehty Suomessa tai Suomen alueeseen rinnastettavassa paikassa, ei voida luovuttaa Suomen kansalaista. Kyseinen 2 momentti ehdotetaan esityksessä kumottavaksi, eikä EU-luovuttamislaki sisältäisi vastaavia Suomen kansalaisen luovuttamista koskevia rajoituksia. Esityksen Suomen kansalaisten luovuttamista koskevat ratkaisut perustuvat puitepäätökseen, joka ei mahdollista muunlaista asemaa omille kansalaisille.

Vaikka EU-luovuttamislaki asettaa Suomen kansalaiset samaan asemaan kuin muut henkilöt, on laissa tiettyjä kansalaisia koskevia erityissäännöksiä, jotka puitepäätös sallii. EU-luovuttamislain 5 §:n 4 kohdan mukaan tilanteissa, joissa luovuttamispyyntö koskee vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa ja luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen, joka haluaa suorittaa kyseisen vapausrangaistuksen Suomessa, tulee luovuttamisesta kieltäytyä. Myös Suomessa pysyvästi asuvien henkilöiden osalta voitaisiin vastavassa tilanteessa tiettyjen edellytysten täytyessä kieltäytyä luovuttamasta (6 §:n 6 kohta). Jos luovuttamisesta tällä perusteella kieltäytään, pyynnön perusteena oleva vapaus-

rangaistus tulisi suorittaa Suomessa.

EU-luovuttamislain 8 §:n mukaan tilanteissa, joissa Suomen kansalainen luovutetaan syytetoimenpiteitä varten toiseen jäsenvaltioon, luovuttamisen ehdoksi on asetettava, jos luovutettavaksi pyydetty on pyytänyt saada suorittaa rangaistuksen Suomessa, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen, että se välittömästi tuomion tultua lainvoimaiseksi palauttaa luovutetun Suomeen suoritamaan pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa mahdollisesti tuomittua vapausrangaistusta. Säännös vastaa esityksessä kumottavaksi ehdotetun yleisen luovuttamislain 12 §:n 2 momentin sisältöä. Myös Suomessa pysyvästi asuvien henkilöiden osalta ehto voitaisiin tiettyjen edellytysten täytyessä vastavassa tilanteessa asettaa.

Keskeistä luovuttamisen aineellisten edellytysten osalta myös olisi, että EU-luovuttamislaki ei sisältäisi poliittisia rikoksia eikä sotilasrikoksia koskevaa kieltäytymisperustetta. Puitepäätös ei mahdollista tällaisten kieltäytymisperusteiden asettamista, sillä puitepäätös sisältää säännökset kaikista niistä perusteista, joiden nojalla luovuttamisesta voidaan kieltäytyä. EU:n jäsenvaltioiden välillä ei voitaisi myöskään enää soveltaa yleisen luovuttamislain 8 §:n mukaista kieltäytymisperustetta, jonka mukaan luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos luovuttaminen henkilön ikään, terveydentilaan tai muihin henkilökohtaisiin seikkoihin katsoen taikka erityisiin olosuhteisiin nähden olisi inhimillisistä syistä kohtuutonta.

EU-luovuttamislain 5 § sisältäisi säännökset ehdottomista kieltäytymisperusteista eli perusteista, joiden ollessa olemassa luovuttamisesta tulisi aina kieltäytyä. Nämä perusteet koskisivat ensinnäkin yleistä armahdusta (1 kohta) sekä luovutettavaksi pyydetyn ikää (3 kohta). Lisäksi luovuttamisesta tulisi aina kieltäytyä, jos luovutettavaksi pyydetty olisi Suomessa tai jossakin toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa lainvoimaisesti tuomittu pyynnön perusteena olevasta teosta (2 kohta). Mainittua 1 kohtaa vastaavaa kieltäytymisperustetta ei sisälly yleiseen luovuttamislakiin ja 2 kohtaa koskeva kieltäytymisperuste on laajempi kuin yleisen luovuttamislain 10 §, joka mahdollistaa luovuttamisesta kieltäytymisen vain Suomessa annettu-

jen tuomioiden perusteella. Mainitut 1—3 kohdan kieltäytymisperusteet ovat myös puitepäätöksen mukaan ehdottomia kieltäytymisperusteita. Muut 5 §:n kieltäytymisperusteet ovat puitepäätöksen mukaan harkinnanvaraisia kieltäytymisperusteita, jotka on esityksessä kuitenkin katsottu tarpeelliseksi tietyin rajoituksin sisällyttää ehdottomiin kieltäytymisperusteisiin. Kyseiset 4 ja 5 kohdan kieltäytymisperusteet koskevat edellä mainittua Suomen kansalaisen luovuttamista vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten sekä Suomessa tehtyjä tekoja. Lisäksi 5 §:n 6 kohtaan ehdotetaan otettavaksi kieltäytymisperuste, josta puitepäätös ei sisällä suoraanlaisia säännöksiä. Kyseisen perusteen nojalla luovuttamisesta tulisi muun muassa kieltäytyä, jos voidaan perustellusti olettaa, että luovutettavaksi pyydetty joutuisi ihmisoikeusloukkauksen kohteeksi.

EU-luovuttamislain 6 § sisältäisi säännökset harkinnanvaraisista kieltäytymisperusteista. Nämä perusteet liittyisivät ensinnäkin tilanteisiin, joissa pyynnön perusteena olevaan tekoon liittyvä asia olisi jo vireillä tai se olisi jo käsitelty Suomessa tai toisessa valtiossa (1—3 kohta ja 7 kohta). Lisäksi pykälään sisältyisi pyynnön perusteena olevan teon kokonaan liittyviä kieltäytymisperusteita (4 ja 8 kohta), teon vanhentumiseen liittyvä kieltäytymisperuste (5 kohta) sekä edellä mainittu kieltäytymisperuste, joka koskee Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä, joka pyytää saada suorittaa pyynnön perusteena olevan vapausrangaistuksen Suomessa (6 kohta). Kyseiset kieltäytymisperusteet ovat myös puitepäätöksen mukaan harkinnanvaraisia kieltäytymisperusteita. Joihinkin niistä on kuitenkin lisätty lisäedellytyksiä.

EU-luovuttamislain 2 ja 3 §:ssä säädetään luovuttamisen yleisistä edellytyksistä. Jos luovuttamista pyydetään syytetoimenpiteitä varten luovuttamiseen suostuttaisiin, jos pyynnön perusteena olevasta teosta pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa säädetty ankaran rangaistus on vähintään vuoden vapausrangaistus ja teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos. Säännös merkitsee luovuttamiskelpoisen rikoksen rangaistavuutta koskevan kynnyksen laskemista. Yleisen luovuttamislain 4 §:n 2 momentin mukaan Euroo-

pan unionin jäsenvaltioon voidaan luovuttaa sellaisesta rikoksesta, josta Suomessa vastavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan säädetty ankaran rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta ja josta pyynnön esittäneen valtion lain mukaan saattaa seurata vapausrangaistus, jonka enimmäisaika on vähintään vuosi. Säännöstä voidaan soveltaa vain henkilöihin, jotka eivät ole Suomen kansalaisia. Esityksen mukaan mainittu yleisen luovuttamislain säännös kumottaisiin. EU-luovuttamislain 2 § edellyttäisi, että pyynnön perusteena oleva teko olisi Suomen lain mukaan rikos, eikä edellytyksenä olisi voimassa olevan lain mukaisesti, että Suomessa teosta voisi seurata vähintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus. Esityksessä ehdotetaan, että myös yleisen luovuttamislain 4 §:n 3 momentti kumottaisiin. Kyseinen säännös mahdollistaa muun kuin Suomen kansalaisen luovuttamisen Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä vuonna 1996 tehdyn yleissopimuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta salahankeesta tai yhteenliittäytymisestä, vaikka teko ei ole Suomen lain mukaan rangaistava.

Myös EU-luovuttamislaissa vaatimuksesta, jonka mukaan pyynnön perusteena olevan teon tulee olla Suomen lain mukaan rikos, on joiltain osin luovuttu. Luopumisen voidaan katsoa olevan laajempi kuin edellä mainitussa yleisen luovuttamislain 4 §:n 3 momentissa. EU-luovuttamislain 3 §:n 1 momentin mukaan luovuttamiseen suostutaan riippumatta siitä, onko pyynnön perusteena oleva teko Suomen lain mukaan rikos, jos teko on pyynnön esittäneen jäsenvaltion lain mukaan 2 momentissa tarkoitettu teko ja kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankaran rangaistus teosta on vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus. Pykälän 2 momentti sisältää luetelon 32 rikoksesta tai rikostyyppistä. Jos pykälässä säädetyt edellytykset täytyisivät, tulisi luovuttamiseen suostua, vaikka pyynnön perusteena oleva teko ei olisi Suomen lain mukaan rikos. Käytännössä lähes kaikki 3 §:ssä tarkoitetut teot olisivat kuitenkin Suomen lain mukaan rikoksia. Mahdollista kuitenkin on, että 3 §:n edellytykset täytyisivät sellaisten tekojen osalta, jotka eivät ole Suomessa rikoksia.

Edellä mainitut EU-luovuttamislain luovut-

tamisen edellytyksiä koskevat 2 ja 3 § soveltaisivat samalla tavoin sekä Suomen kansalaisiin että muihin luovutettavaksi pyydettyihin henkilöihin.

Kuten edellä on todettu, puitepäätöksen mukaan jäsenvaltiot voivat jatkaa niiden välillä voimassa olleiden järjestelyjen soveltamista, jos niiden avulla voidaan syventää tai laajentaa puitepäätöksen sisältöä ja jos ne entisestään yksinkertaistavat tai helpottavat puitepäätöksen luovuttamismenettelyjä. Suomessa on voimassa tällainen pohjoismaiseen luovuttamislakiin perustuva järjestely suhteessa Ruotsiin ja Tanskaan.

Pääsääntöisesti pohjoismainen menettely on sellainen, että lähes kaikissa tapauksissa se on suotuisampi kuin puitepäätöksen mukainen menettely, koska se mahdollistaa luovuttamisen useammassa tilanteissa. Tilanteet, joissa näin ei olisi, liittyvät erityisesti omien kansalaisten asemaan, poliittisiin rikoksiin sekä tiettyihin menettelysääntöksiin. Koska pohjoismainen menettely on pääsääntöisesti tehokkaampi menettely kuin puitepäätöksen mukainen menettely, Suomi, Tanska ja Ruotsi ovat yhdessä päättäneet jatkaa pohjoismaisen luovuttamislain soveltamista välisissään suhteissa. Suomi onkin 6 marraskuuta 2002 jättänyt neuvoston pääsihteeristölle ilmoituksen, jossa todetaan, että Tanska, Suomi ja Ruotsi tulevat jatkamaan keskinäisissä suhteissaan voimassa olevan yhdenmukaisen lainsäädännön soveltamista siltä osin kuin se syventää tai laajentaa puitepäätöksen sisältöä taikka entisestään yksinkertaistaa tai muuten helpottaa etsittyjen henkilöiden luovuttamista koskevia menettelyjä. Ruotsi ja Tanska ovat jättäneet vastaavanlaiset ilmoitukset.

Koska pohjoismainen menettely ei kuitenkaan kaikilta osin ole yhtä pitkälle menevä kuin puitepäätös, pohjoismaiden kesken on sovittu siitä, että yhdenmukaisia pohjoismaisia luovuttamislakeja tullaan kehittämään niin, että ne kokonaisuudessaan menevät paremmalle kuin puitepäätöksen mukainen järjestelmä. Pohjoismaiden kesken on kuitenkin tultu siihen tulokseen, että tätä tarkistamista ei voida tehdä sellaisessa aikataulussa, että uusi järjestelmä olisi voimassa 1 päivänä tammikuuta 2004.

Esityksessä ehdotetaan, että siihen asti kunnes pohjoismaisten luovuttamislakien

säännökset on saatu tarkistettua kaikilta osin puitepäättöksen vaatimuksia vastaaviksi, sovellettaisiin Suomen sekä Ruotsin ja Tanskan välisissä suhteissa EU-luovuttamislain säännöksiä niissä tilanteissa, joissa sen säännökset mahdollistavat luovuttamisen, vaikka pohjoismainen luovuttamislaki ei tätä mahdollistaisi. Esityksen mukaan Suomen sekä Ruotsin ja Tanskan välisissä suhteissa kuitenkin pääsääntöisesti sovelletaan pohjoismaista luovuttamislakia erityislakina. Jos yksittäisessä tapauksessa sisäasianministeriö toteaisi, että henkilön luovuttaminen ei olisi mahdollista pohjoismaisen luovuttamislain mukaan, asia siirrettäisiin käsiteltäväksi EU-luovuttamislain mukaisessa järjestyksessä (pohjoismaisen luovuttamislain 9a §). Tämä ei kuitenkaan sulkisi pois mahdollisuutta soveltaa alusta alkaen EU-luovuttamislain mukaista menettelyä. Pohjoismaisen luovuttamislain 21 §:n 4 momentissa olisi vastaavat säännökset tilanteista, joissa pyydetään lupaa henkilön edelleen luovuttamiselle tai henkilön syyttämiseksi muista kuin luovuttamispyynnössä tarkoitetuista rikoksista.

Esityksessä ei ehdoteta käyttöönotettavaksi erityistä menettelyä niitä tilanteita varten, joissa suomalainen tuomioistuimien on pyytänyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 35 artiklan mukaisesti ennakkoratkaisua puitepäättöksen pätevydestä tai tulkinnasta. Puitepäättös ei myöskään sisällä asiasta säännöksiä. Jos ennakkoratkaisua pyydetäisiin, luovuttamista koskevaa päätöstä ei voitaisi tehdä ennen EY:n tuomioistuimen ratkaisua asiassa. Odotettaessa EY:n tuomioistuimen ratkaisua luovutettavaksi pyydetyn säilöön ottamisen voimassa pitäminen tulisi ratkaista ehdotetun lain säännösten mukaisesti. EY:n tuomioistuimessa ei ole vielä tehty erityisjärjestelyjä Euroopan unionin rikosoikeudelliseen yhteistyöhön liittyvien asioiden käsittelyä varten.

5. Esityksen vaikutukset

5.1. Taloudelliset vaikutukset

Suomen ja muiden EU:n jäsenvaltioiden välisiä yleisen luovuttamislain nojalla loppuun asti käsiteltyjä luovuttamistapauksia ol-

lut vuosina 2000—2002 11, 14 ja 8. Näistä valtaosassa Suomi on esittänyt toiselle jäsenvaltiolle pyynnön henkilön luovuttamisesta Suomeen. Esimerkiksi vuosina 2000 ja 2002 kaikki päätyneet luovuttamisasiat ovat olleet Suomen pyyntöjä toiselle jäsenvaltiolle eli Suomessa ei ole käsitelty yhtään asiaa, joka koskisi henkilön luovuttamista Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Vuonna 2001 on käsitelty viisi pyyntöä, jotka ovat koskeneet henkilön luovuttamista Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Suomelle ei ole esitetty yhtään Suomen kansalaisen toiseen jäsenvaltioon luovuttamista koskevaa pyyntöä.

Euroopan unionin laajentuminen kymmenellä valtiolla toukokuusta 2004 alkaen ja erityisesti Viron liittyminen Euroopan unioniin tulee lisäämään Suomen ja Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden välisiä luovuttamistapauksia. Puitepäättöksen mukaista luovuttamismenettelyä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin heti niiden jäsenyyden alkaessa. Vuosina 2000—2002 Suomen ja kymmenen uuden jäsenvaltion välillä on ollut 16, 13 ja 7 luovuttamistapausta. Näistä yksi tai kaksi tapausta on vuosittain koskenut henkilön luovuttamista Suomesta uuteen jäsenvaltioon. Muut tapaukset ovat olleet Suomen pyyntöjä uuteen jäsenvaltioon. Valtaosa tapauksista on ollut Suomen ja Viron välisiä.

Ihmisten lisääntynyt liikkuvuus Euroopan unionin alueella saattaa myös aiheuttaa tapausten lisääntymistä tulevaisuudessa. Myös se, että luovuttamisen edellytyksiä EU:n jäsenvaltioiden välillä helpotetaan ja sallitaan yleisesti omien kansalaisten luovuttaminen, tulee todennäköisimmin lisäämään pyyntöjen määrää tulevaisuudessa, mutta on vaikea arvioida, missä määrin näin tulisi tapahtumaan.

Vaikka otetaan huomioon Euroopan unionin laajentumisen vaikutukset luovuttamistapausten määrään, esityksellä ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, jos luovuttamistapausten määrä pysyy nykyisellä tasolla. Eniten työtä tulisi aiheuttamaan Suomesta toiseen jäsenvaltioon koskevan luovuttamisasian käsitteleminen, joita on viime vuosina ollut enimmilläänkin alle kymmenen tapausta vuodessa. Vaikka määrä jonkin verran lisääntyisi, muiden EU:n jäsenvaltioiden ja Suomen välisen luovuttamisasioita koskevan päätöksenteon siirtäminen käräjäoikeuksiin

ei voida katsoa merkittävästi lisäävän käräjäoikeuksien työmäärää. Sama voidaan todeta syyttäjien osalta. Koska luovuttamisasiat esityksen mukaan keskitetään vain neljään käräjäoikeuteen ja kyseisten paikkakuntien syyttäjänvirastoille, tulisi kuitenkin kyseisten virastojen työmäärä lisääntymään. Tämä voi aiheuttaa taloudellisia vaikutuksia, joita ei kuitenkaan voida pitää merkittävänä. Jos luovuttamistapausten määrä lisääntyy tulevaisuudessa, asiat voitaisiin jakaa useamman käräjäoikeuden ja syyttäjänviraston käsiteltäviksi.

Esityksellä olisi taloudellisia vaikutuksia myös siten, että toimivaltaisten käräjäoikeuksien henkilöstöä, toimivaltaisia syyttäjiä sekä Rikosseuraamusviraston henkilöstöä olisi koulutettava niille EU-luovuttamislaissa annettuihin uusiin tehtäviin. Koulutuksen tulisi olla suhteellisen laajaa, koska kyse on kyseisille viranomaisille annetuista pääosin täysin uusista tehtävistä. Koulutus voisi kuitenkin kohdistua suhteellisen pieneen henkilömäärään, sillä EU-luovuttamislain tehtävät on tarkoitettu keskittämään neljälle paikkakunnalle. Kiinnioittamista ja luovuttamista koskevan pyynnön esittämiseen jouduttaisiin kouluttamaan syyttäjiä laajemminkin. Myös keskusrikospoliisin henkilöstön kouluttaminen aiheuttaisi kuluja. Myös luovuttamisasioita hoitavien henkilöiden jatkokoulutuksesta olisi huolehdittava.

Esityksen mukaan toimivaltaiset syyttäjät pystyisivät pääsääntöisesti hoitamaan lain mukaiset tehtävänsä tavanomaisen työajan puitteissa. Toimivaltaisten syyttäjien mahdolliset viikonloppua koskevat varallaolojärjestelmät saattaisivat kuitenkin aiheuttaa korvauksista aiheutuvia kuluja. Lisäksi syyttäjien valtakunnalliseen päivystysjärjestelmään olisi syytä lisätä yksi syyttäjä. Päivystysjärjestelmässä on nykyään kaksi syyttäjää ja tarve yhden syyttäjän lisäämiseen on jo osin muutoin olemassa. Kolmannen päivystävän syyttäjän tehtäviin kuuluisi siis myös muiden kuin luovuttamisasioiden hoitaminen. Valtakunnansyyttäjänviraston arvion mukaan yhden päivystävän syyttäjän aiheuttamat kustannukset ovat noin 52.000 euroa vuodessa.

Esitys saattaa lisäksi edellyttää joiltain osin Schengenin tietojärjestelmän uudistamista, joka voi aiheuttaa kuluja sisäasiainministeriön

hallinnon alalle.

5.2. Organisaatio- ja henkilöstövaihtokutukset

Kuten edellä on todettu, esitys vaikuttaisi oikeusministeriön ja käräjäoikeuksien väliseen tehtävienjakoon, sillä EU:n jäsenvaltioiden osalta luovuttamisasioita koskeva päätöksenteko siirtyisi oikeusministeriöstä Helsingin, Kuopion, Oulun ja Tampereen käräjäoikeuksille. Käräjäoikeuksien päätöksistä voitaisiin valittaa korkeimpaan oikeuteen, jolle siis myös siirtyisi päätösvaltaa oikeusministeriöltä. Siltä osin kuin käräjäoikeudet esityksessä ehdotetun mukaisesti päättäisivät luovuttamisasioista myös Ruotsin ja Tanskan osalta, siirtyisi sisäasiainministeriöltä toimivaltaa käräjäoikeuksille.

Oikeusministeriön tehtävien voidaan katsoa tältä osin vähentyvän, mutta oikeusministeriölle tulisi uusia lähinnä toimivaltaisten viranomaisten neuvontaan liittyviä tehtäviä. Oikeusministeriö myös toimisi tarvittaessa keskusviranomaisena suhteissa toisiin jäsenvaltioihin.

Myös toimivaltaisille syyttäjille siirtyisi tehtäviä, jotka aikaisemmin ovat olleet oikeusministeriön tai keskusrikospoliisin hoidossa. Tämä mitä ilmeisimmin aiheuttaa syyttäjien työn uudelleen järjestelyä. Myös Valtakunnansyyttäjänviraston ohjaustehtävät todennäköisesti lisääntyisivät.

Esitys ei juurikaan lisäisi keskusrikospoliisin yhteydessä toimivan SIRENE-toimiston tehtäviä, sillä sille ehdotetut tehtävät ovat pääosin sille tällä hetkelläkin kuuluvia tehtäviä. SIRENE-toimiston nimeäminen toiseksi keskusviranomaiseksi saattaa kuitenkin aiheuttaa joitakin lisätehtäviä.

6. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa 25 taholta, joista 20 antoi luonnoksesta lausunnon. Lausunnonantajia olivat korkein oikeus, sisäasiainministeriön poliisi-osasto, oikeusministeriön kansainvälinen yksikkö, Rikosseuraamusvirasto, Helsingin, Kouvolan, Kuopion, Oulun, Turun ja Vaasan

käräjäoikeudet ja kihlakunnan syyttäjänvirastot, Valtakunnansyyttäjänvirasto, keskusrikospoliisi, eduskunnan apulaisoikeusasiamies ja Suomen Asianajajaliitto. Lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä, joka on julkaistu oikeusministeriön julkaisusarjassa (2003:25).

Puitepäätöksen valmisteluvaiheessa valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle kirjelmän U 66/2001 vp sekä lisäksi täydentäviä tietoja asian käsittelystä Euroopan unionissa.

Perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon 42/2001 vp ja lakivaliokunta lausunnon 21/2001 vp.

7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitykseen liittyy hallituksen esitys perustuslain muuttamisesta, joka on tarkoitus antaa eduskunnalle erillisenä esityksenä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala*. Pykälä sisältäisi lain soveltamisalaa koskevan säännöksen. Lain mukaisesti voitaisiin Suomessa oleskeleva henkilö luovuttaa Suomesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sekä toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa oleskeleva henkilö pyytää luovutettavaksi Suomeen.

Luovuttamismenettelyä voitaisiin käyttää joko syytetoimenpiteitä taikka vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Lain soveltamisalaan ei siis kuuluisi henkilön siirtäminen toiseen jäsenvaltioon pelkästään esitutkinnassa tapahtuvaa kuulemistä varten, vaan lain soveltaminen edellyttäisi, että syyttäjä on harkinnut, että asiassa olemassa olevien tietojen mukaan on edellytykset syytteen nostamiselle.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohtaan.

Lain soveltamisalan ulkopuolelle ei olisi suljettu niitä pohjoismaita, jotka ovat myös Euroopan unionin jäsenvaltioita eli Ruotsia

ja Tanskaa. Kuten yleisperusteluissa on esitetty, esityksen mukaan Suomen sekä Ruotsin ja Tanskan välisissä suhteissa pääsääntöisesti sovellettaisiin pohjoismaista luovuttamislakia erityislakina. Jos yksittäisessä tapauksessa sisäasianministeriö toteaisi, että henkilön luovuttaminen ei olisi mahdollista pohjoismaisen luovuttamislain mukaan, sen tulisi siirtää asia kyseisen lain 9 a §:n mukaan käsiteltäväksi tämän lain mukaisessa järjestyksessä. Tämä ei sulkisi pois mahdollisuutta soveltaa alusta alkaen EU-luovuttamislain mukaista menettelyä esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, jossa Ruotsin tai Tanskan toimivaltainen viranomaislainen olisi pyytänyt asian käsittelyä tässä järjestyksessä. EU-luovuttamislakia voitaisiin soveltaa Suomen sekä Ruotsin tai Tanskan välisiin luovuttamistapauksiin myös sellaisissa tilanteissa, joissa varsinainen luovuttaminen on jo tapahtunut pohjoismaisen luovuttamislain nojalla.

Puitepäätöksen 33 artiklan 2 kohdan mukaan puitepäätöstä sovelletaan Gibraltariin. Myös ehdotettu laki soveltuu Gibraltariin.

2 luku Luovuttaminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon

Yleiset edellytykset

2 §. *Luovuttaminen kaksoisrangaistavuus-*

den täytyessä. Pykälässä säädettäisiin luovuttamisen yleisistä edellytyksistä eli siitä, mitkä rikokset olisivat luovuttamiskelpoisia. Lisäksi pykälästä ilmenisi, että toisen jäsenvaltion kiinniottamista ja luovuttamista koskevaan pyyntöön olisi velvollisuus suostua. Edellytyksenä pyynnön hyväksymiselle luonnollisesti olisi, että pyyntö täyttäisi laissa asetetut edellytykset ja että lain mukaisia kieltäytymisperusteita ei tulisi soveltaa.

Pykälän 1 *momentissa* määriteltäisiin luovuttamiskelpoiset rikokset syytetoimenpiteitä varten tehtyjen pyyntöjen osalta. Momentin mukaan luovuttamiseen suostuttaisiin, jos pyynnön perusteena olevasta teosta pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa säädetty ankaran rangaistus olisi vähintään vuoden vapausrangaistus. Toisen jäsenvaltion pyynnössä ilmoitettaisiin tämän edellytyksen täytymisestä. Lähtökohtaisesti Suomessa luovuttamisesta päättävä viranomaisena eli tuomioistuimella ei tutkisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön sisältöä, vaan toisen jäsenvaltion ilmoituksen luotettaisiin. Jos tuomioistuimella olisi perusteltu syy epäillä ilmoituksen oikeellisuutta, se voisi kuitenkin tutkia asian. Pelkkä väite ilmoituksen virheellisyydestä ei olisi riittävä. Tuomioistuimella ei tulisi tutkia sen, voiko pyynnön perusteena olevasta rikoksesta pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan seurata pykälässä tarkoitettu vapausrangaistus. Tuomioistuimella ei tulisi tutkia pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa teosta säädetyn rangaistusasteikon eli sen, että asteikon mukaan teosta voi seurata riittävä rangaistus. Huomioon ei tulisi ottaa lainsäädännön muita säännöksiä tai rikosoikeuden yleisiä periaatteita, joiden nojalla teosta mahdollisesti tuomittava seuraamus voisi olla pidempi tai lyhyempi, kuin mitä asteikossa säädetään.

Lisäedellytyksenä luovuttamiselle olisi, että pyynnön perusteena oleva teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos. Riittävää siis olisi, että teko on Suomen lain mukaan rangaistava. Rangaistuksen ankaruudelle ei olisi asetettu mitään kynnystä, joten myös sakkorangaistus olisi riittävä, jotta teko olisi Suomen lainsäädännön mukaan luovuttamiskelpoinen. Riittävää myös olisi, että teko olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä

rangaistava. Kyseinen muotoilu koskee niin sanottuja kansallisesti rajoittuneita rikoksia. Sen nojalla esimerkiksi toisessa jäsenvaltiossa tehty veropetos, joka siis kohdistuu kyseisen jäsenvaltion julkisiin varoihin, eikä ole Suomen lain mukaan veropetos, voidaan katsoa Suomen lain mukaiseksi veropetokseksi, jos teko olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä veropetos. Toisaalta edellytyksenä ei ole, että pyynnön perusteena oleva teko on Suomessa rangaistava samalla rikosnimikkeellä kuin pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa. Riittävää on, että pyynnön perusteena oleva teko on Suomessa rangaistava riippumatta siitä, mikä on teon rikosnimike.

Pykälän 2 *momentissa* määriteltäisiin luovuttamiskelpoiset rikokset vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten tehtyjen pyyntöjen osalta. Momentin mukaan jos joku olisi tuomittu vapausrangaistukseen, luovuttamiseen suostuttaisiin, jos tuomittu seuraamus on vähintään neljän kuukauden vapausrangaistus. Keskeistä olisi, että nimenomaan tuomitun seuraamuksen pituus olisi vähintään neljä kuukautta. Pyyntö tulisi siis hyväksyä, vaikka kärsimättä oleva rangaistus olisi lyhyempi kuin neljä kuukautta, kunhan tuomittu seuraamus olisi säädetyn pituinen.

Luovuttamiselle olisi lisäksi vastaava lisäedellytys kuin 1 momentissa eli pyynnön perusteena olevan teon tulisi olla tai olla Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos.

Vapausrangaistusten täytäntöönpanoa koskevien pyyntöjen osalta pyynnön perusteena olevalle teolle ei olisi asetettu muita vaatimuksia. Teon ei siis tulisi olla pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa rangaistava tietyn tasoisena, vaan riittäisi, teosta olisi tuomittu vähintään neljän kuukauden vapausrangaistus.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohtaan, 2 artiklan 1 ja 4 kohtaan sekä 4 artiklan 1 kohtaan. Puitepäätös ei edellytä, että pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tulee edellyttää, että pyynnön perusteena oleva teko on sen lain mukaan rangaistava, vaan 2 artiklan 4 kohta antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden asettaa niin sanottu kaksoisrangaistavuuden vaatimus. Esityksessä on katsottu perustelluksi, että kaksoisrangaistavuuden vaatimus asetetaan pyynnön hyväksymi-

sen edellytykseksi.

Puitepäätöksessä ei käytetä pykälässä käytettyä käsitettä vapausrangaistus, vaan vapaudenmenetyksen käsittävää rangaistus tai turvaamistoimenpide. Esityksen mukaan vapausrangaistuksen käsitteellä voidaan kattaa nämä molemmat käsitteet. Vuonna 1957 tehdyn rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan yleissopimuksen 25 artikla sisältää turvaamistoimenpiteen määritelmän, jonka voidaan katsoa selventävän myös puitepäätöksessä käytettyä käsitettä. Määritelmän mukaan yleissopimuksessa sanalla turvaamistoimenpide tarkoitetaan jokaista vapaudenriiston sisältävää toimenpidettä, jonka rikostuomioistuin on määrännyt rangaistus-tuomion lisäksi tai sijasta.

3 §. *Luovuttaminen kaksoisrangaistavuutta tutkimatta.* Pykälän mukaan tietyt teot olisivat luovuttamiskelpoisia, vaikka ne eivät olisi Suomen lain mukaan rikoksia.

Pykälän 1 momentin mukaan luovuttamiseen suostuttaisiin riippumatta siitä, onko pyynnön perusteena oleva teko Suomen lain mukaan rikos, jos teko olisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion lain mukaan pykälän 2 momentissa tarkoitettu teko ja kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankaran rangaistus teosta olisi vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus.

Pykälän 2 momentti sisältäisi luettelon 32 rikoksesta tai rikostyyppistä. Jos pyynnön perusteena oleva teko olisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan joku luettelossa tarkoitetuista teoista ja lisäksi teosta olisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan säädetty vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus, tulisi luovuttamiseen suostua riippumatta siitä, onko teko Suomessa rikos. Käytännössä pyynnön esittäneen jäsenvaltion viranomaisen ilmoitaisi pyynnössään, että pyynnön perusteena oleva teko olisi sen lain mukaan tietty luetteloon sisältyvä rikos ja että siitä sen lain mukaan voi seurata vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus. Lähtökohtaisesti tuomioistuin Suomessa ei tutkisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön sisältöä, vaan toisen jäsenvaltion ilmoituksen luotettaisiin. Jos tuomioistuimella olisi perusteltu syy epäillä ilmoituksen oikeellisuudesta, se voisi kuitenkin tutkia asian. Pelkkä väite ilmoituk-

sen virheellisyydestä ei olisi riittävä. Tuomioistuin voisi siis ensinnäkin tutkia, voiko pyynnön perusteena olevasta rikoksesta toisessa jäsenvaltiossa sen lainsäädännön mukaan seurata pykälässä tarkoitettu seuraamus, joka mahdollistaa luovuttamisen. Lisäksi tuomioistuin voisi tutkia, onko pyynnön perusteena olevan teko pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan 2 momentin luetteloon kuuluva. Jos tuomioistuin tutkisi edellä mainitut kysymykset, se ottaisi huomioon vain pyynnön esittäneen jäsenvaltion lain sisällön. Tuomioistuin ei siis tutkisi, onko teko Suomen lain mukaan luetteloon kuuluva tai onko teko Suomen lain mukaan rikos.

Myös siltä osin, kuuluuko pyynnön perusteena oleva teko 2 momentin luetteloon, tuomioistuin voisi puuttua vain selviin virheisiin, sillä käsitteet ovat osin laajoja ja tulkinnanvaraisia. Käytännössä tuomioistuin voisi puuttua vain tilanteisiin, joissa ilmoitettu teonkuvaus ei selvästikään voisi vastata luetteloon sisältyvää rikosta.

Pykälän säännökset soveltuisivat sekä 2 §:n 1 momentin mukaisiin syytetoimenpiteitä koskeviin pyyntöihin että 2 §:n 2 momentin mukaisiin vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskeviin pyyntöihin. Näin ollen jos 3 §:n edellytykset täyttyisivät, sekä syytetoimenpidettä että vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaan pyyntöön tulisi suostua kaksoisrangaistavuutta tutkimatta. Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevien pyyntöjen osalta myös 2 §:n 2 momentin mukaisen edellytyksen siitä, että tuomitun seuraamuksen tulisi olla vähintään neljän kuukauden vapausrangaistus, tulisi täyttyä.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohtaan. Pykälän 2 momentissa oleva luettelo sisältyy puitepäätöksen säännökseen. Toisen jäsenvaltion ilmoittaessa pyynnön perusteena olevan teon sisältyvän luetteloon, tulee tuomioistuimen myös ottaa huomioon, että puitepäätös on hyväksytty kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä, joten myös erikieliset käännökset voivat aiheuttaa eroja käsitteiden tulkinnassa.

Suurin osa puitepäätöksen luetteloon sisältyvistä teoista on Suomen lain mukaan rikoksia. Vaikka tuomioistuin ei soveltaessaan pykälän säännöksiä joutuisi tutkimaan, onko te-

ko Suomessa rikos, käytännössä näin olisi lähes poikkeuksetta. Luetteloon sisältyviä tekoja, jotka eivät olisi Suomessa rikoksia, saattaisivat olla esimerkiksi rikollisjärjestöön osallistuminen, jos se pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa olisi määritelty laajemmin rangaistavaksi kuin Suomessa. Suomessa järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen on säädetty rangaistavaksi rikoslain 17 luvun 1a ja 24 §:ssä. Myös terrorismi saattaisi olla pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa säädetty rangaistavaksi laajemmin tunnusmerkistöin kuin Suomessa. Samoin rasismin ja muukalaisvihan osalta pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa saattaisi olla sellaisia tekemuotoja, jotka Suomessa eivät ole rangaistavia.

Sillä, mitkä rikokset Suomen lainsäädännössä vastaavat luettelossa tarkoitettuja rikoksia, on merkitystä Suomen viranomaisten itse esittäessä kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön toiselle jäsenvaltiolle. Pynnön esittämistä koskeva 53 §:n 3 momentti sisältää viittauksen 2 momentin luetteloon. Sellaisia luettelossa tarkoitettuja rikoksia, joiden osalta myös edellytetty vähintään kolmen vuoden vapausrangaistuksen kynnys ylittyy, voisivat Suomessa olla ainakin seuraavat rikoslaisissa (39/1889) rangaistaviksi säädettyt teot, edellyttäen, että luettelossa teoille mahdollisesti asetetut lisäedellytykset täytyisivät:

- 34 a luvun 1 §:n terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset, 2 §:n terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten valmistelu, 3 §:n terroristiryhmän johtaminen, 4 §:n terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 5 §:n terrorismin rahoittaminen,
- 20 luvun 6 ja 7 §:n lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevat rikokset,
- 50 luvun 2 §:n törkeä huumausainerikos,
- 11 luvun 7a §:n kemiallisen aseiden kiellon rikkominen ja 7b §:n biologisen aseiden kiellon rikkominen sekä 34 luvun 6 §:n ydinräjähdetysrikos,
- 16 luvun 14 ja 14a §:n sekä 40 luvun 2 ja 4 §:n lahjusrikokset,
- 29 luvun 2 ja 6 §:n, 36 luvun 2 §:n sekä 37 luvun 9 §:n petosrikokset,
- 32 luvun 7 §:n törkeä rahanpesu,
- 37 luvun 1 ja 2 §:n rahanväärennysrikokset,

- 38 luvun 4 ja 6 §:n tieto- ja viestintärikokset,
- 48 luvun 2 §:n törkeä ympäristön turmelminen,
- 21 luvun 1—4 ja 6 §:n henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset,
- 25 luvun 2—4 §:n vapautteen kohdistuvat rikokset,
- 11 luvun 6 ja 7 §:n joukkotuhontaa koskevat rikokset sekä 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettu sotaan yllyttäminen,
- 28 luvun 2 §:n törkeä varkaus ja 31 luvun 2 §:n törkeä ryöstö,
- 32 luvun 2 ja 3 §:n kätkemisrikokset,
- 16 luvun 7 §:n rekisterimerkintärikos, 36 luvun 7 §:n törkeä kiskonta ja 51 luvun 4 §:n törkeä kurssin vääristäminen,
- 31 luvun 1 ja 2 §:n ryöstö sekä 4 §:n törkeä kiristys,
- 33 luvun 2 §:n törkeä väärennys,
- 44 luvun 7 §:n törkeä dopingrikos,
- 20 luvun 1—3 §:n seksuaalirikokset,
- 11 luvun 1 ja 2 §:n sodankäyntirikokset, 4 ja 5 §:n ihmisoikeuksien loukkaamista koskevat rikokset sekä 6 ja 7 §:n joukkotuhontaa koskevat rikokset,
- 34 luvun 11 §:n kaappaus ja
- 34 luvun 1—3 §:n tuhotyö.

Se, että Suomen lain mukainen rikos olisi luettelossa tarkoitettu, ei siis tarkoittaisi sitä, että Suomen laissa rikoksella olisi luettelon käsitteitä vastaava rikosnimike. Rikos voisi siis Suomen lain mukaan olla luetteloon sisältyvä kunhan luettelossa kuvattu tekeminen on Suomen lain mukaan rikos.

4 §. *Liitännäiset rikokset.* Pykälä sisältäisi yleisen luovuttamislain 4 §:n 5 momenttia sisältöisesti vastaavan säännöksen, jonka mukaan jos kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö käsittäisi useita tekoja ja 2 tai 3 §:ssä säädetty edellytykset ovat olemassa jonkin teon osalta, pyyntöön voidaan suostua myös niiden muiden tekojen osalta, jotka tai joita vastaavat teot ovat Suomen lain mukaan rikoksia.

Säännös on katsottu perustelluksi, vaikka puitepäätös ei sisällä vastaavaa säännöstä. Tarkoituksenmukaiseksi ei siis ole katsottu, että EU:n jäsenvaltioita koskeva lainsäädäntö olisi tältä osin rajoittuneempi kuin muita valtioita koskeva lainsäädäntö. Koska puitepäätös ei sisällä asiaa koskevaa säännöstä, sitä ei

ole kirjoitettu velvoittavaan muotoon.

Pykälällä olisi suhteellisen rajoittunut merkitys, sillä puitepäätöksessä ja siten myös ehdotetun lain 2 §:n mukaan luovuttamiselle asetettu kynnys on alhainen. Pykälällä olisi merkitystä lähinnä tilanteissa, joissa toisen jäsenvaltion pyyntö sisältäisi tekoja, joista pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa voisi seurata alle vuoden vapausrangaistus. Riittävää olisi, että yksi pyynnön perusteena olevista teoista täyttäisi joko 2 tai 3 §:ssä säädetty edellytykset, jotta kaikkien tekojen osalta voitaisiin suostua luovuttamiseen. Säännöksellä olisi merkitystä myös ehdotetun lain 51 §:n soveltamisessa.

Kieltäytymisperusteet

5 §. *Ehdottomat kieltäytymisperusteet.* Pykälä sisältäisi säännökset ehdottomista kieltäytymisperusteista. Kieltäytymisperusteiden ehdottomuus merkitsisi sitä, että luovuttamisesta olisi kieltäydyttävä, jos pykälässä tarkoitettu kieltäytymisperuste olisi olemassa.

Pykälän 1 kohdan mukaan henkilön luovuttamisesta tulisi kieltäytyä, jos pyynnön perusteena olevasta teosta on Suomessa perustuslain 105 §:n 2 momentin mukaisesti lailla säädetty yleinen armahdus. Edellytyksenä olisi lisäksi, että tekoon voitaisiin rikoslain 1 luvun mukaan soveltaa Suomen lakia. Säännös perustuu puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohtaan. Yleisessä luovuttamislaissa ei ole vastaavaa säännöstä, mutta vastaava säännös sisältyy eurooppalaiseen luovuttamis sopimukseen liittyvän toisen lisäpöytäkirjan 4 artiklaan, Euroopan unionin vuoden 1996 luovuttamis sopimuksen 9 artiklaan ja Schengenin yleissopimuksen 62 artiklan 2 kohtaan, jotka ovat Suomessa lakina voimassa. Esimerkkinä tällaisesta tilanteesta olisi tapaus, jossa Suomessa olisi lailla säädetty yleinen armahdus ja luovutettavaksi pyydettyä henkilöä olisi voitu syyttää Suomessa esimerkiksi siksi, että hän on Suomen kansalainen tai teko olisi tehty Suomessa.

Ehdotetulla säännöksellä ei ole vaikutusta perustuslain 105 §:n 1 momentissa tarkoitettuun presidentin oikeuteen myöntää armahdus yksittäistapauksessa.

Pykälän 2 kohdan mukaan luovuttamisesta kieltäydyttäisiin, jos luovutettavaksi pyydetty

olisi Suomessa tai jossakin toisessa jäsenvaltiossa lainvoimaisesti tuomittu pyynnön perusteena olevasta teosta. Lisäksi edellytyksenä olisi, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä taikka rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan.

Kyseessä oleva kieltäytymisperuste koskee niin sanottua *ne bis in idem* –sääntöä. Ehdotettu säännös perustuu puitepäätöksen 3 artiklan 2 kohtaan. Jotta samassa asiassa annettulla tuomiolla olisi säännöksessä tarkoitettu vaikutus, edellytetään, että tuomio on lainvoimainen. Tuomion lopputuloksella ei olisi vaikutusta, vaan tuomion vaikutus olisi sama sekä vapauttavan että langettavan tuomion osalta.

Säännös antaisi laajemman *ne bis in idem* –suojan kuin yleinen luovuttamislaki. Yleisen luovuttamislain 10 §:n 1 momentin mukaan luovuttamisesta kieltäydytään vain, jos pyynnössä tarkoitettua rikoksesta on Suomessa annettu tuomio. Pykälä laajentaisi *ne bis in idem* –suojan myös muissa jäsenvaltioissa annettuihin tuomioihin.

Säännöksen sisältö voitaisiin ottaa huomioon vain, jos tuomioistuimella olisi käytettävissä asiaa koskeva tieto. Luovutettavaksi pyydetyn tulisi siis itse vedota *ne bis in idem* –sääntöön ja tarvittaessa esittää asiasta riittävä selvitys, ellei asia muuten olisi tuomioistuimen tai syyttäjän tiedossa. Luovutettavaksi pyydetyn näkemys kieltäytymisperusteiden olemassaolosta pääsääntöisesti ilmenisi keskusrikospoliisin tehdessä 21 §:n mukaiset tiedustelut luovutettavaksi pyydetyltä. Jos asiassa olisi epäselvyyttä, asianmukaista olisi, että tuomioistuin asiaa käsitellessään tiedustelisi luovutettavaksi pyydetyn näkemystä kieltäytymisperusteiden olemassaolosta. Syyttäjällä ja tuomioistuimella ei kuitenkaan olisi laajempaa velvollisuutta selvittää perusteiden olemassaoloa. Tilanteessa, jossa luovutettavaksi pyydetyn henkilön väitteen johdosta tai muusta syystä syntyisi perusteltu epäily samaa asiaa koskevan tuomion olemassaolosta, on kuitenkin perusteltua, että syyttäjä pyrkii tarkistamaan väitteen todenperäisyyden, sillä varsinkin tilanteessa, jossa väitetty tuomio on annettu toisessa jäsenvaltiossa, ovat viranomaisten tiedonhankintamahdollisuudet huo-

mattavasti tehokkaammat kuin luo vutettavaksi pyydetyn henkilön.

Säännöksen soveltamisen lisäedellytyksenä olisi, että jos henkilö on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä taikka rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Lisäedellytyksen tavoitteena on rikosvastuun toteutumisen varmistaminen. Tilanteessa, jossa henkilö olisi onnistunut välttämään rangaistuksen täytäntöönpanon suorittamisen, saattaa olla tarpeen, että toinen jäsenvaltio käsittelee asian uudelleen, jotta henkilö voidaan saattaa vastuuseen teostaan. Esimerkkinä tällaisesta voidaan mainita tilanne, jossa kolmas jäsenvaltio on tuominnut henkilön luovuttamista Suomelta pyytäneen valtion kansalaisen, mutta henkilö on onnistunut välttämään rangaistuksen täytäntöönpanon pakenemalla Suomeen. Jos henkilön kotivaltio kuitenkin haluaa henkilön suorittavan rangaistuksen jossain jäsenvaltiossa, mutta tuomion antanut kolmas valtio ei pyydä henkilöä luovutettavaksi rangaistustaan kärsimään, tai ole muuten asiassa aktiivinen, on uusi samaa asiaa koskeva tuomio käytännössä rikosvastuun toteuttamisen edellytys.

Schengenin yleissopimuksen III osaston 3 luku sisältää *ne bis in idem* -sääntöön liittyviä määräyksiä, jotka velvoittavat yleissopimuksen osapuolet ottamaan rikosoikeudenkäynnissä huomioon toisessa jäsenvaltiossa samassa asiassa annetun tuomion. Tämän takia sellaisia pyyntöjä, joista jouduttaisiin kieltäytymään tässä kohdassa tarkoitetulla perusteella, ei todennäköisesti esiintyisi usein.

Pykälän 3 kohdan mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä, jos luovutettavaksi pyydetty ei pyynnön perusteena olevan teon tehdesään olisi täyttänyt viittätoista vuotta. Tammikuun 1 päivänä 2004 voimaantulevan rikoslain 3 luvun 4 §:n mukaan rangaistusvastuun edellytyksenä on, että tekijä on teon hetkellä täyttänyt viisitoista vuotta. Ehdotettu 3 kohta perustuu puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohtaan.

Pykälän 4 kohdan mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä, jos pyyntö koskee vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa ja luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen ja pyytää saada suorittaa vapausrangaistuksen

Suomessa. Jos luovuttamisesta kieltäydyttäisiin, vapausrangaistus olisi pantava täytäntöön Suomessa.

Säännös merkitsee sitä, että Suomen kansalaiselle toisessa jäsenvaltiossa määrätty lain soveltamisalaan kuuluva vapausrangaistus on pantava täytäntöön, ellei ehdotetun lain jokin muu säännös mahdollista luovuttamisesta kieltäytymistä. Säännös jättää luovutettavaksi pyydetylle henkilölle harkintavallan siitä, haluaako hän suorittaa seuraamuksen Suomessa vai pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa. Tilanteessa, jossa Suomen kansalainen ei suostuisi toisessa jäsenvaltiossa tuomitun seuraamuksen täytäntöönpanoon Suomessa, Suomella olisi velvollisuus luovuttaa hänet pyynnön esittäneeseen jäsenvaltioon.

Säännös perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 6 kohtaan. Puitepäätöksessä kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen, mutta esityksessä on katsottu perustelluksi, että se olisi ehdoton. Tämä tarkoittaa, että niissä tilanteissa, joissa Suomen kansalainen pyytää saada suorittaa vapausrangaistuksen Suomessa, luovuttamisesta olisi aina kieltäydyttävä, eikä tuomioistuimella olisi asiassa harkintavaltaa. Perusteltuna ei ole pidetty, että tuomioistuimella tällaisessa tilanteessa olisi harkintavaltaa. Esityksessä ehdotetaan, että ehdotetun lain 6 §:n 6 kohtaan otetaan vastaavatyypinen Suomessa pysyvästi asuvia henkilöitä koskeva säännös. Kyseinen kieltäytymisperuste olisi kuitenkin harkinnanvarainen. Puitepäätös sallisi vastaavan kieltäytymisperusteen käytön myös Suomessa oleskelevien henkilöiden osalta. Esityksessä ei ole kuitenkaan katsottu perustelluksi, että oleskelua Suomessa olisi syytä ottaa edes harkinnanvaraiseksi kieltäytymisperusteeksi. Tämä tarkoittaa, että Suomessa oleskelevat henkilöt luovutettaisiin aina, jos heidän luovuttamistaan pyydetäisiin vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, eikä muita perusteita kieltäytyä luovuttamisesta olisi.

Kuten edellä on todettu, jos luovuttamisesta kieltäydyttäisiin pykälän 4 kohdassa mainitulla perusteella, pyynnön perusteena oleva vapausrangaistus olisi tällöin pantava täytäntöön Suomessa. Puitepäätöksen edellytysten mukaisesti täytäntöönpanoon olisi pykälän mukaan velvollisuus. Rangaistus pantaisiin täytäntöön noudattaen, mitä siitä erikseen

säädetään. Täytäntöönpanoa koskevat säännökset sisältyisivät ensinnäkin lakiin kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa (21/1987). Kyseinen laki edellyttää tuomitun suostumusta, jotta toisessa jäsenvaltiossa tuomittu vapausrangaistus voidaan panna täytäntöön Suomessa. Luovutettavaksi pyydetyn pykälän 4 kohdassa tarkoitettu pyyntö suorittaa vapausrangaistus Suomessa olisi myös kyseisessä laissa tarkoitettu suostumus. Jäsenvaltiolla, joka olisi tuominnut seuraamuksen, olisi puitepäätöksen mukainen velvollisuus suostua siihen, että rangaistus pantaisiin täytäntöön Suomessa. Myös laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa (326/1963) saattaisi tulla sovellettavaksi. Kyseisessä laissa tuomitun suostumus ei ole täytäntöönpanon edellytyksenä.

Puitepäätöksen 4 artiklan 6 kohdan mukaan sen jäsenvaltion, jossa rangaistus pantaisiin täytäntöön, tulisi antaa sitoumus rangaistuksen täytäntöönpanosta. Toimivaltainen viranomaislainen tällaisen sitoumuksen antamiseen olisi oikeusministeriö, sillä se päättää vieraassa valtiossa tuomitujen vapausrangaistusten täytäntöönpanosta Suomessa. Toimivaltaisen syyttäjän tulisi pyytää oikeusministeriöltä mahdollisesti tarvittavaa sitoumusta. Oikeusministeriö tekisi myös rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan päätöksen syyttäjän aloitteesta. Päätöksen tekemiseen ei tarvittaisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion erillistä pyyntöä.

Pykälän 5 kohta koskee niin sanottua alueperiaatetta. Sen mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä, jos pyynnön perusteena oleva teko katsottaisiin rikoslain 1 luvun mukaan tehdyksi joko kokonaan tai osittain Suomessa taikka suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa ja pykälässä asetetut lisäedellytykset täytyisivät.

Kohta perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 7 kohdan a alakohtaan, jonka mukaan harkinnanvaraisena kieltäytymisperusteena voidaan pitää sitä, että teko on tehty pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion alueella. Esityksessä on kuitenkin katsottu perustelluksi, että kyseinen kieltäytymisperuste on ehdoton, kuitenkin siten, että siihen on lisätty pykäläs-

sä asetetut lisäedellytykset. Pykälässä määriteltyjen tilanteiden on katsottu olevan sellaisia, että luovuttamisesta tulisi aina kieltäytyä.

Edellä mainituissa tilanteissa luovuttamisesta tulisi kohdan a alakohdan mukaan kieltäytyä ensinnäkin, jos teko tai sitä vastaava teko ei olisi Suomessa rangaistava. Vaikka puitepäätöksellä luovutaan kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen listarikosten osalta, ei kaksoisrangaistavuuden edellyttäminen tässä mainituissa tilanteissa ole rinnastettavissa yleiseen kaksoisrangaistavuuden edellyttämiseen. Tässä yhteydessä kaksoisrangaistavuudella ainoastaan rajataan puitepäätöksen sallimaa kaikkiin tilanteisiin sovellettavaa alueperiaatetta. Esityksen mukaan tilanteissa, joissa pyynnön perusteena oleva teko katsotaan tehdyksi Suomessa ja se ei olisi Suomen lain mukaan rangaistava, ei voida koskaan pitää perusteltuna, että henkilö luovutettaisiin toiseen jäsenvaltioon. Tällainen puuttuminen Suomen lainkäyttövaltaan Suomen omalla alueella ei olisi hyväksyttävää. Tämän takia kyseinen kieltäytymisperuste on esityksessä ehdoton, vaikka puitepäätöksessä yleinen alueperiaatetta koskeva kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen. Käytännössä alakohdassa tarkoitettuja pyyntöjä tuskin esiintyisi, sillä yleensä valtioiden rikosoikeudellinen toimivalta edellyttää, että teko on myös teko paikan lainsäädännön mukaan rangaistava. Säännös on kuitenkin periaatteellisista syistä tärkeä. Vastaavalla teolla tarkoitetaan niin sanottuja kansallisesti rajoittuneita rikoksia, kuten verorikoksia. Näin ollen säännöksen nojalla luovuttamisesta ei kieltäydyttäisi, jos toinen EU:n jäsenvaltio pyytäisi luovuttamista sen lainsäädännön mukaisen verorikoksen nojalla, eikä kyseinen teko olisi Suomen lain mukainen verorikos, edellyttäen kuitenkin, että vastaava teko Suomessa katsottaisiin verorikokseksi. Huomattava kuitenkin on, että rangaistavuutta koskevan edellytyksen täytyminen ei edellytä, että tekojen rikosnimikkeet olisivat samat.

Kohdan b alakohdan mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä 5 kohdassa tarkoitettuun tavoin Suomen alueella tehtyjen tekojen osalta, jos lisäksi rikoksen syyteoikeus olisi Suomen lain mukaan vanhentunut taikka rangaistusta ei voitaisi enää tuomita tai panna

täytäntöön. Säännös on perusteltu muun muassa sen vuoksi, ettei toinen jäsenvaltio voisi käynnistää rikosprosessia Suomessa tehdyn rikoksen osalta sen jälkeen, kun rikos on Suomen lain mukaan katsottava vanhentuneeksi. Koska ei ole perusteltua, että vieraan valtion sallittaisiin Suomessa tehtyjen tekojen osalta edellä mainituin tavoin missään tilanteessa puuttua Suomen rikoslainsäädännön vanhentumisaiko ihin, kieltäytymisperuste on esityksessä ehdoton, vaikka puitepäätöksessä yleinen alueperiaatetta koskeva kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen.

Pykälän 6 kohdan mukaan ehdottomana kieltäytymisperusteena olisi se, että on perusteltua syytä epäillä, että luovutettavaksi pyydetty joutuisi alkuperänsä, tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisensa, uskontonsa, vakaumuksensa tai poliittisen mielipiteensä vuoksi henkeään tai vapauttaan uhkaavan tai muun vainon kohteeksi, taikka voidaan perustellusti olettaa, että hän joutuu ihmisoikeuksien tai perustuslaissa turvatun oikeusturvan, sananvapauden tai yhdistymisvapauden loukkauksen kohteeksi.

Puitepäätöksen kieltäytymisperusteita koskevat 3 ja 4 artiklat eivät sisällä nimenomaisesti tällaista säännöstä. Säännös voidaan kuitenkin johtaa puitepäätöksen muista säännöksistä sekä Suomen ihmisoikeusvelvoitteista, jotka ovat voimassa myös puitepäätöksen mukaisissa luovuttamismenettelyissä. Kyseessä olisi säännös, joka tulisi käyttöön hyvin harvoissa tilanteissa ja jonka soveltamisessa olisi noudatettava varovaisuutta. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä tulisi olla perusteltu ja objektiivinen epäily henkeä tai vapautta uhkaavasta tai muusta vainosta taikka henkilön perus- ja ihmisoikeuksien loukkaamisesta. Lähtökohtana on, että luovuttamista pyytävä jäsenvaltio on velvollinen noudattamaan ihmisoikeuksia ja vastaa sopimusrikkomuksistaan viime kädessä Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuimessa.

Säännös voidaan perustaa muun muassa puitepäätöksen 1 artiklaan. Artiklan 3 kohdassa todetaan, että puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita. Kyseisen 6 artiklan 1 kohdassa todetaan, että unioni perustuu jäsenvaltioille yhteisiin va-

pauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamiseen sekä oikeusvaltion periaatteisiin. Kyseisen artiklan 2 kohdassa todetaan lisäksi, että unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä, Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetussa Euroopan yleissopimuksessa ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä. Luonnollista on, että myös Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistimen käytäntö on otettava huomioon määrittäessä ihmisoikeuksien sisältöä.

Säännöksen sisältö perustuu myös puitepäätöksen johdannon 12 ja 13 kohtiin. Johdannon 12 kohdan mukaan puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tunnustettuja ja Euroopan unionin perusoikeuskirjasta, erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita. Johdannon 12 kohdassa todetaan, että puitepäätöksessä ei ole mitään sellaista, joka estäisi kieltäytymästä luovuttamasta henkilöä, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, jos on objektiivisia perusteita katsoa, että eurooppalainen pidätysmääräys on annettu henkilön asettamiseksi syytteeseen tai rankaisemiseksi hänen sukupuolensa, rotunsa, uskontonsa, etnisen alkuperänsä, kansallisuutensa, kielensä, poliittisen mielipiteensä tai sukupuolisen suuntautumisen perusteella tai että jokin kyseisistä syistä voi vahingoittaa hänen asemaansa. Lisäksi kohdan 12 toisen kappaleen mukaan puitepäätös ei estä jäsenvaltioita soveltamasta valtiosääntönsä sisältyviä oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, yhdistymisvapautta, lehdistönvapautta ja ilmaisunvapautta muissa tiedotusvälineissä koskevia säännöksiä.

Edellä mainittujen lisäksi johdannon 13 kohdassa todetaan, että henkilöitä ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa heitä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

Pykälän 6 kohdan alussa on lueteltu perusteita, joiden johdosta vallitseva perusteltu epäily henkeä tai vapautta uhkaavan tai muun vainon mahdollisuudesta olisi kieltäy-

tymisperuste. Kyseisessä kohdassa on nimenomaisesti mainittu alkuperä, uskonto, vakaumus ja poliittinen mielipide, jotka lienevät yleisimmin esiintyviä syitä vainolle. Alkuperällä tarkoitetaan lähinnä etnistä alkuperää. Kohdassa mainittu tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuuluminen on tarkoitettu yleiskäsitteeksi, jonka on katsottava tarkoittavan esimerkiksi perustuslain yhdenvertaisuutta koskevassa 6 §:ssä tarkoitetuista seikoista lähinnä sukupuolta ja kieltä sekä puitepäätöksen johdannon 12 kohdassa tarkoitettuja rotua, kansallisuutta ja sukupuolista suuntautumista. Vaikka puitepäätöksen johdannon 12 kohta lähtee siitä, että on riittävää, että joku edellä mainituista syistä voi vahingoittaa henkilön asemaa, on kuitenkin katsottava olevan tarkoituksenmukaista, että tämänkaltaisen kieltäytymisperusteen edellytyksenä on henkeä tai vapauttaa uhkaava tai muu vaino. Kyseisenlainen sanamuoto on yleisen luovuttamislain 7 §:ssä.

Tämän lisäksi 6 kohdan loppuosan mukaan luovuttamisesta tulisi kieltäytyä myöskin, jos voidaan perustellusti olettaa, että luovutettavaksi pyydetty joutuu ihmisoikeuksien tai perustuslaissa turvatun oikeusturvan, sananvapauden tai yhdistymisvapauden loukkauksen kohteeksi. Tässäkin tarkoitetuilla perusteilla kieltäytymistä tulisi käyttää vain hyvin harvoissa tapauksissa ottaen huomioon, että kyseessä on henkilöiden luovuttaminen Euroopan unionin sisällä. Selvää on, että henkilön oikeus elämään sekä kidutuksen ja ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kieltäminen on katettu tällä sanamuodolla.

Kaikkia perustuslaissa turvattujen oikeuksien loukkauksen mahdollisuutta ei ole voitu nimenomaisesti ottaa kieltäytymisperusteeksi, sillä puitepäätöksen johdannossa on valtiosääntöön sisältyvien oikeuksien osalta mainittu nimenomaisesti vain oikeudenmukainen oikeudenkäynti, yhdistymisvapaus, lehdistönvapaus ja ilmaisunvapaus muissa tiedotusvälineissä. Tämän vuoksi 6 kohdan loppuosassa mainitaan perustuslakiin perustuvina oikeuksina vain perustuslain 21 §:ssä tarkoitettu oikeusturva, sekä perustuslain 12 ja 13 §:ssä tarkoitettu sananvapaus ja yhdistymisvapaus. Viimeksi mainittujen sisällyttäminen sääntöön on perusteltua esimerkiksi sellaisia äärimmäisiä tilanteita var-

ten, joissa jokin jäsenvaltio tulkitseisi jonkun yhdistyksen toimintaan osallistumisen tai mielipiteen ilmaisemisen terrorismiksi.

6 §. *Harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet.* Pykälässä säädettäisiin harkinnanvaraisista kieltäytymisperusteista. Harkinnanvaraisuus merkitsee sitä, että vaikka muodolliset perusteet kieltäytymisperusteen soveltamiselle olisivat olemassa, luovuttamisesta ei ole velvollisuutta kieltäytyä, vaan kieltäytyminen on tuomioistuimen harkinnassa.

Pykälän 1 kohdan mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos luovutettavaksi pyydetty on Suomessa syytteessä pyynnön perusteena olevasta teosta. Säännös vastaa puitepäätöksen 4 artiklan 2 kohtaa. Peruste on harkinnanvarainen sen vuoksi, että tietyissä tilanteissa saattaa olla kieltäytymisperusteen olemassaolosta huolimatta perusteltua luovuttaa henkilö. Vaikka asia olisi Suomessa vireillä, se voisi olla tarkoituksenmukaisinta käsitellä pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa. Tilanne voi olla tällainen esimerkiksi laajempien rikossarjojen yhteydessä, jossa Suomessa käsiteltävä asia voi muodostaa vain osan. Asia saattaa olla tarkoituksenmukaisempaa käsitellä toisessa jäsenvaltiossa myös tilanteissa, joissa todisteet ja asianomistajat ovat pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa. On myös epäillyn oikeusturvan kannalta perusteltua, että asian käsittely perustuu parhaisiin mahdollisiin todisteisiin. Luovuttamisella voidaan palvella myös Suomen lainkäytön keskeisiä periaatteita, joiden mukaan käsittelyn tulisi olla mahdollisimman suullinen, välitön ja keskitetty. Ihmisten sekä myös palveluiden, pääoman ja tavaroiden lisääntyvä liikkuvuus Euroopan unionin alueella tulee todennäköisesti lisäämään tapauksia, joissa useilla jäsenvaltioilla on toimivalta käsitellä asia. Tällaisissa tilanteissa on perusteltua käydä oikeudenkäynti siellä, missä se on tarkoituksenmukaisinta. Tätä tarkoituksenmukaisuusharkintaa tehtäessä tulee myös ottaa huomioon mahdollisesti Suomessa oleva asianomistaja, jonka edun mukaista voi olla, että oikeudenkäynti käydään Suomessa.

Pykälän 2 kohdan mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä myöskin, jos pyynnön perusteena olevasta teosta olisi Suomessa päätetty jättää syyte nostamatta tai nostetusta syytteestä olisi luovuttu. Kohta perustuu pui-

tepäätöksen 4 artiklan 3 kohtaan. Käytännössä kohta kattaa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 7 ja 8 §:n syyttämättäjättämisperusteiden lisäksi myös esimerkiksi kyseisen lain 1 luvun 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua syytteen peruuttamisen. Ehdotettu kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen sen vuoksi, että kaikissa kohdan tarkoittamissa tilanteissa luovuttamisesta ei ole tarpeen kieltäytyä. Luovuttamisesta olisi syytä kieltäytyä vain tilanteissa, joissa Suomessakaan ei enää syyttäjän toimesta nostettaisi asiassa syytettä. Harkinnan olisi käytännössä syytä olla rinnasteinen sen tilanteen kanssa, jossa asiasta olisi tehty Suomessa syyttämättäjättämispäätös ja harkinnassa olisi asian avaaminen uudelleen. Käytännössä harkinnassa olisi syytä pitäytyä niissä perusteissa, joilla syyttäväviranomaisen voi ottaa asian uudelleen käsittelyyn. Näin ollen luovuttamisesta ei tulisi kieltäytyä sillä perusteella, että asianomistaja voisi tietyissä tilanteissa hyvinkin pitkän ajan kuluttua käyttää oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 14 §:n mukaista toisijaista syyteoikeuttaan.

Säännöksen harkinnanvaraisuudesta johtuen luovuttamiseen voitaisiin siten suostua tilanteissa, jossa Suomessa syyttämättäjättämispäätös on tehty esimerkiksi näytön puutteen vuoksi, mutta toisessa jäsenvaltiossa on asiaa koskevaa uutta näyttöä pyynnön perusteena olevasta rikoksesta.

Pykälän 3 kohdan mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä myöskin, jos pyynnön perusteena olevasta teosta on jossakin jäsenvaltiossa annettu muu lopullinen päätös kuin tuomio, joka estäisi syytteen nostamisen. Kohta perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 3 kohtaan. Kohdassa tarkoitettulla säännöllä katettaisiin muut tilanteet kuin ne, joissa on annettu lopullinen tuomio. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi tilanteet, joissa toisessa jäsenvaltiossa on päätetty jättää syyte nostamatta tai siitä on luovuttu tavalla, joka esimerkiksi kyseisessä jäsenvaltiossa estäisi syytteen nostamisen myöhemmin. Rikoslain 1 luvun 13 §:n mukaan vain ulkomaisilla tuomioilla on vaikutusta Suomessa nostettavaan syytteesen. Puitepäätös mahdollistaa kuitenkin myös muiden päätösten kuin tuomioiden huomioimisen. Lisäksi myös muille

toisessa jäsenvaltiossa annetuille lopullisille päätöksille kuin tuomioille tulee Schengenin yleissopimuksen 54 artiklan perusteella antaa ne bis in idem -vaikutus.

Kohdan mukaisella perusteella luovuttamisesta olisi syytä kieltäytyä vain sikäli kuin edellä mainitusta muusta päätöksestä on käytettävissä tietoa ja asiasta tehtäisiin väite luovuttamisasiaa koskevassa käsittelyssä.

Pykälän 4 kohdan mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos pyynnön perusteena oleva teko katsottaisiin rikoslain 1 luvun mukaan tehdyksi kokonaan tai osittain Suomessa taikka suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa ja olisi tarkoituksenmukaisempaa käsitellä asia Suomessa. Kieltäytymisperuste koskee Suomen alueella tehtyjä tekoja kuten ehdotetun lain 5 §:n 5 kohdan ehdottomat kieltäytymisperusteet. Koska kyse olisi tarkoituksenmukaisuusharkintaa sisältävästä säännöksestä, on luontevaa, että kyseinen kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen. Asia saattaisi olla tarkoituksenmukaisempaa käsitellä Suomessa, esimerkiksi jos luovutettavaksi pyydetty olisi Suomen kansalainen, jolloin asian käsittelyä saattaa helpottaa, jos sekä vastaajalla että tuomioistuimella on yhteinen kieli. Myös se, että rikoksen asianomistaja olisi Suomen kansalainen, voisi vastaavasti olla peruste sille, että asia on tarkoituksenmukaisempaa käsitellä Suomessa. Toisaalta ehdotettu säännös tarkoittaisi myös sitä, että henkilö voitaisiin säännöksestä huolimatta luovuttaa toiseen jäsenvaltioon, jos asian käsittely siellä olisi tarkoituksenmukaisempaa, vaikka teko voitaisiinkin katsoa tehdyksi myös Suomessa. Tämä koskisi myös Suomen kansalaisia. Esimerkiksi teon ollessa osa suurempaa rikoskokonaisuutta saattaa olla perusteltua käsitellä asia luovuttamista pyytäneessä jäsenvaltiossa, jossa esimerkiksi todistajat ja asian muu aineisto on paremmin käytettävissä.

Säännös perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 7 kohdan a alakohtaan.

Pykälän 5 kohdan mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos rikoksen syyteoikeus olisi Suomen lain mukaan vanhentunut taikka rangaistusta ei voitaisi enää tuomita tai panna täytäntöön ja tekoon voitaisiin soveltaa rikoslain 1 luvun mukaan Suomen lakia.

Säännös perustuu puitepäätöksen 4 artiklan

4 kohtaan. Myös puitepäätöksen mukaan kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa luovuttamisesta kieltäytyminen tilanteissa, joissa pyynnön perusteena olisi Suomen lain mukaan vanhentunut teko. Kieltäytyminen ei kuitenkaan olisi aina perusteltua, sillä Suomen rikosoikeudellinen toimivalta on varsin laaja, eikä kaikissa tilanteissa ole tarkoituksenmukaista kieltäytyä luovuttamisesta syyteoikeuden vanhentumisen vuoksi. Esimerkinä tilanteesta, jossa ehdotettu säännös voisi tulla sovellettavaksi voidaan mainita tilanne, jossa toinen jäsenvaltio pyytäisi luovutettavaksi Suomen kansalaista, joka olisi kyseisessä jäsenvaltiossa tehnyt rikoksen. Tällöin Suomella olisi rikoslain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuihin tavoin niin sanotun aktiivisen persoonallisuusperiaatteen nojalla toimivalta käsitellä asia myös itse ja näin ollen luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos syyteoikeus olisi Suomen lain mukaan vanhentunut kyseisen rikoksen osalta. Kohdan harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen käyttäminen olisi perusteltua tilanteissa, joissa Suomen liittymä rikokseen olisi läheinen. Jos Suomella ei olisi erityistä intressiä asiassa, luovuttamisesta ei olisi syytä kieltäytyä. Harkitessaan kieltäytymisperusteen käyttämistä tuomioistuimien voisi myös ottaa huomioon teon vakavuuden ja sen, kuinka kauan sitten vanhentuminen on tapahtunut.

Ehdotettu säännös poikkeaa 5 §:n 5 kohdan alueperiaatetta koskevasta vanhentumissääntelystä sikäli, että edellä mainitussa 5 kohdassa luovuttamisesta on kieltäydyttävä, jos teko on tehty Suomen alueella tai siihen rinnastettavassa paikassa. Tämän pykälän 5 kohdassa luovuttamisesta kieltäytyminen vanhentumisperusteella olisi harkinnanvaraisesti mahdollista niissä muissa tilanteissa, joissa Suomella on rikoslain 1 luvun mukaan rikosoikeudellinen toimivalta.

Pykälän 6 kohdan mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos pyyntö koskisi vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa, luovutettavaksi pyydetty asuisi Suomessa pysyvästi ja pyytäisi saada suorittaa vapausrangaistuksen Suomessa. Lisäedellytyksenä olisi, että luovutettavaksi pyydetyn henkilökohtaisten olosuhteitten tai muun erityisen syyn takia olisi perusteltua, että hän suorittaa vapa-

usrangaistuksen Suomessa. Jos luovuttamisesta kieltäydyttäisiin, vapausrangaistus olisi pantava täytäntöön Suomessa.

Ehdotetun lain 5 §:n 4 kohtaan sisältyy vastaavantyyppinen ehdoton kieltäytymisperuste, joka koskee omia kansalaisia. Suomessa pysyvästi asuvia henkilöitä ei ole katsottu perustelluksi asettaa samaan asemaan kuin Suomen kansalaisia, sillä heille ei myöskään luovuttamista koskevassa perustuslain 9 §:n 3 momentissa ole annettu samanlaista asemaa kuin Suomen kansalaisille. Myöskään yleisen luovuttamislain säännöksissä Suomen kansalaisille ja Suomessa pysyvästi asuville henkilöille ei ole annettu yhdenmukaista asemaa. Perusteltua kuitenkin on, että säännöksessä mainituissa tilanteissa Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä olisi oikeus suorittaa vapausrangaistus Suomessa. Esimerkiksi jos henkilö olisi pitkään asunut Suomessa ja lisäksi hän olisi integroitunut yhteiskuntaan, olisi pykälän 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla perusteltua, että hän voisi suorittaa vapausrangaistuksen Suomessa. Myös Suomessa olevilla tiiviillä perhesuhteilla olisi merkitystä. Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä tarkoitettaisiin samaa kuin rikoslain 1 luvun 6 §:ssä.

Ehdotetun kohdan soveltamisessa voidaan soveltuvin osin ottaa huomioon, mitä 5 §:n 4 kohdan osalta on edellä esitetty. Kuten kyseisen kohdan perusteluissa on esitetty, jos luovuttamisesta tällä perusteella kieltäydyttäisiin, tulisi vapausrangaistus panna Suomessa täytäntöön noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään. Kansainvälisestä yhteistoinnista eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan vapausrangaistus voidaan panna Suomessa täytäntöön, jos tuomitulla on kotipaikka Suomessa.

Ehdotettu kohta perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 6 kohtaan.

Pykälän 7 kohdan mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä myös, jos luovutettavaksi pyydetty on jossakin muussa kuin Euroopan unioniin kuuluvassa valtiossa tai kansainvälisessä rikostuomioistuimessa lainvoimaisesti tuomittu pyynnön perusteena olevasta teosta. Tilanteessa, jossa henkilö on tuomittu rangaistukseen, on säännön soveltamisen edellytyksenä, että henkilö on suoritt-

tanut sen tai suorittaa sitä taikka rangaistusta ei voida panna täytäntöön tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan. Kohta perustuu puitepäätöksen 4 artiklan 5 kohtaan. Kyseinen harkinnanvarainen kieltäytymisperuste on sisällöllisesti lähes samanlainen kuin edellä 5 §:n 2 kohdassa tarkoitettu *ne bis in idem* -sääntöä koskeva ehdoton kieltäytymisperuste. Erona on vain se, että ehdotetussa 7 kohdassa kyse on muusta kuin Suomessa tai jossain Euroopan unionin jäsenvaltiossa annettusta tuomiosta. Näin ollen edellä 5 §:n 2 kohdan perusteluissa esitetty voidaan pääosin ottaa huomioon myös tämän säännöksen osalta. On selvää, että myös tämän säännöksen osalta vieraassa valtiossa annettu tuomio otettaisiin huomioon vain, jos tuomioistuimella olisi asiaa koskeva tieto käytettävissä.

Kieltäytymisperuste on harkinnanvarainen sen vuoksi, että kolmansien maiden oikeusjärjestelmien taso ja ratkaisujen perusteet saattavat vaihdella. Jos kolmannessa valtiossa annettu tuomio perustuisi esimerkiksi niin sanottuun näytösoikeudenkäyntiin, jonka tarkoituksena olisi lähinnä suojella vastaajaa rikosoikeudelliselta vastuulta, ei luovuttamisesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon olisi syytä kieltäytyä. Luovuttamisesta ei olisi myöskään syytä kieltäytyä, jos kyseessä on luovuttamista pyytävän jäsenvaltion kannalta vastaava tilanne, jossa Suomessa voitaisiin rikoslain 1 luvun 13 §:n nojalla nostaa syyte, vaikka samasta teosta olisi jo annettu tuomio vieraassa valtiossa.

Säännös soveltuu myös kansainvälisten rikostuomioistuinten antamiin tuomioihin, vaikka puitepäätöksen 4 artiklan 5 kohta ei sisällä tästä säännöksiä. Ehdotetussa 7 kohdassa käytetty käsite kansainvälinen rikostuomioistuin voisi tarkoittaa sekä varsinaista Kansainvälistä rikostuomioistuinta että entisen Jugoslavian alueella tehtyjä rikoksia käsittelevää kansainvälistä tuomioistuinta. Suomi on hyväksynyt kyseisten tuomioistuinten toimivallan ja niiden perussääntöihin sisältyy *ne bis in idem* -suoja koskevat määräykset. Kyseiset määräykset eivät koske luovuttamista, mutta perusteltua on, että ehdotetun lain säännöksissä otetaan huomioon myös kansainvälisten rikostuomioistuinten toimivalta. Koska asiasta ei ole säännöksiä

puitepäätöksessä, perustelluksi on katsottu, että kieltäytymisperuste olisi harkinnanvarainen.

Ehdotettu säännös laajentaisi suhteessa EU:n jäsenvaltioihin yleisen luovuttamislain antamaa *ne bis in idem* -suoja vielä siitäkkin mitä ehdotetun lain 5 §:n 2 kohdassa säädettäisiin. Yleisen luovuttamislain 10 §:n 1 momentin mukaan luovuttamisesta kieltäydytään vain, jos pyynnössä tarkoitettu rikoksesta on Suomessa annettu tuomio. Pykälä laajentaisi *ne bis in idem* -suoja Euroopan unionin jäsenvaltioiden lisäksi missä tahansa muussa valtiossa tai kansainvälisessä rikostuomioistuimessa annettuihin tuomioihin.

Pykälän 8 kohdan mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos pyynnön perusteena oleva teko olisi tehty pyynnön esittäneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella, eikä siihen Suomessa vastaavassa tilanteessa voitaisi rikoslain 1 luvun mukaan soveltaa Suomen lakia. Kohta vastaa puitepäätöksen 4 artiklan 7 kohdan b alakohtaa. Kohdan kieltäytymisperustetta voitaisiin soveltaa, jos luovuttamista pyytävä jäsenvaltio perustaisi rikosoikeudellisen toimivaltansa sellaiseen liittymäkohtaan eli rikosoikeudellisen toimivallan periaatteeseen, jota vastaavaa toimivaltaperustetta ei Suomen rikoslain 1 luvussa olisi. Tilanne, jossa Suomi voisi kieltäytyä luovuttamasta tällä perusteella on lähinnä teoreettinen, sillä Suomen rikosoikeudellinen toimivalta on laaja. Lähinnä kyseeseen saattaisi tulla tilanne, jossa toinen jäsenvaltio olisi käyttänyt täysin rajoittamattomasti esimerkiksi universaaliperiaatetta rikosoikeudellisen toimivaltansa perusteena. Tällöinkään Suomi ei voisi kieltäytyä luovuttamisesta, vaikka luovuttamista pyytänyt jäsenvaltio olisi perustanut toimivaltansa universaaliperiaatteeseen, jos Suomessa voitaisiin vastaavassa tilanteessa soveltaa jotain muuta rikoslain 1 luvussa olevaa toimivaltaperustetta.

7 §. *Suostumus luovuttamiseen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos luovutettavaksi pyydetty olisi suostunut luovuttamisensa.

Pykälä ei perustu puitepäätökseen, jossa ei säädettä, mikä vaikutus luovutettavaksi pyydetyn antamalla suostumuksella on luovut-

tamisen aineellisiin edellytyksiin. Esityksessä on kuitenkin katsottu perustelluksi, että niissä tilanteissa, joissa luovutettavaksi pyydetty suostuu luovuttamiseensa, tuomioistuimen ei olisi syytä harkita luovuttamisen perusteita yhtä laajasti kuin tilanteissa, joissa luovutettavaksi pyydetty vastustaa luovuttamistaan. Perustelluksi on siis katsottu, että luovutettava voi suostumuksellaan luopua tietyistä ehdotetuissa laissa luovuttamiselle asetetuista rajoituksista. Vaikka tällaisia rajoituksia ei olisi olemassa, luovutettavaksi pyydetyn suostuessa luovuttamiseen tuomioistuimella ei siis olisi velvollisuutta tutkia asiaa yhtä laajasti kuin siinä tapauksessa, että luovutettavaksi pyydetty vastustaisi luovuttamistaan. Ratkaisu on katsottu perustelluksi, sillä kyse olisi luovuttamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioihin, joiden oikeusjärjestelmiin Suomen viranomaiset voivat luottaa. Lisäksi menettely perustuisi luovutettavaksi pyydetyn omaan suostumukseen, joka tulisi lain 29 §:n mukaan antaa henkilökohtaisesti käräjäoikeuden istunnossa. Lisäksi käräjäoikeuden olisi ennen suostumuksen vastaanottamista ilmoitettava luovutettavaksi pyydetylle kyseisen suostumuksen merkitys. Luovutettavaksi pyydetylle olisi jo ehdotetun 21 §:n nojalla ilmoitettava mahdollisuudesta suostua luovuttamiseen sekä selostettava suostumuksen merkitys.

Pykälän mukaan vaikka luovutettavaksi pyydetty suostuisi luovuttamiseensa, luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä 6 §:n 1 tai 4 kohdassa säädetyllä perusteella. Kyseisen 1 kohdan mukaan luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos luovutettavaksi pyydetty olisi Suomessa syytteessä samasta teosta kuin joka on pyynnön perusteena. Kyseisen 4 kohdan mukaan luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä, jos pyynnön perusteena oleva teko katsotaan rikoslain 1 luvun mukaan tehdyksi kokonaan tai osittain Suomessa taikka suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa ja olisi tarkoituksenmukaisempaa käsitellä asia Suomessa. Molemmat mainitut kieltäytymisperusteet ovat harkinnanvaraisia. Luovutettavaksi pyydetyn suostuessa luovuttamiseen tuomioistuimen tulisi siis ottaa 5 ja 6 §:ssä säädetyistä kieltäytymisperusteista huomioon vain pykälässä mainitut kaksi perustetta. Muiden kieltäytymisperusteiden soveltamista

tuomioistuimen ei tarvitsisi harkita. Kyseiset kaksi kieltäytymisperustetta tulisi ottaa huomioon, koska niissä molemmissa on kyse Suomen valtion intressistä syyttää pyynnön perusteena olevasta teosta Suomessa. Perusteltua ei voi olla, että luovutettavaksi pyydetty voisi omalla suostumuksellaan luopua tällaisten kieltäytymisperusteiden soveltamisesta. Muiden kieltäytymisperusteiden osalta ei ole syytä rajoittaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön oikeutta luopua kieltäytymisperusteiden soveltamisesta. Henkilö voisi halutesaan vapaasti itse matkustaa mihin tahansa Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Vaikka luovutettavaksi pyydetty suostuisi luovuttamiseensa, tulisi tuomioistuimen silti harkita, täytyvätkö ehdotettujen 2 ja 3 §:n luovuttamiselle asettamat yleiset edellytykset sekä muun muassa 8—10 §:ssä säädettyjen ehtojen soveltaminen. Vaikka luovutettavaksi pyydetty suostuisi luovuttamiseen, luovuttamisesta voitaisiin joutua kieltäytymään sillä perusteella, että samaa henkilöä on pyydetty luovutettavaksi myös toiseen valtioon. Lisäksi voisi olla mahdollista, että luovuttamista voitaisiin joutua lykkäämään ehdotetun 49 §:n perusteella.

Ehdot

8 §. *Luovutettavan palauttamista koskeva ehto.* Pykälän 1 momentin mukaan päätettäessä luovuttaa Suomen kansalainen syyte-toimenpiteitä varten luovuttamisen ehdoiksi olisi asetettava, että hänet välittömästi tuomion tultua lainvoimaiseksi palautetaan Suomeen suorittamaan mahdollisesti tuomitua vapausrangaistusta, jos luovutettavaksi pyydetty luovuttamisasian käsittelyn yhteydessä on pyytänyt saada suorittaa rangaistuksen Suomessa.

Säännös tarkoittaisi, että Suomen kansalaisella olisi aina halutessaan oikeus palata Suomeen suorittamaan hänelle toisessa jäsenvaltiossa mahdollisesti tuomittu rangaistus. Vaikka puitepäätöksen lähtökohtana on, että jäsenvaltioiden omia kansalaisia tulee luovuttaa samoilla edellytyksillä kuin muitakin henkilöitä, sallii puitepäätös joiltakin osin kansalaisten erilaisen kohtelun. Säännös perustuu puitepäätöksen 5 artiklan 3 kohtaan, jossa mahdollistetaan tällaisen ehdon asetta-

minen. Puitepäätöksessä ehdon asettamiseen annetaan mahdollisuus, mutta esityksen mukaan tuomioistuimen tulisi aina asettaa ehto, jos luovutettavaksi pyydetty Suomen kansalainen on tätä pyytänyt.

Pykälän 2 *momentin* mukaan jos luovutettavaksi pyydetty asuu Suomessa pysyvästi, 1 momentin mukainen ehto voitaisiin asettaa. Edellytyksenä kuitenkin olisi ensinnäkin sama edellytys kuin Suomen kansalaisten osalta eli, että luovutettavaksi pyydetty olisi luovuttamisasian käsittelyn yhteydessä pyytänyt saada suorittaa rangaistuksen Suomessa. Lisäksi edellytyksenä olisi, että luovuttavaksi pyydetyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia on perusteltua, että hän voi suorittaa mahdollisesti tuomittavan vapausrangaistuksen Suomessa. Edellytys on sama kuin 6 §:n 6 kohdassa.

Suomessa pysyvästi asuvien henkilöiden osalta ehtoa ei siis olisi velvollisuutta asettaa, vaikka luovutettavaksi pyydetty olisi tätä pyytänyt. Tuomioistuin voisi asettaa ehdon, jos se katsoisi, että 2 momentissa ehdon asettamiselle asetetut edellytykset täytyisivät. Kuten edellä 6 §:n 6 kohdassa on todettu, myöskään tässä tarkoitetun ehdon asettamisen osalta Suomessa pysyvästi asuvia henkilöitä ei ole katsottu perustelluksi asettaa samaan asemaan kuin Suomen kansalaisia, sillä heille ei myöskään luovuttamista koskevassa perustuslain 9 §:n 3 momentissa ole annettu samanlaista asemaa kuin Suomen kansalaisille. Myöskään yleisen luovuttamislain säännöksissä Suomen kansalaisille ja Suomessa pysyvästi asuville henkilöille ei ole annettu yhdenmukaista asemaa. Perusteltua kuitenkin on, että 2 momentissa mainituissa tilanteissa Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä olisi oikeus suorittaa vapausrangaistus Suomessa. Esimerkiksi jos henkilö olisi pitkään asunut Suomessa ja lisäksi hän olisi integroitunut yhteiskuntaan, olisi 2 momentissa tarkoitettulla tavalla perusteltua, että hän voisi palata suorittamaan vapausrangaistuksen Suomeen. Myös Suomessa olevilla tiiviillä perhesuhteilla olisi merkitystä.

Jos tuomioistuin asettaisi pykälässä tarkoitetun ehdon, olisi sillä jäsenvaltiolla, jonne henkilö luovutetaan, puitepäätöksen mukainen velvollisuus palauttaa luovutettu henkilö asetetun ehdon mukaisesti Suomeen.

Pykälän 3 *momentin* mukaan kun luovutettu olisi palautettu Suomeen, edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut vapausrangaistukset olisi pantava Suomessa täytäntöön. Puitepäätöksen edellytysten mukaisesti täytäntöönpanoon olisi siis pykälän mukaan velvollisuus. Rangaistus pantaisiin täytäntöön noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään. Täytäntöönpanoa koskevat säännökset sisältyisivät ensinnäkin lakiin kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa. Kyseinen laki edellyttää tuomitun suostumusta, jotta toisessa jäsenvaltiossa tuomittu vapausrangaistus voidaan panna täytäntöön Suomessa. Luovutettavaksi pyydetyn pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettu pyyntö saada suorittaa vapausrangaistus Suomessa olisi myös kyseisessä laissa tarkoitettu suostumus. Jäsenvaltiolla, joka olisi tuominnut seuraamuksen, olisi puitepäätöksen mukainen velvollisuus suostua siihen, että henkilö palautetaan Suomeen ja rangaistus pantaisiin täytäntöön Suomessa. Jos henkilö peruuttaisi suostumuksensa mahdollisesti tuomittu vapausrangaistus pantaisiin täytäntöön pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa.

Myös laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa saattaisi tulla sovellettavaksi. Kyseisessä laissa tuomitun suostumus ei ole täytäntöönpanon edellytyksenä.

9 §. *Poissaolotuomiota koskeva ehto.* Pykälä koskisi tilanteita, joissa henkilön luovuttamista on pyydetty sellaisen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, joka on tuomittu vastaajan ollessa poissa asian käsittelystä, eikä tuomitulle ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun tuomioon jottaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa.

Pykälän 1 *momentin* mukaan tällöin luovuttamisen ehdoksi olisi asetettava, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen siitä, että luovutettavaksi pyydettyllä henkilöllä on mahdollisuus asian uudelleen käsittelyyn kyseisessä jäsenvaltiossa ja mahdollisuus olla läsnä uudelleen käsittelyssä. Säännös perustuu puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan pykälässä tarkoitettu ehto voidaan asettaa. Pykälän mukaan

mainittu vakuutus olisi annettava, jos henkilöä ei olisi henkilökohtaisesti haastettu taikka jos hänelle ei muuten henkilökohtaisesti olisi annettu tiedoksi oikeuskäsittelyn aikaa tai paikkaa. Se, että vakuutusta ei tarvitsisi antaa, edellyttää, että henkilö on henkilökohtaisesti saanut tiedon oikeuskäsittelystä. Tällä tarkoitetaan viranomaisen antamaa tietoa. Näin ollen, jos luovutettavaksi pyydetty ei ole saanut asiaa henkilökohtaisesti tiedoksi, hänellä olisi pykälän mukaan aina oikeus uuteen oikeudenkäyntiin. Esimerkiksi kuuluttamalla toimitettu tiedoksianto ei olisi riittävä.

Suomen lainsäädäntöön ei sisälly säännöksiä pykälässä tarkoitetuista poissaolotuomioista, joten toisen jäsenvaltion viranomaisen ei olisi tarpeen pyytää Suomen viranomaiselta vastaavaa vakuutusta.

Jos henkilöllä olisi tämän pykälän nojalla oikeus uuteen oikeudenkäyntiin, myös luovutetun palauttamista koskeva 8 §:n säännös saattaisi tulla sovellettavaksi. Jos esimerkiksi Suomen kansalainen olisi tuomittu toisessa jäsenvaltiossa poissaolevana siten, että hänen edellytetään saavan uuden oikeudenkäynnin, voitaisiin luovuttamispäätökseen asettaa myös 8 §:n mukainen ehto siitä, että Suomen kansalainen tulee palauttaa Suomeen.

Pykälän 2 momentin mukaan pyynnön esittäneen jäsenvaltion 1 momentissa tarkoitettu vakuutus on annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä. Vakuutus voisi sisältyä jo kiinniottamista ja luovuttamista koskevaan pyyntöön, jolloin erillistä vakuutusta ei luonnollisesti olisi enää tarvetta pyytää.

10 §. *Elinkautista rangaistusta koskeva ehto.* Pykälä koskisi tilanteita, joissa pyynnön perusteena olevasta teosta voi pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa seurata elinkautinen vapausrangaistus. Tällöin luovuttamisen ehdoksi voitaisiin asettaa, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen, että tuomittua rangaistusta voidaan sen lainsäädännön tai oikeuskäytännön mukaan muuttaa taikka siitä voidaan pyytää armahdusta.

Pykälässä tarkoitettun ehdon asettaminen olisi harkinnanvaraista toisin kuin 8 ja 9 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Ehdon asettaminen voisi tulla kyseeseen silloin, kun olisi tiedossa, että luovuttamista pyytävässä jäsenvaltiossa olisi käytössä elinkautinen va-

pausrangaistus, joka myös käytännössä merkitsisi huomattavan pitkää vapaudenmenetystä. Säännös perustuu puitepäätöksen 5 artiklan 2 kohtaan.

Pykälän 2 momentin mukaan pyynnön esittäneen jäsenvaltion 1 momentissa tarkoitettu vakuutus olisi annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä. Kyseessä on vastaavanlainen säännös kuin ehdotetun 8 §:n 2 momentissa. Vakuutus voisi sisältyä jo kiinniottamista ja luovuttamista koskevaan pyyntöön, jolloin erillistä vakuutusta ei luonnollisesti olisi enää tarvetta pyytää.

Toimivaltaiset viranomaiset

11 §. *Toimivaltaiset tuomioistuimet.* Pykälässä määriteltäisiin ne tuomioistuimet, jotka olisivat toimivaltaisia päättämään rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sekä siihen liittyvästä säilöön ottamisen voimassa pitämisestä.

Pykälän 1 momentin mukaan luovuttamisesta ja säilöön ottamisen voimassa pitämisestä päättäisivät momentissa luetellut neljä kärjäoikeutta. Nämä olisivat Helsingin, Kuopion, Oulun ja Tampereen kärjäoikeudet.

Esityksen mukaan luontevaa on, että luovuttamisesta päättäisivät kärjäoikeudet, sillä luovuttamisasian käsittely muistuttaisi luonneltaan kiireellisten pakkokeinoasioiden käsittelyä, joihin kärjäoikeuksilla on hyvä valmius.

Esityksessä on katsottu perustelluksi keskittää luovuttamisasioita koskeva päätöksenteo neljälle kärjäoikeudelle. Suomessa luovuttamisasioita ei ole lukumääräisesti paljon, joten päätöksenteon keskittäminen mahdollistaa tiettyjen kärjäoikeuksien erikoistumisen luovuttamisasioihin. Jos luovuttamisasioiden määrä tulevaisuudessa lisääntyisi, voitaisiin toimivaltaisten kärjäoikeuksien määrää tarvittaessa lisätä. Mainitut neljä kärjäoikeutta on valittu niiden koon ja maantieteellisen sijainnin mukaan.

Toimivaltainen kärjäoikeus tulisi määrätymään siten, että jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu tietyn hovioikeuden tuomiopiirin alueella, luovuttamisesta päättäisi pykälässä määritelty kär-

jäoikeus.

Luovuttamiseen liittyvästä säilöön ottamisen voimassa pitämisestä päättäisi sama kärjäoikeus, joka päättää luovuttamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan erityisestä syystä 1 momentissa mainittu kärjäoikeus voisi päättää luovuttamisesta ja säilöön ottamisen voimassa pitämisestä riippumatta siitä, minkä hovioikeuden tuomiopiirin alueella luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu. Tarpeelliseksi on katsottu, että säännöksessä sallittaisiin joustavuutta asian käsittelypaikan osalta. Erityisesti luovuttamismenettelyssä vaadittava nopeus saattaa käytännössä edellyttää poikkeuksellista käsittelypaikkaa. Menettelyn nopeuden takia saattaa esimerkiksi olla tarve siirtää henkilö säilöissäpidettäväksi 1 momentin säännöksen mukaisesti poikkeavalle paikkakunnalle, jolloin asia voidaan käsitellä siinä 1 momentin mukaisessa kärjäoikeudessa, jonka läheisyydessä henkilöä pidetään säilössä.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 6 artiklaan, jonka mukaan oikeusviranomaisen tulee päättää eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta. Tämä tarkoittaa, että oikeusministeriö ei enää voi olla luovuttamisasioista päättävä viranomainen Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Suomi antaisi 6 artiklan nojalla neuvoston pääsihteeristölle ilmoituksen, jonka mukaan Suomen osalta kyseiset viranomaiset olisivat pykälässä määritellyt kärjäoikeudet.

12 §. *Toimivaltaiset syyttäjät.* Pykälässä määriteltäisiin ne syyttäjät, jotka ovat toimivaltaisia hoitamaan ehdotetun lain mukaisia syyttäjän tehtäviä.

Pykälän 1 momentin mukaan toimivaltaisia syyttäjiä olisivat Helsingin, Kuopion seudun, Oulun ja Tampereen kihlakunnan syyttäjänviraston syyttäjät. Kihlakunnansyyttäjistä annetun lain (195/1996) 6 §:n mukaan kärjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat syyttäjät ovat toimivaltaisia hoitamaan syyttäjän tehtäviä asioissa, joissa kärjäoikeus on toimivaltainen. Edellä mainittujen neljän syyttäjänviraston syyttäjät olisivat siis toimivaltaisia oman tuomiopiirinsä kärjäoikeudessa hoitamaan niitä luovuttamisasioita, joiden osalta kyseinen kärjäoikeus olisi 11 §:n mukaan toimivaltainen.

Pykälän 2 momentin mukaan erityisestä

syystä toimivaltainen syyttäjä voisi olla myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu syyttäjä. Käytännössä erityinen syy siihen, että 1 momentin säännöstä poikettaisiin olisi se, että luovutettavaksi pyydetty henkilö saataisiin Suomessa kiinni sellaiseen vuorokauden aikaan tai viikonloppuna, että asiaa ryhtyisi hoitamaan päivystävä syyttäjä, joka ei olisi 1 momentissa mainitun kihlakunnan syyttäjänviraston syyttäjä.

Valtakunnansyyttäjänvirasto voisi antaa pykälää tarkempia määräyksiä toimivaltaisista syyttäjistä. Edellä 1 momentissa mainittuihin syyttäjänvirastoihin tultaisiin käytännössä nimeämään tietyt henkilöt, jotka hoitaisivat tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

Syyttäjällä olisi keskeinen asema ehdotetun lain mukaisessa menettelyssä. Kun luovutettavaksi pyydetty olisi saatu kiinni Suomessa, tulisi syyttäjän huolehtia asian valmistelusta ja toimittaa kärjäoikeudelle pyyntö luovuttamisesta koskevan päätöksen tekemisestä. Esityksen mukaan syyttäjälle on perusteltua antaa keskeinen asema, sillä puitepäätöksen mukaisessa yhteistyössä on korostetusti kyse oikeusviranomaisien yhteistyöstä. Lisäksi luovuttamisasiaa ei esityksen mukaan ole perusteltua viedä kärjäoikeuden päätettäväksi ilman asianmukaista valmistelua. Luovuttamismenettelyyn liittyvät kieltäytymisperusteet ovat luonteeltaan sellaisia, että niihin liittyvä valmistelu ja harkinta parhaiten sopii syyttäjän tehtäväksi. Myös se, että syyttäjä on oikea viranomainen esittämään ehdotetun lain mukaisen syytetoimenpiteitä koskevan pyynnön toiselle jäsenvaltiolle, on peruste sille, että syyttäjän tulee olla vastuussa myös Suomeen saapuvien pyyntöjen käsittelystä.

Pyynnön toimittaminen ja sisältö

13 §. *Yhteydenpitojärjestys.* Pykälä sisältäisi säännökset siitä, millä tavoin toisen jäsenvaltion viranomainen toimittaa kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön Suomeen. Säännökset perustuvat puitepäätöksen 9 ja 10 artiklaan.

Pykälän 1 momentin mukaan pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen toimittaa kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön Schengenin tietojärjestelmään (SIS) tai vastaavaan järjestel-

mään. SIS:llä olisi erittäin keskeinen asema pyyntöjen toimittamisessa. Tämä johtuu siitä, että tavanomaisessa tilanteessa viranomaiset eivät tietäisi, missä luovutettavaksi pyydetty henkilö on ja siksi pyyntö toimitettaisiin mainittuun tietojärjestelmään, jota EU:n jäsenvaltiot pääsääntöisesti käyttävät luovutettavaksi pyydettyjen henkilöiden etsimiseen. Tavanomaisessa tilanteessa luovuttamisasia tulisi Suomessa vireille, kun luovutettavaksi pyydetty henkilö otettaisiin Suomessa kiinni SIS:ssä olevan pyynnön perusteella, jos henkilö tavataan täällä. SIS:ssä olevat pyynnöt ovat myös Suomen paikallispoliisin nähtävillä. Schengenin tietojärjestelmän kansallinen osa on N.SIS, jonka toiminnasta vastaa keskusrikospoliisin rikostietopalvelun yhteydessä toimiva SIRENE-toimisto. SIRENE-toimistolla on siis keskeinen asema pyyntöjen välittämisessä.

Pyyntö voitaisiin kuitenkin toimittaa myös vastaavaan järjestelmään kuin SIS:iin. Tällä tarkoitettaisiin erityisesti Interpol-kanavaa, jota myös käytetään luovutettavaksi pyydettyjen henkilöiden etsimiseen. Nykyisistä jäsenvaltioista Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti eivät vielä käytä toiminnassaan SIS:ä, joten ne joutuisivat välittämään puitepäätöksen mukaiset pyyntönsä Interpol-kanavan välityksellä, jos ne eivät tietäisi, missä luovutettavaksi pyydetty henkilö on. Myöskään Euroopan unioniin toukokuussa 2004 liittyvät uudet jäsenvaltiot eivät heti voisi käyttää toiminnassaan SIS:ä, joten myös ne joutuisivat välittämään pyyntönsä Interpol-kanavan välityksellä. Vaikka pyyntö siis olisi Interpolin välityksellä lähetetty, mutta tulisi Euroopan unionin jäsenvaltiosta, tulisi pyyntö käsitellä tämän lain mukaisena pyyntönä. Nykyisten arvioiden mukaan Yhdistynyt kuningaskunta alkaisi käyttää SIS:ä luovutettavaksi pyydettyjen henkilöiden etsimiseen aikaisintaan vuoden 2004 aikana, Irlanti aikaisintaan vuoden 2005 aikana ja uudet jäsenvaltiot aikaisintaan vuoden 2007 aikana.

Vaikka SIS-järjestelmä olisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion käytössä, henkilöstä olisi kyseiseen järjestelmään sisällytetyn pyynnön lisäksi todennäköisesti tehty myös kansainvälinen etsintäkuulutus eli väliaikaista säilönottoa koskeva pyyntö Interpolin välityksellä. Tämä olisi luonnollista, kun pyynnön

esittäneen jäsenvaltion viranomaiset eivät tietäisi, missä luovutettavaksi pyydetty henkilö on. Jos henkilö saataisiin kiinni Suomessa, viranomaisten tulisi toimia SIS-järjestelmässä olevan pyynnön perusteella, sillä siihen sisältyvä pyyntö olisi sisällöltään aina ehdotetun lain mukainen pyyntö, jolle EU:n jäsenvaltioiden välinen luovuttamismenettely perustuu.

Pykälän 2 momentin mukaan jos luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka Suomessa tunnetaan, pyyntö voitaisiin toimittaa suoraan toimivaltaiselle syyttäjälle. Tällainen tilanne olisi käytännössä harvinainen, sillä kuten edellä on todettu, luovuttamismenettely käytännössä alkaisi pääsääntöisesti SIS-järjestelmässä olevan pyynnön perusteella tapahtuvasta henkilön kiinniotosta Suomessa. Pyyntö voitaisiin toimittaa syyttäjälle myös kansainvälisten yhteistyökanavien välityksellä. Pyyntö voitaisiin siis toimittaa syyttäjälle hyvin joustavasti erilaisia käytettävissä olevia reittejä pitkin. Tällainen käytettävissä oleva reitti olisi ensinnäkin Interpol-kanava, joka käytännössä tarkoittaisi, että pyyntö toimitettaisiin syyttäjälle keskusrikospoliisin välityksellä. Myös 2 momentissa mainitussa tapauksessa pyyntö voitaisiin toimittaa SIS:n välityksellä eli keskusrikospoliisin yhteydessä sijaitsevan SIRENE-toimiston välityksellä. EU:n jäsenvaltioiden on tarkoitus ottaa käyttöön myös Euroopan oikeudellisen verkoston suojattu tietojärjestelmä, jota voitaisiin käyttää. Myös Eurojustilla voitaneen katsoa olevan toimivalta pyyntöjen välittämiseen.

Jos pyyntö toimitettaisiin Suomeen muulle viranomaiselle kuin toimivaltaiselle syyttäjälle, tämän tulisi toimittaa pyyntö toimivaltaiselle syyttäjälle ja ilmoittaa tästä pyynnön lähettäneelle toisen jäsenvaltion viranomaiselle.

Pyyntö tulisi toimittaa syyttäjälle, sillä esityksen mukaan syyttäjä olisi keskeinen viranomainen, joka huolehtisi menettelystä Suomessa ennen asian viemistä tuomioistuimeen. Käytännössä, varsinkin tilanteissa, joissa pyyntö on ollut Schengenin tietojärjestelmässä, poliisiviranomainen voisi kuitenkin ottaa henkilön kiinni ja päättää henkilön säilöön ottamisesta, vaikka syyttäjällä ei olisi vielä tietoa pyynnöstä. Puitepäätöksen 9 artikla edellyttää, että pyyntö toimitetaan täy-

täntöönpanosta vastaavalle viranomaiselle. Vaikka esityksen mukaan tuomioistuimet tekevät luovuttamista koskevat päätökset, perusteltua ei ole, että pyyntö toimitettaisiin tuomioistuimelle.

Pykälän 3 momentin mukaan syyttäjän olisi tehtävä keskusrikospoliisille ilmoitus pyynnöstä, jota ei ole toimitettu keskusrikospoliisin välityksellä. Koska SIRENE-toimisto sijaitsee keskusrikospoliisin yhteydessä, esityksessä on pidetty tarkoituksenmukaisena, että keskusrikospoliisissa olisi tieto kaikista Suomessa vireillä olevista tämän lain mukaisista luovuttamisasioista. Tavoitteena on, että myös muut viranomaiset voisivat saada keskusrikospoliisista tiedon kaikista tietyistä henkilöstä tehdyistä tämän lain mukaisista kiinniottamista ja luovuttamista koskevista pyynnöistä.

Schengenin yleissopimuksen 95 artiklassa määrätään niin sanotusta liputusmenettelystä, josta Suomessa vastaa SIRENE-toimisto. Puitepäätöksen 9 artiklan 3 kohdan voidaan katsoa tarkoittavan, että kyseinen menettely jää voimaan. Menettelyssä tarkistetaan, onko toisen jäsenvaltion tekemä 95 artiklan mukainen ilmoitus kansallisen lain mukainen. Ehdotetun lain tultua voimaan tarkistus koskisi sitä, onko pyyntö ehdotetun lain mukainen. Jos tarkistus tätä edellyttää, Suomen viranomaiset voivat tarvittaessa pyytää lisätietoja.

Kiinniottamista ja luovuttamista koskevat pyynnot saapuisivat edellä mainituin tavoin Suomeen joko 1 momentin mukaisesti SIS:n välityksellä tai 2 momentin mukaisesti syyttäjälle. Puitepäätöksen 7 artikla mahdollistaa myös keskusviranomaisen nimeämisen, jos jäsenvaltion oikeusjärjestelmän rakenne sitä vaatii. Artiklan mukaan keskusviranomaisen tehtävänä on avustaa toimivaltaisia oikeusviranomaisia sekä huolehtia hallinnollisena tehtävänä pyyntöjen ja kaiken niihin liittyvän kirjeenvaihdon lähettämisestä ja vastaanottamisesta. Käytännössä pyynnot saapuisivat joka tapauksessa pääsääntöisesti SIS-järjestelmän eli SIRENE-toimiston kautta. SIRENE-toimistolla olisi myös nykyisen asemansa perusteella luovuttamismenettelyyn liittyvän tiedon välitystehtäviä. Esityksessä on lisäksi muun muassa katsottu, että SIRENE-toimistolla tulisi olla tieto kaikista

Suomessa vireillä olevista tämän lain mukaisista luovuttamisasioista. Vaikka Suomen oikeusjärjestelmän ei voida katsoa vaativan keskusviranomaisen nimeämistä, esityksessä on katsottu perustelluksi, että keskusrikospoliisin SIRENE-toimisto nimettäisiin 7 artiklan mukaisesti keskusviranomaiseksi. Keskusviranomaisen nimeäminen selventäisi muille jäsenvaltioille, että SIRENE-toimiston välityksellä voidaan toimittaa ehdotetun lain mukaisia pyyntöjä ja niihin liittyviä tietoja. Koska SIRENE-toimiston asema ei täysin vastaa 7 artiklan sisältöä, eikä tiedossa ole, että muut jäsenvaltiot 7 artiklan mukaisella ilmoituksella selventäisivät oman SIRENE-toimistonsa asemaa, Suomen ilmoituksessa tarkennettaisiin SIRENE-toimiston edellä mainitut tehtävät. Esityksen mukaan on perusteltua, että Suomi nimeäisi keskusviranomaiseksi myös oikeusministeriön, mutta myös sen tehtävät poikkeaisivat 7 artiklassa mainituista. Oikeusministeriön osalta Suomen ilmoituksessa selvennettäisiin, että toisen jäsenvaltion viranomaisen voi ottaa yhteyttä oikeusministeriöön eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyvissä yleisissä kysymyksissä. Tarvittaessa oikeusministeriö voisi myös vastaanottaa puitepäätöksen mukaisia pyyntöjä. Pyyntö voitaisiin siis toimittaa syyttäjälle myös oikeusministeriön välityksellä.

14 §. *Pyynnön sisältö ja muoto.* Pykälän 1 momentti sisältää säännökset siitä, mitä tietoja kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön tulee sisältää. Pykälän sisältö vastaa puitepäätöksen 8 artiklan sisältöä.

Puitepäätöksen mukainen luovuttamismenettely olisi yksivaiheinen ja siinä tehtäisiin vain yksi pyyntö, jonka sisältö tulisi olla pykälässä edellytetty. Menettelyssä ei siis tehtäisi nykykäytännön mukaisesti ensin väliaikaista säilöönottoa koskevaa pyyntöä ja sen jälkeen erillistä luovuttamispyyntöä, vaan yksi pyyntö, jonka voidaan katsoa sisältävän sekä väliaikaista säilöönottoa että luovuttamista koskevan pyynnön.

Pyynnön sisällön osalta keskeistä on, että momentin 3 kohdan mukaan pyyntöön ei tarvitse liittää sitä oikeudellista päätöstä tai tuomiota, johon pyyntö perustuu. Riittää, että pyyntö sisältää tiedon tällaisen päätöksen tai tuomion olemassaolosta. Puitepäätös ei tar-

kemmin määrittelee, millainen päätös tai tuomio on riittävä pyynnön perusteeksi. Käytännössä tällainen päätös olisi syyttämistarkoituksessa tehtyjen pyyntöjen osalta vangitsemispäätös, kuten nykyisessäkin luovuttamismenettelyssä. Vapausrangaistusten täytäntöönpanon osalta kyseessä olisi täytäntöönpanokelpoinen tuomio.

Pyyntö esitettäisiin pääsääntöisesti puitepäätöksen liitteenä olevan kaavakkeen muodossa. Kaavake sisältää yksityiskohtaisesti eriteltyinä kohdat kaikelle puitepäätöksen edellyttämälle tiedolle. Pyyntö voitaisiin esittää tosin myös vapaamuotoisesti käyttämättä kaavaketta.

Lakiin ei ole katsottu tarpeelliseksi sisällyttää asiasta erityistä säännöstä, mutta pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomaislainen voisi täydentää pyyntöään. Pynnön täydentäminen voisi käytännössä tapahtua usein silloin kun henkilö on otettu kiinni Suomessa ja luovuttamisasian käsittely varsinaisesti alkaisi. Kun henkilö olisi otettu kiinni Suomessa, ehdotetun lain 16 §:n mukaan keskusrikospoliisiin tulisi tehdä tästä ilmoitus pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle. Olisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion vastuulla, täydentäisikö se ilmoituksen saatuaan pyyntöään. Jos pyyntöä täydennettäisiin, tulisi keskusrikospoliisiin toimittaa uudet tiedot toimivaltaiselle syyttäjälle. Pyyntö olisi yleensä sähköisessä muodossa Schengenin tietojärjestelmässä. Varsinkin puitepäätöksen mukaisen menettelyn soveltamisen alkaessa on mahdollista, että tietojärjestelmään ei saada sisällytettyä kaikkia puitepäätöksen edellyttämiä tietoja. Erityisesti tällaisessa tilanteessa pyynnön täydentäminen voi olla tarpeen. Schengenin yleissopimuksen 95 artiklan mukaisen SIS-ilmoituksen tekemiseen edellytetyjen tietojen ja puitepäätöksen edellyttämien tietojen välillä ei kuitenkaan ole merkittävää eroa. Pyyntöä voitaisiin täydentää myös esimerkiksi siten, että luovuttamista pyydetäisiin useampien tekojen perusteella.

Puitepäätöksen 9 artiklan 3 kohdan 2 alakohdassa on todettu, että siihen saakka kunnes SIS-järjestelmässä voidaan välittää kaikki puitepäätöksen edellyttämät tiedot, järjestelmässä oleva ilmoitus vastaa eurooppalaista pidätysmääräystä, kunnes täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomaislainen on asianmukai-

sesti vastaanottanut alkuperäisen pidätysmääräyksen. Tämä tarkoittaa, että pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion viranomaiset voivat toimia SIS-järjestelmässä olevan ilmoituksen perusteella, vaikka siinä ei olisi kaikkia puitepäätöksen mukaisia tietoja. Tämä tarkoittaa erityisesti henkilön kiinni- ja säilönottoa. Edellytyksenä kuitenkin on, että ilmoitus sisältää SIS-ilmoituksen edellyttämät tiedot. Kuten edellä on todettu, näiden SIS-järjestelmässä olevan ilmoituksen ja puitepäätöksen mukaisen pyynnön edellyttämien tietojen välillä ei ole merkittävää eroa.

Pykälän 2 momentin mukaan pyyntö voidaan tehdä kirjallisesti, sähköisenä viestinä tai muuten sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste. Kuten edellä on todettu, pyyntö olisi useimmiten Schengenin tietojärjestelmässä oleva sähköinen viesti, mutta myös muut toimittamistavat olisivat mahdollisia. Säännös perustuu puitepäätöksen 10 artiklan 4 kohtaan.

15 §. *Kieli ja käännökset.* Pykälä sisältäisi säännökset siitä, millä kielellä kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö tulee Suomen toimivaltaisille viranomaisille esittää.

Pyyntö tulisi 1 momentin mukaan tehdä suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen olisi liitettävä käännös jollekin näistä kielistä.

Pykälän 2 momentin mukaan pyyntö voitaisiin täyttää, vaikka se olisi tehty jollakin muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä, jollei pyynnön täyttämiseksi ole muutoin estettä. Säännöksen tarkoituksena on, että Suomen viranomaiset voisivat joustavasti hyväksyä myös muilla kielillä tehtyjä pyyntöjä, vaikka siihen ei olisi velvollisuutta.

Pykälän 3 momentissa kuitenkin edellytetäisiin, että jos pyyntö on tehty muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, keskusrikospoliisiin tulisi huolehtia pyynnön kääntämisestä. Pynnön tulisi siis olla luovuttamismenettelyn alkaessa käytettävissä suomen tai ruotsin kielellä. Käännös tulisi laatia mahdollisimman nopeasti henkilön kiinniottamisen jälkeen.

Suomi tulisi tekemään puitepäätöksen 8 artiklan 2 kohdan nojalla ilmoituksen, jonka mukaan Suomi hyväksyisi pyynnöt virallisten kieltensä lisäksi myös englannin kielellä.

Käytännössä SIS-järjestelmässä välitetyt pyynnot tulisivat olemaan englanninkielisiä. Tämä tarkoittaa, että 3 momentin mukainen käännöstyö koskisi yleensä englanninkielisen asiakirjan kääntämistä suomen tai ruotsin kielelle. Jos Suomen toimivaltaiset viranomaiset olisivat 2 momentin mukaisesti hyväksyneet pyynnön jollakin muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä, eli eivät vaatisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion viranomaista kääntämään asiakirjaa jollekin näistä kielistä, koskisi 3 momentissa tarkoitettu käännöstyö kääntämistä kyseisestä vieraasta kielestä suomen tai ruotsin kielelle. Käännöstyö tehtäisiin yleensä mahdollisimman pian sen jälkeen kuin luovutettavaksi pyydetty on saatu kiinni tai muuten tavoitettua Suomessa.

Kiinniottaminen ja säilöön ottaminen

16 §. *Kiinniottaminen.* Pykälässä säädettiin poliisimiehen oikeudesta ottaa kiinni luovutettavaksi pyydetty henkilö.

Pykälän 1 momentin mukaan pääsääntönä olisi, että poliisimies saisi ottaa kiinni ehdotetun lain nojalla luovutettavaksi pyydetyn henkilön, joka on määrätty säilöön otettavaksi. Säilöön ottamisesta säädettäisiin 17 §:ssä. Pääsääntöisesti poliisimies ei siis voisi ottaa luovutettavaksi pyydettyä henkilöä kiinni pelkän toisen jäsenvaltion tekemän kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön perusteella, vaan pidättämiseen oikeutetun virkamiehen olisi tullut tämän lisäksi määrätä henkilö säilöön otettavaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan poliisimies saisi kuitenkin ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön kiinni ilman säilöön ottamista koskevaa päätöstäkin, jos kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön täytäntöönpano voisi muuten vaarantua. Tarpeelliseksi on katsottu, että erityisesti tilanteissa, joissa voi olla paonvaara, poliisimiehellä tulisi olla oikeus suorittaa kiinniotto itsenäisesti. Kynnys poliisin itsenäiseen kiinniotto-oikeuteen olisi alhainen, sillä paonvaara ja siten pyynnön täytäntöönpanon vaarantuminen olisivat todennäköisesti hyvin usein käsillä.

Kiinniottamisesta olisi soveltuvin osin voimassa, mitä siitä pakkokeinolaissa säädetään. Pakkokeinolain kiinniottoa koskevat

säännökset sisältyvät 1 luvun 1 ja 2 §:ään. Näistä säännöksistä sovellettaisiin 2 §:n 2 momentin säännöksiä siitä, että poliisimiehen olisi ilmoitettava kiinniottamisesta viipymättä pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle. Tämän olisi 24 tunnin kuluessa kiinniottamisesta päätettävä, onko kiinni otettu päästettävä vapaaksi vai otettava säilöön. Kiinni otetulle olisi myös heti ilmoitettava kiinniottamisen syy.

Pykälän 3 momentin mukaan kiinniottamisesta olisi viipymättä ilmoitettava keskusrikospoliisille ja toimivaltaiselle syyttäjälle. Toimivaltaisella syyttäjällä tarkoitetaan 12 §:n mukaista toimivaltaista syyttäjää. Keskusrikospoliisiin olisi ilmoitettava luovutettavaksi pyydetyn henkilön kiinniottamisesta pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Kyseinen ilmoitusvelvollisuus on katsottu perustelluksi antaa keskusrikospoliisiin tehtäväksi, sillä jo nyky-menettelyssä SIRENE-toimisto tekee vastaavan ilmoituksen.

17 §. *Säilöön ottaminen.* Pykälässä säädettiin oikeudesta ottaa luovutettavaksi pyydetty henkilö säilöön.

Pykälän 1 momentin mukaan pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi päättää ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöön. Säilöön ottaminen voisi tapahtua luovuttamisen varmistamiseksi. Luovutettavaksi pyydettyä ei olisi kuitenkaan velvollisuutta ottaa säilöön, vaan pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi harkita toimenpiteen tarpeellisuuden ottaen huomioon vallitsevat olosuhteet. Käytännössä pääsääntö kuitenkin olisi, että luovutettavaksi pyydetty otettaisiin säilöön, sillä yleensä luovuttamisen varmistaminen tätä edellyttää. Jos esitetty pyyntö poikkeuksellisesti olisi esimerkiksi selvästi hyvin puutteellinen tai näyttäisi selvästi perusteetomalta, ei säilöön ottamiseen tulisi ryhtyä. Jos poliisiviranomainen poikkeuksellisesti katsoisi, että henkilöä ei ole syytä ottaa säilöön, asianmukaista olisi, että hän mahdollisuuksien mukaan ennen päätöksen tekemistä olisi yhteydessä toimivaltaiseen syyttäjään.

Säilöön ottamista koskevat asiakirjat olisi viipymättä toimitettava toimivaltaiselle syyttäjälle. Näihin asiakirjoihin kuuluisi myös kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö, joka tulisi viimeistään tässä vaiheessa

sa toimittaa toimivaltaiselle syyttäjälle. Toimivaltaisella syyttäjällä tarkoitetaan 12 §:n mukaista toimivaltaista syyttäjää. Syyttäjä olisi saanut tiedon luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta 16 §:n mukaan mahdollisimman pian jo kiinnioton jälkeen. Saatuaan asiakirjat asianomaisen syyttäjän tulisi päättää, jatkaako hän säilössä pitämistä. Jos hän päättäisi jatkaa toimenpidettä, hänen olisi ilmoitettava säilöön ottamisesta toimivaltaiselle käräjäoikeudelle. Kun syyttäjälle toimitettiin säilöönottamista koskevat asiakirjat, siirtyisi asian hoitaminen hänen vastuulleen.

Esityksessä on valittu vaihtoehto, jonka mukaan kuka tahansa pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi tehdä säilöönottamista koskevan päätöksen, mutta tämän jälkeen asia siirtyisi syyttäjän vastuulle. Perusteltuna on ensinnäkin pidetty, että kuka tahansa pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi tehdä säilöönottoa koskevan päätöksen, koska sääntelyn tarkoituksena on, että 24 tunnin kuluessa luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta olisi päätettävä, onko kiinni otettu päästettävä vapaaksi vai otettava säilöön. Tällaiset päätökset pystytään tekemään nopeammin saman organisaation sisällä ja poliisilla on riittävä päivystysjärjestelmä päätösten tekemiseen myös viikonloppuisin.

Toisaalta perusteltuna on pidetty, että säilöönottoa koskevan päätöksen tekemisen jälkeen asia siirtyisi kokonaan syyttäjän vastuulle. Menettely poikkeaa yleisen luovuttamislain 19 ja 20 §:n sekä pakkokeinolain mukaisesta sääntelystä. Poikkeaminen on kuitenkin katsottu perustelluksi, sillä syyttäjällä on ehdotetussa luovuttamismenettelyssä erittäin keskeinen asema verrattuna yleisen luovuttamislain mukaiseen menettelyyn taikka esitutkintaan, jota johtaa tutkinnanjohtaja. Ehdotetussa luovuttamismenettelyssä ei ole kyse poliisin johtamasta esitutkinnasta, vaan syyttäjän valmisteltavasta luovuttamisasiasta, joka viedään käräjäoikeuden päätettäväksi. Periaatteellisista syistä perusteltua on, että syyttäjän valmisteltavana olevassa asiassa sama viranomaisen vastaa myös pakkokeinojen käytöstä. Myös käytännön syistä tarkoituksenmukaista on, ettei toimivaltuuksia jätetä usealle taholle, sillä tällöin asian hoitaminen käytännössä vaikeutuu. Koska kyseessä on nopeaksi tarkoitettu menettely, erityisen

tärkeää on, että asian valmistelu on selkeää ja siksi keskitetty yhdelle taholle. Menettelyn tavoitteena on, että käytännössä yksinkertaisten tapausten osalta koko asiaa koskeva selvitys voitaisiin esittää yhdessä istunnossa, jossa voitaisiin siis käsitellä sekä säilöön ottamisen voimassa pitäminen että luovuttamista koskeva pääasia. Tämä ei ole mahdollista, jollei keskeisessä asemassa oleva syyttäjä ole asiassa mukana mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Edellä mainituista syistä perusteltua on, että ehdotetun 18 §:n mukaan syyttäjä vastaisi säilöösäpitoasian esittämisestä käräjäoikeudessa. Ongelmallista ei ole, että menettely poikkeaisi yleisen luovuttamislain mukaisesta menettelystä, sillä ehdotetun lain ja yleisen luovuttamislain menettelyt poikkeaisivat joka tapauksessa merkittävästi toisistaan.

Ehdotettu 18 § tarkoittaa, että säilöönotto-asia tulisi käsitellä käräjäoikeudessa viimeistään neljän vuorokauden kuluessa kiinniottamisesta. Riippumatta siitä milloin luovutettava henkilö on otettu kiinni, toimivaltaiset syyttäjät voisivat pääsääntöisesti hoitaa säilöönoton voimassa pitämistä koskevan asian viemisen käräjäoikeuteen tavanomaisen työajan puitteissa. Jos esimerkiksi luovutettavaksi pyydetty olisi otettu kiinni keskiviikkona, joka tarkoittaa, että säilöön ottamisen voimassa pitäminen tulee käsitellä käräjäoikeudessa viimeistään sunnuntaina, voi syyttäjä viedä asian käräjäoikeuteen jo perjantaina, eikä asian hoitaminen siis edellytä työskentelyä viikonloppuna. Myös muilta osin lain mukaiset syyttäjien tehtävät ovat sellaisia, että toimivaltainen syyttäjä voi ne pääsääntöisesti hoitaa tavanomaisen työajan puitteissa. Syyttäjille ei ole tarkoitus luoda uutta päivystysjärjestelmää, sillä luovuttamistapauksia on ollut Suomessa vähäinen määrä. Tarvittaessa toimivaltaisille syyttäjille voitaisiin luoda jonkinlainen varallaolojärjestelmä. Joka tapauksessa tarvittaessa voitaisiin turvautua syyttäjien valtakunnalliseen päivystysjärjestelmään, jossa tällä hetkellä kaksi syyttäjää kerrallaan päivystää siten, että heidän toimialueenaan on koko maa.

Jos syyttäjä saisi tietää luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta ennen säilöön ottamista koskevan päätöksen tekemistä, syyttäjä voisi halutessaan ottaa päätettäväkseen

kysymyksen säilöön ottamisesta. Myös niissä tilanteissa, joissa kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö olisi toimitettu suoraan syyttäjälle, syyttäjä voisi tehdä itse säilöönottopäätöksen. Käytännössä luovuttamisasiat tulisivat kuitenkin vireille siten, että poliisi ottaisi kiinni luovutettavaksi pyydetyn henkilön SIS-tietojärjestelmässä olevan pyynnön perusteella.

Pykälän 2 *momentin* mukaan säilössä pitämisestä olisi soveltuvin osin voimassa, mitä tutkintavankeudesta säädetään.

Pykälän 3 *momentin* mukaan säilöön ottamisen sijasta voitaisiin käyttää matkustuskieltoa. Matkustuskiellosta olisi soveltuvin osin voimassa, mitä siitä pakkokeinolaissa säädetään ja mitä tässä laissa säädetään säilöön ottamisesta. Matkustuskiellon käyttäminen olisi kuitenkin poikkeuksellinen toimenpide, sillä lähtökohtaisesti voidaan katsoa, että luovuttamisen varmistaminen edellyttää säilöön ottamista. Jos poliisiviranomainen poikkeuksellisesti pykälän 1 *momentin* mukaista päätöstä tehdessään katsoisi, että matkustuskielto on riittävä toimenpide, asianmukaista olisi, että hän ennen päätöksen tekemistä olisi yhteydessä toimivaltaiseen syyttäjään.

Säännös perustuu puitepäätöksen 12 artiklaan.

18 §. *Säilöön ottamisen pitäminen voimassa*. Pykälässä säädettäisiin säilöönottoasian käsittelystä käräjäoikeudessa.

Pykälän 1 *momentin* mukaan saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta käräjäoikeuden olisi otettava asia käsiteltäväkseen viipymättä noudattaen soveltuvin osin, mitä pakkokeinolaissa säädetään vangitsemisvaatimuksen käsittelystä. Viittaus pakkokeinolaikiin tarkoittaisi, että menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin pakkokeinolain 1 luvun vangitsemista koskevia säännöksiä. Asian käsittelyyn ottamisen osalta merkittävää on, että muun ohella menettelyyn sovellettaisiin pakkokeinolain 1 luvun 14 §:n määräaikaa siitä, että käräjäoikeuden on otettava asia käsiteltäväkseen viimeistään neljän vuorokauden kuluttua kiinniottamisesta.

Kuten edellä 17 §:n perusteluissa on todettu, esittäisi syyttäjä säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskevan vaatimuksen käräjäoikeudessa.

Pykälän 2 *momentin* mukaan tuomioistuimen olisi pysyttävä säilöön ottamista koskeva päätös voimassa, jos olisi syytä epäillä, että kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön täytäntöönpano voisi muuten vaarantua. Tarpeelliseksi on katsottu, että pykälässä säädetään, millä edellytyksin tuomioistuimen olisi pidettävä päätös voimassa. Tuomioistuin ei siis soveltaisi pakkokeinolain vangitsemista koskevia edellytyksiä. Kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön ja siten välillisesti myös säilöön ottamisen perusteena voisi olla myös teko, joka ei ole Suomen lain mukaan rangaistava. Tuomioistuin ei säilöön ottamista käsitellessään arvioisi sitä, onko luovuttamiselle edellytyksiä. Jos kuitenkin pyyntö näyttäisi olevan täysin perusteeton, ei luovuttamisen täytäntöönpanon turvaamista voitaisi pitää tarpeellisena, eikä säilöönottoa tulisi jatkaa. Ehdotettu kynnys tuomioistuimen päätöksen tekemiselle olisi alhainen, sillä lähes säännönmukaisesti voidaan katsoa, että pyynnön täytäntöönpano voisi vaarantua, jos säilöön ottamista koskevaa päätöstä ei pidetä voimassa. Näin ollen vain poikkeuksellisissa tilanteissa tuomioistuin voisi katsoa, että pyynnön täytäntöönpanon turvaaminen ei edellyttäisi säilöissäpidon voimassa pitämistä. Syyttäjän olisi ilmoitettava käräjäoikeuden päätöksestä keskusrikospoliisille.

Menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin muun ohella myös pakkokeinolain 1 luvun 16 §:ää, joka koskee vangitsemisasiassa esitettävää selvitystä. Vastaavasti säilöön ottamista koskevan asian osalta tuomioistuimelle on esitettävä selvitys siitä, että säilöönnotolle on edellytykset. Selvitys koskisi näin ollen sitä, että ilman säilöön ottamista olisi syytä epäillä, että kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön täytäntöönpano voisi vaarantua. Asiasta ei saisi esittää tämän ja säilöön otettavaksi vaaditun esittämän lisäksi muuta selvitystä, ellei tuomioistuin katso siihen olevan erityistä syytä.

Menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin myös, mitä pakkokeinolain 1 luvun 22 §:n säädetään asian uudelleen käsittelystä. Kyseistä säännöstä on muutettu lailla (646/2003). Uuden 1 päivänä tammikuuta 2004 voimaantulevan pykälän mukaisesti asia otettaisiin uudelleen käsiteltäväksi vii-

pymättä ja viimeistään neljän vuorokauden kuluttua pyynnön esittämisestä, jos säilöön otettu sitä pyytäisi. Asiaa ei kuitenkaan tarvitsisi ottaa uudelleen käsiteltäväksi aikaisemmin kuin kahden viikon kuluessa asian edellisestä käsittelystä. Tuomioistuimen tulisi kuitenkin ottaa asia uudelleen käsiteltäväksi tätä aikaisemminkin, jos siihen on aiheutta edellisen käsittelyn jälkeen ilmi tulleen seikan johdosta.

Menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin myös pakkokeinolain 1 luvun 24 §:ää. Myös kyseistä pykälää on muutettu edellä mainitulla lailla (646/2003). Uuden pykälän mukaisesti tuomioistuimen olisi omasta aloitteestaan tai syyttäjän esityksestä määrättävä säilöön otettu päästettäväksi vapaaksi heti, kun edellytyksiä säilöissäpitämiseen ei enää ole.

Menettelyyn sovellettaisiin soveltuvin osin myös pakkokeinolain 1 luvun 26a §:ää, joka sisältää kohtuuttoman vangitsemisen kiellon. Säännös saattaisi tulla sovellettavaksi tilanteissa, joissa luovutettavaksi pyydetyn henkilön vapaudenmenetysaika on muodostunut kohtuuttoman pitkäksi suhteessa siihen tekoon, jonka perusteella luovuttamista pyydetään. Koska menettelyssä on lyhyet määräajat, säännöksen soveltaminen olisi hyvin harvinaista. Kuitenkin esimerkiksi tilanteissa, jossa suomalainen tuomioistuin olisi pyytänyt ennakkoratkaisua Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta, saattaisi vapaudenmenetys muodostua kohtuuttoman pitkäksi. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisua odottaessa suomalainen tuomioistuin voisi harkintansa mukaan päästää henkilön vapaaksi, jos se katsoisi, että vapaudenmenetys voi muodostua kohtuuttomaksi. Vapaudenmenetystä voitaisiin pitää kohtuuttomana, jos se muodostuisi pidemmäksi kuin pyynnön perusteena olevasta teosta tuomittu tai mahdollisesti tuomittava vapausrangaistus.

Pykälä, kuten myös 17 §, liittyvät puitepäätöksen 12 artiklaan, jonka mukaan kun luovutettavaksi pyydetty henkilö otetaan kiinni, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomaisena tekee kansallisen lainsäädännön mukaisesti päätöksen siitä, onko säilössä pitämistä jatkettava.

19 §. *Kantelu säilöön ottamisen pitämisenä voimassa.* Pykälän mukaan säilöön otettu saisi määrääjasta riippumatta kannella kärä-

jäoikeuden säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskevasta päätöksestä. Kantelu tulisi tehdä korkeimpaan oikeuteen, sillä korkein oikeus olisi valitusaste käräjäoikeuden luovuttamista koskevan päätöksen osalta. Kantelun tekeminen korkeimpaan oikeuteen ei edellyttäisi valituslupaa.

Avustaja ja puolustaja

20 §. *Oikeus avustajaan ja puolustajaan.* Pykälässä määriteltäisiin luovutettavaksi pyydetyn oikeus avustajaan ja puolustajaan.

Pykälän 1 momentti sisältäisi yleisen säännöksen, jonka mukaan luovutettavaksi pyydetyllä olisi oikeus käyttää avustajaa. Oikeus käyttää avustajaa koskisi erityisesti 21 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten ja tiedustelujen tekemistä sekä luovuttamisasian sen jälkeistä käsittelyä sekä säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskevaa käsittelyä. Siltä osin kuin avustaja toimisi oikeudenkäyntiavustajana häntä koskisi oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §, jonka mukaan avustajana saa toimia asianajaja tai muu oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Pykälän 2 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetyn pyynnöstä hänelle olisi määrättävä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvussa tarkoitettu puolustaja. Puolustajaa ei siis määrättäisi säännönmukaisesti, vaan pääsääntöisesti ainoastaan, jos luovutettavaksi pyydetty tätä pyytäisi. Puolustajan määräämisen edellytyksenä ei olisi, että oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 1 §:n 2 momentin edellytykset täyttyisivät. Tuomioistuin määräisi puolustajalle maksettavaksi kohtuullisen korvauksen, joka jäisi valtion vahingoksi. Puolustajan korvauksen suuruus ei siis määräytyisi mainitun 2 luvun säännösten mukaisesti. Lisäksi kyseisen luvun säännöksistä poiketen puolustajalle valtion varoista maksettava korvaus jäisi aina valtion vahingoksi.

Puolustajaan sovellettaisiin muutoin soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvussa säädetään. Kyseisiä 2 luvun säännöksiä sovellettaisiin soveltuvin osin puolustajan määräämistä kos-

kevaan menettelyyn tuomioistuimessa sekä muutoinkin puolustajan toimintaan. Näin ollen puolustajan tulisi olla luvun 2 §:n mukaisesti pääsääntöisesti julkinen oikeusavustaja tai asianajaja. Milloin luovutettavaksi pyydetty itse ehdottaisi puolustajakseen kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilön, tämä olisi määrättävä tehtävään, jolleivät erityiset syyt toisin vaadi. Luvun 4 §:n mukaisesti puolustaja määrättäisiin tuomioistuimessa, joka olisi toimivaltainen käsittelemään myös luovuttamisasian. Puolustaja voisi toimia avustajana 21 §:ssä tarkoitettuja ilmoituksia ja tiedusteluja tehtäessä sekä luovuttamisasian sen jälkeisessä käsittelyssä sekä säilöönottamisen voimassa pitämistä koskevassa käsittelyssä. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 4 §:n mukaisesti määräys voitaisiin antaa taannehtivasti koskemaan asiassa jo suoritettuja tarpeellisia toimenpiteitä.

Jos luovutettavaksi pyydetty ei pyytäisi itselleen puolustajaa, hänelle olisi määrättävä sellainen viran puolesta noudattaen soveltuvien osin mainitun 2 luvun 1 §:n 3 momenttia. Näin ollen luovutettavaksi pyydetylle olisi muun muassa määrättävä puolustaja, jos hän ei kykenisi itse puolustamaan itseään tai jos hän olisi alle 18-vuotias, jollei olisi ilmeistä, ettei hän tarvitse puolustajaa.

Vaikka luovutettavaksi pyydetyllä olisi oikeus avustajan ja puolustajan käyttöön jo 21 §:n mukaisia ilmoituksia ja tiedusteluja tehtäessä, tämä ei tarkoittaisi, että näitä ei toimia voitaisi suorittaa ennen kuin luovutettavaksi pyydetty olisi saanut avustajan tai puolustajan käyttöönsä. Avustaja tai puolustaja voisi siis olla paikalla, jos hänet olisi saatu ajoissa kutsuttua. Sama koskisi myös kärkeäoikeuden käsittelyä.

Pykälän 3 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetylle, joka on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa, poliisin olisi viipymättä selvittävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja. Ilmoitus olisi tehtävä mahdollisimman pian sen jälkeen kun henkilö on otettu kiinni tai muuten tavoitettu, jotta luovutettavaksi pyydetty saisi halutesaan puolustajan käyttöönsä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Jollei luovutettavaksi pyydetty voisi itse hankkia puolustajaa, tulee

poliisin avustaa häntä avustajan hankkimisessa.

Pykälässä on poikettu yleisen luovuttamislain 24 §:n mukaisesta sääntelystä, jonka mukaan luovutettavaksi pyydetyllä tulee aina olla avustajanaan asianajaja. Pakollista avustajaa ei ole pidetty luovutettavan henkilön oikeusturvan taikka menettelyn sujuvuuden kannalta välttämättömänä, sillä menettelyssä harkittavaksi tulevat kysymykset olisivat rajoittuneita. Lisäksi asia käsiteltäisiin aina tuomioistuimessa, jossa säilöön otettu henkilö olisi aina itse läsnä. Verrattuna tavanomaiseen rikosprosessiin menettely ei ole sillä tavoin poikkeava, että pakollista avustajaa voitaisiin pitää välttämättömänä. Luovutettavaksi pyydetyllä olisi kuitenkin aina oikeus pyynnöstä saada puolustaja ja hänelle tulisi aina kertoa tästä oikeudesta mahdollisimman pian kiinnioton jälkeen. Myöskään pohjoismaisen luovuttamislain mukaisessa menettelyssä luovutettavaksi pyydetyllä ei ole pakollista avustajaa, vaan kyseisen lain 11 §:n mukaan luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus avustajaan. Myöskään sitä, että avustajan tulisi aina olla asianajaja ei ole pidetty välttämättömänä. Kuten edellä on todettu, menettelyä ei voida pitää sillä tavoin tavanomaisesta rikosprosessista poikkeavana, että asianajajapakko olisi perusteltu.

Pykälä liittyy 11 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa täytäntönpainojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Luovuttamisasian valmistelu

21 §. *Luovutettavaksi pyydetylle tehtävät ilmoitukset ja tiedustelut.* Pykälä sisältäisi säännökset luovutettavaksi pyydetylle tehtävistä ilmoituksista ja tiedusteluista.

Pykälän 1 momentin mukaan kun luovutettavaksi pyydetty olisi pyynnön vuoksi otettu säilöön tai muuten tavoitettu Suomessa, keskusrikospoliisin olisi viipymättä annettava luovutettavaksi pyydetylle todisteellisesti tiedoksi kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö eli eurooppalainen pidätysmääräys. Tiedoksianto voitaisiin toimittaa esimerkiksi todistajan läsnäollessa taikka siten, että luovutettavaksi pyydetty allekirjoittaisi todistuksen tiedoksiannon vastaanottamises-

ta. Jos tiedoksiannettavaa pyyntöä ei olisi vielä ehditty kääntää suomen tai ruotsin kielelle, tulisi keskusrikospoliisin antaa tiedoksi vieraskielinen pyyntö.

Lisäksi luovutettavaksi pyydetylle olisi selostettava pyynnön sisältö. Luovutettavaksi pyydetylle olisi myös ilmoitettava, että hänellä on mahdollisuus suostua luovuttamiensa sekä siihen, että jäsenvaltiossa, johon hänet luovutetaan, hänet saadaan asettaa syyteeseen, häntä rangaista tai häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttamista pyydetään ja siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Luovutettavaksi pyydetty saisi siis tiedon niistä suostumuksista, joita hänellä on mahdollisuus antaa menettelyn myöhäisemmässä vaiheessa. Luovutettavaksi pyydetylle olisi lisäksi selostettava suostumusten merkitys.

Luovutettavaksi pyydetyltä olisi myös tiedusteltava, aikooko hän suostua luovuttamiensa tai katsooko hän, että tässä laissa säädettyjä kieltäytymisperusteita tai ehtoja voidaan soveltaa hänen asiassaan. Säännöksen tarkoituksena on, että syyttäjä saisi keskusrikospoliisin välityksellä tietoonsa luovutettavaksi pyydetyt näkemykset siitä, suostuuko vai vastustaako hän luovuttamistaan ja voidaanko häneen soveltaa ehdotetun lain 5 ja 6 §:n mukaisia kieltäytymisperusteita taikka 8—10 §:n mukaisia ehtoja. Jos luovutettavaksi pyydetyllä olisi avustaja tai hän olisi pyytänyt itselleen 20 §:ssä tarkoitettua puolustajan, joka saataisiin nopeasti olisi paikalle, tämä voisi toimia avustajana luovutettavaksi pyydetyt ilmoittaessa näkemystään asiassa.

Pykälässä tarkoitettut keskusrikospoliisin tehtävät olisivat hyvin suppeat, koska kyse ei olisi tutkinnan suorittamisesta, vaan ainoastaan pykälässä tarkoitettujen tehtävien suorittamisesta. Mainituista kysymyksistä ei laadittaisi laajempaa selvitystä, vaan keskusrikospoliisi voisi suorittaa pykälän mukaiset tehtävänsä esimerkiksi tätä tarkoitusta varten laadittavan erityisen kyselykaavakkeen avulla. Sovellettavien kieltäytymisperusteiden osalta keskusrikospoliisi voisi kaavakkeen avulla selvittää luovutettavaksi pyydetylle, mitä kieltäytymisperusteita ehdotettu laki si-

sältää ja tiedustella luovutettavaksi pyydetyt näkemykset niiden soveltamiseen. Samoin voitaisiin menetellä sovellettavien ehtojen osalta. Jos toimivaltainen syyttäjä katsoisi tämän tarpeelliseksi, syyttäjän pyynnöstä keskusrikospoliisi voisi esittää myös tarkempia kysymyksiä luovutettavaksi pyydetylle.

Pykälän 2 *momentin* mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettut ilmoitukset ja tiedustelut olisi tehtävä luovutettavaksi pyydetylle hänen ymmärtämällään kielellä. Suomen ja ruotsin kielen käyttämisestä säädettäisiin kielilaisissa (423/2003). Tämä tarkoittaa, että muulle kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkieliselle henkilölle ilmoitukset tulisi tehdä maksuttoman tulkin välityksellä, ellei keskusrikospoliisi itse huolehtisi tulkkauksesta tai käyttäisi sellaista kieltä, jota luovutettavaksi pyydetty ymmärtää. Luovutettavaksi pyydetyt oikeus käyttää suomea tai ruotsia määräytyisi kielilain periaatteiden mukaisesti.

Pykälän 3 *momentin* mukaan suoritetuista toimenpiteistä on laadittava pöytäkirja, johon on tehtävä merkinnät tehdyistä toimenpiteistä ja jossa on ilmoitettava saatu selvitys. Keskusrikospoliisi toimittaisi pöytäkirjan ja muut asiakirjat toimivaltaiselle syyttäjälle.

Ehdotetussa laissa ei ole säännöksiä keskusrikospoliisin suorittamasta tutkinnasta, joka sisältyy yleisen luovuttamislain 15 §:n mukaisesti kyseisen lain mukaiseen menettelyyn, vaan mainitusta tutkinnasta on katsottu tarkoituksenmukaiseksi luopua. Tutkinnan suorittaminen on korvattu ehdotetun pykälän mukaisilla luovutettavaksi pyydetylle tehtävillä ilmoituksilla ja tiedusteluilla. Tutkinnan poistamisen ei voida katsoa vaarantavan henkilön oikeusturvaa, sillä häntä joka tapauksessa kuullaan tuomioistuimessa.

Pykälä perustuu osin puitepäätöksen 11 artiklan 1 ja 2 kohtaan.

22 §. *Määräaikojen noudattaminen.* Pykälä sisältää säännökset syyttäjän velvollisuudesta huolehtia luovuttamisasian käsittelystä.

Pykälän mukaan saatuaan 17 §:n mukaisesti säilöön ottamista koskevat asiakirjat syyttäjän olisi huolehdittava, että luovuttamisasiaa käsitellään viivytyksettä siten, että tuomioistuin voi noudattaa ehdotetussa laissa säädettyjä määräaikoja. Jos syyttäjä olisi ottanut asian käsiteltäväkseen jo luovutettavak-

si pyydetyn kiinnioton jälkeen tai äkaisesti, alkaisi hänen velvollisuutensa huolehtia asian käsittelystä jo tällöin. Kuten edellä on todettu, syyttäjän vastuu luovuttamisasian valmistelusta ennen käräjäoikeuden käsittelyä ja luovuttamisasiaan liittyvästä säilöönottamisesta alkaisi kuitenkin yleensä hänen saatuaan säilöönottoa koskevat asiakirjat. Säännöksen tarkoituksena on korostaa syyttäjän vastuuta huolehtia asian valmistelusta ja myöhemmästä hoitamisesta siten, että tuomioistuimien voi noudattaa ehdotetun lain mukaisia määräaikoja.

23 §. *Lisätietojen pyytäminen.* Pykälän mukaan syyttäjä tai poliisi voisi tarvittaessa pyytää lisätietoja pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta. Tietojen toimittamiselle voitaisiin asettaa määräaika.

Poliisilla voisi olla tarve pyytää lisätietoja erityisesti kiinniottamisvaiheessa ja ensimmäistä säilöönottamispäätöstä tehtäessä. Syyttäjän tarve lisätietojen pyytämiseen voisi syntyä kun asia siirtyisi hänen vastuulleen. Jos pyynnön esittänyt jäsenvaltio ei noudattaisi syyttäjän asettamaa määräaika, syyttäjän tulisi harkita, antaako hän pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle lisääaikaa, vai viekö hän asian tuomioistuimen ratkaistavaksi tietojen puuttumisesta huolimatta. Syyttäjän on syytä tarvittaessa olla yhteydessä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiseen viranomaiseen.

Lisätietopyyntö voitaisiin toimittaa keskusrikospoliisin SIRENE-toimiston välityksellä, mutta varsinkin siinä vaiheessa kun asia on edennyt syyttäjälle, tarkoituksenmukaisista olisi, että syyttäjä olisi suoraan yhteydessä pyynnön esittäneeseen viranomaiseen.

Pykälä liittyy puitepäätöksen 15 artiklan 2 kohtaan.

24 §. *Pyynnön toimittaminen käräjäoikeudelle.* Pykälä sisältäisi säännökset siitä, miten syyttäjä siirtäisi asian tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pykälän 1 momentin mukaan syyttäjän tulisi toimittaa käräjäoikeudelle pyyntö luovuttamista koskevan päätöksen tekemisestä. Pyyntö olisi oltava kirjallinen ja syyttäjän olisi toimitettava siitä jäljennös luovutettavaksi pyydetylle. Jäljennös pyynnöstä voitaisiin toimittaa luovutettavaksi pyydetylle va-

paamuotoisesti tarkoituksenmukaiseksi katsottavalla tavalla. Jos luovutettavaksi pyydetty ei olisi säilöönotettuna, pyyntö voitaisiin toimittaa esimerkiksi kirjeellä luovutettavaksi pyydetyn ilmoittamaan osoitteeseen. Jäljennös voitaisiin toimittaa myös esimerkiksi säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskevassa käräjäoikeuden käsittelystä. Tarkempia muotovaatimuksia ei ole katsottu tarpeelliseksi noudattaa, sillä keskusrikospoliisi on jo antanut luovutettavaksi pyydetyille tiedoksi kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön. Kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön suomen- tai ruotsinkielinen käännös olisi syytä viimeistään tässä vaiheessa toimittaa luovutettavaksi pyydetylle. Jos luovutettavaksi pyydetyllä olisi avustaja tai puolustaja, olisi syyttäjän syytä käytännössä toimittaa pyyntö myös hänelle.

Syyttäjän pyynnön sisältönä olisi pyyntö asian käsittelemisestä käräjäoikeudessa. Syyttäjän tulisi aina viedä asia tuomioistuimen ratkaistavaksi, myös silloin kuin hän pitäisi toisen jäsenvaltion kiinniottamista ja luovuttamista koskevaa pyyntöä perusteellomana. Syyttäjä käyttäisi kuitenkin asiassa harkintavaltaansa siten, että hänen tulisi ennen asian viemistä käräjäoikeuden ratkaistavaksi harkita ja esittää pyynnössään, mikä on hänen näkemyksensä asiassa. Jäljempänä 28 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että syyttäjän tulisi valvoa pyynnön esittäneen jäsenvaltion etua. Tämä tarkoittaisi, että syyttäjän tulisi ensisijaisesti huolehtia rikosvastuun toteutumisesta siten, että toisen jäsenvaltion pyyntöön suostutaan. Syyttäjän tulisi kuitenkin noudattaa toiminnassaan oikeudenmukaisuutta, puolueettomuutta ja tasapuolisuutta kuten tavanomaisissa syyteasioissakin. Näin ollen syyttäjän tulisi pyynnössään ottaa huomioon myös luovutettavaksi pyydetyn edun mukaiset kysymykset. Lisäksi syyttäjän tulee huomioida Suomen valtion etu asiassa ja mahdollisesti Suomessa oleva asianomistaja.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin, mitä tietoja syyttäjän pyynnön tulee sisältää. Momenteissa luetellut tiedot on katsottu sellaisiksi, jotka ovat tarpeellisia tuomioistuimen päätöksentekoa varten. Pyyntöön voitaisiin sisällyttää myös muita tietoja, jos syyttäjä pitää tätä tarpeellisenä. Säännös selventäisi samalla sitä, mitä seikkoja syyttäjän tulee

selvittää ja harkita ennen asian viemistä käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Syyttäjän tulisi siis pyynnössään esittää kantansa ainakin 2 momentissa lueteltuihin kysymyksiin. Näin ollen jos syyttäjä katsoisi, että luovuttamisesta tulee ehdotetun lain mukaisesti kieltäytyä, hänen tulisi esittää tämä pyynnössään. Samoin syyttäjän tulisi ottaa kantaa ehdotetussa laissa säädettyjen luovuttamiselle asetettavien ehtojen asettamiseen. Koska syyttäjä ei voisi tehdä päätöstä siitä, että asiaa ei viedä tuomioistuimen käsiteltäväksi, syyttäjän asema tältä osin muistuttaisi asian esittelijää. Esityksen mukaisessa menettelyssä tuomioistuin tekisi kaikki luovuttamista koskevat päätökset.

Syyttäjän tulisi 1 momentin 5 kohdassa edellytettyjen tietojen saamiseksi tiedustella sekä keskusrikospoliisilta että oikeusministeriöltä, onko luovutettavaksi pyydetystä esitetty muita luovuttamispyyntöjä.

Keskeistä on myös, että ennen asian viemistä käräjäoikeuteen syyttäjä selvittää, onko luovutettavaksi pyydetyllä Suomessa muita rikosasioita. Siltä osin kun syyttäjä ei pystyisi tätä selvittämään käytössään olevista tietojärjestelmistä, hän voisi pyytää tarvittavat tiedot keskusrikospoliisin yhteydessä toimivalta SIRENE-toimistolta. Jos muita asioita olisi vireillä, syyttäjän tulisi selvittää kyseisen asian tutkinnanjohtajan, syyttäjän tai Rikosseuraamusviraston näkemys luovuttamiseen. Myös mahdollisten asianomistajien näkemys tulisi tarvittaessa selvittää. Asianomistajan mahdollisesta kuulemisesta voisi huolehtia hänen asiassaan toimivaltainen vranomainen.

Muita vireillä olevia asioita koskeva tieto on tarpeellinen erityisesti ehdotetun lain 6 §:n 1 kohdan harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen soveltamisen osalta. Suomessa olevien muiden rikosasioiden selvittäminen liittyy myös ehdotetun lain 49 §:n soveltamiseen. Pykälän mukaan luovuttamista voidaan lykätä, jos luovutettavaksi pyydettyä voitaisiin Suomessa syyttää muusta rikoksesta kuin siitä, joka on luovuttamispyynnön perusteena. Luovuttamista voidaan mainitun pykälän mukaan lykätä myös, jos luovutettavaksi pyydetty olisi Suomessa suorittamassa rangaistusta. Tarvittaessa syyttäjän tulisi pyynnössään ottaa kantaa myös mainitun 49 §:n

soveltamiseen.

Luovuttamisasian käsittely

25 §. *Muu noudatettava sääntely.* Pykälän mukaan, jollei ehdotetussa laissa toisin säädettäisi, luovuttamisasian käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä rikosasiain käsittelystä käräjäoikeudessa säädetään. Näin ollen siltä osin kuin ehdotettu laki ei sisältäisi erityisiä menettelysääntöksiä, noudatettaisiin soveltuvin osin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia ja muita rikosasian käsittelyä koskevia sääntöksiä.

26 §. *Määräaikojen noudattaminen käräjäoikeudessa.* Pykälä sisältäisi käräjäoikeuden osalta syyttäjiä koskevaa 22 §:ää vastaavan säännöksen velvollisuudesta huolehtia luovuttamisasian käsittelystä.

Pykälän mukaan käräjäoikeuden on huolehdittava, että luovuttamisasiaa käsitellään viivytyksettä siten, että tuomioistuin voi noudattaa ehdotetussa laissa säädettyjä määräaikoja. Pykälän tarkoituksena on korostaa käräjäoikeuden velvollisuutta huolehtia asian käsittelystä siten, että lain määräaikoja voidaan noudattaa.

27 §. *Käräjäoikeuden kokoonpano ja istunto.* Pykälän 1 momentin mukaan luovuttamisasiaa käsiteltäessä käräjäoikeus olisi päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Istunto voitaisiin pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin yleisen alioikeuden istunnosta säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan luovuttamisasia voitaisiin käsitellä säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskevassa käräjäoikeuden istunnossa. Jollei käräjäoikeus pitäisi sitä ilmeisen tarpeettomana, asia voitaisiin käsitellä erillisessä istunnossa. Erillistä luovuttamisasiaa käsittelevää istuntoa ei siis tarvitsisi pitää, jos asia olisi käsitelty säilöön ottamisen voimassa pitämistä käsitelleessä käräjäoikeuden istunnossa. Vaikka luovuttamisasia käsiteltäisiin säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskevassa käräjäoikeuden istunnossa, tulisi asian käsittelyssä noudattaa, mitä laissa on säädetty asian käsittelystä käräjäoikeudessa. Tämä tarkoittaisi erityisesti lain 28 ja 29 §:ssä asetettuja vaatimuksia. Jos luovuttamisasia on sisällöltään yksinkertainen,

nen, tulisi toimivaltaisten viranomaisten pyrkä siihen, että asia käsiteltäisiin säilöönottoasian yhteydessä.

Erillinen istunto voitaisiin kuitenkin pitää, jollei käräjäoikeus pitäisi istuntoa ilmeisen tarpeettomana. Erillisen istunnon pitäminen olisi siis käräjäoikeuden harkinnassa. Erillisen istunnon pitämisen tarpeellisuus voisi tulla esiin joko syyttäjän tai luovutettavaksi pyydetyn aloitteesta. Molemmissa tilanteissa käräjäoikeus harkitsisi istunnon tarpeellisuuden. Myös käräjäoikeus itse voisi katsoa, että asiassa on syytä pitää erillinen istunto.

Pykälän 3 momentin mukaan käräjäoikeuden olisi syyttäjän pyynnön saatuaan viipymättä annettava tiedoksi luovutettavaksi pyydetylle ja syyttäjälle asiaa käsittelevän istunnon ajankohta ja paikka. Jos asia käsiteltäisiin käräjäoikeuden säilöönottoasiaa käsittelevässä istunnossa, ei istunnon ajankohtaa olisi tarpeellista erikseen ilmoittaa. Luovutettavaksi pyydetylle, jota ei ole otettu säilöön, olisi lisäksi ilmoitettava, mikä seuraamus hänelle voi aiheutua siitä, ettei hän saavu istuntoon. Istuntoa koskeva tiedoksianto suoritettaisiin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun säännösten mukaisesti.

28 §. *Läsnäolo istunnossa.* Pykälän 1 momentin mukaan syyttäjän olisi oltava läsnä käräjäoikeuden istunnossa. Istunnossa syyttäjän olisi esitettävä pyyntönsä sisältö. Syyttäjän tulisi valvoa pyynnön esittäneen jäsenvaltion etua. Kuten edellä 24 §:n perusteluissa on esitetty, syyttäjän asema tietyiltä osin muistuttaisi asian esittelijää käräjäoikeudelle. Syyttäjän tulisi kuitenkin myös valvoa pyynnön esittäneen jäsenvaltion etua ja siten huolehtia mahdollisuuksien mukaan siitä, että tuomioistuimien suostuisi jäsenvaltion pyyntöön. Toisaalta syyttäjän tulisi tarvittaessa tuoda esiin myös Suomen viranomaisten ja myös luovutettavaksi pyydetyn kannalta merkittävät kysymykset.

Istunnossa tulisi olla paikalla pykälän 2 momentin mukaan myös luovutettavaksi pyydetty, joka on otettu säilöön. Hänet olisi tuotava istuntoon, ja häntä olisi kuultava syyttäjän pyynnön sisällöstä. Luovutettavaksi pyydetty voisi halutessaan esittää kirjallisen lausuman pyynnön sisällöstä. Luovutettavaksi pyydetyn avustaja tai puolustaja toimisi avustajana istunnossa. Luovutettavaksi pyy-

dettyä kuultaisiin siis ensinnäkin siitä, mitä syyttäjä on itse pyynnössään esittänyt, minkä osalta keskeistä olisi syyttäjän selvitys luovuttamisen edellytyksistä, asiaan sovellettavista kieltäytymisperusteista ja ehdoista sekä suostumuksista, jotka luovutettavaksi pyydetty on ilmoittanut aikovansa antaa. Lisäksi luovutettavaksi pyydettyä kuultaisiin syyttäjän pyynnön liitteenä olevista asiakirjoista, joista keskeisin luonnollisesti on toisen jäsenvaltion esittämä kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö. Luovutettavaksi pyydetyn näkemys näistä kysymyksistä olisi alustavasti selvitetty 21 §:n mukaisesti keskusrikospoliisin toimesta. Käräjäoikeudella olisi asiassa tavanomainen oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 luvun 5 §:n mukainen velvollisuus valvoa, että asia tulee asianmukaisesti käsiteltyksi. Käräjäoikeuden tulisi siis tarvittaessa kysymyksiä huolehtia, ettei asia jää epäselväksi tai puutteellisesti selvitettyksi.

Pykälän 3 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetyn, jota ei ole otettu säilöön, ei olisi välttämätöntä olla paikalla istunnossa. Hänelle olisi kuitenkin varattava tilaisuus tulla kuulluksi syyttäjän pyynnön sisällöstä. Riittävää olisi, että luovutettavaksi pyydetty olisi 21 §:n mukaisesti todisteellisesti saanut tiedon kiinniottamista ja luovuttamista koskevasta pyynnöstä ja että hän olisi 27 §:n mukaisesti saanut tiedon käräjäoikeuden istunnosta. Lisäksi luovutettavaksi pyydetylle olisi 24 §:n mukaisesti toimitettu jäljennös syyttäjän pyynnöstä. Jos luovutettavaksi pyydetty jäisi pois asian käsittelystä ilman laillista estettä, asia voitaisiin tutkia ja ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Asian käsittelyä ja ratkaisemista ilman luovutettavaksi pyydetyn läsnäoloa voidaan pitää perusteltuna, sillä hän olisi edellä mainitun mukaisesti saanut asian sisällöstä ja käsittelystä tiedon.

Pykälän 3 momentti koskisi niitä käytännössä harvinaisia tapauksia, joissa luovutettavaksi pyydetty ei olisi otettuna säilöön. Jos luovutettavaksi pyydetylle ei voitaisi edellä mainitun mukaisesti varata tilaisuutta kuulluksi tulemiseen, ei asiaa voitaisi käsitellä tuomioistuimessa. Käsittely voitaisiin pitää ja asia ratkaista vasta kun henkilö olisi tavoitettu.

Pykälä liittyy puitepäätöksen 14 artiklaan, jonka mukaan jos luovutettavaksi pyydetty henkilö ei anna suostumustaan luovuttamiseksi, hänellä on oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimesta kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Pykälässä luovutettavaksi pyydetyn henkilön oikeutta tulla kuulluksi käräjäoikeuden istunnossa ei ole rajoitettu niihin tilanteisiin, joissa hän ei suostu luovuttamiseksi. Tätä ei ole pidetty perusteltuna, sillä myös niihin tilanteisiin, joissa henkilö suostuu luovuttamiseksi, voi liittyä sellaisia kysymyksiä, jotka on syytä käsitellä tuomioistuimessa siten, että asianomaisella henkilöllä on oikeus olla läsnä.

29 §. *Suostumuksen ilmoittaminen.* Pykälässä säädettäisiin, miten luovutettavaksi pyydetyn tulee antaa mahdollisesti annettava suostumuksensa. Luovutettavaksi pyydetty voi halutessaan antaa suostumuksensa luovuttamiseksi. Hän voi antaa suostumuksensa myös siihen, että jäsenvaltiossa, johon hänet luovutetaan, hänet saadaan asettaa syyteeseen, häntä rangaista tai häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttamista pyydetään. Hän voi antaa suostumuksensa myös siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Pykälän 1 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetty ilmoittaisi edellä mainitut suostumuksensa henkilökohtaisesti käräjäoikeuden istunnossa.

Pykälän 2 momentin mukaan käräjäoikeuden on ennen suostumuksen vastaanottamista ilmoitettava luovutettavaksi pyydetylle suostumusten merkitys. Ehdotetun lain 7 § sisältäisi säännökset siitä, mikä merkitys on sillä, että luovutettava suostuu luovuttamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista suostumuksista ja 2 momentissa tarkoitetuista ilmoituksista olisi pykälän 3 momentin mukaan tehtävä merkintä pöytäkirjaan.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 13 artiklaan.

30 §. *Suostumuksen peruuttaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetty voisi peruuttaa ehdotetussa laissa tarkoitettua suostumuksensa. Lain 29 §:n mukaan luovutettavaksi pyydetty voisi antaa

suostumuksensa ensinnäkin luovuttamiseen eli itse luovuttamismenettelyyn. Lisäksi hän voisi antaa suostumuksensa niin sanotusta erityissäännöstä sekä edelleenluovuttamiskiellosta poikkeamiseen. Nämä kaikki suostumukset olisivat myös peruutettavissa. Suostumukset voitaisiin peruuttaa, kunnes luovuttamista koskeva päätös on pantu täytäntöön eli kunnes henkilö olisi luovutettu pois Suomesta.

Pykälän 2 momentin mukaan jos luovutettavaksi pyydetty peruuttaa suostumuksensa luovuttamiseen eli itse luovuttamismenettelyyn, suostumuksen antamisen ja peruuttamisen välistä aikaa ei otettaisi huomioon ehdotetussa laissa säädettyjä määräaikoja laskettaessa. Jos luovutettavaksi pyydetty peruuttaisi suostumuksensa luovuttamiseen eli itse luovuttamismenettelyyn ja tuomioistuin olisi ennen peruuttamista ehtinyt antaa luovuttamista koskevan päätöksen, tulisi tuomioistuimen käsitellä asia uudelleen.

Jos suostumus niin sanotusta erityissäännöstä sekä edelleenluovuttamiskiellosta poikkeamiseen peruutettaisiin, niin näillä peruutuksilla ei olisi vaikutusta menettelyn mukaisten määräaikojen laskemiseen. Jos tuomioistuin olisi ehtinyt antaa päätöksensä, syyttäjän tulisi ilmoittaa peruuttamisesta pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 13 artiklan 4 kohtaan sekä Suomen puitepäätöksen hyväksyessään antamaan lausumaan.

31 §. *Lisätietojen pyytäminen.* Pykälän mukaan käräjäoikeus voisi tarvittaessa ennen päätöksen tekemistä pyytää lisätietoja pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta. Tietojen toimittamiselle voitaisiin asettaa määräaika. Luovutettavaksi pyydettyä tulisi kuulla toimitetuista tiedoista siten kuin 28 §:ssä säädetään. Tarpeen vaatiessa käräjäoikeudessa voidaan pitää useampi istunto.

Menettelyn nopeuttamiseksi voisi olla tarkoituksenmukaista, että syyttäjä voisi käytännössä huolehtia käräjäoikeuden lisätietopyynnön toimittamisesta pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille. Syyttäjä olisi jo todennäköisesti ollut suoraan yhteydessä pyynnön esittäneen jäsenvaltion viranomaisiin, joten lisätietopyynnön välit-

taminen hänen avullaan voisi nopeuttaa tietojen saantia.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 15 artiklan 2 ja 3 kohtaan.

32 §. *Määräajat*. Pykälä sisältäisi säännökset siitä, missä määräajoissa kärjäoikeuden tulisi tehdä päätöksensä.

Pykälän mukaan jos luovutettavaksi pyydetty on suostunut luovuttamiseen, kärjäoikeuden olisi tehtävä luovuttamista koskeva päätös kolmen päivän kuluessa suostumuksen antamisesta. Suostumus annettaisiin 29 §:n mukaisesti kärjäoikeuden istunnossa. Istunnon jälkeen kärjäoikeudella olisi kolme päivää aikaa tehdä asiassa päätös. Kärjäoikeuden olisi kuitenkin aina tehtävä luovuttamista koskeva päätös 26 päivän kuluessa siitä, kun luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa. Kärjäoikeuden tulisi pyrkiä tekemään päätös annetuissa määräajoissa. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä mainitussa määräajassa, se olisi tehtävä niin pian kuin mahdollista.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 17 artiklaan. Puitepäätös asettaa velvoitteen artiklassa asetettujen määräaikojen noudattamiselle, jotka sitovat Suomea. Laissa on kuitenkin mahdollistettu tietty joustavuus, koska määräaikojen ehdotonta noudattamista ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena. Laissa asetetuista määräajoista voitaisiin kuitenkin poiketa vain erityisestä syystä.

Ehdotetun lain 35 §:ssä olisi säädetty niistä seuraamuksista, jotka aiheutuvat, jos kyseisessä pykälässä asetetuissa määräajoissa ei pysyttäisi. Kyseisen pykälän määräajat perustuvat suoraan edellä mainittuun 17 artiklaan, joka sääntelee, missä määräajassa luovuttamisasian tulee olla lainvoimaisesti ratkaistu. Ehdotetussa pykälässä kärjäoikeuden päätöksen saamiselle on asetettu lyhyemmät kolmen ja 26 päivän määräajat, jotta puitepäätöksen lainvoimaisen päätöksen saamiselle asetettuja määräaikoja voidaan noudattaa.

33 §. *Kärjäoikeuden päätös*. Pykälä sisältäisi kärjäoikeuden päätöksen sisältöä koskevan säännöksen.

Ehdotetun lain 25 §:n mukaan asian käsittelyssä kärjäoikeudessa noudatetaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, soveltuvin osin

mitä rikosasian käsittelystä kärjäoikeudessa säädetään. Tämä tarkoittaisi muun ohella sitä, että kärjäoikeuden päätöksen sisällöstä, perusteluista ja sen julistamisesta olisi soveltuvin osin voimassa, mitä rikosasiassa annettavasta tuomiosta säädetään. Pykälä sisältäisi joitakin tarkentavia erityissäännöksiä päätöksen sisällöstä.

Pykälän *1 momentin* mukaan jos luovuttamiselle asetetaan 8—10 §:n mukainen ehto, se olisi sisällytettävä kärjäoikeuden päätökseen. Ehdon sisällyttäminen päätökseen varmistaisi sen asianmukaisen huomioonottamisen pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa. Kärjäoikeuden päätöksessä olisi lisäksi ilmoitettava luovutettavaksi pyydetyn antamista suostumuksista. Erityisesti erityissäännöstä ja edelleenluovuttamiskiellosta poikkeamista koskevien suostumusten osalta suostumuksen ilmoittaminen päätöksessä selventäisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion oikeuksia suhteessa luovutettavaan.

Jos kärjäoikeus suostuisi luovuttamiseen, sen päätökseen olisi otettava maininta myös siitä, että pyynnön esittäneellä jäsenvaltiolla on velvollisuus noudattaa puitepäätöksen 27 ja 28 artiklan säännöksiä. Puitepäätöksen 27 artikla koskee pyynnön esittäneen jäsenvaltion oikeutta syyttää, tuomita tai muuten riistää vapaus muiden ennen luovuttamista tehtyjen tekojen kuin pyynnön perusteena olevan teon osalta. Puitepäätöksen 28 artikla koskee taas pyynnön esittäneen jäsenvaltion oikeutta luovuttaa jo luovutettu henkilö edelleen kolmanteen jäsenvaltioon tai Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon. Kyseisen 28 artiklan 4 kohta sisältää kiellon luovuttaa jo luovutettua henkilöä kolmanteen valtioon ilman luovuttaneen jäsenvaltion suostumusta. Säännöksen takia Suomesta toiseen jäsenvaltioon luovutettua henkilöä ei voida luovuttaa kolmanteen valtioon ilman Suomen suostumusta. Vaikka jäsenvaltion velvollisuus noudattaa kyseisiä säännöksiä seuraa suoraan puitepäätöksen velvoitteista, tarkoituksenmukaiseksi on katsottu, että pyynnön esittänyt jäsenvaltiota muistutetaan kyseisestä velvollisuudesta. Tällä on tarkoitus varmistaa puitepäätöksen 27 ja 28 artiklan noudattaminen pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa.

Pykälän *2 momentti* sisältäisi säännökset siitä, mitä kärjäoikeuden luovuttamispää-

toksessa tulisi määrätä luovutettavan henkilön säilöissäpidosta.

Jos käräjäoikeus suostuisi luovuttamiseen, olisi luovutettava henkilö suoraan lain nojalla pidettävä säilössä, jollei tuomioistuin toisin määräisi. Käräjäoikeuden suostuessa luovuttamiseen olisi luovutettava siis säännönmukaisesti säilöön otettuna kunnes luovuttamis päätös pantaisiin täytäntöön. Näin olisi riippumatta siitä, olisiko luovutettava dltu luovuttamismenettelyn aikana säilöön otettuna vai ei. Käräjäoikeus voisi kuitenkin päätöksessään määrätä toisin eli, että luovutettava voisi olla vapaana. Jos käräjäoikeuden päätöksestä valitettaisiin korkeimpaan oikeuteen, korkein oikeus voisi muuttaa käräjäoikeuden säilöön ottamista koskevaa päätöstä.

Jos käräjäoikeus kieltäytyisi luovuttamisesta, se voisi kuultuaan asiassa syyttäjää ja luovutettavaksi pyydettyä määrätä, että luovutettavaksi pyydetyn säilöön ottamista jatketaan kunnes luovuttamista koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi tai korkein oikeus päättää toisin. Säännös soveltuisi vain sellaisiin luovutettavaksi pyydettyihin, jotka olisivat jo menettelyn aikana olleet säilöön otettuina. Jos tällaisessa tilanteessa käräjäoikeus ei suostuisi luovuttamiseen, se voisi kuitenkin kuultuaan osapuolia määrätä, että luovutettavaksi pyydetty on pidettävä säilöön otettuna. Luovutettavaksi pyydettyä ei voitaisi säännönmukaisesti päästää heti vapaaksi käräjäoikeuden kielteisen päätöksen jälkeen, sillä syyttäjä saattaisi valittaa päätöksestä korkeimpaan oikeuteen. Jotta korkeimman oikeuden päätöksen täytäntöönpano voitaisiin turvata, tulisi olla mahdollista, että luovutettavaksi pyydetty tällaisessa tapauksessa olisi säilöön otettuna kunnes korkein oikeus antaa ratkaisunsa.

Jos luovutettavaksi pyydetty ei olisi menettelyn aikana ollut säilöön otettuna ja käräjäoikeus ei suostuisi luovuttamiseen, luovutettavaksi pyydettyä ei voitaisi määrätä säilöissäpidettäväksi, vaikka syyttäjä valittaisi käräjäoikeuden päätöksestä.

Pykälän 2 momentti liittyy puitepäätöksen 17 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan siihen saakka kunnes täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen tekee lopullisen päätöksen, sen on varmistettava, että henkilön tosiasiallisen luovuttamisen aineelliset edelly-

tykset säilyvät.

Pykälän 3 momentin mukaan, mitä 2 momentissa säädetään, koskisi soveltuvin osin myös matkustuskieltoa.

34 §. *Kilpailevat pyynnöt.* Pykälä sisältäisi säännökset kilpailevista pyynnöistä eli tilanteista, joissa samasta henkilöstä on esitetty useampi luovuttamispyyntö.

Pykälän 1 momentti koskee tilanteita, joissa usea Euroopan unionin jäsenvaltio on esittänyt pyynnön samasta henkilöstä. Kaikki pyynnöt perustuisivat tällöin puitepäätökseen. Tällaisessa tilanteessa päättäessään luovuttamisesta tuomioistuin samalla päättää myös siitä, mihin jäsenvaltioon henkilö luovutetaan. Päätöstä tehdessään tuomioistuin on otettava huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat. Tällaisia ovat erityisesti pyyntöjen perusteena olevien tekojen laatu ja tekopaikat, pyyntöjen esittämisen ajankohta sekä se, onko pyyntö tehty syytetoimenpiteitä vai vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Pääsääntöisesti voidaan katsoa, että syytetoimenpiteitä varten tehty pyyntö voidaan asettaa etusijalle suhteessa vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaan pyyntöön.

Puitepäätöksen 16 artiklan 2 kohdan mukaisesti silloin kun tuomioistuin päättää, mille jäsenvaltiolle henkilö luovutetaan, se voi pyytää Eurojust-yksiköltä apua päätöksen tekemiseen. Saatava apu voisi olla lähinnä asiantuntija-apua, jonka nojalla voitaisiin vertailla eri pyyntöjen merkitystä. Jos Eurojust-yksiköltä pyydetään apua, sen näkemyksen ei kuitenkaan voida katsoa olevan sitova asiassa.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos pyynnöt koskevat eri rikoksia, tuomioistuin voisi määrätä, että tietyille jäsenvaltiolle luovutettava henkilö on tämän lain mukaisin ehdoin luovutettava sieltä edelleen toiselle jäsenvaltiolle. Käräjäoikeuden päätös olisi valituskelppoinen myös 1 ja 2 momentissa tarkoitetuvin osin.

Pykälän 3 momentti koskee sitä vastoin tilanteita, joissa sekä Euroopan unionin jäsenvaltio että Euroopan unioniin kuulumaton valtio, joka ei ole pohjoismaa, ovat esittäneet pyynnön samasta henkilöstä. Tällaisessa tilanteessa tuomioistuin päättäisi Euroopan unionin jäsenvaltiota koskevasta pyynnöstä

ja oikeusministeriö Euroopan unioniin kuulumattoman valtion pyynnöstä. Pykälän mukaan tilanteessa, jossa sekä tuomioistuimen oikeusministeriö katsovat, että niille esitettyihin pyyntöihin voidaan suostua, oikeusministeriö ratkaisee yleisen luovuttamislain 25 §:n mukaisesti, mihin valtioon henkilö luovutetaan. Tällaisessa tilanteessa tuomioistuimen tulisi lykätä lainvoimaisen päätöksensä täytäntöönpanoa ja lähettää päätöksensä oikeusministeriöön asian ratkaisemista varten.

Pykälän 4 momenttiin sisältyy erityisäänne, joka koskee tilannetta, jossa sekä Euroopan unionin jäsenvaltio että kansainvälinen rikostuomioistuin pyytävät saman henkilön luovuttamista. Pykälässä käytetty käsite kansainvälinen rikostuomioistuin voisi tarkoittaa sekä varsinaista Kansainvälistä rikostuomioistuinta että entisen Jugoslavian alueella tehtyjä rikoksia käsittelevää kansainvälistä tuomioistuinta. Tällaisessa tilanteessa tämän lain mukaisen pyynnön käsittelyä tuomioistuimessa lykätään kunnes oikeusministeriö on tehnyt sille esitettyä pyyntöä koskevan päätöksen.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 16 artiklaan.

35 §. *Viivästykset.* Pykälä sisältää säännökset niistä seurauksista, joita aiheutuu, jos luovuttamisasiaa ei ole lainvoimaisesti ratkaistu pykälässä asetetuissa määräajoissa.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos luovuttamisasiaa ei ole lainvoimaisesti ratkaistu 60 päivän kuluessa luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta, syyttäjän on ilmoitettava viivästyksestä ja sen syystä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Jos ehdotetun lain mukaisia määräaikoja noudatetaan, menettelyyn kuluu 60 päivää henkilön kiinniottamisesta siihen, että luovuttamisasia saadaan lainvoimaisesti ratkaistua. Koska ehdotetussa laissa säädettyihin määräaikoihin sovelletaan säädettyjen määräaikain laskemisesta annettua lakia (150/1930), saattaa ehdotetun lain määräaikojen noudattamisesta huolimatta menettelyyn kuitenkin kulua yli 60 päivää riippuen siitä, minä viikonpäivänä luovutettavaksi pyydetty henkilö otettu kiinni. Tarkoituksenmukaisena ei kuitenkaan ole pidetty sitä, että ehdotettuja määräaikoja lyhennettäisiin,

jotta määräaikalain noudattamisesta huolimatta menettelyyn aina kuluisi 60 päivää. Tämä tarkoittaa, että syyttäjä saattaisi joutua tekemään 1 momentissa säädetyn ilmoituksen, vaikka ehdotetun lain määräaikoja olisi noudatettu.

Pykälän 2 momentti sisältää vastaavan säännöksen niistä tilanteista, joissa luovutettavaksi pyydetty on suostunut luovuttamiseen. Jos tällöin luovuttamisasiaa ei ole lainvoimaisesti ratkaistu kymmenen päivän kuluessa suostumuksen antamisesta, syyttäjän on vastaavasti tehtävä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus.

Jos luovuttamisasiaa ei ole lainvoimaisesti ratkaistu 30 päivän kuluessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräaikojen päättymisestä, pykälän 3 momentin mukaan syyttäjän on ilmoitettava viivästyksestä ja sen syystä Eurojust-yksikölle.

Pykälän säännökset perustuvat puitepäätöksen 17 artiklaan. Artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltion, joka on toistuvasti kärsinyt jonkin toisen jäsenvaltion viivästyksestä pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa, on ilmoitettava siitä neuvostolle puitepäätöksen täytäntöönpanon arvioimiseksi jäsenvaltioiden tasolla.

36 §. *Päätöksestä ilmoittaminen.* Pykälän mukaan syyttäjä ilmoittaa välittömästi luovuttamista koskevasta lainvoimaisesta päätöksestä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle sekä keskusrikospoliisille. Käytännössä ilmoittaminen edellyttäisi, että syyttäjä toimittaisi pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle jäljennöksen tuomioistuimen lainvoimaisesta tuomiosta. Jos luovuttamisesta on kieltäydytty, pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle tulisi ilmoittaa myös kieltäytymisen peruste. Pyyntöön esittäneelle jäsenvaltiolle tulee ilmoittaa myös, kuinka kauan luovutettavaksi pyydetty on ollut Suomessa vapautensa menettäneenä pyynnön vuoksi. Ilmoitukset voitaisiin käytännössä tehdä suoraan toimivaltaiselle viranomaiselle tai esimerkiksi SIRENE-toimiston välityksellä.

Jos luovuttamista koskevan tuomioistuimen päätöksen kääntäminen olisi tarpeellista, käännöstyöstä voisi huolehtia oikeusministeriö.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 17 artiklan

6 kohtaan, 22 artiklaan ja 26 artiklan 2 kohtaan.

Muutoksenhaku

Lain 37—43 §:ssä säädettäisiin muutoksenhausta. Perustuslain 21 §:n 2 momentista seuraa, että luovutettavaksi pyydettyllä pitää olla oikeus hakea muutosta käräjäoikeuden luovuttamista koskevaan päätökseen. Puitepäätöksestä johtuvista lyhyistä määräajoista aiheutuu, ettei normaalia kaksiporista muutoksenhakua käräjäoikeuden päätökseen ole mahdollista toteuttaa. Esityksessä ehdotetaan, että käräjäoikeuden luovuttamista koskeviin päätöksiin haettaisiin muutosta suoraan korkeimmalta oikeudelta. Hovioikeutta ei ole valittu tässä ehdotuksessa viimeiseksi oikeusasteeksi siksi, että kysymys on kokonaan uudeltaisesta järjestelmästä, jonka soveltamisesta on tarvetta saada korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä. Lisäksi jo nykyisin korkeimman oikeuden tehtävänä on lausua luovuttamisen lainmukaisuudesta, jos luovutettavaksi pyydetty vastustaa luovuttamista. Tämä tehtävä säilyy korkeimmalla oikeudella edelleen sikäli kuin on kyse luovuttamisesta muun kuin ehdotetun EU-luovuttamislain nojalla. Valitulla menettelyllä pyritään turvaamaan myös oikeuskäytännön yhtenäisyyttä luovuttamisasioissa.

Ehdotettu muutoksenhaku tapahtuu soveltuvin osin siten kuin oikeudenkäymiskaaren 30 luvussa on säädetty muutoksenhausta hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemässä asiassa. Kyseisten säännösten ottaminen lähtökohdaksi on perusteltua siksi, että kyseiset säännökset koskevat valittamista tilanteissa, jossa korkein oikeus on ainoa muutoksenhakuaste, eikä muutoksenhakuun tarvita valituslupaa. Ehdotettuihin muutoksenhakua koskeviin pykäliin on otettu säännökset siten vain siltä osin kuin ehdotettu muutoksenhakumenettely poikkeaisi muutoksenhausta hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemässä asiassa.

37 §. *Valitusoikeus.* Pykälän mukaan käräjäoikeuden luovuttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen valituslupaa pyytämättä. Yksiporainen muutoksenhakumenettely korkeimpaan oikeuteen on katsottu tarkoituk-

senmukaiseksi edellä mainituista tiukkoihin aikarajoihin, oikeuskäytännön yhtenäisyyteen ja asioiden ennakkopäätösluonteisuuteen liittyvistä syistä. Valituksen tekemiseen olisi oikeutettu sekä syyttäjä että luovutettavaksi pyydetty henkilö.

Valtakunnansyyttäjänviraston asema korkeimpaan oikeuteen tehtävien valitusten osalta ei poikkeaisi nykyisestä. Yleisistä syyttäjistä annetun lain (199/1997) 4 §:n 4 kohdan mukaan valtakunnansyyttäjän tehtävänä on syyttäjien edustaminen korkeimmassa oikeudessa. Tältä osin asia voidaan järjestää nykyiseen normaalin muutoksenhaun tilanteita koskevaan tapaan siten, että valtakunnansyyttäjänvirastossa tarkastettaisiin syyttäjien muutoksenhakemukset. Tilanteissa, jossa syyttäjän henkilökohtainen läsnäolo olisi tarpeen, voidaan yleisistä syyttäjistä annetun lain 10 §:ää tulkita siten, että esimerkiksi asiaa käytännössä hoitanut syyttäjä voidaan määrätä toimimaan myös korkeimmassa oikeudessa.

38 §. *Valituksen tekeminen.* Pykälän mukaan sen, joka haluaa hakea muutosta käräjäoikeuden luovuttamista koskevaan päätökseen tulisi seitsemän päivän kuluessa käräjäoikeuden päätöksestä toimittaa käräjäoikeuteen korkeimmalle oikeudelle osoitettu valituskirjelmä. Valituskirjelmän laatimiseksi on varattu seitsemän päivää. Ehdotettu normaalia menettelyä lyhyempi määräaika perustuu menettelyn erikoisluonteeseen ja kiireellisyyteen sekä puitepäätöksen asettamiin määräaikoihin. Tavanomaista lyhempää aikaa on kuitenkin pidettävä riittävänä ottaen huomioon se, että kyseessä ei ole rikosoikeudenkäynti ja henkilön syyllisyydestä päättäminen, vaan ainoastaan kysymys henkilön luovuttamisesta melko rajattuja kieltäytymisperusteita harviten. Kuten ehdotetussa 42 §:ssä todetaan, sovelletaan muutoksenhakuun soveltuvin osin niitä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä, jotka koskevat muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemässä asiassa. Näin ollen valituksen sisällöstä on soveltuvin osin voimassa mitä muun muassa oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 6 §:ssä säädetään. Pykälän mukaan valitusta jota ei ole tehty määräajassa, ei oteta tutkittavaksi. Ehdotettu säännös merkitsee sitä, että jos vali-

tuskirjelmää ei toimitettaisi määräajassa, voidaan päätös panna täytäntöön.

39 §. *Valitukseen vastaaminen.* Pykälän mukaan valittajan vastapuolella eli tapauksesta riippuen syyttäjällä tai luovutettavaksi pyydytyllä on oikeus kirjallisesti vastata valitukseen. Vastauksen antamista varten vastapuoli saisi käräjäoikeudesta jäljennökset valituskirjelmästä ja siihen liitetyistä asiakirjoista. Asiakirjojen saatavilla olo vastaa asiallisesti sitä, mitä on oikeudenkäymiskaaren 30 luvussa säädetty muutoksenhausta hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemässä asiassa, mutta selkeyssyistä asiasta olisi nimenomaiset säännökset. Valittu menettely on tarpeen johtuen muun muassa puittepäätöksen asettamista määräajoista. Tavallinen tiedoksiantomenettely veisi liikaa aikaa.

Määräaika vastauksen antamiselle olisi seitsemän päivää muutoksenhakuajan päättymisestä. Vastapuolen on mainitussa määräajassa toimitettava kirjallinen vastaus käräjäoikeuteen. Valittaja saa käräjäoikeudesta jäljennöksen vastauksesta ja siihen liitetyistä asiakirjoista. Myös vastauksen osalta on ehdotettu siten noudatettavaksi samaa menettelyä kuin itse valituskirjelmän tiedoksiannon osalta. Selvää on, että asia voidaan ratkaista vastauksen toimittamiselle säädetyn määräajan kuluttua, vaikka vastausta ei olisi toimitettu.

40 §. *Asiakirjojen toimittaminen korkeimpaan oikeuteen.* Pykälän mukaan käräjäoikeuden tulisi lähettää valituskirjelmä liitteineen viipymättä sen saavuttua korkeimmalle oikeudelle. Samalla olisi lähetettävä asiaa koskeva asiakirjavihko sekä jäljennös käräjäoikeuden päätöksestä. Vastaavasti olisi lähetettävä vastauskirjelmä liitteineen sen saavuttua viipymättä korkeimmalle oikeudelle. Ehdotettu säännös vastaa rakenteeltaan oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 15 §:n 2 momenttia. Säännös poikkeaa edellä mainitusta oikeudenkäymiskaaren säännöksestä sikäli, että valituskirjelmä lähetetään korkeimpaan oikeuteen välittömästi sen saavuttua odottamatta vastauskirjelmän saapumista. Näin korkein oikeus saa lisää aikaa asiaan perehtymiseen ja asia pystytään käsittelemään mahdollisimman nopeasti.

41 §. *Käsittelyn kiireellisyys.* Pykälän

1 momentin mukaan korkeimman oikeuden olisi käsiteltävä asia kiireellisesti ja viimeistään 20 päivän kuluessa vastauksen toimitamiseen varatun ajan päättymisestä tehtävä luovuttamista koskeva päätös. Puitepäätöksen sisältämistä aikarajoista ja menettelyn kiireellisyydestä johtuen päätös on tehtävä nopeasti. Ehdotetun 20 päivää on kuitenkin katsottava olevan riittävä aika ottaen huomioon yksittäisen luovuttamisasian osalta tarkasteltavana olevien kysymysten suhteellisen vähäinen määrä.

Pykälän *2 momentin* mukaan jos 1 momentissa säädetty määräaika ei erityisestä syystä voida noudattaa, päätös tulee tehdä niin pian kuin mahdollista. Lain 35 §:ssä on säädetty niistä seuraamuksista jotka aiheutuvat, jos siinä asetetuissa määräajoissa ei pysyttäisi. Pykälän määräajoista olisi kuitenkin mahdollista joustaa, mutta vain erityisestä syystä. Määräajan joustavuus saattaa joissain poikkeustapauksissa olla tarpeen.

42 §. *Muut säännökset.* Ehdotetun pykälän mukaan jollei muusta lainsäädännöstä muuta johdu, muutoksenhakuun sovelletaan muutoin soveltuvin osin niitä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä, jotka koskevat muutoksenhakua hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemään asiaan. Näitä ovat esimerkiksi säännökset valituksen ja vastauksen sisällöstä samoin kuin säännökset valitusosoituksesta ja valituksen ja vastauksen täydentämisestä. Kuten edellä on todettu, ehdotettuihin muutoksenhakua koskeviin pykäliin on otettu säännökset siten vain siltä osin kuin ehdotettu muutoksenhakumenettely poikkeaisi muutoksenhausta hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemässä asiassa.

Asian käsittelyyn korkeimmassa oikeudessa sovelletaan ehdotuksen mukaan myös soveltuvin osin tämän lain säännöksiä, jotka koskevat asian käsittelyä käräjäoikeudessa. Tämä merkitsisi esimerkiksi sitä, että myös korkein oikeus voi tarvittaessa pyytää toista jäsenvaltiota toimittamaan lisätietoja samoilta edellytyksillä kuin käräjäoikeuskin on siihen oikeutettu 31 §:ssä tarkoitettuihin tavoin. Viittaus merkitsisi myöskin esimerkiksi sitä, että se, mitä on sanottu 33 §:ssä käräjäoikeuden päätöksen sisällöstä ja 8—10 §:n perusteella asetettavista ehdoista sekä suostumus-

ten kirjaamisesta päätökseen, sovellettaisiin soveltuvin osin myös korkeimman oikeuden päätökseen.

43 §. *Henkilön päästäminen vapaaksi.* Pykälän mukaan korkeimman oikeuden olisi määrättävä säilössä pidetty henkilö päästettäväksi heti vapaaksi, jos se kieltäytyy luovuttamisesta. Samoin tilanteessa, jossa henkilö olisi asetettu matkustuskieltoon, olisi kyseinen päätös kumottava. On selvää, että pyynnön lopullisen hylkäämisen jälkeen ei enää ole perustetta rajoittaa henkilön vapautta kyseisen pyynnön perusteella. Vastaava säännös on yleisen luovuttamislain 21 §:n 1 momentissa.

Täytäntöönpano

44 §. *Täytäntöönpanosta vastaava viranomainen.* Pykälän mukaan luovuttamispäätöksen täytäntöönpanosta vastaisi keskusrikospoliisi. Tämä vastaa luovuttamisessa tähän asti Suomessa noudatettua käytäntöä.

Ehdotetun 36 §:n mukaan syyttäjän tulisi välittömästi ilmoittaa lainvoimaisesta luovuttamisesta koskevasta päätöksestä keskusrikospoliisille. Jos päätöksessä tuomioistuin olisi suostunut luovuttamiseen, tulisi keskusrikospoliisin ryhtyä toimiin päätöksen täytäntöönpanemiseksi.

45 §. *Päätöksen täytäntöönpano.* Pykälän 1 momentin mukaan luovuttamispäätös pantaisiin täytäntöön kun se on lainvoimainen.

Pykälän 2 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetty voisi kirjallisesti ilmoittaa käräjäoikeudelle, ettei hän aio hakea muutosta käräjäoikeuden päätökseen. Tällöin päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Täytäntöönpano edellyttäisi kuitenkin, että toimivaltainen syyttäjä suostuu tässä tarkoitettuun aikaistettuun täytäntöönpanoon. Säännöksen tarkoituksena on syyttäjän muutoksenhakuoikeuden turvaaminen. Toimivaltaisella syyttäjällä tarkoitetaan 12 §:ssä tarkoitettua syyttäjää, joka on käsitellyt asiaa käräjäoikeudessa.

46 §. *Täytäntöönpanoaika.* Pykälä sisältäisi säännökset siitä, missä määräajoissa luovuttamispäätös olisi pantava täytäntöön.

Pykälän 1 momentin mukaan luovutettava henkilö luovutettaisiin pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille

mahdollisimman pian. Hänet tulisi kuitenkin luovuttaa viimeistään kymmenen päivän kuluessa luovuttamispäätöksen saatua lainvoimaksi. Luovuttaminen tapahtuisi toimivaltaisten viranomaisten sopimana ajankohtana.

Jos 1 momentissa mainitun määräajan noudattaminen ei olisi mahdollista ylivoimaisen esteen vuoksi, tulisi toimivaltaisten viranomaisten 2 momentin mukaan sopia uudesta luovuttamispäivästä. Ylivoimainen este voisi ilmetä joko Suomessa tai pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa. Tällöin luovutettava henkilö tulisi luovuttaa kymmenen päivän kuluessa sovitusta uudesta määräpäivästä.

Pykälän säännökset perustuvat puitepäätöksen 23 artiklan 1—3 kohtaan.

47 §. *Täytäntöönpanon siirtäminen.* Pykälän mukaan tuomioistuin voisi siirtää luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa, jos on olemassa seikkoja, joiden vuoksi luovuttaminen olisi inhimillisesti kohtuutonta luovutettavan henkilön kannalta. Säännös perustuu puitepäätöksen 23 artiklan 4 kohtaan, jonka mukaan poikkeuksellisesti luovuttamista voidaan tilapäisesti lykätä vakavista humanitaarisista syistä. Tällaisia syitä artiklan mukaan voivat olla esimerkiksi se, että on olemassa perusteltu syy uskoa, että luovuttaminen selvästi vaarantaisi etsityn hengen tai terveyden. Näin ollen kynnys siihen, että luovuttamista lykättäisiin tällä perusteella, on puitepäätöksen mukaan korkealla.

Myös pykälän sanamuodon mukaan sen soveltaminen edellyttää kohtuutonta tilannetta luovutettavan henkilön kannalta ja kynnys siihen, että menettely olisi kyseisen henkilön kannalta inhimillisesti kohtuuton, on korkea. Lähinnä kyseeseen tulevat puitepäätöksessä mainitut tilanteet, joissa henkilön henki tai terveys voisivat selvästi vaarantua.

Luovuttamispäätös olisi kuitenkin pantava täytäntöön heti, kun tällaisia seikkoja ei enää ole. Toimivaltaisten viranomaisten tulisi tällöin sopia uudesta luovuttamispäivästä. Luovutettava henkilö tulisi luovuttaa kymmenen päivän kuluessa sovitusta uudesta määräpäivästä.

48 §. *Vapaaksi päästäminen.* Pykälän mukaan, jos luovutettava henkilö on 46 ja 47 §:ssä tarkoitettujen määräaikaisten päättyessä edelleen säilössä, hänet on päästettävä vapaaksi. Säännös perustuu puitepäätöksen

23 artiklan 5 kohtaan.

49 §. *Täytäntöönpanon lykkääminen.* Pykälän 1 momentin mukaan tuomioistuin voi lykätä luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa, jotta luovutettavaa henkilöä voidaan Suomessa syyttää muusta kuin pyynnön perusteena olevasta teosta tai, jos hänet on jo tuomittu, jotta hän voi suorittaa tuomitun rangaistuksen.

Tuomioistuin voisi pykälän 2 momentin mukaan luovuttamispäätöksen täytäntöönpanon lykkäämisen sijasta väliaikaisesti luovuttaa luovutettavan henkilön pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle. Väliaikainen luovuttaminen tapahtuisi toimivaltaisten viranomaisten erikseen määrittelemien ehdoin. Näistä ehdoista olisi sovittava kirjallisesti tehtävässä sopimuksessa. Toimivaltainen viranomaisen sopimuksen tekemiseen Suomessa olisi 11 §:n mukainen toimivaltainen tuomioistuin.

Jos toisen jäsenvaltion kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö olisi tehty syytetoimenpiteitä eikä rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, olisi tuomioistuimen usein perustellumpaa luovuttaa henkilö väliaikaisesti toiseen jäsenvaltioon kuin lykätä luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa. Tuomitujen rangaistusten osalta selvänä voidaan pitää, että vain vapausrangaistuksen suorittaminen Suomessa voisi pääsääntöisesti olla peruste sille, että luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa lykättäisiin.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 24 artiklaan.

Erityissääntö ja edelleen luovuttaminen

50 §. *Luvan pyytäminen.* Pykälä sisältää säännökset siitä, miten jäsenvaltiolle, jolle on Suomesta luovutettu henkilö, voidaan sen pyynnöstä antaa lupa siihen, että luovutettua henkilöä saadaan kyseisessä jäsenvaltiossa syyttää tai rangaista taikka riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut.

Kyseistä jäsenvaltiota sitoo puitepäätöksen 27 artiklan 2 kohta, jonka mukaan se ei voi ryhtyä edellä mainittuihin toimiin kuin luovuttamisen perusteena olevan teon osalta. Jäsenvaltiota siis sitoo niin sanottu erityissään-

tö. Puitepäätöksen 27 artiklan 3 kohdan mullalla jäsenvaltiolla, jolle on Suomesta luovutettu henkilö, on kuitenkin oikeus kyseisen säännöksen sallimassa laajuudessa syyttää ja rangaista tätä henkilöä myös muista teoista kuin luovuttamisen perusteena olevista teoista. Käytännössä jäsenvaltiolla voi kuitenkin olla tarve tätäkin laajemmin syyttää tai rangaista sille luovutettua henkilöä. Tällaisessa tilanteessa sen tulee pyytää tähän lupaa Suomelta, joka on luovuttanut sille kyseessä olevan henkilön.

Tarve luvan pyytämiseen voi olla myös silloin, jos kyseinen jäsenvaltio on tuominnut luovutetun henkilön vapausrangaistukseen puitepäätöksen 27 artiklan 3 kohdan sallimalla tavalla, mutta sillä ei ole oikeutta panna rangaistusta täytäntöön ilman Suomen lupaa.

Edeillä mainitun mukaisesti pykälässä säädettäisiin, että kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle voidaan sen pyynnöstä antaa lupa siihen, että Suomesta luovutettu henkilö saadaan kyseisessä jäsenvaltiossa asettaa syytteeseen, häntä rangaista tai häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella hänet on luovutettu.

Pykälän mukaan pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle voidaan sen pyynnöstä vastavasti antaa lupa siihen, että Suomesta luovutettu henkilö voidaan luovuttaa edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Edelleen luovuttamisen osalta jäsenvaltiota, jolle on Suomesta luovutettu henkilö, sitoo puitepäätöksen 28 artiklan 2 kohta, jonka mukaan kyseinen jäsenvaltio saa luovuttaa sille luovutetun henkilön edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon vain kyseisessä säännöksessä sallituin edellytyksin. Tarve edelleen luovuttamiseen voi kuitenkin olla säännöstä laajempi. Tällaisessa tilanteessa kyseisen jäsenvaltion tulee pyytää lupaa edelleen luovuttamiseen Suomelta, joka on luovuttanut sille kyseessä olevan henkilön.

Pykälässä tarkoitettu pyyntö olisi toimitettava toimivaltaiselle syyttäjälle. Toimivaltainen syyttäjä olisi 12 §:n mukainen toimivaltainen syyttäjä, joka olisi hoitanut alkuperäisen luovuttamisasian, jonka perusteella henkilö olisi luovutettu Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Pynnön tulisi sisältää 14 §:ssä tar-

koitetut tiedot ja siihen sovellettaisiin myös 15 §:n säännöksiä kielistä ja käännöksistä.

Kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön esittänyt jäsenvaltio voisi myös pyytää, että luovutettu henkilö voitaisiin luovuttaa edelleen Euroopan unioniin kuulumatomaan valtioon. Tällöin joko oikeusministeriö tai sisäasiainministeriö olisi toimivaltainen antamaan luvan edelleen luovuttamiseen riippuen siitä, onko pyynnön esittänyt pohjoismaa taikka Euroopan unioniin kuulumaton valtio, joka ei ole pohjoismaa. Oikeusministeriö päättäisi luvan antamisesta yleisen luovuttamislain 32 §:n mukaisesti. Jos kyseessä olisi pohjoismaa, voisi sisäasiainministeriö päättää edelleen luovuttamisesta pohjoismaisen luovuttamislain mukaisesti. Ruotsin ja Tanskan osalta voitaisiin soveltaa sekä pohjoismaista että EU-luovuttamislakia. Puitepäätöksen 28 artiklan 4 kohta sisältää asiaa koskevan säännöksen, mutta vastaavan säännöksen ottamista lakiin ei ole pidetty tarpeellisenä. Selvänä voidaan pitää, että jos edelleenluovuttamispyyntö koskisi muuta valtiota kuin Euroopan unionin jäsenvaltiota, ei tuomioistuimien voisi päättää asiasta, vaan siitä päättäisi toimivaltainen viranomais eli joko oikeus- tai sisäasiainministeriö.

51 §. *Luvan antaminen.* Pykälä sisältäisi säännökset siitä, miten ja millä edellytyksillä 50 §:ssä tarkoitettu lupa annetaan.

Pykälän 1 *momentin* mukaan luvan antamista koskevassa menettelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa on säädetty luovuttamisasian käsittelystä. Syyttäjän tulisi siis toimittaa 24 §:ssä tarkoitettulla tavalla toimivaltaiselle käräjäoikeudelle pyyntö asiaa koskevan päätöksen tekemisestä. Asia voitaisiin 27 §:n mukaisesti käsitellä yhden tuomarin istunnossa. Toimivaltainen käräjäoikeus olisi 11 §:n mukainen toimivaltainen käräjäoikeus, joka olisi käsitellyt myös alkuperäisen luovuttamisasian, jonka perusteella henkilö olisi luovutettu Suomesta toiseen jäsenvaltioon.

Pykälän mukaan luovutetulle henkilölle olisi määrättävä 20 §:ssä tarkoitettu puolustaja. Puolustaja tulisi siis määrätä kaikissa tapauksissa toisin kuin 20 §:ssä säädetään. Poikkeava sääntely on katsottu perustelluksi, sillä kyseessä olisi tilanne, jossa henkilö olisi jo luovutettu toiseen jäsenvaltioon, eikä hän-

tä voitaisi henkilökohtaisesti kuulla. Pykälän mukaan puolustajaa olisi kuultava ennen luvan antamista. Kuulemisen tulisi tapahtua käräjäoikeuden istunnossa. Luovutettua henkilöä ei siis kuultaisi henkilökohtaisesti asiasta, vaan käräjäoikeuden käsittelyssä olisi läsnä luovutetulle määrätty puolustaja. Syyttäjän tulisi huolehtia puolustajan määräämisestä.

Pykälän mukaan tarvittaessa käräjäoikeus voisi kuitenkin varata myös luovutetulle henkilölle tilaisuuden tulla kirjallisesti kuuluksi. Käräjäoikeudella ei siis olisi velvollisuutta kuulla kirjallisesti jo luovutettua henkilöä, mutta tämä voitaisiin tarvittaessa tehdä. Puitepäätös ei sisällä säännöksiä siitä, miten kuuleminen tulee toteuttaa kysymyksessä olevassa tilanteessa. Esityksen mukaan luovutetun henkilön oikeusturva otettaisiin huomioon edellä mainituin tavoin siten, että luovutetun henkilön puolustajaa olisi kuultava ennen luvan antamista. Koska puitepäätös ei sisällä asiasta säännöksiä, pykälään ei oleoitu ottaa toisen jäsenvaltion viranomaisista sitovaa säännöstä siitä, että luovutettua henkilöä on asiassa kuultava kirjallisesti. Vuoden 1957 eurooppalaisen luovuttamissopimuksen 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan luovutetun henkilön kuuleminen kyseessä olevassa tilanteessa suoritetaan lisäpyynnön esittävässä valtiossa siten, että pyyntöön liitetään luovutetun henkilön kirjallinen lausuma asiassa. Jos ehdotettua lakia sovellettaessa toisen jäsenvaltion viranomaisn toimittaisi tällaisen kirjallisen lausuman, selvää on, että erillistä kirjallista lausumaa ei enää tarvita.

Pykälän 2 *momentin* mukaan käräjäoikeus antaisi 50 §:ssä tarkoitettua luvan, jos luovuttaminen ehdotetun lain mukaan olisi sallittua. Vaikka puitepäätös ei tätä edellytä, lupa annettaisiin myös tilanteissa, joissa luovuttaminen olisi mahdollista ehdotetun lain 4 §:n mukaan. Säännöksessä on selvennetty, että käräjäoikeuden tulee tarvittaessa asettaa 8—10 §:ssä säädetty ehdot.

Pykälän 3 *momentin* mukaan käräjäoikeuden päätös tulee tehdä 30 päivän kuluessa pyynnön saapumisesta syyttäjälle. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä mainitussa määräajassa, se olisi tehtävä niin pian kuin mahdollista.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 27 artiklan

4 kohtaan ja 28 artiklan 3 kohtaan.

52 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän mukaan käräjäoikeuden 51 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen noudattaen soveltuvin osin, mitä muutoksenhausta säädetään 37—43 §:ssä.

3 luku **Luovuttaminen toisesta jäsenvaltiosta Suomeen**

Yleiset edellytykset

53 §. *Edellytykset pyynnön esittämiselle.* Pykälässä säädettäisiin niistä edellytyksistä, joiden perusteella Suomen viranomainen voisi pyytää toisessa EU:n jäsenvaltiossa oleskelevan henkilön kiinniottamista ja luovuttamista Suomeen. Pyyntö voitaisiin esittää joko syytetoimenpiteitä tai vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten.

Pykälän 1 momentti koskee toisessa jäsenvaltiossa oleskelevan henkilön kiinniottamista ja luovuttamista Suomeen syytetoimenpiteitä varten. Tällainen pyyntö voitaisiin esittää, jos pyynnön perusteena olevasta teosta Suomen laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Pynnön edellytyksiä arvioitaessa huomioon tulee ottaa vain teosta säädetty rangaistusasteikko eli se, että teosta voi asteikon mukaan seurata riittävä rangaistus. Huomioon ei tulisi ottaa rikoslain muita säännöksiä, joiden nojalla teosta mahdollisesti tuomittava rangaistus voisi olla lyhyempi kuin mitä asteikossa säädetään.

Pyynnön perusteena tulisi olla vangitsemispäätös. Kyseessä olisi tavanomainen pakkokeinoinen nojalla haettu vangitsemispäätös.

Pykälän 2 momentti koskee taas luovuttamista vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Tällainen pyyntö voitaisiin esittää, jos pyynnön perusteena olevasta teosta olisi annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio Suomessa ja tuomittu seuraamus olisi vähintään neljän kuukauden vankeusrangaistus. Keskeistä olisi, että nimenomaan tuomitun seuraamuksen pituus olisi neljä kuukautta. Vaikka kärsimättä oleva rangaistus olisi tätä lyhyempi, pyyntö voitaisiin esittää. Eri asia olisi, onko lyhyistä vapausrangaistuksista tarkoituksenmukaista esittää pyyntöä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi erityissään-

nöksen, jonka mukaan jos pyynnön perusteena olevasta teosta Suomen laissa säädetty ankarin rangaistus olisi vähintään kolme vuotta vankeutta ja teko olisi jokin 3 §:n 2 momentissa mainituista, tästä ilmoitettaisiin kiinniottamista ja luovuttamista koskevassa pyynnössä pyynnön vastaanottavalle jäsenvaltiolle. Kyseinen 3 momentin säännös soveltuisi sekä syytetoimenpiteitä että vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskeviin pyyntöihin. Vapausrangaistusten täytäntöönpanoa koskevien pyyntöjen osalta niille myös 2 momentissa säädettyjen edellytysten tulisi täytyä, jotta pyyntö voidaan esittää. Säännöksellä olisi merkitystä pyynnön vastaanotteen jäsenvaltion harkintaan. Jos Suomen viranomaiset ovat tehneet 3 momentissa tarkoitettun ilmoituksen, pyynnön vastaanotteen jäsenvaltion viranomaisen tulisi puitepäätöksen 2 artiklan mukaan suostua kiinniottamista ja luovuttamista koskevaan pyyntöön pyynnön perusteena olevan teon rangaistavuutta tutkimatta.

Pykälän 1—3 momenttien säännökset perustuvat puitepäätöksen 2 artiklaan.

Pykälän 4 momentti sisältäisi säännöksen, jonka mukaan jos pyynnön perusteena on teko, joka täyttää 1 tai 2 momentissa säädetty edellytykset, luovuttamista voitaisiin pyytää myös teoista, jotka eivät täytä kummassakaan momentissa säädettyjä edellytyksiä. Kyseinen niin sanottuja liitännäisiä rikoksia koskeva säännös on katsottu perustelluksi, vaikka puitepäätös ei sisällä vastaavaa säännöstä.

Koska puitepäätös ei sisällä asiasta säännöksiä, ei toisella jäsenvaltiolla olisi velvollisuutta suostua pyyntöön 4 momentissa tarkoitettujen tekojen osalta. Jos toisella jäsenvaltiolla kuitenkin olisi asiasta säännökset kansallisessa laissaan, se voisi pyyntöön suostua. Todennäköisesti 4 momentissa tarkoitettujen tekojen osalta luovuttamiseen suostuminen olisi toisessa jäsenvaltiossa harkinnanvaraista. Suomeen saapuvien pyyntöjen osalta vastaava säännös on ehdotetun lain 4 §:ssä.

Säännöstä on pidetty tarpeellisena, sillä voimassa oleva sääntely mahdollistaa luovuttamisen pyytämisen myös liitännäisistä rikoksista, eikä tarkoituksenmukaisena ole pidetty, että EU:n jäsenvaltioita koskeva lainsäädäntö olisi tältä osin rajoittuneempi.

Vaikka toisella jäsenvaltiolla ei olisi velvollisuutta suostua pyyntöön, liitännäisiä rikoksia koskevan pyynnön esittäminen on kuitenkin mahdollista. Säännöksellä olisi merkitystä lähinnä sellaisten tekojen osalta, joista säädetty ankarin rangaistus on alle vuosi vankeutta tai josta olisi tuomittu alle neljän kuukauden vankeusrangaistus. Sellaisten tekojen osalta, joista voi seurata vain sakkorangaistus, pyyntöä ei olisi tarvetta esittää, sillä ehdotetun lain 58 §:n 2 momentin mukaan tällaisista teoista voitaisiin syyttää ilman henkilön luovuttaneen jäsenvaltion suostumusta.

Nykyisessä luovuttamismenettelyssä on Suomessa noudatettu käytäntöä, jonka mukaan niin sanotuista liitännäisistä rikoksista ei ole pyynnössä esitetty vangitsemispäätöstä. Asiaa ei ole kuitenkaan erityisiä säännöksiä voimassa olevissa kansainvälisissä sopimuksissa. Oletettavaa on, että voimassa olevaa käytäntöä voidaan jatkaa, joten esityksessä ei ole ehdotettu säädettäväksi erityissäännöksiä vangitsemispäätösten antamisesta.

Menettely

54 §. *Toimivaltaiset viranomaiset.* Pykälässä määriteltäisiin, mitkä viranomaiset Suomessa olisivat toimivaltaisia esittämään 53 §:ssä tarkoitettuja pyyntöjä.

Pykälän mukaan syyttäjä tekisi 53 §:n 1 momentissa tarkoitetun syytetoimenpiteitä koskevan pyynnön. Pyyntöä esittävä syyttäjä ei olisi 12 §:ssä määritelty toimivaltainen syyttäjä, vaan syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Pyyntöjen esittämistä ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi keskittää tietyille syyttäjille, vaan perusteltuna on pidetty, että Suomessa kysymyksessä olevan rikosasian toimivaltainen syyttäjä tekee pyynnön. Kyseinen syyttäjä tuntee parhaiten oman syyteasiansa ja pystyy parhaiten arvioimaan, täytyvätkö pyynnön esittämiselle asetetut edellytykset ja onko pyynnön esittäminen tarpeellista ja tarkoituksenmukaista.

Pyyntöä esittämisen tarpeellisuus voisi tulla esiin tutkinnanjohtajan aloitteesta, mutta pyynnön esittäisi ja sen sisällöstä vastaisi syyttäjä. Henkilön siirtäminen Suomeen pelkästään esitutkinnassa tapahtuvaa kuulemistaa

varten ei kuuluisi lain soveltamisalaan. Edellytyksenä sille, että syyttäjä voisi esittää kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön olisi se, että hän olisi harkinnut, että asiassa olemassa olevien tietojen perusteella on edellytykset syytteen nostamiselle. Vaikka pyynnön esittäminen edellyttää edellä mainittua syyttäjän arviota, pyynnön esittämisen esteenä ei ole, että asian esitutkinta on vielä joiltakin osin kesken.

Esityksen mukaan on perusteltua, että syyttäjä tekee pyynnön, sillä kyse olisi syytetoimenpiteitä koskevasta pyynnöstä. Ennen pyynnön esittämistä syyttäjän tulisi muun ohella harkita, onko luovuttamismenettely tarkoituksenmukaisin keino asian hoitamiseen, vai olisiko esimerkiksi syytteen siirto toiseen jäsenvaltioon sopivampi menettely. Vaikka luovuttamisen edellytyksiä EU:n jäsenvaltioiden välillä kevennetään, on huomioitava, että kyseessä on silti raskas menettely, johon ei tulisi turvautua liian kevyin perustein. Lisäksi keskeistä on, että syyttäjä selvittää, onko luovutettavaksi pyydettyllä henkilöllä muita rikosasioita Suomessa, ja miten muissa mahdollisissa asioissa olisi kyseisten asioiden syyttäjien tai Rikosseuraamusviraston kannan mukaan syytä toimia. Useimmiten tarkoituksenmukaisinta on, että kaikista Suomessa olevista rikosasioista, joiden osalta luovuttamismenettely katsotaan tarpeelliseksi, esitetään yhteinen kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö. Tarvittaessa syyttäjä voisi pyytää keskusrikospoliisin yhteydessä toimivalta SIRENE-toimistolta tiedot kaikista luovutettavaksi pyydetyn Suomessa olevista rikosasioista.

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 53 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tekisi Rikosseuraamusvirasto, joka Suomessa vastaa vapausrangaistusten täytäntöönpanosta. Ennen pyynnön esittämistä myös Rikosseuraamusviraston tulisi selvittää, onko luovutettavaksi pyydettyllä muita rikosasioita Suomessa ja miten muissa asioissa niistä vastaavien syyttäjien mukaan tulisi toimia. Tarvittaessa myös Rikosseuraamusvirasto voisi pyytää keskusrikospoliisin yhteydessä toimivalta SIRENE-toimistolta tiedot kaikista luovutettavaksi pyydetyn Suomessa olevista rikosasioista.

Suomi tekisi puitepäätöksen 6 artiklan m-

jalla pykälän sisältöä vastaavan ilmoituksen siitä, mitkä viranomaiset Suomessa ovat toimivaltaisia antamaan pidätysmääräyksen.

55 §. *Yhteydenpitojärjestys.* Pykälässä määriteltäisiin, mikä on pyyntöjen toimittamisessa noudatettava yhteydenpitojärjestys eli miten Suomen 54 §:n mukaisten toimivaltainen viranomaisten tulisi toimittaa pyynnöt toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pykälän 1 momentin mukaan 54 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen toimittaisi pyynnön Schengenin tietojärjestelmään tai vastaavaan järjestelmään. Tarpeelliset syötöt Schengenin tietojärjestelmään tekisi nykyisen käytännön mukaisesti pääsääntöisesti paikallispoliisi yhteistyössä syyttäjän kanssa. Keskusrikospoliisin yhteydessä toimiva SIRENE-toimisto tarkistaisi pyynnön ennen sen lopullista hyväksymistä tietojärjestelmässä. Pyyntö voitaisiin toimittaa myös Schengenin tietojärjestelmää vastaavaan luovutettavaksi pyydettyjen henkilöiden etsimiseen tarkoitettuun järjestelmään. Tällä tarkoitettaisiin erityisesti Interpol-kanavaa, jota edellä 13 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyin tavoin Yhdistynyt kuningaskunta, Irlanti ja uudet jäsenvaltiot joutuisivat lähivuosina käyttämään, sillä Schengenin tietojärjestelmä ei olisi vielä niiden käytössä. Jos luovutettavaksi pyydetyn arvioidaan voivan oleskella kyseisissä jäsenvaltiossa, olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää pyyntö Interpolin järjestelmään.

Pykälän 2 momentin mukaan jos luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka tunnetaan, 54 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomaisella voisi toimittaa pyynnön suoraan tai kansainvälisten yhteydenpitokanavien välityksellä toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pykälän 3 momentin mukaan pyynnöstä, jota ei toimiteta keskusrikospoliisin välityksellä, on tehtävä sille ilmoitus. Kuten Suomeen saapuvien pyyntöjen osalta myös Suomesta lähtevien pyyntöjen osalta on pidetty tarkoituksenmukaisena, että keskusrikospoliisilla olisi tieto kaikista Suomen viranomaisten tekemistä pyynnöistä. Ilmoitus tulisi tehdä ennen pyynnön lähettämistä.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 9 ja 10 artiklaan.

56 §. *Pyynnön sisältö ja muoto.* Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja Suomen 54 §:ssä tarkoitettujen toimivaltainen viranomaisten esittämän pyynnön tulee sisältää sekä missä muodossa pyyntö tulee tehdä.

Pykälän mukaan pyynnön tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot eli samat tiedot kuin toisen jäsenvaltion Suomen viranomaisille esittämän pyynnön. Pyyntöä olisi tarkoituksenmukaista puitepäätöksen mukaisella terminologialla ilmoittaa, että kyse on eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä.

Pyyntö voitaisiin tehdä 14 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Pyyntö voitaisiin siis tehdä kirjallisesti, sähköisenä viestinä tai muuten sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 8 artiklaan ja 10 artiklan 4 kohtaan.

57 §. *Kieli ja käännökset.* Pykälän 1 momentin mukaan kun luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka tunnetaan, pyyntö olisi tehtävä pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion kielellä. Jos pyynnön vastaanottava jäsenvaltio on ilmoittanut hyväksyvänsä pyynnöt myös muulla kielellä, voitaisiin pyyntö tehdä jäsenvaltion hyväksymällä kielellä.

Pykälän sanamuoto kattaa myös ne tilanteet, joissa pyyntöä tehtäessä ei tiedetä, missä henkilö on. Tässä vaiheessa pykälän käytettäviä kieliä koskevat vaatimukset eivät vielä soveltuisi. Kun tällaisessa tilanteessa pyyntö tavallisimmin sisällytettäisiin Schengenin tietojärjestelmään, pyyntö olisi tietojärjestelmän edellyttämällä kielellä. Kun luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka selviäisi, tulisi pyyntö esittää pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion kielellä eli sen jäsenvaltion kielellä, josta luovutettavaksi pyydetty henkilö olisi tavoitettu, tai muulla kyseisen jäsenvaltion hyväksymällä kielellä.

Pykälän 2 momentin mukaan keskusrikospoliisi huolehtisi 1 momentin mukaisten käännösten tekemisestä ja toimittamisesta pyynnön vastaanottaneelle jäsenvaltiolle.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 8 artiklan 2 kohtaan.

Erityissääntö

58 §. *Erityissäännön noudattaminen.* Pykälä sisältäisi niin sanottua erityissääntöä kos-

kevat säännökset, jotka sitoisivat Suomen viranomaisia. Lisäksi pykälä sisältäisi poikkeukset kyseiseen sääntöön.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niin sanotun erityissäännön sisällöstä. Erityissäännön mukaan jäsenvaltiosta Suomeen luovutettua henkilöä ei saa asettaa syytteeseen tai rangaista tai häneltä riistää vapautta muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, joka oli luovuttamisen perusteena. Luovuttamisen jälkeen tehtyjen tekojen osalta vastaavaa rajoitusta ei olisi.

Pykälän 2 momentti sisältäisi tiettyjä poikkeuksia 1 momentin mukaiseen sääntöön. Sen mukaan 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta ensinnäkään, jos luovutetulla henkilöllä on ollut tilaisuus poistua Suomesta eikä hän ole poistunut 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen ensin poistuttuaan Suomesta (1 kohta). Momentin 2 kohdan mukaan kieltoa ei sovellettaisi, jos rikoksesta ei voisi seurata vankeusrangaistusta. Näin ollen henkilöä voitaisiin syyttää ja hänet voitaisiin tuomita teosta, josta voisi seurata vain sakkorangaistus. Momentin 3 kohdan mukaan kieltoa ei myöskään sovellettaisi, jos rikosoikeudenkäynti ei johtaisi luovutetun henkilön vapautta rajoittavaan toimenpiteeseen. Tämä tarkoittaa, että henkilöä voitaisiin syyttää ja hänet voitaisiin tuomita myös silloin kun teosta voi seurata vankeusrangaistus, kunhan hänen vapauttaan ei rajoitettaisi kyseisen teon perusteella esitutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana eikä sen seurauksena. Jos henkilö kuitenkin tuomittaisiin vankeusrangaistukseen, rangaistusta ei voitaisi panna täytäntöön ennen kuin kyseinen henkilö taikka hänet luovuttanut jäsenvaltio antaa suostumuksensa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon. Kyseinen kohta koskee myös tekoja, joista voi seurata joko vankeus- tai sakkorangaistus. Jos henkilö tuomitaan sakkorangaistukseen, rangaistuksen täytäntöönpanoon ei tarvita luovuttaneen jäsenvaltion suostumusta.

Momentin 4 kohdan mukaan 1 momentissa olevaa rajoitusta ei myöskään sovellettaisi, jos luovutettu henkilö joutuu muun kuin vapaudenriiston käsittävän rangaistuksen tai toimenpiteen kohteeksi, mukaan lukien taloudellinen rangaistus tai sen sijasta määrätty toimenpide, vaikka se voisikin rajoittaa hä-

nen vapauttaan. Kohta tarkoittaa, että henkilö voidaan tuomita sakkorangaistukseen, josta voitaisiin myös määrätä muuntorangaistus. Muuntorangaistuksen täytäntöönpano ei vaatisi luovuttaneen jäsenvaltion suostumusta. Kohdan nojalla voitaisiin myös määrätä henkilö liiketoimintakieltoon.

Erityissääntöä ei myöskään sovellettaisi, jos henkilö on suostunut luovuttamiseensa ja luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon (5 kohta). Tässä kohdassa tarkoitettu suostumus olisi annettu jäsenvaltiossa, josta henkilö olisi luovutettu Suomeen. Kyseinen jäsenvaltio olisi ilmoittanut annetusta suostumuksesta Suomen viranomaisille. Erityissääntöä ei myöskään sovellettaisi, jos henkilö olisi luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta (6 kohta). Luopumisilmoitus annettaisiin käräjäoikeudelle 29 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Tässä kohdassa tarkoitettu suostumus siis annettaisiin luovuttamisen jälkeen Suomessa. Luovutetun tulisi olla henkilökohtaisesti läsnä käräjäoikeudessa antaessaan suostumuksensa ja käräjäoikeuden tulisi ennen suostumuksen vastaanottamista ilmoittaa luovutetulle henkilölle suostumusten merkitys. Pöytäkirjaan tulisi tehdä 29 §:n edellyttämät merkinnät. Suostumuksen antamista varten ei tarvitsisi järjestää erillistä istuntoa vaan se voitaisiin antaa missä tahansa sopivaksi katsottavassa käräjäoikeuden istunnossa. Luovutetulla olisi oikeus käyttää avustajaa suostumuksen antamista varten. Tästä ei kuitenkaan ole katsottu tarpeelliseksi ottaa erillistä säännöstä.

Momentin 7 kohdan mukaan 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovellettaisi, jos henkilön luovuttanut jäsenvaltio antaisi suostumuksensa kiellosta poikkeamiseen. Tässä kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa kiellon noudattamisesta ei siis voitaisi poiketa momentin 1—6 tai 8 kohdan nojalla, jonka takia kiellosta poikkeamiseen tarvittaisiin henkilön luovuttaneen jäsenvaltion suostumus. Puitepäätöksen 27 artiklan 4 kohdan mukaan henkilön luovuttaneen jäsenvaltion tulisi antaa suostumus, jos luovuttamiseen tulisi puitepäätöksen mukaan suostua.

Erityissääntöä ei lisäksi sovellettaisi, jos henkilön luovuttanut jäsenvaltio on tehnyt

Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ilmoituksen, jonka mukaan sen suostumuskiellosta poikkeamiseen katsotaan annetuksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole yksittäistapauksessa toisin ilmoittanut (8 kohta). Puitepäätöksen 27 artiklan 1 kohta mahdollistaa tällaisen ilmoituksen antamisen. Yksikään jäsenvaltio ei esityksen antamiseen mennessä tällaista ilmoitusta kuitenkaan ole antanut. Puitepäätöksen mukaan ilmoitus voidaan antaa koska tahansa. Myöhemmin annetut ilmoitukset todennäköisesti julkais-taisiin Euroopan yhteisöjen virallisessa leh-dessä.

Kuten edellä 2 momentin 7 kohdan pe-rusteluissa on todettu, Suomen viranomaiset voisivat pyytää henkilön Suomeen luovuttaneelta jäsenvaltiolta suostumusta 1 momen-tissa tarkoitettua erityissäännöstä poik-keamiseen. Pykälän 3 momentin mukaan ky-seisessä 7 kohdassa tarkoitettua suostumusta voisi pyytää syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa i-kosasiassa. Tämä olisi siis sen rikosasian syyttäjä, johon suostumusta tarvittaisiin. Pyynnön perusteena tulisi olla 59 §:ssä tar-koitettu vangitsemispäätös, jota ei kuitenkaan tarvitsisi liittää suostumusta koskevaan pyyn-töön, sillä pyynnön tulisi sisältää vastaavat tiedot kuin luovuttamispyynnön eli 14 §:n 1 momentin mukaiset tiedot. Pynnön liitte-nä tulisi olla myös Suomeen luovutetun hen-kilön kirjallinen lausuma pyynnöstä. Kuten edellä 51 §:n perusteluissa on todettu, puite-päätös ei sisällä säännöksiä siitä, miten luov-utetun henkilön kuuleminen erityissään-nöstä poikkeamista koskevissa tilanteissa tu-lee suorittaa. Esityksen mukaan suomalaisen syyttäjän tällaiseen pyyntöön tulisi liittää luovutetun henkilön kirjallinen lausuma. Ky-se olisi luovutetun henkilön syyttäjälle an-tamasta lausumasta. Lausuma voisi olla myös tuomioistuimessa annettu. Jos Suomeen luovutettu henkilö ei haluaisi lausua asiassa, i-moitettaisiin tästä pyynnössä.

Edellä 2 momentin 3 kohdan perusteluissa on todettu, että erityissäännöstä voitaisiin poiketa myös siten, että henkilö voitaisiin tuomita vankeusrangaistukseen, kunhan hä-nen vapauttaan ei rajoitettaisi kyseisen teon perusteella esitutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana eikä sen seurauksena. Jos henkilö kui-

tenkin tuomittaisiin vankeusrangaistukseen, rangaistusta ei kuitenkaan voitaisi panna täyt-äntöön ennen kuin kyseinen henkilö taikka hänet luovuttanut jäsenvaltio antaa suostu-muksensa vankeusrangaistuksen täytäntöön-panoon. Kyseisen suostumuksen pyytämisen osalta 3 momentissa säädettäisiin, että tällai-sen tuomion täytäntöönpanoa koskevaa suostumusta voisi pyytää Riko sseuraamusvirasto. Pynnön perusteena olisi annettu tuomio. Si-tä ei kuitenkaan tarvitsisi liittää pyynnön pe-rusteeksi, vaan myös tämän pyynnön tulisi sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tie-dot.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 27 artik-laan.

59 §. *Vangitsemispäätöksen edellytykset.* Pykälä sisältäisi säännökset niistä edellytyk-sistä, joiden perusteella tuomioistuin voisi antaa 58 §:n 3 momentissa tarkoitettua vangitsemispäätöksen. Kyseisen päätöksen pe-rusteella Suomen viranomaiset voisivat pyyt-ää henkilön Suomeen luovuttaneelta jäsen-valtiolta, että kyseistä henkilöä voitaisiin syyttää muusta kuin luovuttamispäätöksessä tarkoitettua teosta. Jos teosta voitaisiin syy-tää 58 §:n 2 momentin 1—6 tai 8 kohdan no-jalla, ei suostumuksen pyytäminen olisi tar-peellista. Säännöksen sisältö vastaisi yleisen luovuttamislain 30 §:n 2—4 momenttia.

Pykälän 1 momentin mukaan tuomioistuin voisi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen pyynnöstä määrätä toisesta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön vangittavaksi henkilön syyttämistä koskevan suostumuksen saamiseksi kyseiseltä jäsenvaltiolta. Edelly-tyksenä olisi, että kyseisen henkilön toden-näköisin syin epäillään syyllistyneen muuhun kuin luovuttamisen perusteena olleeseen te-koon, josta voisi seurata vankeusrangaistus ja joka olisi tehty ennen hänen luovuttamistaan Suomeen. Vangitsemispäätös ei edellyttäisi pakkokeinolain vangitsemista koskevien edellytysten täyttymistä. Vaikka tuomioistuin voisi säännöksen nojalla antaa vangitsemis-päätöksen, rikoksesta epäillyltä ei saisi riistää vapautta kyseisen vangitsemispäätöksen no-jalla ennen kuin jäsenvaltio, joka on luovut-tanut henkilön Suomeen, on antanut suostu-muksensa syytteen nostamiseen. Vangitse-mispäätös raukeaa, jos jäsenvaltio ei anna suostumusta syytteen nostamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin menettelystä, jota olisi noudatettava kun toisen jäsenvaltion suostumus syytteen nostamiseen olisi saatu. Ensinnäkin jos tällaisessa tilanteessa epäillyltä olisi riistetty vapaus 1 momentissa tarkoitetun vangitsemispäätöksen nojalla, kysymys epäillyn vangitsemisesta olisi pakkokeinoinen 1 luvun 8 §:n nojalla saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi noudattaen soveltuvin osin, mitä mainitun luvun 13 ja 14 §:ssä säädetään. Jos epäilty on vapautensa menettäneenä muusta syystä, vangitsemispäätös on ilman viivytyksiä saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi. Käytännössä henkilö olisi yleensä vapautensa menettäneenä muusta syystä.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa noudetaan muutoin soveltuvin osin, mitä vangitsemisasiain käsittelystä säädetään pakkokeinolaissa.

Edelleen luovuttaminen

60 §. *Kielto luovuttaa edelleen.* Pykälä sisältäisi niin sanottua edelleenluovuttamiskieltoa koskevat säännökset, jotka sitoisivat Suomen viranomaisia. Lisäksi pykälä sisältäisi poikkeukset kyseiseen kieltoon.

Pykälän 1 momentti sisältäisi edelleenluovuttamiskielton sisällävän pääsäännön. Sen mukaan Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen luovutettua henkilöä ei saa luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon tai Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon.

Pykälän 2 momentti sisältäisi ne poikkeukset 1 momentin pääsääntöön, jotka koskevat edelleen luovuttamista toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Poikkeukset vastaavat pääosin 58 §:ssä säädettyjä poikkeuksia niin sanotun erityissäännön noudattamisesta. Momentin 1 kohdan mukaan 1 momentin kieltoa ei sovelleta, jos luovutetulla henkilöllä on ollut tilaisuus poistua Suomesta eikä hän ole poistunut 45 päivän kuluessa hänen lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen ensin poistuttuaan Suomesta. Kieltoa ei myöskään sovelleta, jos hän on suostunut luovuttamiseensa ja luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon (2 kohta). Tässä kohdassa tarkoitettu suostumus olisi annettu jäsenvaltiossa, josta henkilö

olisi luovutettu Suomeen. Kyseinen jäsenvaltio olisi ilmoittanut annetusta suostumuksesta Suomen viranomaisille. Edelleenluovuttamiskieltoa ei myöskään sovellettaisi, jos luovutettu henkilö olisi luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta (3 kohta). Luopumisilmoitus annettaisiin käräjäoikeudelle 29 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Tässä kohdassa tarkoitettu suostumus siis annettaisiin luovuttamisen jälkeen Suomessa. Suostumuksen antamiseen voidaan soveltaa samoja periaatteita kuin edellä 58 §:n 2 momentin 6 kohdan perusteluissa on selostettu.

Momentin 4 kohdan mukaan 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovellettaisi, jos henkilön luovuttanut jäsenvaltio antaisi suostumuksensa kiellosta poikkeamiseen. Tässä kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa 1 momentin mukaisen kiellon noudattamisesta ei siis voitaisi poiketa 2 momentin 1—3 kohdan nojalla, jonka takia kiellosta poikkeamiseen tarvittaisiin henkilön luovuttaneen jäsenvaltion suostumus. Puitepäätöksen 28 artiklan 3 kohdan mukaan henkilön luovuttaneen jäsenvaltion tulisi antaa suostumus, jos luovuttamiseen tulisi puitepäätöksen mukaan suostua.

Edelleenluovuttamiskieltoa ei lisäksi sovellettaisi, jos henkilön luovuttanut jäsenvaltio on tehnyt Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ilmoituksen, jonka mukaan sen suostumus kiellosta poikkeamiseen katsotaan annetuksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole yksittäistapauksessa toisin ilmoittanut (5 kohta). Puitepäätöksen 28 artiklan 1 kohta mahdollistaa tällaisen ilmoituksen antamisen. Yksikään jäsenvaltio ei esityksen antamiseen mennessä tällaista ilmoitusta kuitenkaan ole antanut. Puitepäätöksen mukaan ilmoitus voidaan antaa koska tahansa. Myöhemmin annetut ilmoitukset todennäköisesti julkais-taisiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi ne poikkeukset 1 momentin pääsääntöön, jotka koskevat edelleen luovuttamista muuhun valtioon kuin Euroopan unioniin kuuluvaan valtioon. Momentin mukaan 1 momentin kieltoa ei sovelleta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamiseen Euroopan

unioniin kuulumattomaan valtioon, jos hänet luovuttanut jäsenvaltio antaa suostumuksensa kiellosta poikkeamiseen. Säännös tarkoittaa, että kun kyse on edelleen luovuttamisesta Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon, tähän on aina pyydettyä luovuttaneen jäsenvaltion suostumus.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 28 artiklaan.

61 §. *Pyyntö luovuttaa edelleen.* Pykälä sisältäisi säännökset menettelystä, jonka mukaan syyttäjä pyytäisi henkilön Suomeen luovuttaneelta jäsenvaltiolta suostumusta henkilön edelleen luovuttamiseen toiseen jäsenvaltioon, jos tätä koskeva pyyntö olisi tullut Suomeen. Suostumuksen pyytäminen ei olisi tarpeellista, jos 60 §:n 2 momentin 1—3 tai 5 kohdan mukaan edelleen luovuttaminen olisi mahdollista. Vaikka syyttäjä hankkisi jäsenvaltion suostumuksen, luovuttamisesta päättäisi kuitenkin aina toimivaltainen viranomais eli käräjäoikeus. Syyttäjällä tarkoitetaan 12 §:n mukaista toimivaltaista syyttäjää. Pynnön tulisi sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot. Pykälä perustuu 28 artiklan 3 kohtaan.

Suomeen voisi tulla edelleen luovuttamista koskeva pyyntö myös Euroopan unioniin kuulumattomasta valtiosta. Tätä tilannetta koskee 60 §:n 3 momentti. Tällaisessa tilanteessa mainitussa momentissa tarkoitetun suostumusta koskevan pynnön voisi esittää oikeus- tai sisäasiainministeriö, joiden toimivaltaan kuuluu luovuttamista koskevien päätösten teko muiden kuin Euroopan unioniin kuuluvien jäsenvaltioiden osalta.

4 luku Erinäiset säännökset

62 §. *Kuuleminen ennen luovuttamista koskevaa päätöstä.* Pykälä sisältäisi puitepäätöksen 18 ja 19 artiklaan perustuvat säännökset luovutettavan henkilön kuulemisesta. Pykälän mukaista menettelyä voitaisiin soveltaa ennen luovuttamista koskevan päätöksen tekemistä tilanteissa, joissa luovuttamista on pyydetty syytetoimenpiteitä varten.

Pykälän 1 momentin mukaan edellä mainituissa tilanteissa kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994) mukaisen toimivaltaisen viranomaisen on pynnön esittäneen jäsenvaltion pynnöstä

suostuttava siihen, että luovutettavaksi pyydettyä kuullaan mainitun lain mukaisesti. Kuulemista koskevaan pyyntöön olisi siis velvollisuus suostua, jollei kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetussa laissa toisin säädetäisi. Kuuleminen suoritettaisiin siten kuin kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetussa laissa säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu toimivaltainen viranomais voisi vastaavasti pyytää toiselta jäsenvaltiolta Suomeen luovutettavaksi pyydetyn henkilön kuulemista.

Pykälään ei ole otettu säännöksiä luovutettavan henkilön väliaikaisesta siirtämisestä, vaikka puitepäätöksen 18 ja 19 artikla sisältävät tästä säännöksiä. Jos pykälän 1 momentissa tarkoitettuun kuulemiseen suostutaan, väliaikaiseen siirtämiseen ei olisi 18 artiklan mukaan velvollisuutta suostua, joten sääntelyä ei ole pidettävä pakollisena. Säännösten ottamista lakiin ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, sillä lopullinen luovuttamista koskeva päätös voitaisiin menettelyssä antaa suhteellisen nopeasti.

63 §. *Ehtojen poistaminen.* Pykälä sisältäisi säännöksen tilanteesta, jossa Euroopan unionin jäsenvaltio pyytää Suomesta luovutettavaksi henkilöä, joka on luovutettu Suomeen Euroopan unioniin kuulumattomasta valtiosta.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos edellä mainitussa tilanteessa luovutettavaksi pyydettyä sitovat kyseistä luovuttamista koskevat ehdot, häntä ei saa luovuttaa toiseen jäsenvaltioon ilman sen valtion suostumusta, josta hänet on luovutettu Suomeen.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa toimivaltainen viranomais pyytää luovuttamiselle sen valtion suostumusta, josta henkilö on luovutettu Suomeen. Koska kyse olisi Euroopan unioniin kuulumattoman valtion suostumuksen pyytämisestä, toimivaltainen viranomais olisi yleensä oikeusministeriö. Laissa tarkoitetut määräajat alkaisivat kulua vasta kun ehdot eivät enää olisi voimassa.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 21 artiklaan.

64 §. *Erioikeudet ja vapaudet.* Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa Suomesta luovutettavaksi pyydettyä henkilöä koskee kan-

sallisesta lainsäädännöstä tai Suomen kansainvälisistä velvoitteista johtuen oikeudenkäyntiä tai täytäntöönpanoa koskeva erioikeus tai vapaus. Tällaisissa tilanteissa laissa säädetyt määräjajat alkaisivat kuluu, kun toimivaltainen tuomioistuin on saanut tiedon kyseisen erioikeuden tai vapauden poistamisesta.

Pykälässä tarkoitetut tilanteet olisivat todennäköisesti harvinaisia. Lähinnä kyseeseen voivat tulla esimerkiksi tilanteet, joissa vieraan valtion diplomaattista edustajaa pyydetäisiin luovutettavaksi. Todennäköisesti tätäkin harvinaisempia olisivat tilanteet, joissa on kyse perustuslain 30 §:ssä tarkoitetusta kansanedustajan koskemattomuudesta tai perustuslain 113 §:ssä tarkoitetusta tasavallan presidentin rikosoikeudellisesta vastuusta.

Jos erioikeuden tai vapauden poistaminen kuuluisi Suomen toimivaltaan, tulisi syyttäjän käytännössä saattaa erioikeuden tai vapauden poistamista koskeva asia asiassa toimivaltaisen tahon tietoon ja käsiteltäväksi. Jos erioikeuden tai vapauden poistaminen kuuluisi toisen valtion viranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle, tulee luovuttamista pyytäneen jäsenvaltion pyytää siltä kyseisen erioikeuden tai vapauden poistamista.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 20 artiklaan.

65 §. *Etsintä, takavarikko ja omaisuuden siirtäminen.* Pykälä sisältäisi säännökset siitä, millä edellytyksillä Suomessa voitaisiin suorittaa etsintä ja takavarikko luovuttamisasian yhteydessä.

Pykälän 1 momentin mukaan kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain mukainen toimivaltainen viranomainen voisi suorittaa kyseiset toimenpiteet mainitussa laissa säädetyin edellytyksin myös silloin kun kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön esittänyt jäsenvaltio ei olisi tätä pyytänyt. Näin ollen Suomen viranomaiset voisivat harkintansa mukaan kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain mukaisesti suorittaa kyseiset toimenpiteet, vaikka pyyntöä ei olisi esitetty. Jos pyyntö olisi esitetty, toimivaltaisten viranomaisten tulisi suostua pyyntöön kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain säännösten ja voimassa olevien kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti.

Toimenpiteet voitaisiin suorittaa kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 15 §:n 1 momentin mukaisesti. Pakkokeinoja voitaisiin siis käyttää, jos niiden käyttö olisi Suomen lain mukaan sallittua, jos pyynnön perusteena oleva teko olisi tehty Suomessa vastaavissa olosuhteissa. Etsintä ja takavarikko suoritettaisiin niin kuin niistä on erikseen säädetty eli pakkokeinolin säännösten mukaisesti. Etsinnällä tarkoitettaisiin sekä paikkaan että henkilöön kohdistuvaa etsintää. Pakkokeinojen käyttämisestä säädetään lisäksi kyseisen lain 23 §:ssä. Tässä pykälässä tarkoitettuja pakkokeinoja voitaisiin siis käyttää vain, jos pyynnön perusteena oleva teko olisi tai olisi vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rangaistava ja pakkokeinon käyttö olisi muutoinkin kansallisen lain mukaan mahdollista. Säännös poikkeaa periaatteiltaan ehdotetun lain säilymisen ottamista koskevista säännöksistä, sillä henkilö olisi mahdollista ottaa säilymisen, vaikka teko ei olisi Suomessa rangaistava.

Pykälän 2 momentin mukaan tuomioistuin voisi luovuttamista koskevassa päätöksessään määrätä, että takavarikoitu esine tai menetetyksi tuomittu omaisuus on siirrettävä luovuttamista pyytäneelle jäsenvaltiolle. Luonnollista olisi, että esineen tai omaisuuden siirtäminen tapahtuisi vain toisen jäsenvaltion pyynnöstä. Siirtämiseen sovellettaisiin siitä erikseen voimassa olevia säännöksiä, erityisesti pakkokeinolin säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa selvennettäisiin, että 1 momentissa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen voisi vastaavasti pyytää toiselta jäsenvaltiolta etsinnän ja takavarikon suorittamista sekä omaisuuden siirtämistä Suomeen.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 29 artiklaan.

66 §. *Vapaudenmenetysajan vähentäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan tuomioistuimen on mahdollisesti tuomittavasta rangaistuksesta rikoslain 6 luvun 13 §:n mukaisesti vähennettävä Suomeen luovutetulle henkilölle luovuttamismenettelyssä aiheutunut vapaudenmenetys. Kyseinen rikoslain säännös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004. Tuomioistuimen tulisi ottaa huomioon myös toisessa jäsenvaltiossa aiheutunut vapaudenmenetys.

Pykälän 2 momentti sisältää vastaavan säännöksen niiden tilanteiden osalta, joissa luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Momentin mukaan rangaistuslaitoksen johtaja vähentää luovutetun suoritettavasta vapausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen no uuttamisen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 26 artiklaan.

67 §. *Kustannukset.* Pykälän mukaan toisen jäsenvaltion pyynnön täytäntöönpanosta aiheutuneista kustannuksista ei perittäisi korvausta kyseiseltä jäsenvaltiolta. Säännös perustuu puitepäätöksen 30 artiklaan.

Kauttakuljetus

68 §. *Luvan antaminen kauttakuljetukseen.* Pykälä sisältäisi säännökset periaatteista, joiden nojalla luovutettavaksi pyydetty voidaan kuljettaa Suomen alueen kautta. Säännös koskisi tilanteita, joissa henkilöä on pyydetty luovutettavaksi jäsenvaltiosta tai Euroopan unioniin kuulumattomasta valtiosta toiseen jäsenvaltioon.

Pykälän 1 momentin mukaan oikeusministeriö antaa luvan kauttakuljetukseen yleisen luovuttamislain 33 §:n mukaisesti eli kyseisen lain mukaisessa menettelyssä. Edellytyksenä on, että oikeusministeriölle on ilmoitettu pykälän 1 momentissa luetellut tiedot. Momentin 2 kohdassa tarkoitettu luovuttamista koskeva pyyntö tarkoittaa joko puitepäätöksen mukaista pyyntöä taikka muuta luovuttamispyyntöä. Jos oikeusministeriö saisi 1 momentissa edellytetyt tiedot, sillä olisi velvollisuus luvan antamiseen. Kauttakulun edellytyksenä ei siis olisi, että Suomi vastavassa tilanteessa suostuisi luovuttamiseen, vaan pelkkä tietojen toimittaminen on riittävä.

Säännös perustuu puitepäätöksen 25 artiklaan. Pykälässä Suomen kansalaisille ei ole annettu erityisasemaa, vaikka 25 artikla sen sallisi. Artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan, jos henkilö, jota kuljetetaan jäsenvaltion kautta, on kyseisen jäsenvaltion kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti, kauttakulun edellytykseksi voidaan asettaa se, että henki-

lö palautetaan kauttakulkujäsenvaltioon, jotta hän voisi siellä suorittaa hänelle mahdollisesti tuomitun vapausrangaistuksen. Lisäedellytyksenä on, että kyse on luovuttamisesta syytöimenpiteitä varten.

Artiklan sallimaa kansalaisten erityisasemaa ei ole pidetty perusteltuna, sillä se tarkoittaisi sitä, että kauttakulku antaisi Suomen kansalaiselle tai Suomessa pysyvästi asuvalle oikeuden suorittaa rangaistus Suomessa. Tätä voidaan pitää sattumanvaraisena perusteena, sillä esimerkiksi Ruotsin alueen läpi kauttakuljetetulla tai Suomen ilmatilan läpi kuljetetulla Suomen kansalaisella ei olisi tällaista oikeutta. Toisaalta kyse on luovuttamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioon, joten toisessa jäsenvaltiossa tuomitun vapausrangaistuksen täytäntöönpano Suomessa olisi lähes säännönmukaisesti mahdollista muun sääntelyn nojalla, jos Suomen läpi kauttakuljetettu Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva henkilö tätä haluaisi.

Suomi antaisi 25 artiklan 2 kohdan mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan oikeusministeriö on vastuussa kauttakuljetusta koskevien pyyntöjen ja asiakirjojen vastaanottamisesta sekä muusta kauttakuljetuspyyntöihin liittyvästä virallisesta kirjeenvaihdosta. Oikeusministeriö ilmoitettaisiin kyseiseksi viranomaiseksi, sillä se vastaisi kauttakulkua koskevasta päätöksenteosta.

Pykälän 2 momentin mukaan kauttakuljetusta koskeva pyyntö voitaisiin lähettää oikeusministeriölle millä tahansa sellaisella tavalla, josta jää kirjallinen todiste. Oikeusministeriö antaa päätöksensä tiedoksi samaa menettelyä noudattaen. Säännös perustuu puitepäätöksen 25 artiklan 3 kohtaan.

69 §. *Kauttakuljetuksen pyytäminen.* Pykälä sisältäisi kauttakuljetusta koskevan luvan pyytämistä koskevan säännöksen. Pykälän mukaan, jos luovutettavaksi pyydetty aiotaan kuljettaa Suomeen toisen jäsenvaltion kautta, toimivaltaisen viranomaisen tulisi pyytää kauttakuljetukseen lupa. Pyyntö tulisi sisältää 68 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettut tiedot ja se lähetettäisiin 68 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Pykälä soveltuisi sekä toisesta jäsenvaltiosta että muusta valtiosta Suomeen luovuttamiseen toisen jäsenvaltion kautta. Jos kyseessä olisi luovuttaminen toisesta jäsenvaltiosta

Suomeen, toimivaltainen viranomaisen pyynnön esittämiseen olisi syyttäjä. Jos taas kyse olisi luovuttamisesta muusta valtiosta Suomeen, toimivaltainen viranomaisen olisi oikeusministeriö.

70 §. *Ilmakuljetus*. Pykälän mukaan kautakuljetuksena ei pidettäisi ilmakuljetusta, joka tapahtuu ilman välilaskua. Jos laskeutuminen ennen lopullista määränpäättä kuitenkin tapahtuu, sovelletaan 68 ja 69 §:ää. Säännös perustuu puitepäätöksen 25 artiklaan.

71 §. *Asetuksenantovaltuus*. Pykälän mukaan lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Perustuslakivaliokunnan antamien lausuntojen mukaisesti (PeVL 40/2002 vp) pykälän sisältämää lain täytäntöönpanoa koskevaa asetusantovaltuutta on tulkittava ja sovellettava supistavasti. Valtuus ei merkitse, että asetuksella voitaisiin antaa yleisesti säännöksiä kaikista ehdotetulla lailla säännellyistä asioista, vaan sen nojalla voidaan antaa vain lain asianmukaisen täytäntöönpanon kannalta välttämättömiä säännöksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi välttämättömät viranomaistoimintaa ohjaavat säännökset. Esitystä annettaessa ei ole vielä arvioitavissa, minkälaisia säännöksiä mahdollisesti tarvitaan. Ehdotettu laki ei sisällä muita asetusantoa koskevia valtuussäännöksiä.

5 luku Voimaantulo

72 §. *Voimaantulo ja siirtymäsäännökset*. Pykälän 1 momentti sisältäisi tavanomaisen voimaantulosäännöksen.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2004 tai sen jälkeen toimitettuihin kiinniottamista ja luovuttamista koskeviin pyyntöihin. Säännös tarkoittaa, että lakia sovelletaan niihin puitepäätöksen mukaisiin pyyntöihin, jotka on toimitettu joko Schengenin tietojärjestelmään, vastaavaan järjestelmään tai suoraan toimivaltaiselle viranomaiselle joko 1 päivänä tammikuuta 2004 tai sen jälkeen. Tämä tarkoittaisi sekä Suomen toimivaltaisten viranomaisten että toisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten toimittamia kiinniottamista ja luovuttamista koskevia pyyntöjä.

Ehdotetun lain voimaantullessa Schengenin tietojärjestelmässä olisi merkittävä määrä Schengenin yleissopimuksen 95 artiklan mukaisia kuulutuksia. Nämä ovat Schengenin yleissopimuksen 64 artiklan mukaan luonteeltaan väliaikaista säilöönottoa koskevia pyyntöjä, eivätkä siis luovuttamispyyntöjä, joten kyseisiä pyyntöjä ei pidettäisi tämän lain mukaisina kiinniottamista ja luovuttamista koskevinä pyyntöinä. Jos henkilö otettaisiin tällaisen väliaikaista säilöönottoa koskevan pyynnön perusteella kiinni, voisi Suomen tai toisen jäsenvaltion viranomaisen toimittaa kiinnioton jälkeen ehdotetun lain mukaisen pyynnön, jonka jälkeen asiaan voitaisiin soveltaa ehdotetun lain säännöksiä.

Lain voimaan tullessa Suomessa vireillä oleviin toisen jäsenvaltion luovuttamispyyntöihin ei sovellettaisi ehdotettua lakia, vaan 31 päivänä joulukuuta 2003 voimassa ollutta lakia. Tapauksiin sovellettaisiin siis yleistä luovuttamislakia tai pohjoismaista luovuttamislakia. Puitepäätöksen mukaisesti kyseisiin pyyntöihin sovellettaisiin myös ennen 1 päivää tammikuuta 2004 sovellettuja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevia yleissopimuksia. Vireillä olevat pyynnöt näin ollen käsiteltäisiin loppuun aikaisemman lainsäädännön mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan jos toinen jäsenvaltio on ilmoittanut, että se pyynnön vastaanottavana jäsenvaltiona soveltaa ennen ilmoittamaansa päivämäärää tehtyihin tekoihin ennen 1 päivää tammikuuta 2004 voimassa ollutta sääntelyä, myös Suomi pyynnön esittäneenä jäsenvaltiona soveltaa ennen mainittua päivää voimassa ollutta lakia.

Sekä 2 että 3 momentin säännökset perustuvat puitepäätöksen 32 artiklaan. Kyseinen artikla sallii, että jäsenvaltio puitepäätöksen hyväksyessään ilmoittaa, että pannaan täytäntöön toisten jäsenvaltioiden pyyntöjä se soveltaa ennen tiettyä päivää tehtyihin tekoihin ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 voimassa ollutta sääntelyä. Yleisperusteluissa esitetyn mukaisesti Ranska, Italia ja Itävalta ovat antaneet tällaiset ilmoitukset. Italia ja Itävalta ovat ilmoittaneet, että ne soveltavat vanhaa luovuttamissääntelyä ennen puitepäätöksen voimaantuloa tehtyihin tekoihin. Puitepäätös on tullut voimaan 7 päivänä elokuuta 2002. Ranska on tehnyt ilmoituksen, jonka

mukaan se soveltaa vanhaa sääntelyä ennen 1 päivää marraskuuta 1993 tehtyihin tekoihin. Kyseiset jäsenvaltiot panevat siis täytäntöön edellä tarkoitettunlaisia tekoja koskevat pyynnöt niiden yleissopimusten mukaisesti, jotka puitepäättös korvaa.

Pykälän 3 momentti tarkoittaa, että edellä mainitulla tavalla täytäntöönpantavien pyyntöjen osalta Suomen viranomaiset soveltavat ennen puitepäättöksen voimaantuloa voimassa ollutta lakia eli yleistä luovuttamislakia sellaisena kuin se oli ennen 1 päivää tammikuuta 2004. Puitepäättöksen mukaisesti kyseisiin pyyntöihin sovellettaisiin myös ennen 1 päivää tammikuuta 2004 sovellettuja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevia yleissopimuksia.

Kun luovutettavaksi pyydetty jäisi kiinni mainituissa jäsenvaltiossa ja kyse olisi 3 momentissa tarkoitettusta teosta, saattaisi pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio edellyttää, että Suomi esittää ennen puitepäättöksen voimaantuloa voimassa olleiden yleissopimusten mukaisen luovuttamispyynnön. Oikeusministeriön tulisi esittää kyseinen pyyntö ennen 1 päivää tammikuuta 2004 voimassa olleiden yleisen luovuttamislain säännösten ja sovellettujen yleissopimusten mukaisesti. Kun henkilö olisi luovutettu Suomeen tulisi häneen soveltaa ennen puitepäättöksen voimaantuloa voimassa ollutta sääntelyä. Tämä koskisi erityisesti niin sanottua erityissäätelyä sekä edelleen luovuttamista.

Pykälän säännökset perustuvat puitepäättöksen 32 artiklaan.

1.2. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta

1 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain soveltamisalasta suljetaan pois rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tapahtuvasta luovuttamisesta säädettäisiin esityksen mukaan EU-luovuttamislaisissa.

2, 6, 10 sekä 35—47 §. Kuten yleisperusteissa on esitetty, esityksessä ehdotetaan kumottavaksi kaikki lakiin sisältyvät säännökset, jotka ovat Euroopan unionin jäsenvaltioita koskevaa erityissäätelyä. Kyseiset säännökset on otettu lakiin lailla 182/1999, jolla yleisen luovuttamislain säännökset saatettiin vastaamaan Euroopan unionin vuonna 1995 ja 1996 tehtyjä yleissopimuksia. Näin ollen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi 2 §:n 2 momentti, 6 §:n 3 momentti ja 10 §:n 2 momentti. Lisäksi edellä mainitulla perusteella ehdotetaan kumottavaksi lain 35—47 §, jotka sisältävät säännökset yksinkertaistetusta luovuttamismenettelystä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä, sekä lisäksi 34 §:n edellä oleva väliotsikko.

3 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus henkilöön, joka ei ole Suomen kansalainen, poistetaan. Pykälän viittaus henkilöön, joka ei ole Suomen kansalainen, on turha, koska laki ei enää soveltuisi Suomen kansalaisten luovuttamiseen. Muutoksella poistettaisiin edellä mainitulla lailla 182/1999 lisätty Euroopan unionin jäsenvaltioita koskeva erityissäätely.

4 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan edellä mainitulla lailla 182/1999 lisätty Euroopan unionin jäsenvaltioita koskeva erityissäätely. Tällaista sääntelyä sisältyy pykälän 2 ja 3 momenttiin. Erityissäätelyn poistaminen edellyttää myös pykälän 4 ja 6 momenttiin sisältyvien viittausten muuttamista.

12 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi edellä mainituin tavoin siten, että sen 1 momentin 1 kohtaan ja 2 momenttiin sisältyvä Euroopan unionin jäsenvaltioita koskeva erityissäätely poistetaan.

25 §. Pykälä koskee kilpailevia luovuttamispyyntöjä ja sitä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen sanamuodoissa otetaan huomioon pohjoismaiseen luovuttamislakiin ja tähän lakiin ehdotetut muutokset.

Pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus useisiin vieraisiin valtioihin, joiden joukossa ei ole pohjoismaata, muutetaan viittaukseksi useisiin vieraisiin valtioihin, joiden esittämien pyyntöjen joukossa ei ole sellaista pyyntöä, johon sovellettaisiin pohjoismaista luovuttamislakia. Muutoksella halutaan erottaa ne tilanteet, joissa luovuttamista on pyytänyt pohjoismaa ja luovuttamiseen sovelletaan pohjoismaista luovuttamislakia, niistä tilanteista, joissa luovuttamista on pyytänyt pohjoismaa, mutta luovuttamiseen sovelletaan EU-luo-

vuuttamislakia. Esityksen mukaan suhteessa Ruotsiin ja Tanskaan voitaisiin nimittäin soveltaa sekä pohjoismaista luovuttamislakia että EU-luovuttamislakia. Momentissa olisi tarkoitus jatkossakin sulkea pykälän soveltamisalasta pois ne tilanteet, joissa joku useista luovuttamispyynnöistä olisi sellainen, johon sovelletaan pohjoismaista luovuttamislakia. Koska Ruotsiin ja Tanskaan voidaan soveltaa kahta eri lakia, viittaus pohjoismaihin on virheellinen. Momentin tarkoituksena on, että oikeusministeriö ei ole lopullisen ratkaisun tekijä kilpailevia pyyntöjä koskevassa tilanteessa silloin, kun yksi pyynnöistä on sellainen, että sisäasiainministeriö on pohjoismaisen luovuttamislain mukaan katsonut, että se voi suostua pyyntöön. Pohjoismaisen luovuttamislain 20 §:n mukaan, jos kilpailevista pyynnöistä päättää sekä sisäasiainministeriö että oikeusministeriö, luovuttamisesta päättää valtioneuvosto.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, että kilpailevien luovuttamispyyntöjen koskiessa eri rikoksia, voidaan samalla määrätä, että tietyille valtiolle luovutettava henkilö on luovutettava sieltä edelleen toiselle valtiolle. Esityksen mukaan momentin sanamuotoa muutettaisiin siten, että kyseinen edelleenluovuttaminen voisi ehdotuksen mukaan tapahtua niillä ehdoilla, joilla luovuttaminen kyseiseen valtioon olisi mahdollista. Kyseinen sanamuoto vastaisi sisällöltään voimassa olevaa, mutta olisi muotoilultaan yleisempi. Yleisempi sanamuoto olisi perusteltu, sillä sekä EU-luovuttamislain 34 §:ssä että pohjoismaisen luovuttamislain 20 §:ssä viitataan tähän pykälään.

26 §. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että lääninhallituksen sijasta Rikosseuraamusvirasto tekisi rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevassa asiassa esityksen oikeusministeriölle luovuttamispyynnön esittämisestä. Ehdotetun muutoksen perusteena on, että lääninhallitukset eivät enää hoida rangaistuksen täytäntöönpanoa.

32 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan edellä mainitulla lailla 182/1999 lisätty Euroopan unionin jäsenvaltioita koskeva erityissääntely. Momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta siitä, että lupaa ei voida antaa Suomen kansalaisen edelleen luovuttamiseen.

Maininta on turha, koska lakia ei voitaisi enää soveltaa Suomen kansalaisten luovuttamiseen.

33 §. Pykälän 2 momentin viittausta Euroopan unionin jäsenvaltioita koskevaan erityissääntelyyn ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa viitattaisiin ehdotettuun EU-luovuttamislakiin.

Ehdotuksen mukaan Suomen kansalainen saataisiin kuljettaa Suomen kautta, jos kysymys on hänen luovuttamisestaan Euroopan unionin jäsenvaltioon ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa kauttakuljetukselle säädetty edellytykset olisivat olemassa. EU-luovuttamislain 68 § sisältäisi säännökset kauttakuljetuksesta. Sekä tässä muutettavaksi ehdotetun pykälän että kyseisen 68 §:n mukaan kauttakuljetuksesta päättäisi oikeusministeriö.

34 §. Pykälä sisältäisi kumottavaksi ehdotetun 48 §:n sisällön, jonka mukaan oikeusministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valituskielto on katsottu mahdolliseksi säilyttää laissa, koska sitä ei voida pitää perustuslain 21 §:n momentin vastaisena, sillä sen ei voida katsoa vaarantavan yksilön oikeusturvaa. Yleisen luovuttamislain mukaisessa menettelyssä jos luovutettavaksi pyydetty vastustaa luovuttamistaan, oikeusministeriön on lain 16 §:n mukaan pyydettävä asiasta korkeimman oikeuden lausunto. Ministeriö voi muutenkin pyytää korkeimman oikeuden lausuntoa. Korkein oikeus lausuu oikeusministeriötä sitovasti, onko luovuttamiselle edellytyksiä, joten asian lainmukaisuudesta saadaan korkeimman oikeusasteen kantaa. Yleisen luovuttamislain mukaisessa menettelyssä oikeusministeriön päätöksenteon voidaan katsoa olevan lähinnä poliittista tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Vaikka pykälän sisältämä valituskielto poistettaisiin, asiaan soveltuvan hallintolainkäyttölain (586/1996) 7 §:n 1 momentin mukaan ministeriön päätöksestä saisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Asian lainmukaisuuteen on kuitenkin jo otettu sitovasti kantaa korkeimman oikeuden lausunnossa. Jos oikeusministeriön toiminnassa olisi tapahtunut

selkeä menettelyvirhe, asiasta voi hallintolainkäyttölain 11 luvun mukaisesti tehdä ylimääräisen muutoksenhaun korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Oikeusministeriö tekee yleisen luovuttamislain nojalla myös muita päätöksiä kuin edellä mainitut lain 14 §:n mukaiset päätökset siitä, onko luovuttamispyyntöön suostuttava. Lain 25 §:n mukaan oikeusministeriö tekee tilanteessa, jossa useat vieraat valtiot pyytävät samaa henkilöä luovutettavaksi, päätöksen siitä, mille valtiolle henkilö on luovutettava. Lain 33 §:n mukaan oikeusministeriö voi antaa luvan siihen, että vieraasta valtiosta toiseen vieraaseen valtioon luovutettava henkilö saadaan kuljettaa Suomen kautta. Lisäksi lain 32 §:n mukaan oikeusministeriö voi vieraan valtion pyynnöstä antaa luvan siihen, että jo luovutettu henkilö saadaan asettaa syytteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka siihen, että jo luovutettu henkilö saadaan luovuttaa edelleen muulle valtiolle. Myös lain 32 §:n mukaisissa tilanteissa, joissa yksilön oikeusturvan voidaan katsoa tätä vaativan, korkein oikeus antaa asiassa sitovan lausuntonsa, jollei pyyntöä heti hylätä. Oikeusministeriön harkintavallan ja korkeimman oikeuden lausunnon osalta viitataan edellä lausuttuun. Näin ollen edellä mainitut perustelut valituskiellon säilyttämisestä soveltuvat myös näihin oikeusministeriön päätöksiin.

48 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi ja sen sisältö ehdotetaan siirrettäväksi 34 §:ään.

1.3. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä

9 a §. Pykälän mukaan sisäasiainministeriön todetessa, että luovuttaminen pohjoismaisen luovuttamislain 1 §:ssä mainittuun valtioon, joka on myös Euroopan unionin jäsenvaltio, ei olisi mahdollista tämän lain nojalla, sen olisi siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa säädetään.

Pääsääntöisesti sellaiseenkin pyyntöön, joka tulisi Euroopan unioniin kuuluvasta pohjoismaasta eli Ruotsista tai Tanskasta, sovellettaisiin siten pohjoismaista luovuttamislakia erityislakina. Niissä todennäköisesti melko harvinaisissa tilanteissa, joissa henkilöä ei voitaisi pohjoismaisen luovuttamislain perusteella luovuttaa, tulisi taas sovellettavaksi EU-luovuttamislain mukainen menettely. Näitä olisivat lähinnä tilanteet, joissa Suomen kansalaista pyydetään luovutettavaksi. Pohjoismaisen luovuttamislain mukaan Suomessa asuvaa Suomen kansalaista ei saa luovuttaa, ellei tekoa myös Suomessa vastavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä sellaisena rikoksena, josta säädetty ankarin rangaistus on Suomen lain mukaan vähintään neljä vuotta vankeutta. EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä puolestaan myös Suomen kansalainen tulisi luovuttaa lain 2 ja 3 §:n pohjoismaista luovuttamislakia matalampien edellytysten täytyessä.

Pykälän mukainen menettely tarkoittaisi, että sisäasiainministeriön todetessa, että sille saapuneen pyynnön perusteella ei voida luovuttaa henkilöä pohjoismaisen luovuttamislain mukaisesti, asia siirrettäisiin EU-luovuttamislain mukaiselle toimivaltaiselle syyttäjälle. Sisäasiainministeriö ei siis ensin käsitelisi asiaa pohjoismaisen luovuttamislain mukaisesti, eikä tekisi sen nojalla hylkäävää luovuttamista koskevaa päätöstä, vaan suorittaisi pyynnön alustavan tarkastamisen ja tarvittaessa siirtäisi asian toimivaltaiselle viranomaiselle. Asiaa ei näin ollen käsiteltäisi kahden eri lain mukaisessa menettelyssä, vaan ainoastaan joko pohjoismaisen luovuttamislain taikka EU-luovuttamislain mukaisessa menettelyssä.

EU-luovuttamislain 1 §:ssä ei kuitenkaan suljeta pois mahdollisuutta soveltaa lakia suoraan sellaisen pohjoismaan kanssa, joka on Euroopan unionin jäsenvaltio. Näin ollen käytännössä, jos tällainen jäsenvaltio sitä pyytäisi, voitaisiin henkilön luovuttamista koskeva asia käsitellä suoraan siinä järjestyksessä kuin EU-luovuttamislaisissa säädetään, eikä pyyntöä tarvitsisi toimittaa sisäasiainministeriölle. EU-luovuttamislakia voidaan soveltaa suhteessa sellaiseen pohjoismaahan, joka on Euroopan unionin jäsenvaltio, myös niissä tilanteissa, joissa Suomi on pyynnön

esittänyt jäsenvaltio.

EU-luovuttamislain mukaisen järjestelmän mukaiseen luovuttamiseen siirtyminen tarkoittaa siirtymistä kokonaan järjestelmästä toiseen. Näin ollen kun asia olisi siirretty EU-luovuttamislain mukaiselle toimivaltaselle syyttäjälle, pohjoismaisen luovuttamislain säännöksiä ei voitaisi enää soveltaa. Tämä johtuu siitä, että sekä EU-luovuttamislain että pohjoismaisen luovuttamislain säännökset ovat yhtenäisiä kokonaisuuksia, eikä ole johdonmukaista soveltaa näitä kahta lakia rinnakkain.

Asian siirtymisestä EU-luovuttamislain mukaisessa järjestyksessä käsiteltäväksi olisi ilmoitettava luovuttamista pyytäneelle jäsenvaltiolle. Kyseisen jäsenvaltion tulisi olla tietoinen sovellettavasta menettelystä, jotta se pystyisi henkilön vastaanottavana jäsenvaltiona soveltamaan puitepäätöksen mukaisen järjestelmän säännöksiä.

20 §. Pykälä koskee kilpailevia pyyntöjä. Pykälään ehdotetaan muutoksia, jotka ovat tarpeen sen vuoksi, että joissain tilanteissa pohjoismaahan tapahtuva luovuttaminen saattaa tapahtua myös EU-luovuttamislain mukaisesti. Ehdotuksessa on otettu huomioon myös se, että rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta säädetään ehdotettujen lakien voimaantulon jälkeen kolmessa eri laissa.

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että edellä mainittu kolmen erilaisen luovuttamisjärjestelmän olemassaolo käy ilmi. Momentissa olevaa viittausta pohjoismaihin tarkennettaisiin siten, että käytettäisiin ilmaisua, jonka mukaan henkilöä on voitu pyytää luovutettavaksi tämän lain eli pohjoismaisen luovuttamislain mukaisesti 1 §:ssä tarkoitettuun valtioon eli pohjoismaahan. Tällä tarkennuksella on tarkoitus erottaa edellä mainituista tilanteista ne tilanteet, joissa luovuttaminen pohjoismaahan tapahtuu EU-luovuttamislain nojalla.

Lisäksi 1 momentissa olevaa viittausta muuhun valtioon kuin pohjoismaahan tarkennettaisiin siten, että käytettäisiin ilmaisua, jonka mukaan henkilöä on voitu pyytää luovutettavaksi muuhun valtioon, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio. Tällä tarkennuksella on tarkoitus erottaa EU:n jäsenvaltioihin ja muihin kuin EU:n jäsenvaltioihin ta-

pahtuva luovuttaminen toisistaan. Muilta osin momentin sisältöä ei ole muutettu.

Pykälän 2 momentti olisi uusi ja siinä huomioitaisiin tilanteet, joissa kilpailevina pyyntöinä on pohjoismaisen luovuttamislain mukainen ja EU-luovuttamislain mukainen pyyntö. Momentin mukaan jos samaa henkilöä pyydetään luovutettavaksi sekä tämän lain mukaisesti 1 §:ssä mainittuun valtioon että EU-luovuttamislain mukaisesti Euroopan unionin jäsenvaltioon ja sisäasiainministeriö katsoo, että ensin mainittuun ja tuomioistuimien jälkimmäiseen pyyntöön voidaan suostua, päättäisi sisäasiainministeriö, mille valtiolle henkilö on luovutettava.

Sisäasiainministeriön on tarkoituksenmukaisinta olla kilpailevista pyynnöistä ratkaiseva viranomaisena tällaisissa tilanteissa, joissa on rinnakkain tuomioistuimen ja sisäasiainministeriön päätös. Tarkoituksenmukaisena ei ole pidetty, että asia nostettaisiin valtioneuvoston käsiteltäväksi. Asiaa ei ole myöskään tarkoituksenmukaista siirtää oikeusministeriön käsiteltäväksi, sillä sisäasiainministeriö on jo valmiiksi perehtynyt asian yksityiskohtiin.

Muilta osin momentin sisältö vastaa 1 momenttia. Siten sisäasiainministeriön tulisi harkinnassaan ottaa huomioon yleisen luovuttamislain 25 §:n säännökset eli etusijaharkinnassa käytettävät perusteet. Sisäasiainministeriö päättäisi myös, onko luovuttamispäätökseen pantava sellainen ehto, jota mainitun 25 §:n 2 momentissa tarkoitetaan. Viimeksi mainittu merkitsisi sitä, että sisäasiainministeriön olisi tietyissä tilanteissa tarpeen asettaa EU-luovuttamislainsäädännössä tarkoitettuja ehtoja. Käytännössä kun tuomioistuimien päätöksiä EU-luovuttamislain mukaisesti henkilön luovuttamisesta, se kuitenkin jo päätöksessään asettaisi tarvittavat ehdot luovuttamiselle. Jos sisäasiainministeriö päättää, että tällainen pyyntö saa etusijan taikka että henkilö on luovutettava edelleen tällaiseen jäsenvaltioon, tulevat luovuttamiselle asetettavat ehdot suoraan tuomioistuimen luovuttamispäätöksestä.

Selvää on, että sellaisessa poikkeuksellisessa tilanteessa, jossa olisi kolme eri tyyppistä kilpailevaa pyyntöä eli pohjoismaisen lain mukainen pyyntö, EU-luovuttamislain mukainen pyyntö ja yleisen luovuttamislain

mukainen pyyntö, tulisi etusija päättää siinä järjestyksessä kuin 1 momentissa säädetään. On luonnollista, että ratkaisijana on tällöin valtioneuvosto.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 2 momenttia. Momentissa otettaisiin huomioon lisäksi se, että valtioneuvoston lisäksi myös sisäasiainministeriö tekisi päätöksiä kilpailevista pyynnöistä. Momentin mukaan valtioneuvoston ja sisäasiainministeriön päätöksiin ei saisi hakea muutosta valittamalla. Tältä osin säilytetään voimassa oleva järjestelmä. Perusteena valituskiellon säilyttämiselle on soveltuvin osin yleisen luovuttamislain 34 §:n yksityiskohtaisissa perusteissa esitetty.

21 §. Pykälä koskee mahdollisuutta antaa lupa syyttää henkilöä muista kuin luovuttamispynnössä tarkoitetuista teoista taikka luovuttaa hänet edelleen muulle valtiolle. Pykälässä ehdotetaan otettavaksi huomioon se, että tarve siirtyä pohjoismaisen luovuttamismenettelyn järjestelmästä puitepäätöksen eli EU-luovuttamislain mukaiseen järjestelmään saattaa syntyä myös myöhemmässä vaiheessa kuin henkilöä ensimmäistä kertaa luovutettaessa.

Pykälän 1—3 momentti säilyisivät ennallaan. Pykälän 1 momentin mukaan sisäasiainministeriö voi 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa pyynnöstä antaa luvan siihen, että tämän lain mukaan Suomesta luovutettu henkilö saadaan panna syyteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka luovuttaa sellaisesta rikoksesta edelleen muulle 1 §:ssä mainitulle valtiolle. Mainittu 7 § sisältää luovuttamispyyntöön suostuttaessa asetettavat ehdot.

Pykälän 2 momentin mukaan lupa voidaan antaa vain, mikäli tässä laissa säädetyt luovuttamisen edellytykset ovat olemassa, ja tällöin on noudatettava vastaavasti, mitä 10 §:n 3 ja 4 momentissa on säädetty. Mainittu 10 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään korkeimmalta oikeudelta pyydettävästä lausunnosta ja sen noudattamisesta.

Esityksen mukaan pykälän 4 momenttia muutettaisiin ja nykyinen 4 momentti siirtyisi 5 momentiksi. Mainittuun 4 momenttiin otettaisiin säännökset asian siirtämisestä EU-

luovuttamislain mukaiseen järjestelmään. Momentin mukaan, jos sisäasiainministeriö toteaisi, että suostuminen sellaisen 1 §:ssä tarkoitetun valtion, joka on myös Euroopan unionin jäsenvaltio, tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettuun pyyntöön ei olisi mahdollista 1 ja 2 momentin perusteella, sen olisi siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin EU-luovuttamislain mukaisesti säädetään. Nämä tilanteet koskevat henkilön syyttämistä ja edelleenluovuttamista koskevaa lupaa. Tarve siirtyä EU-luovuttamislain mukaiseen järjestelmään saattaa syntyä momentissa tarkoitetuissa myöhemmissä vaiheissa eli kun henkilö on jo luovutettu Suomesta Ruotsiin tai Tanskaan. Kuten edellä 9 a §:n osalta on todettu, sisäasiainministeriö ei ensin tekisi asiassa päätöstä pohjoismaisen luovuttamislain mukaisesti, vaan suorittaisi alustavan tarkastuksen, jonka nojalla asia voitaisiin siirtää toimivaltaiselle viranomaiselle.

Nykyinen 4 momentti siirtyisi 5 momentiksi. Sen mukaan muuhun kuin 1 §:ssä mainittuun valtioon tapahtuvaan luovuttamiseen tarvittavan luvan osalta on noudatettava rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 32 §:n säännöksiä. Kyseisessä pykälässä ovat säännökset oikeusministeriön suorittamasta lupaharkinnasta tilanteissa, joissa kyse on muun kuin pohjoismaan pyynnöstä. Momenttiin lisättäisiin säännökset tilanteesta, jossa olisi kyse edelleen luovuttamisesta sellaiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, joka ei olisi pohjoismaa. Tällöin sisäasiainministeriön olisi siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin EU-luovuttamislain mukaisesti säädetään.

1.4. Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa

3 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että teko, josta tuomittu seuraamus saadaan lain mukaan panna täytäntöön Suomessa, voisi olla myös rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu teko.

Puitepäätös edellyttää kyseistä muutosta, sillä esityksessä ehdotettu EU-luovuttamislaki sisältää säännöksiä, jotka liittyvät toisen jäsenvaltion tuomitsemien vapausrangaistusten täytäntöönpanoon Suomessa. Ensinnäkin ehdotetun lain 5 §:n 4 kohdan tai 6 §:n 6 kohdan nojalla Suomessa voidaan joutua panemaan täytäntöön rangaistus, joka on tuomittu toisessa jäsenvaltiossa Suomen kansalaiselle tai Suomessa pysyvästi asuvalle henkilölle. Kyse olisi tilanteesta, jossa toisen jäsenvaltion luovuttamispyyntö koskee vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa ja luovutettavaksi pyydetty olisi Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva henkilö, joka haluaisi suorittaa kyseisen vapausrangaistuksen Suomessa. Tällöin Suomi voisi kieltäytyä luovuttamisesta, mutta edellytyksenä olisi, että toisessa jäsenvaltiossa tuomittu rangaistus pantaisiin Suomessa täytäntöön. Edellä mainittujen säännösten nojalla rangaistus olisi velvollisuus panna täytäntöön Suomessa noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään. Tässä muutettavaksi ehdotettu laki ei sisällä velvollisuutta vieraassa valtiossa tuomittu rangaistuksen täytäntöönpanoon, mutta edellä mainittu velvollisuus olisi ilmaistu ehdotetussa EU-luovuttamislaissa. Täytäntöönpanoon sovellettaisiin tässä muutettavaksi ehdotetun lain säännöksiä. Täytäntöönpanosta päättäisi oikeusministeriö.

Vastaavasti myös EU-luovuttamislain 8 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa voitaisiin Suomessa joutua panemaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa tuomittu vapausrangaistus. Kyseisen pykälän tarkoittamissa tilanteissa olisi kyse siitä, että Suomi olisi luovuttanut toiseen jäsenvaltioon syytetoimenpiteitä varten henkilön, joka olisi Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva henkilö, joka olisi pyytänyt, että saisi suorittaa mahdollisesti tuomitun vapausrangaistuksen Suomessa. Kun henkilö palautettaisiin takaisin Suomeen, vapausrangaistuksen täytäntöönpanoon sovellettaisiin tässä muutettavaksi ehdotetun lain säännöksiä.

Lain säännökset pääosin soveltuvat edellä mainituissa tilanteissa toisessa jäsenvaltiossa tuomittujen vapausrangaistusten täytäntöönpanoon Suomessa. Mahdollista kuitenkin olisi, että Suomella olisi velvollisuus panna täytäntöön ehdotetun EU-luovuttamislain

3 §:ssä tarkoitettu teko. Kyseinen teko olisi kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan sellainen teko, joka sisältyy kyseisen 3 §:n 2 momentin luetteloon ja josta kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus olisi vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus. Edellytyksenä ei kuitenkaan olisi, että kyseinen teko olisi Suomen lain mukaan rikoksena rangaistava. Vaikka pääosin edellä mainitun 3 §:n 2 momentin luettelon sisältämät teot olisivat sellaisia, jotka olisivat myös Suomen lain mukaan rangaistavia, mahdollista on, että kyse olisi teosta, joka ei Suomessa tai Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä ole rangaistava.

Tässä muutettavaksi ehdotetun lain 3 §:n 1 momentin 2 kohta kuitenkin edellyttää, että teko, josta Suomessa täytäntöön pantava seuraamus on määrätty, on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos. Koska kyseinen edellytys voisi joissain tilanteissa jäädä täyttymättä, esityksessä ehdotetaan, että mainitun 2 kohdan sanamuotoon sisällytetään viittaus EU-luovuttamislain 3 §:ään.

Edellä mainitut rangaistukset voitaisiin joutua panemaan täytäntöön myös Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoinnista rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti. Kyseinen laki ei kuitenkaan sisällä vastaavaa rajoitusta kun tässä muutettavaksi ehdotettu laki.

Lain 3 §:ssä on asetettu myös muita edellytyksiä seuraamukselle, jonka vieraan valtion tuomioistuimien on määrännyt ja joka saataisiin panna täytäntöön Suomessa. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kyseessä olevan tuomion tulee olla lainvoimainen ja täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, missä se on annettu. Lisäksi momentin 3 kohdan mukaan valtion, jossa seuraamus on määrätty, on tullut pyytää tai sen on tullut suostua seuraamuksen täytäntöönpanoon Suomessa. Nämä edellytykset täytyisivät edellä kuvatuissa tilanteissa, joissa Suomi voisi joutua panemaan luovuttamistilanteissa rangaistuksen täytäntöön. Puitepäätös velvoittaisi vapausrangaistuksen tuominneen jäsenvaltion suostumaan rangaistuksen täytäntöönpanoon Suomessa, joten suostumus olisi aina ole-

massa.

Myös 3 §:n 2 momentissa on asetettu edellytyksiä vapausrangaistuksen täytäntöönpanolle Suomessa. Momentin mukaan vapusrangaistus voitaisiin panna täytäntöön Suomessa, jos tuomittu on Suomen kansalainen tai hänellä on kotipaikkansa täällä ja tuomittu on suostunut siihen. EU-luovuttamislain 5 §:n 4 kohdan ja 8 §:n tarkoitetuissa tilanteissa olisi aina kyse Suomen kansalaisista taikka Suomessa pysyvästi asuvista henkilöistä. Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä voidaan katsoa olevan kotipaikka Suomessa. Tuomittu olisi myös aina suostunut siihen, että vapusrangaistus pannaan täytäntöön Suomessa.

Myös 3 §:n 3 momentin edellytykset voivat liittyä luovuttamismenettelyyn. Jos kyseessä olisivat ehdotetun lain 5 §:n 4 kohdassa, 6 §:n 6 kohdassa tai 8 §:ssä tarkoitetut tilanteet, olisi kyseiset säännökset otettava tarpeen vaatiessa huomioon.

9 §. Kuten edellä on todettu, puitepäätöksen täytäntöönpano saattaa aiheuttaa tilanteita, joissa Suomessa voidaan joutua panemaan täytäntöön vapusrangaistuksia teoista, jotka eivät ole Suomessa rangaistavia. Tämä olisi hyvin epätodennäköistä, mutta tämän johdosta lain 3 §:ää on ehdotettu muutettavaksi edellä mainitulla tavalla. Vastaavat muutokset tulisi tehdä myös lain 9 §:ään, joka koskee vieraassa valtiossa tuomitun vapaudenmenetystä tarkoittavan seuraamuksen muuntamista Suomen laissa vastaavasta rikoksesta säädettyksi vankeusrangaistukseksi. Edellä 3 §:ää koskevilla perusteluilla mainituista syistä myös 9 §:n 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otetaan viittaus ehdotetun EU-luovuttamislain 3 §:ään. Jos tällaisesta teosta tuomittu seuraamus tulisi Suomessa muuntaa vankeusrangaistukseksi, tulisi se ehdotuksen mukaan muuntaa kyseisen lain 3 §:ssä tarkoitettua tekoa vakavuudeltaan vastaavasta rikoksesta säädettyksi vankeusrangaistukseksi.

19 §. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voitaisiin jättää täytäntöön pantavaksi vieraassa valtiossa myös silloin, kun tuomittu oleskelee kyseisessä valtiossa.

Puitepäätöksen täytäntöönpanon voidaan katsoa edellyttävän tällaista muutosta, sillä

sen 4 artiklan 6 kohdan mukaan tilanteissa, joissa luovuttamista on pyydetty rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, voi pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio kieltäytyä luovuttamisesta myös, jos luovutettavaksi pyydetty oleskelee pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa ja rangaistus pantaisiin täytäntöön kyseisessä jäsenvaltiossa. Esityksen mukaan ehdotettuun EU-luovuttamislakiin ei otettaisi säännöstä, jonka mukaan luovuttamisesta Suomesta toiseen jäsenvaltioon voitaisiin kieltäytyä tällä perusteella. Tästä huolimatta toinen jäsenvaltio voisi kieltäytyä Suomen pyynnöstä sillä perusteella, että luovutettavaksi pyydetty oleskelee kyseisessä jäsenvaltiossa. Tällaisessa tilanteessa rangaistus tulisi panna täytäntöön pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa.

Pykälän voimassa olevan sanamuodon mukaan Suomessa tuomittu rangaistus voitaisiin jättää täytäntöön pantavaksi vieraassa valtiossa vain jos tuomittu on asianomaisen vieraan valtion kansalainen tai hänellä on kotipaikkansa siinä valtiossa. Voimassa olevan sanamuodon mukaan rangaistusta ei siis voida jättää täytäntöön pantavaksi, jos tuomittu vain oleskelee kyseisessä valtiossa ja näin ollen puitepäätöksen 4 artiklan 6 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa Suomessa tuomittua vankeusrangaistusta ei voitaisi panna täytäntöön.

Voimassa olevan pykälän sanamuoto perustuu eurooppalaiseen yleissopimukseen tuomittujen siirtämisestä (SopS 13/1987) eikä Suomen kyseiseen yleissopimukseen antamaan selitykseen, mitä kansalaisella sopimusta sovellettaessa tarkoitetaan. Laki yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa on kuitenkin luonteeltaan yleinen laki, jota voidaan soveltaa myös muissa tilanteissa kuin edellä mainittua eurooppalaista yleissopimusta sovellettaessa. Näin ollen lain sanamuotoa on mahdollista muuttaa laajemmaksi kuin mikä on yleissopimuksen soveltamisala. Sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös oleskelua koskeva edellytys olisi yleinen, eikä sen soveltamista olisi sidottu edellä mainittuihin puitepäätöksen mukaisiin tilanteisiin. Käytännössä tilanne tosin tulisi todennäköisimmin esiin vain puitepäätöstä sovellettaessa. Pynnön esittämisen edellytyksenä säilyisivät muut voimassa olevan lain edelly-

tykset, kuten vieraan valtion suostumus, tuomitun suostumus sekä Suomen toimivaltaisen viranomaisen eli oikeusministeriön vapaa harkinta. Toisaalta täytäntöönpano myös ilman tuomitun suostumusta on tietyn edellytyksin mahdollista. Jos kaikki laissa asetetut edellytykset täytäntöönpanolle vieraassa valtiossa täytyvät, ei ole estettä sille, että Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voidaan jättää täytäntöön pantavaksi valtioon, jossa kyseinen henkilö oleskelee.

Laissa rikostuomioiden täytäntöönpanosta pohjoismaissa mahdollistetaan vastaavasti Suomessa tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpano toisessa pohjoismaassa, jos tuomittu tuolloin oleskelee tuossa maassa (8 §). Koska kyseisessä menettelyssä täytäntöönpanon siirto on mahdollinen myös ilman tuomitun suostumusta, lisäedellytyksenä on, että täytäntöönpanoa olosuhteisiin nähden voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Esityksen mukaan tarpeellista ei ole, että lain 3 §:n sanamuotoa muutetaan vastaavasti eli että myös Suomessa voitaisiin panna täytäntöön vieraassa valtiossa tuomitut vapausrangaistuksia silloin kun tuomittu oleskelee Suomessa. Koska Suomessa puitepäätös pannaan täytäntöön siten, että luovuttamisesta ei kieltäydyttäisi sillä perusteella, että luovutettavaksi pyydetty oleskelee Suomessa, ei puitepäätöksen täytäntöönpano Suomessa edellytä 3 §:n muuttamista. Koska muissa tilanteissa vieraassa valtiossa tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpano Suomessa sellaisen tuomitun osalta, joka oleskelee Suomessa, tuskin tulisi käytännössä kyseeseen, ei esityksessä ehdoteta 3 §:n muuttamista.

2. Puitepäätöksen nojalla tehtävät ilmoitukset

Puitepäätöksen mukaan jäsenvaltioiden tulee toimittaa neuvoston pääsihteeristölle puitepäätöksen artiklojen soveltamiseen liittyviä ilmoituksia. Ilmoituksia voidaan tehdä 6 artiklan 3 kohdan, 7 artiklan 2 kohdan, 8 artiklan 2 kohdan, 13 artiklan 4 kohdan, 25 artiklan 2 kohdan, 27 artiklan 1 kohdan, 28 artiklan 2 kohdan ja 34 artiklan 2 kohdan mukaan.

Suomi antaisi 6 artiklan nojalla ilmoituk-

sen, jonka mukaan artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pidätysmääräyksen antava oikeusviranomainen on Suomessa syytetoimenpiteiden osalta syyttäjä. Vapausrangaistusten täytäntöönpanoa koskevien pyyntöjen osalta pidätysmääräyksen antava oikeusviranomainen olisi Rikosseuraamusvirasto. Artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja täytäntöönpanosta vastavia oikeusviranomaisia ovat Suomessa Helsingin, Kuopion, Oulun ja Tampereen käräjäoikeudet sekä korkein oikeus, jotka ovat toimivaltaisia päättämään eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta. Pidätysmääräyksiä olisivat toimivaltaisia vastaanottamaan Helsingin, Kuopion seudun, Oulun ja Tampereen kihlakunnan syyttäjänviraston syyttäjät sekä erityisestä syystä myös muu syyttäjä.

Suomi antaisi 7 artiklan nojalla ilmoituksen, jonka mukaan Suomi nimeää keskusviranomaiseksi oikeusministeriön ja keskusrikospoliisin SIRENE-toimiston. Suomen ilmoituksessa kuitenkin selvennettäisiin, että oikeusministeriö toimii keskusviranomaisena, johon toisen jäsenvaltion viranomainen voi ottaa yhteyttä eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyvissä kysymyksissä. Tarvittaessa, jos muita toimittamistapoja ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisina, oikeusministeriö voi myös vastaanottaa pidätysmääräyksiä toimitettavaksi toimivaltaiselle syyttäjälle. Keskusrikospoliisin SIRENE-toimiston osalta Suomen ilmoituksessa selvennettäisiin, että toimisto on toimivaltainen välittämään eurooppalaisia pidätysmääräyksiä ja niihin liittyvää kirjeenvaihtoa toimivaltaisille syyttäjille. Pidätysmääräykset ja niihin liittyvä kirjeenvaihto voidaan kuitenkin toimittaa myös suoraan toimivaltaiselle syyttäjälle.

Suomi antaisi 8 artiklan 2 kohdan mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Suomi hyväksyy pidätysmääräyksen suomen, ruotsin ja englannin kielellä.

Suomi on puitepäätöksen hyväksyessään antanut 13 artiklan 4 kohdan mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Suomessa suostuminen luovuttamiseen sekä mahdollinen nimenomainen luopuminen 27 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun erityissäntöön vetoamisesta voidaan peruuttaa. Suostumus voidaan peruuttaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti siihen asti, kunnes luovuttaminen on

pantu täytäntöön.

Suomi antaisi 25 artiklan 2 kohdan mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan oikeusministeriö on viranomainen, joka on kyseisen määräyksen mukaisesti vastuussa kauttakuljetusta koskevien pyyntöjen sekä tarvittavien asiakirjojen vastaanottamisesta sekä muusta kauttakuljetuspyyntöihin liittyvästä virallisesta kirjeenvaihdosta. Esityksen mukaan oikeusministeriö päättäisi kauttakuljetuspyyntöjen hyväksymisestä.

Puitepäättöksen 27 artiklan 1 kohta sekä 28 artiklan 1 kohta mahdollistavat, että jäsenvaltiot ilmoittavat, ettei niiden suostumusta tarvitse pyytää 27 artiklan mukaisesta niin sanotusta erityissäännöstä eikä 28 artiklan mukaisesta edelleen luovuttamiskiellosta poikkeamiseen. Esityksen mukaan Suomi ei antaisi tällaisia ilmoituksia, vaan Suomelta tulisi aina yksittäistapauksessa pyytää suostumusta 27 ja 28 artiklan mukaisesti.

Lisäksi 34 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee toimittaa neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina ne säännökset, joilla jäsenvaltioiden puitepäättöksestä aiheutuvat velvoitteet saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Jäsenvaltio voi myös ilmoittaa, että se soveltaa välittömästi kyseistä puitepäättöstä suhteissaan saman ilmoituksen tehneisiin jäsenvaltioihin. Suomen tarkoituksena ei ole antaa aikaistettua soveltamista koskevaa ilmoitusta.

Kuten edellä on todettu, puitepäättöksen voimaantulo tarkoittaa, että rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sääntelevät jäsenvaltioiden välillä voimassa olevat sopimusjärjestelyt korvautuvat puitepäättöksen mukaisella lainsäädännöllä. Jäsenvaltioiden välillä voimassa olevan järjestelyn perussopimus on vuonna 1957 tehty rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus. Kyseisen sopimuksen 28 artiklan 3 kohdan mukaan sopimuksen osapuolet voivat järjestää luovuttamisen välillään yhdenmukaisen lainsäädännön perusteella. Tällaisten sopimuspuolten, jotka eivät sovellu eurooppalaista yleissopimusta keskenään, on ilmoitettava siitä Euroopan neuvoston pääsihteerille. Jäsenvaltioiden välisissä neuvotteluissa on todettu, että jokaisen jäsenvaltion tulisi tehdä artiklassa tarkoitettu ilmoitus. Suomi tekisi ilmoituk-

sen, jossa todettaisiin voimaantuleva oikeuslainsäädäntö, eli että suhteessa muihin Euroopan unionin jäsenvaltioihin lukuunottamatta Ruotsia ja Tanskaa Suomi soveltaa puitepäättöksen mukaista lainsäädäntöä.

3. Voimaantulo

Puitepäättöksen 34 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava puitepäättöksen säännösten noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2003. Puitepäättöksen 31 artiklan mukaan puitepäättöksen säännöksillä korvataan 1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva voimassa oleva sääntely. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ehdotetut lait tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

4. Säättämisen järjestys

Esitys sisältää ehdotuksen siitä, että myös Suomen kansalaisia voidaan EU-luovuttamislain nojalla vastoin tahtoaan luovuttaa toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Suomen kansalaisten luovuttamisen edellytysten ja esteiden osalta noudatettaisiin samoja periaatteita kuin muidenkin henkilöiden luovuttamisen osalta. Se, että omat kansalaiset asetetaan samaan asemaan kuin muutkin henkilöt, perustuu puitepäättöksen säännöksiin.

Esitys sisältää ehdotuksen myös siitä, että Suomen kansalainen voitaisiin vastoin tahtoaan kuljettaa Suomen alueen läpi. Kansalaisten kauttakuljetukseen sovellettaisiin samoja periaatteita kuin muihin henkilöihin. Kauttakuljetuksen edellytyksistä säädetään EU-luovuttamislain 68 §:ssä. Kauttakuljetuksen sallimisen edellytyksenä on pykälässä säädettyjen tietojen toimittaminen. Luovuttamiselle EU-luovuttamislain säädettyjen edellytysten ei tarvitsisi täytyä.

Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Esityksen sisältö on edellä mainituin osin ristiriidassa perustuslain 9 §:n kanssa. Tämä edellyttää, että EU-luovuttamislaki tulisi säätää perustuslain säättämisenjärjestyksessä. Pe-

rustuslakivaliokunta on puitepäätöksestä antamassaan lausunnossa 42/2001 vp kuitenkin todennut, että kun puitepäätöksen mukainen lainsäädäntö saatetaan Suomessa voimaan, tulee perustuslain 9 §:n sanamuoto sanonnallisesti selvästi harhaanjohtavaksi. Tämä johtuu siitä, että Suomen kansalaisen luovuttaminen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon ei olisi enää törkeisiin rikoksiin liittyvä poikkeus, vaan pääsääntö. Perustuslakivaliokunta on lisäksi todennut, että ei ole valtiosääntöoikeudellisesti kestävä, jos todellinen oikeustila maassa perustuu tällaisessa asiassa olennaisesti perustuslain sanamuodosta eroavaan poikkeuslailla toteutettuun ratkaisuun.

Perusteltuna on pidettävä perustuslakiva-

liokunnan kantaa, joka edellyttää, että perustuslain 9 §:n 3 momenttia on muutettava vastaamaan sitä todellista oikeustilaa, joka vallitsee Suomen kansalaisten luovuttamisen osalta. Perustuslakia ei kuitenkaan ehdoteta muutettavaksi tässä esityksessä, vaan erillisessä hallituksen esityksessä.

Kun mainitussa esityksessä ehdotettu perustuslain uusi 9 §:n 3 momentti olisi eduskunnan hyväksymä, voitaisiin tässä esityksessä ehdotettu EU-luovuttamislaki hyväksyä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämän lain mukaisesti voidaan syytöimenpiteitä taikka vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten Suomessa oleskeleva luovuttaa Suomesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sekä toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa oleskeleva pyytää luovutettavaksi Suomeen.

2 luku

Luovuttaminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon*Yleiset edellytykset*

2 §

Luovuttaminen kaksoisrangaistavuuden täytyessä

Luovuttamiseen suostutaan, jos pyynnön perusteena olevasta teosta pyynnön esittä-

neen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuoden vapausrangaistus ja teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos.

Jos joku on tuomittu vapausrangaistukseen, luovuttamiseen suostutaan, jos tuomittu seuraamus on vähintään neljän kuukauden vapausrangaistus ja teko on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos.

3 §

Luovuttaminen kaksoisrangaistavuutta tutkimatta

Riippumatta siitä, onko pyynnön perusteena oleva teko Suomen lain mukaan rikos, luovuttamiseen suostutaan, jos teko on pyynnön esittäneen jäsenvaltion lain mukaan 2 momentissa tarkoitettu teko ja kyseisen jäsenvaltion laissa säädetty ankarin rangaistus teosta on vähintään kolmen vuoden vapausrangaistus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut teot ovat:

- 1) rikollisjärjestykseen osallistuminen;
- 2) terrorismi;
- 3) ihmiskauppa;

- 4) lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia;
- 5) huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laiton kauppa;
- 6) aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laiton kauppa;
- 7) lahjonta;
- 8) petos, mukaan lukien Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 85/2002) tarkoitettu Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuva petos;
- 9) rahanpesu;
- 10) rahan, mukaan lukien euron väärentäminen;
- 11) tietoverkkorikollisuus;
- 12) ympäristörikollisuus, mukaan lukien uhanalaisten eläinlajien laiton kauppa ja uhanalaisten kasvilajien ja kasvilajikkeiden laiton kauppa;
- 13) laittomassa maahantulossa ja maassa oleskelussa avustaminen;
- 14) tahallinen henkirikos, vakava pahoinpitely ja vakavan ruumiinvamman aiheuttaminen;
- 15) ihmisen elinten ja kudosten laiton kauppa;
- 16) ihmisryöstö, vapaudenriisto ja panttivanngiksi ottaminen;
- 17) rasismi ja muukalaisviha;
- 18) järjestäytynyt varkausrikollisuus ja aseellinen ryöstö;
- 19) kulttuuriomaisuuden, mukaan lukien antiikki- ja taide-esineiden laiton kauppa;
- 20) petollinen menettely;
- 21) ryöstötapainen kiristys ja kiristys;
- 22) tuotteiden laiton väärentäminen ja jäljentäminen;
- 23) hallinnollisten asiakirjojen väärentäminen ja kaupankäynti väärennöksillä;
- 24) maksuvälineväärennykset;
- 25) hormonivalmisteiden ja muiden kasvua edistävien aineiden laiton kauppa;
- 26) ydin- tai radioaktiivisten aineiden laiton kauppa;
- 27) varastettujen ajoneuvojen kauppa;
- 28) raiskaus;
- 29) murhapolttö;
- 30) kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomiovaltaan kuuluvat rikokset;
- 31) ilma-aluksen ja aluksen kaappaus;
- 32) tuhotyö.

4 §

Liitännäiset rikokset

Jos pyyntö käsittää useita tekoja ja 2 tai 3 §:ssä säädetty edellytykset ovat olemassa jonkin teon osalta, pyyntöön voidaan suostua myös niiden muiden tekojen osalta, jotka tai joita vastaavat teot ovat Suomen lain mukaan rikoksia.

Kieltäytymisperusteet

5 §

Ehdottomat kieltäytymisperusteet

Luovuttamisesta tulee kieltäytyä, jos:

- 1) pyynnön perusteena olevasta teosta on Suomessa perustuslain 105 §:n 2 momentin mukaisesti lailla säädetty yleinen armahdus ja tekoon voitaisiin rikoslain (39/1889) 1 luvun mukaan soveltaa Suomen lakia;
- 2) luovutettavaksi pyydetty on Suomessa tai jossakin toisessa jäsenvaltiossa lainvoimaisesti tuomittu pyynnön perusteena olevasta teosta edellyttäen, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä taikka rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan;
- 3) luovutettavaksi pyydetty ei pyynnön perusteena olevan teon tehdessään ollut täyttänyt viittätoista vuotta;
- 4) pyyntö koskee vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa ja luovutettavaksi pyydetty on Suomen kansalainen ja pyytää saada suorittaa vapausrangaistuksen Suomessa. Vapausrangaistus on pantava Suomessa täytäntöön noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään;
- 5) pyynnön perusteena oleva teko katsotaan rikoslain 1 luvun mukaan tehdyksi kokonaan tai osittain Suomessa taikka suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa ja
 - a) teko tai sitä vastaava teko ei ole Suomessa rangaistava taikka
 - b) rikoksen syyteoikeus on Suomen lain mukaan vanhentunut taikka rangaistusta ei voitaisi enää tuomita tai panna täytäntöön;
 - 6) on perusteltua syytä epäillä, että luovutettavaksi pyydetty joutuisi alkuperänsä, tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisensa, us-

kontonsa, vakaumuksensa tai poliittisen mielipiteensä vuoksi henkeään tai vapauttaan uhkaavan tai muun vainon kohteeksi, taikka voidaan perustellusti olettaa, että hän joutuu ihmisoikeuksien tai perustuslaissa turvatun oikeusturvan, sananvapauden tai yhdistymisvapauden loukkauksen kohteeksi.

6 §

Harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet

Luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos:

- 1) luovutettavaksi pyydetty on Suomessa syytteessä pyynnön perusteena olevasta teosta;
- 2) pyynnön perusteena olevasta teosta on Suomessa päätetty jättää syyte nostamatta tai nostetusta syytteestä on luovuttu;
- 3) pyynnön perusteena olevasta teosta on jossakin jäsenvaltiossa annettu muu lopullinen päätös kuin tuomio, joka estäisi syytteen nostamisen;
- 4) pyynnön perusteena oleva teko katsotaan rikoslain 1 luvun mukaan tehdyksi kokonaan tai osittain Suomessa taikka suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa ja on tarkoituksenmukaisempaa käsitellä asia Suomessa;
- 5) rikoksen syyteoikeus on Suomen lain mukaan vanhentunut taikka rangaistusta ei voitaisi enää tuomita tai panna täytäntöön ja tekoon voidaan rikoslain 1 luvun mukaan soveltaa Suomen lakia;
- 6) pyyntö koskee vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa, luovutettavaksi pyydetty asuu Suomessa pysyvästi ja pyytää saada suorittaa vapausrangaistuksen Suomessa sekä hänen henkilökohtaisten olosuhteittensa tai muun erityisen syyn takia on perusteltua, että hän suorittaa vapausrangaistuksen Suomessa. Vapausrangaistus on pantava Suomessa täytäntöön noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään;
- 7) luovutettavaksi pyydetty on jossakin muussa kuin Euroopan unioniin kuuluvassa valtiossa tai kansainvälisessä rikustuomioistuimessa lainvoimaisesti tuomittu pyynnön perusteena olevasta teosta edellyttäen, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä taikka rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön

tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan;

8) pyynnön perusteena oleva teko on tehty pyynnön esittäneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella eikä siihen Suomessa vastaavassa tilanteessa voitaisi rikoslain 1 luvun mukaan soveltaa Suomen lakia.

7 §

Suostumus luovuttamiseen

Vaikka luovutettavaksi pyydetty suostuu luovuttamiseensa, luovuttamisesta voidaan kieltäytyä 6 §:n 1 tai 4 kohdassa säädetyllä perusteella.

Ehdot

8 §

Luovutettavan palauttamista koskeva ehto

Päätettäessä luovuttaa Suomen kansalainen syytetoimenpiteitä varten luovuttamisen ehdoksi on asetettava, että hänet välittömästi tuomion tultua lainvoimaiseksi palautetaan Suomeen suorittamaan mahdollisesti tuomitua vapausrangaistusta, jos luovutettavaksi pyydetty luovuttamisasian käsittelyn yhteydessä on pyytänyt saada suorittaa rangaistuksen Suomessa.

Jos luovutettavaksi pyydetty asuu Suomessa pysyvästi, 1 momentin mukainen ehto voidaan asettaa, jos luovutettavaksi pyydetty luovuttamisasian käsittelyn yhteydessä on pyytänyt saada suorittaa rangaistuksen Suomessa ja hänen henkilökohtaisten olosuhteittensa tai muun erityisen syyn takia on perusteltua, että hän voi suorittaa mahdollisesti tuomittavan vapausrangaistuksen Suomessa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut vapausrangaistukset on pantava Suomessa täytäntöön noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään.

9 §

Poissaolotuomiota koskeva ehto

Jos luovuttamista on pyydetty sellaisen va-

pausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, joka on tuomittu vastaajan ollessa poissa asian käsittelystä, eikä tuomitulle ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun tuomioon johtaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa, luovuttamisen ehdoksi on asetettava, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen siitä, että luovutettavaksi pyydetyllä on mahdollisuus asian uudelleenkäsitelyyn kyseisessä jäsenvaltiossa ja mahdollisuus olla läsnä uudelleenkäsitelyssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vakuutus on annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä.

10 §

Elinkautista rangaistusta koskeva ehto

Jos pyynnön perusteena olevasta teosta voi pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa seurata elinkautinen vapausrangaistus, luovuttamisen ehdoksi voidaan asettaa, että pyynnön esittänyt jäsenvaltio antaa vakuutuksen, että tuomittua rangaistusta voidaan sen lainsäädännön tai oikeuskäytännön mukaan muuttaa taikka siitä voidaan pyytää armahdusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vakuutus on annettava ennen luovuttamispäätöksen tekemistä.

Toimivaltaiset viranomaiset

11 §

Toimivaltaiset tuomioistuimet

Luovuttamisesta ja säilöön ottamisen voimassa pitämisestä päättää:

1) Helsingin kärjäoikeus, jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Helsingin tai Kouvolan hovioikeuden tuomiopiirin alueella;

2) Kuopion kärjäoikeus, jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Itä-Suomen hovioikeuden tuomiopiirin alueella;

3) Oulun kärjäoikeus, jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitet-

tu Rovaniemen hovioikeuden tuomiopiirin alueella;

4) Tampereen kärjäoikeus, jos luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Turun tai Vaasan hovioikeuden tuomiopiirin alueella.

Erityisestä syystä 1 momentissa mainittu kärjäoikeus voi päättää luovuttamisesta ja säilöön ottamisen voimassa pitämisestä siitä riippumatta, minkä hovioikeuden tuomiopiirin alueella luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu.

12 §

Toimivaltaiset syyttäjät

Jollei tässä laissa toisin säädetä, Helsingin, Kuopion seudun, Oulun ja Tampereen kihlakunnan syyttäjänviraston syyttäjät ovat toimivaltaisia hoitamaan tämän lain mukaisia syyttäjän tehtäviä.

Erityisestä syystä toimivaltainen syyttäjä voi olla myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu syyttäjä.

Pyynnön toimittaminen ja sisältö

13 §

Yhteydenpitojärjestys

Pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen toimittaa kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 23/2001) tarkoitettuun tietojärjestelmään tai vastaavaan järjestelmään.

Jos luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka Suomessa tunnetaan, pyyntö voidaan toimittaa suoraan tai kansainvälisten yhteydenpito-kanavien välityksellä toimivaltaiselle syyttäjälle.

Syyttäjän on tehtävä keskusrikospoliisille ilmoitus pyynnöstä, jota ei ole toimitettu keskusrikospoliisiin välityksellä.

14 §

Pyynnön sisältö ja muoto

Kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön tulee sisältää seuraavat tiedot:

1) luovutettavaksi pyydetyn henkilöllisyys ja kansalaisuus;

2) pyynnön esittäneen toimivaltaisen viranomaisen nimi, osoite, puhelin- ja telekopionumero sekä sähköpostiosoite;

3) ilmoitus siitä, onko olemassa täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös tai tuomio, joka täyttää 2 tai 3 §:ssä säädetyt edellytykset;

4) rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu, erityisesti 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuja teoista;

5) kuvaus olosuhteista, joissa rikos on tehty, mukaan lukien aika, paikka ja se, miten luovutettavaksi pyydetty on osallisena rikokseen;

6) määrätty rangaistus, jos kyseessä on lopullinen tuomio, tai pyynnön esittäneen jäsenvaltion laissa rikoksesta säädetty rangaistusasteikko;

7) mahdollisuuksien mukaan rikoksen muut seuraukset.

Pyyntö voidaan tehdä kirjallisesti, sähköisenä viestinä tai muuten sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste.

15 §

Kieli ja käännökset

Pyyntö on tehtävä suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä.

Suomen toimivaltainen viranomainen voi täyttää pyynnön, vaikka pyyntö on tehty jollakin muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä, jollei pyynnön täyttämiseksi muutoin ole estettä.

Jos pyyntö on tehty muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, keskusrikospoliisin tulee huolehtia pyynnön kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

Kiinniottaminen ja säilöön ottaminen

16 §

Kiinniottaminen

Poliisimies saa ottaa kiinni tämän lain nojalla luovutettavaksi pyydetyn, joka on määrätty säilöön otettavaksi.

Poliisimies saa ottaa tämän lain nojalla luovutettavaksi pyydetyn kiinni ilman säilöön ottamista koskevaa päätöstäkin, jos kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön täytäntöönpano voi muuten vaarantua. Kiinniottamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä pakkokeinolaissa (450/1987) säädetään.

Kiinniottamisesta on viipymättä ilmoitettava keskusrikospoliisille ja toimivaltaiselle syyttäjälle. Keskusrikospoliisi ilmoittaa luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

17 §

Säilöön ottaminen

Luovuttamisen varmistamiseksi pidättämiseen oikeutettu virkamies voi päättää ottaa luovutettavaksi pyydetyn säilöön. Säilöön ottamista koskevat asiakirjat on viipymättä toimitettava toimivaltaiselle syyttäjälle. Jos syyttäjä päättää jatkaa säilössä pitämistä, hänen on ilmoitettava siitä toimivaltaiselle kirjaoikeudelle.

Säilössä pitämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tutkintavankeudesta säädetään.

Luovutettavaksi pyydetty voidaan säilöön ottamisen sijasta määrätä matkustuskieltoon. Matkustuskiellosta on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä pakkokeinolaissa säädetään ja mitä tässä laissa säädetään säilöön ottamisesta.

18 §

Säilöön ottamisen pitäminen voimassa

Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta

käräjäoikeuden on otettava säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskeva asia käsiteltäväkseen viipymättä noudattaen soveltuvin osin, mitä pakkokeinolaissa säädetään vangitsemisvaatimuksen käsittelystä. Syyttäjä esittää säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskevan vaatimuksen käräjäoikeudessa.

Tuomioistuimen on pysyttävä säilöön ottamista koskeva päätös voimassa, jos on syytä epäillä, että kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön täytäntöönpano voi muuten vaarantua. Syyttäjän on ilmoitettava käräjäoikeuden päätöksestä keskusrikospoliisille.

19 §

Kantelu säilöön ottamisen pitämisestä voimassa

Säilöön otettu saa määrääjasta riippumatta kannella korkeimpaan oikeuteen käräjäoikeuden säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskevasta päätöksestä.

Avustaja ja puolustaja

20 §

Oikeus avustajaan ja puolustajaan

Luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus käyttää avustajaa.

Luovutettavaksi pyydetylle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Tuomioistuim määrää puolustajalle maksettavaksi kohtuullisen korvauksen, joka jää valtion vahingoksi. Puolustajaan sovelletaan muutoin soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään.

Luovutettavaksi pyydetylle, joka on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa, poliisin on viipymättä selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

Luovuttamisasian valmistelu

21 §

Luovutettavaksi pyydetylle tehtävät ilmoitukset ja tiedustelut

Kun luovutettavaksi pyydetty on pyynnön vuoksi otettu säilöön tai muuten tavoitettu Suomessa, keskusrikospoliisin on viipymättä annettava luovutettavaksi pyydetylle todisteellisesti tiedoksi kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö sekä selostettava sen sisältö. Luovutettavaksi pyydetylle on myös ilmoitettava, että hänellä on mahdollisuus suostua luovuttamiseensa sekä siihen, että jäsenvaltiossa, johon hänet luovutetaan, hänet saadaan asettaa syytteeseen, häntä rangaista tai häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttamista pyydetään, ja siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon. Luovutettavaksi pyydetylle on lisäksi selostettava suostumusten merkitys. Luovutettavaksi pyydetyltä on myös tiedusteltava, aikooko hän suostua luovuttamiseensa tai katsooko hän, että tässä laissa säädettyjä kieltäytymisperusteita tai ehtoja voidaan soveltaa hänen asiassaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ilmoitukset ja tiedustelut on tehtävä luovutettavaksi pyydetyin ymmärtämällä kielellä. Suomen ja ruotsin kielen käyttämisestä säädetään kieli-laissa (423/2003).

Suoritetuista toimenpiteistä on laadittava pöytäkirja, johon on tehtävä merkinnät tehdyistä toimenpiteistä ja jossa on ilmoitettava saatu selvitys. Keskusrikospoliisi toimittaa pöytäkirjan ja muut asiakirjat toimivaltaiselle syyttäjälle.

22 §

Määräaikaisten noudattaminen

Saatuaan 17 §:n mukaisesti säilöön ottamista koskevat asiakirjat syyttäjän on huolehdittava, että luovuttamisasiaa käsitellään viivytyksettä siten, että tuomioistuin voi noudattaa tässä laissa säädettyjä määräaikoja.

23 §

Lisätietojen pyytäminen

Syyttäjä ja poliisi voivat tarvittaessa pyytää lisätietoja pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta. Tietojen toimittamiselle voidaan asettaa määräaika.

24 §

Pyynnön toimittaminen käräjäoikeudelle

Syyttäjän tulee toimittaa käräjäoikeudelle pyyntö luovuttamista koskevan päätöksen tekemisestä. Pynnön on oltava kirjallinen. Syyttäjän on toimitettava jäljennös pyynnöstä luovutettavaksi pyydetylle.

Pyynnössä tulee esittää:

- 1) ajankohta, jolloin luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa;
- 2) onko luovutettavaksi pyydetty säilöön otettuna sekä säilöön ottamisen ajankohta;
- 3) selvitys luovuttamisen edellytyksistä, kieltäytymisperusteista ja ehdoista;
- 4) onko luovutettavaksi pyydetty ilmoittanut aikovansa suostua luovuttamiseensa tai antaa tässä laissa tarkoitettuja muita suostumuksia, sekä
- 5) onko luovutettavaksi pyydetystä esitetty muita luovuttamispyyntöjä.

Pyynnössä on lisäksi ilmoitettava luovutettavaksi pyydetyn ja hänen avustajansa nimet sekä yhteystiedot. Pynnön liitteenä tulee olla kiinniottamista ja luovuttamista koskeva pyyntö, mahdollisesti toimitetut lisätiedot sekä keskusrikospoliisin laatima pöytäkirja.

Luovuttamisasian käsittely

25 §

Muu noudatettava sääntely

Jollei tässä laissa toisin säädetä, luovuttamisasian käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä rikosasiain käsittelystä käräjäoikeudessa säädetään.

26 §

Määräaikojen noudattaminen käräjäoikeudessa

Käräjäoikeuden on huolehdittava, että luovuttamisasiaa käsitellään viivytyksettä siten, että tuomioistuin voi noudattaa tässä laissa säädettyjä määräaikoja.

27 §

Käräjäoikeuden kokoonpano ja istunto

Luovuttamisasiaa käsiteltäessä käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Istunto voidaan pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin yleisen alioikeuden istunnosta säädetään.

Luovuttamisasia voidaan käsitellä säilöön ottamisen voimassa pitämistä koskevassa käräjäoikeuden istunnossa. Jollei käräjäoikeus pidä sitä ilmeisen tarpeettomana, asia voidaan käsitellä erillisessä istunnossa.

Käräjäoikeuden on syyttäjän pyynnön saatuaan annettava tiedoksi syyttäjälle ja luovutettavaksi pyydetylle asiaa käsittelevän istunnon ajankohta ja paikka. Luovutettavaksi pyydetylle, jota ei ole otettu säilöön, on lisäksi ilmoitettava, mikä seuraamus hänelle voi aiheutua siitä, ettei hän saavu istuntoon.

28 §

Läsnäolo istunnossa

Syyttäjän on oltava läsnä ja esitettävä pyyntönsä sisältö käräjäoikeuden istunnossa. Syyttäjän tulee valvoa pyynnön esittäneen jäsenvaltion etua.

Luovutettavaksi pyydetty, joka on otettu säilöön, on tuotava käräjäoikeuden istuntoon, ja häntä on kuultava syyttäjän pyynnön sisällöstä.

Luovutettavaksi pyydetylle, jota ei ole otettu säilöön, on varattava tilaisuus tulla kuuluksi syyttäjän pyynnön sisällöstä. Jos luovutettavaksi pyydetty jää pois asian käsittelystä ilman laillista estettä, asia voidaan tutkia ja ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta.

29 §

Suostumuksen ilmoittaminen

Luovutettavaksi pyydetty ilmoittaa henkilökohtaisesti käräjäoikeuden istunnossa, suostuuko hän luovuttamiseensa tai siihen, että jäsenvaltiossa, johon hänet luovutetaan, hänet saadaan asettaa syytteeseen, häntä rangaista tai häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttamista pyydetään, taikka siihen, että hänet voidaan luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon.

Käräjäoikeuden on ennen suostumuksen vastaanottamista ilmoitettava luovutettavaksi pyydetylle 1 momentissa tarkoitettujen suostumusten merkitys.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista suostumuksista sekä 2 momentissa tarkoitettusta ilmoituksesta on tehtävä merkintä pöytäkirjaan.

30 §

Suostumuksen peruuttaminen

Luovutettavaksi pyydetty voi peruuttaa tässä laissa tarkoitetut suostumuksensa, kunnes luovuttamista koskeva päätös on pantu täytäntöön.

Jos luovutettavaksi pyydetty peruuttaa suostumuksensa luovuttamiseen, suostumuksen antamisen ja peruuttamisen välistä aikaa ei oteta huomioon tässä laissa säädettyjä määräaikoja laskettaessa.

31 §

Lisätietojen pyytäminen

Käräjäoikeus voi tarvittaessa ennen päätöksen tekemistä pyytää lisätietoja pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta. Tietojen toimittamiselle voidaan asettaa määräaika. Luovutettavaksi pyydettyä tulee kuulla toimitetuista tiedoista siten kuin 28 §:ssä säädetään.

32 §

Määräajat

Jos luovutettavaksi pyydetty on suostunut luovuttamiseen, käräjäoikeuden on tehtävä luovuttamista koskeva päätös 3 päivän kuluessa suostumuksen antamisesta. Käräjäoikeuden on kuitenkin aina tehtävä luovuttamista koskeva päätös 26 päivän kuluessa siitä, kun luovutettavaksi pyydetty on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä mainitussa määräajassa, se on tehtävä niin pian kuin mahdollista.

33 §

Käräjäoikeuden päätös

Jos luovuttamiselle asetetaan 8—10 §:n mukainen ehto, se on sisällytettävä käräjäoikeuden päätökseen. Lisäksi käräjäoikeuden päätöksessä on ilmoitettava luovutettavaksi pyydetyn antamista suostumuksista. Jos käräjäoikeus suostuu luovuttamiseen, päätökseen on otettava maininta myös siitä, että pyynnön esittäneellä jäsenvaltiolla on velvollisuus noudattaa eurooppalaisesta pi dätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn neuvoston puitepäätöksen (2002/584/YOS) 27 ja 28 artiklan säännöksiä.

Jos käräjäoikeus suostuu luovuttamiseen, luovutettava on pidettävä säilössä, jollei tuomioistuim toisin määrää. Jos käräjäoikeus kieltäytyy luovuttamisesta, se voi kuultuaan asiassa syyttäjää ja luovutettavaksi pyydettyä määrätä, että luovutettavaksi pyydetyn säilöön ottamista jatketaan, kunnes luovuttamista koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi tai korkein oikeus päättää toisin.

Mitä 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös matkustuskieltoa.

34 §

Kilpailevat pyynnöt

Jos useat jäsenvaltiot pyytävät saman henkilön luovuttamista, tuomioistuim päättää luovuttamista koskevan päätöksen tehdes-

sään myös, mihin jäsenvaltioon henkilö luovutetaan. Päätöstä tehdessään tuomioistuin on otettava huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat, erityisesti pyyntöjen perusteena olevien tekojen laatu ja tekopaikat, pyyntöjen esittämisen ajankohta sekä se, onko pyyntö tehty syytetoimenpiteitä vai vapausraugaistuksen täytäntöönpanoa varten.

Jos pyynnöt koskevat eri rikoksia, tuomioistuin voi samalla määrätä, että tietyille jäsenvaltiolle luovutettava henkilö on tämän lain mukaisin ehdoin luovutettava sieltä edelleen toiselle jäsenvaltiolle.

Jos sekä jäsenvaltio että Euroopan unioniin kuulumaton valtio, joka ei ole Pohjoismaa, pyytävät saman henkilön luovuttamista ja tuomioistuin katsoo, että jäsenvaltion pyyntöön voidaan tämän lain mukaan suostua, ja oikeusministeriö katsoo, että sille esitettyyn pyyntöön voidaan suostua, oikeusministeriö ratkaisee rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain (456/1970) 25 §:n mukaisesti, mihin valtioon henkilö luovutetaan. Tuomioistuin lykkää lainvoimaisen päätöksensä täytäntöönpanoa ja lähettää päätöksen oikeusministeriöön asian ratkaisemista varten.

Jos sekä jäsenvaltio että kansainvälinen rikostuomioistuin pyytävät saman henkilön luovuttamista, tämän lain mukaisen pyynnön käsittelyä tuomioistuimessa lykätään, kunnes oikeusministeriö on tehnyt sille esitettyä pyyntöä koskevan päätöksen.

35 §

Viivästykset

Jos luovuttamisasiaa ei ole lainvoimaisesti ratkaistu 60 päivän kuluessa luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta, syyttäjän on ilmoitettava viivästyksestä ja sen syystä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Jos luovutettavaksi pyydetty on suostunut luovuttamiseen, eikä asiaa ole lainvoimaisesti ratkaistu 10 päivän kuluessa suostumuksen antamisesta, syyttäjän on vastaavasti tehtävä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus.

Jos luovuttamisasiaa ei ole lainvoimaisesti ratkaistu 30 päivän kuluessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräaikojen päätyymi-

sestä, syyttäjän on ilmoitettava viivästyksestä ja sen syystä Eurojust-yksikölle.

36 §

Päätöksestä ilmoittaminen

Syyttäjä ilmoittaa välittömästi luovuttamisesta koskevasta lainvoimaisesta päätöksestä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle sekä keskusrikospoliisille. Jos luovuttamisesta on kieltäydytty, pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle tulee ilmoittaa myös kieltäytymisen peruste. Pynnön esittäneelle jäsenvaltiolle tulee ilmoittaa myös, kuinka kauan luovutettavaksi pyydetty on ollut Suomessa vapautensa menettäneenä kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön vuoksi.

Muutoksenhaku

37 §

Valitusoikeus

Käräjäoikeuden luovuttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen valituslupaa pyytämättä.

38 §

Valituksen tekeminen

Sen, joka haluaa hakea muutosta käräjäoikeuden luovuttamista koskevaan päätökseen, on seitsemän päivän kuluessa päätöksestä toimitettava käräjäoikeuteen korkeimmalle oikeudelle osoitettu valituskirjelmä. Valitusta, jota ei ole tehty määräajassa, ei oteta tutkittavaksi.

39 §

Valitukseen vastaaminen

Valittajan vastapuolella on oikeus kirjallisesti vastata valitukseen. Vastauksen antamista varten vastapuoli saa käräjäoikeudesta jäljennökset valituskirjelmästä ja siihen liitetystä asiakirjoista. Määräaika vastauksen an-

tamiseen on seitsemän päivää muutoksenhakuajan päättymisestä. Vastapuolen on mainitussa määräajassa toimitettava kirjallinen vastaus käräjäoikeuteen. Valittaja saa käräjäoikeudesta jäljennöksen vastauksesta ja siihen liitetystä asiakirjoista.

40 §

Asiakirjojen toimittaminen korkeimpaan oikeuteen

Käräjäoikeuden tulee lähettää valituskirjelmä liitteineen viipymättä sen saavuttua korkeimmalle oikeudelle. Samalla on lähetettävä asiaa koskeva asiakirjavihko sekä jäljennös käräjäoikeuden päätöksestä. Vastavasti vastauskirjelmä liitteineen on sen saavuttua lähetettävä viipymättä korkeimmalle oikeudelle.

41 §

Käsittelyn kiireellisyys

Korkeimman oikeuden on käsiteltävä asia kiireellisesti ja viimeistään 20 päivän kuluessa vastauksen toimittamiseen varatun ajan päättymisestä tehtävä luovuttamista koskeva päätös.

Jos 1 momentissa säädettyä määräaika ei erityisestä syystä voida noudattaa, päätös tulee tehdä niin pian kuin mahdollista.

42 §

Muut säännökset

Jollei muusta lainsäädännöstä muuta johdu, muutoksenhakuun sovelletaan muutoin soveltuvin osin niitä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä, jotka koskevat muutoksenhakua hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemään asiaan. Asian käsittelyyn korkeimmassa oikeudessa sovelletaan myös soveltuvin osin tämän lain säännöksiä asian käsittelystä käräjäoikeudessa.

43 §

Henkilön päästäminen vapaaksi

Jos korkein oikeus kieltäytyy luovuttamisesta, sen on määrättävä, että säilössä pidetty on päästettävä heti vapaaksi tai kumottava asetettu matkustuskielto.

Täytäntöönpano

44 §

Täytäntöönpanosta vastaava viranomainen

Luovuttamis päätöksen täytäntöönpanosta vastaa keskusrikospoliisi.

45 §

Päätöksen täytäntöönpano

Luovuttamis päätös pannaan täytäntöön, kun se on lainvoimainen.

Luovutettavaksi pyydetty voi kirjallisesti ilmoittaa käräjäoikeudelle, ettei hän aio hakea muutosta käräjäoikeuden päätökseen. Toimivaltaisen syyttäjän suostumuksella päätös voidaan tällöin panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

46 §

Täytäntöönpanoaika

Luovutettava henkilö luovutetaan pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille mahdollisimman pian toimivaltaisten viranomaisten sopimana ajankohtana. Hänet luovutetaan kuitenkin viimeistään kymmenen päivän kuluttua luovuttamis päätöksen saatua lainvoiman.

Jos 1 momentissa mainitun määräajan noudattaminen ei ole mahdollista Suomessa tai pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa ilmenevän ylivoimaisen esteen vuoksi, toimivaltaisten viranomaisten tulee sopia uudesta luovuttamis päivästä. Luovutettava henkilö tulee luovuttaa kymmenen päivän kuluessa siitä uudesta määrä päivästä.

47 §

Täytäntöönpanon siirtäminen

Tuomioistuimien voi siirtää luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa, jos on olemassa seikkoja, joiden vuoksi luovuttaminen olisi inhimillisesti kohtuutonta. Luovuttamispäätös on pantava täytäntöön heti, kun tällaisia seikkoja ei enää ole. Toimivaltaisten viranomaisten tulee tällöin sopia uudesta luovuttamispäivästä. Luovutettava henkilö tulee luovuttaa kymmenen päivän kuluessa sovitusta uudesta määräpäivästä.

48 §

Vapaaksi päästäminen

Jos luovutettava henkilö on 46 ja 47 §:ssä tarkoitettujen määräaikojen päättyessä edelleen säilössä, hänet on päästettävä vapaaksi.

49 §

Täytäntöönpanon lykkääminen

Tuomioistuimien voi lykätä luovuttamispäätöksen täytäntöönpanoa, jotta luovutettava henkilöä voidaan Suomessa syyttää muusta kuin kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön perusteena olevasta teosta tai, jos hänet on jo tuomittu, jotta hän voi suorittaa tuomitun rangaistuksen.

Tuomioistuimien voi luovuttamispäätöksen täytäntöönpanon lykkäämisen sijasta väliaikaisesti luovuttaa luovutettavan henkilön pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle toimivaltaisten viranomaisten välisessä sopimuksessa erikseen määriteltävin ehdoin. Sopimus on tehtävä kirjallisesti.

Erityissääntö ja edelleen luovuttaminen

50 §

Luvan pyytäminen

Kiinniottamista ja luovuttamista koskevan

pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle voidaan sen pyynnöstä antaa lupa siihen, että Suomesta luovutettu henkilö saadaan kyseisessä jäsenvaltiossa asettaa syytteeseen, häntä rangaista tai häneltä riistää vapaus muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella hänet on luovutettu, taikka siihen, että luovutettu henkilö voidaan luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon. Pyyntö on toimitettava toimivaltaiselle syyttäjälle, ja sen tulee sisältää 14 §:ssä tarkoitetut tiedot.

51 §

Luvan antaminen

Edellä 50 §:ssä tarkoitetun luvan antamista koskevassa menettelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään luovuttamisasian käsittelystä. Luovutetulle henkilölle on määrättävä 20 §:ssä tarkoitettu puolustaja, jota on kuultava kärjäoikeuden istunnossa ennen luvan antamista. Tarvittaessa kärjäoikeus voi varata myös luovutetulle henkilölle tilaisuuden tulla kirjallisesti kuuluksi.

Kärjäoikeus antaa luvan, jos luovuttaminen tämän lain mukaan olisi sallittua. Kärjäoikeuden tulee tarvittaessa asettaa 8—10 §:ssä säädetyt ehdot.

Päätös tulee tehdä 30 päivän kuluessa pyynnön saapumisesta syyttäjälle. Jos päätöstä ei erityisestä syystä voida tehdä mairittussa määräajassa, se on tehtävä niin pian kuin mahdollista.

52 §

Muutoksenhaku

Kärjäoikeuden 51 §:ssä tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen noudattaen soveltuvin osin, mitä muutoksenhausta säädetään 37—43 §:ssä.

3 luku

Luovuttaminen toisesta jäsenvaltiosta Suomeen*Yleiset edellytykset*

53 §

Edellytykset pyynnön esittämiselle

Toisessa jäsenvaltiossa oleskelevan henkilön kiinniottamista ja luovuttamista Suomeen syytetoimenpiteitä varten voidaan pyytää, jos pyynnön perusteena olevasta teosta Suomen laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Pynnön perusteena tulee olla vangitsemispäätös.

Kiinniottamista ja luovuttamista Suomeen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten voidaan pyytää, jos pyynnön perusteena olevasta teosta on annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio Suomessa ja tuomittu seuraamus on vähintään neljän kuukauden vankeusrangaistus.

Jos pyynnön perusteena olevasta teosta Suomen laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta ja teko on jokin 3 §:n 2 momentissa mainituista, tästä ilmoitetaan kiinniottamista ja luovuttamista koskevassa pyynnössä pyynnön vastaanottavalle jäsenvaltiolle.

Jos pyynnön perusteena on teko, joka täyttää 1 tai 2 momentissa säädetty edellytykset, luovuttamista voidaan pyytää myös teoista, jotka eivät täytä kummassakaan momentissa säädettyjä edellytyksiä.

Menettely

54 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Edellä 53 §:n 1 momentissa tarkoitettun syytetoimenpiteitä koskevan pyynnön tekee syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 53 §:n 2 momentissa tarkoitettun

pyynnön tekee Rikosseuraamusvirasto.

55 §

Yhteydenpitojärjestys

Edellä 54 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen toimittaa pyynnön tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyssä yleissopimuksessa tarkoitettuun tietojärjestelmään tai vastaavaan järjestelmään.

Jos luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka tunnetaan, 54 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen voi toimittaa pyynnön suoraan tai kansainvälisten yhteydenpito-kanavien välityksellä toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Edellä 54 §:ssä tarkoitettun toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä keskusrikospoliisille ilmoitus pyynnöstä, jota ei toimiteta keskusrikospoliisin välityksellä.

56 §

Pyynnön sisältö ja muoto

Kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot, ja se voidaan tehdä 14 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

57 §

Kieli ja käännökset

Kun luovutettavaksi pyydetyn olinpaikka tunnetaan, pyyntö on tehtävä pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion kielellä. Jos kyseinen jäsenvaltio on ilmoittanut hyväksyvänsä pyynnöt myös muulla kielellä, pyyntö voidaan tehdä jäsenvaltion hyväksymällä kielellä.

Keskusrikospoliisi huolehtii 1 momentin mukaisten käännösten tekemisestä ja toimitamisesta pyynnön vastaanottavalle jäsenval-

tiolle.

Erityissääntö

58 §

Erityissäännön noudattaminen

Jäsenvaltiosta Suomeen luovutettua henkilöä ei saa asettaa syytteeseen tai rangaista tai häneltä riistää vapautta muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, joka oli luovuttamisen perusteena.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta, jos:

1) luovutetulla henkilöllä on ollut tilaisuus poistua Suomesta eikä hän ole poistunut 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen ensin poistuttuaan Suomesta;

2) rikoksesta ei voi seurata vankeusrangaistusta;

3) rikosoikeudenkäynti ei johda luovutetun henkilön vapautta rajoittavaan toimenpiteeseen;

4) luovutettu henkilö joutuu muun kuin vapaudenriiston käsittävän rangaistuksen tai toimenpiteen kohteeksi, mukaan lukien taloudellinen rangaistus tai sen sijasta määrätty toimenpide, vaikka se voisikin rajoittaa hänen vapauttaan;

5) henkilö on suostunut luovuttamiseensa ja luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon;

6) henkilö on luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta. Luopumisilmoitus annetaan käräjäoikeudelle 29 §:ssä tarkoitettulla tavalla;

7) henkilön luovuttanut jäsenvaltio antaa suostumuksensa kiellosta poikkeamiseen; taikka

8) henkilön luovuttanut jäsenvaltio on tehnyt Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ilmoituksen, jonka mukaan sen suostumus kiellosta poikkeamiseen katsotaan annetuksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole yksittäistapauksessa toisin ilmoittanut.

Edellä 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua suostumusta voi pyytää syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymykses-

sä olevassa rikosasiassa. Pyynnön perusteena tulee olla 59 §:ssä tarkoitettu vangitsemispäätös, ja pyynnön liitteenä tulee olla Suomeen luovutetun henkilön kirjallinen lausuma pyynnöstä. Suomessa 2 momentin 3 kohdan nojalla tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaa suostumusta voi pyytää Rikosseuraamusvirasto. Tässä momentissa tarkoitettujen pyyntöjen tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

59 §

Vangitsemispäätöksen edellytykset

Jos jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön todennäköisin syin epäillään syylistyneen muuhun kuin luovuttamispäätöksessä tarkoitettuun tekoon, josta voi seurata vankeusrangaistus ja joka on tehty ennen hänen luovuttamistaan Suomeen, tuomioistuimen voi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen pyynnöstä määrätä hänet vangittavaksi kyseisestä teosta henkilön syyttämistä koskevan suostumuksen saamiseksi toiselta jäsenvaltiolta. Rikoksesta epäillyltä ei kuitenkaan saa riistää vapautta tämän vangitsemispäätöksen nojalla, ennen kuin kyseinen jäsenvaltio on antanut suostumuksensa syytteen nostamiseen vangitsemispäätöksessä tarkoitettua teosta. Vangitsemispäätös raukeaa, jos jäsenvaltio ei anna suostumusta syytteen nostamiseen.

Jos toinen jäsenvaltio on antanut 1 momentissa tarkoitettua suostumuksen ja epäillyltä on riistetty vapaus momentissa tarkoitettua vangitsemispäätöksen nojalla, kysymys epäillyn vangitsemisestä pakkokeinoin 1 luvun 8 §:n nojalla on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi noudattaen soveltuvin osin, mitä mainitun luvun 13 ja 14 §:ssä säädetään. Jos epäilty on vapautensa menettäneenä muusta syystä, vangitsemispäätös on ilman viivytystä toisen jäsenvaltion suostumuksen jälkeen saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä vangitsemisasiain käsittelystä säädetään pakkokeinolaissa.

Edelleen luovuttaminen

60 §

Kielto luovuttaa edelleen

Jäsenvaltiosta Suomeen luovutettua henkilöä ei saa luovuttaa edelleen toiseen jäsenvaltioon tai Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamiseen toiseen jäsenvaltioon, jos:

1) hänellä on ollut tilaisuus poistua Suomesta eikä hän ole poistunut 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut Suomeen ensin poistuttuaan Suomesta;

2) hän on suostunut luovuttamiseensa ja luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon;

3) hän on luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta 1 momentissa tarkoitettuun kieltoon tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta. Luopumisilmoitus annetaan käräjäoikeudelle 29 §:ssä tarkoitettulla tavalla;

4) hänet luovuttanut jäsenvaltio antaa suostumuksensa kiellosta poikkeamiseen; taikka

5) hänet luovuttanut jäsenvaltio on tehnyt Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ilmoituksen, jonka mukaan sen suostumus kiellosta poikkeamiseen katsotaan annetuksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole yksittäistapauksessa toisin ilmoittanut.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamiseen Euroopan unioniin kuulumattomaan valtioon, jos hänet luovuttanut jäsenvaltio antaa suostumuksensa kiellosta poikkeamiseen.

61 §

Pyyntö luovuttaa edelleen

Jos jäsenvaltio pyytää toisesta jäsenvaltiosta Suomeen luovutetun henkilön edelleen luovuttamista kyseiseen jäsenvaltioon eikä edelleen luovuttaminen 60 §:n 2 momentin

1—3 tai 5 kohdan mukaan ole mahdollista, toimivaltainen syyttäjä pyytää suostumusta edelleen luovuttamiseen siltä jäsenvaltiolta, josta henkilö on luovutettu Suomeen. Pyyntö tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

4 luku

Erinäiset säännökset

62 §

Kuuleminen ennen luovuttamista koskevaa päätöstä

Jos kiinniottamista ja luovuttamista koskeva toisen jäsenvaltion pyyntö on tehty syyte-toimenpiteitä varten, kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994) mukaisen toimivaltaisen viranomaisen on pyynnön esittäneen jäsenvaltion pyynnöstä ennen luovuttamista koskevan päätöksen tekemistä suostuttava siihen, että luovutettavaksi pyydettyä kuullaan mainitun lain mukaisesti.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen voi vastaavasti pyytää toiselta jäsenvaltiolta Suomeen luovutettavaksi pyydetyn kuulemista.

63 §

Ehtojen poistaminen

Jos luovutettavaksi pyydetty on luovutettu Suomeen muusta kuin Euroopan unioniin kuuluvasta valtiosta ja häntä sitovat kyseistä luovuttamista koskevat ehdot, häntä ei saa luovuttaa toiseen jäsenvaltioon ilman sen valtion suostumusta, josta hänet on luovutettu Suomeen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa toimivaltainen viranomainen pyytää luovuttamiselle sen valtion suostumusta, josta henkilö on luovutettu Suomeen. Tässä laissa tarkoitettut määräajat alkavat kulua vasta, kun ehdot eivät enää ole voimassa.

64 §

Erioikeudet ja vapaudet

Jos Suomesta luovutettavaksi pyydettyä koskee oikeudenkäyntiä tai täytäntöönpanoa koskeva erioikeus tai vapaus, tässä laissa säädetyt määräajat alkavat kulua, kun toimivaltainen tuomioistuin on saanut tiedon erioikeuden tai vapauden poistamisesta.

65 §

Etsintä, takavarikko ja omaisuuden siirtäminen

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain mukainen toimivaltainen viranomaisena saa, vaikka kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön esittänyt jäsenvaltio ei olisi tätä pyytänyt, mainitussa laissa säädetyin edellytyksin suorittaa etsinnän ja takavarikon niin kuin siitä erikseen säädetään.

Tuomioistuin voi luovuttamista koskevassa päätöksessään määrätä, että takavarikoitu esine tai menetetyksi tuomittu omaisuus on siirrettävä luovuttamista pyytäneelle jäsenvaltiolle niin kuin siitä erikseen säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toimivaltainen viranomaisena voi vastaavasti pyytää toiselta jäsenvaltiolta etsinnän ja takavarikon suorittamista sekä omaisuuden siirtämistä Suomeen.

66 §

Vapaudenmenetysajan vähentäminen

Tuomioistuimen on mahdollisesti tuomitavasta rangaistuksesta rikoslain 6 luvun 13 §:n mukaisesti vähennettävä Suomeen luovutetulle henkilölle luovuttamismenettelyssä aiheutunut vapaudenmenetys.

Jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, rangaistuslaitoksen johtaja vähentää luovutetun suorittavasta vapausrangaistuksesta hänelle

luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

67 §

Kustannukset

Toisen jäsenvaltion pyynnön täytäntöönpanosta aiheutuneista kustannuksista ei peritä korvausta kyseiseltä jäsenvaltiolta.

Kauttakuljetus

68 §

Luvan antaminen kauttakuljetukseen

Oikeusministeriö antaa rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 33 §:n mukaisesti luvan siihen, että jäsenvaltiosta tai Euroopan unioniin kuulumattomasta valtiosta toiseen jäsenvaltioon luovutettavaksi pyydetty voidaan kuljettaa Suomen kautta, jos oikeusministeriölle on ilmoitettu:

- 1) hänen henkilöllisyytensä ja kansalaisuutensa;
- 2) luovuttamista koskevan pyynnön olemassaolo;
- 3) rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu; sekä
- 4) kuvaus olosuhteista, joissa rikos on tehty, mukaan lukien aika ja paikka.

Kauttakuljetusta koskeva pyyntö voidaan lähettää oikeusministeriölle millä tahansa sellaisella tavalla, josta voidaan esittää kirjallinen todiste. Oikeusministeriö antaa päätöksensä tiedoksi samaa menettelyä noudattaen.

69 §

Kauttakuljetuksen pyytäminen

Jos luovutettavaksi pyydetty aiotaan kuljettaa Suomeen toisen jäsenvaltion kautta, toimivaltaisen viranomaisen tulee pyytää kauttakuljetukseen lupa. Pyyntöön tulee sisältää

68 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetut tiedot, ja se lähetetään 68 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

70 §

Ilmakuljetus

Kauttakuljetuksena ei pidetä ilmakuljetusta, joka tapahtuu ilman välilaskua. Jos laskeutuminen ennen lopullista määränpäättä kuitenkin tapahtuu, sovelletaan 68 ja 69 §:ää.

71 §

Asetuksenantovaltuus

Tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

Voimaantulo

72 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2004 tai sen jälkeen toimitettuihin kiinniot-
tamista ja luovuttamista koskeviin pyyntöi-
hin. Lain voimaan tullessa Suomessa vireillä
oleviin toisen jäsenvaltion luovuttamispyyn-
töihin sovelletaan 31 päivänä joulukuuta
2003 voimassa ollutta lakia.

Jos toinen jäsenvaltio on ilmoittanut, että
se pyynnön vastaanottavana jäsenvaltiona
soveltaa ennen ilmoittamaansa päivämäärää
tehtyihin tekoihin ennen 1 päivää tammikuu-
ta 2004 voimassa ollutta sääntelyä, myös
Suomi pyynnön esittäneenä jäsenvaltiona so-
veltaa ennen mainittua päivää voimassa ol-
lutta lakia.

2.

Laki**rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetun lain (456/1970) 2 §:n 2 momentti, 6 §:n 3 momentti, 10 §:n 2 momentti, 34 §:n edellä oleva väliotsikko sekä 35—48 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 182/1999, sekä

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 3, 4, 12 ja 25 §, 26 §:n 1 momentti, 32 §:n 1 momentti, 33 §:n 2 momentti ja 34 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 ja 12 §, 32 §:n 1 momentti, 33 §:n 2 momentti, ja 34 § mainituksa laissa 182/1999 sekä 4 § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 298/2002 seuraavasti:

1 §

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä on säädetty erikseen.

3 §

Suomessa taikka suomalaisessa laivassa tai ilma-aluksessa tehdystä rikoksesta saadaan luovuttaa vain, jos rikoksen oikeudellinen selvittäminen luovuttamista pyytävässä valtiossa on katsottava tarkoituksenmukaiseksi eikä rangaistus, joka tuon valtion lain mukaan voisi seurata rikoksesta, olennaisesti poikkea siitä, mitä rikoksesta Suomen oikeuden mukaan saattaisi seurata. Jos luovuttamista pyydetään rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, voidaan pyyntöön suostua ainoastaan, jollei rangaistusseuraamus olennaisesti poikkea siitä, mitä rikoksesta olisi täällä voitunut seurata.

4 §

Luovuttaa ei saa, ellei pyynnössä tarkoitettu teko ole sellainen rikos tai ellei sitä Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä sellaisena rikoksena, josta Suomen lain mukaan säädetty ankarin rangaistus on

vähintään vuosi vankeutta.

Joka vieraassa valtiossa on tuomittu 1 momentissa tarkoitettusta teosta, saadaan luovuttaa vain, jos määrätty seuraamus käsittää vähintään neljän kuukauden vapaudenmenetyksen.

Jos luovuttamispyyntö käsittää useita tekoja ja edellä mainitut edellytykset ovat olemassa jonkin teon osalta, pyyntöön voidaan suostua myös niiden muiden tekojen osalta, jotka tai joita vastaavat teot ovat Suomen oikeuden mukaan rangaistavia.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, voidaan luovuttaa teosta, jota Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä rahanväärennysrikoksena, rahanväärennyksen valmisteluna tai väärän rahan käyttönä.

12 §

Luovuttamispyyntöön suostuttaessa on soveltuvilta osin asetettava seuraavat ehdot:

1) luovutettua henkilöä ei saa siinä valtiossa, jolle hänet luovutetaan, ilman 32 §:ssä tarkoitettua lupaa asettaa syytteeseen tai rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta eikä luovuttaa edelleen toiselle valtiolle, paitsi siinä tapauksessa, ettei hän ole poistunut maasta 45 päivän kuluessa sen

jälkeen kun estettä ei enää ollut taikka hän on sinne palannut sieltä poistuttuaan;

2) luovutettua ei saa ilman lupaa panna kysymyksessä olevasta rikoksesta syytteeseen tuomioistuimessa, jolle on annettu valta vain tilapäisesti tai erityisissä poikkeusoloissa tuomita sellaisissa asioissa;

3) luovutetulle henkilölle tuomittua kuolemanrangaistusta ei saa panna täytäntöön.

Edellä 5 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa on nimenomaan mainittava, ettei luovutettua saa rangaista sotilasrikosta tarkoittavan säännöksen nojalla.

Kun joku luovutetaan 6 §:n mukaan teosta, jota ei voida pääasialliselta luonteeltaan pitää poliittisena rikoksena, on ehdoksi pantava, ettei tekoa luovutettua rangaistukseen tuomittaessa saa katsoa poliittiseksi rikokseksi.

Luovuttamiseen suostuttaessa voidaan lisäksi asettaa tarpeellisiksi katsottuja muita ehtoja.

25 §

Jos useat vieraat valtiot pyytävät samaa henkilöä luovutettavaksi ja pyyntöjen joukossa ei ole sellaista pyyntöä, johon sovellettaisiin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia (270/1960), määrää oikeusministeriö, ottaen huomioon rikoksen laadun, tekoajan ja -paikan, pyyntöjen saapumisjärjestyksen, luovutettavaksi pyydetyn kansalaisuuden ja kotipaikan sekä muut asiaan vaikuttavat olosuhteet, mille valtiolle hänet on luovutettava.

Milloin luovuttamispyynnöt koskevat eri rikoksia, voidaan samalla määrätä, että tietylle valtiolle luovutettava henkilö on luovutettava sieltä edelleen toiselle valtiolle niillä ehdoilla, joilla luovuttaminen kyseiseen valtioon olisi mahdollista.

26 §

Poliisi- tai syyttäjäviranomaisen taikka rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevassa asiassa Rikosseuraamusviraston, joka haluaa esitettäväksi pyynnön vieraassa valtiossa oleskelevan henkilön luovuttamisesta Suo-

meen, on tehtävä siitä esitys oikeusministeriölle. Jos ministeriö katsoo, että esitykseen on suostuttava, ministeriö tekee luovuttamispyynnön diplomaattista tietä, jollei asianomaisen vieraan valtion kanssa ole toisin sovittu.

32 §

Oikeusministeriö voi luovuttamisen ehtojen estämättä vieraan valtion pyynnöstä antaa luvan siihen, että luovutettu henkilö saadaan asettaa syytteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka luovuttaa edelleen muulle valtiolle. Tällaiseen pyyntöön ja luovuttamiselle määrättäviin ehtoihin sovelletaan vastaavasti, mitä on säädetty luovuttamisesta Suomesta.

33 §

Suomen kansalainen saadaan kuitenkin kuljettaa Suomen kautta, jos on kysymys hänen luovuttamisestaan muuhun pohjoismaahan ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960 annetussa laissa säädetty edellytykset hänen luovuttamiselleen vastaanottavalle valtiolle ovat olemassa taikka jos on kysymys hänen luovuttamisestaan Euroopan unionin jäsenvaltioon ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa (/) kauttakuljetukselle säädetty edellytykset ovat olemassa.

34 §

Oikeusministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (270/1960) 20 ja 21 §, sellaisina kuin ne ovat, 20 § laissa 457/1970 ja 21 § osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 466/1987, sekä *lisätään* lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

9 a §

Jos sisäasiainministeriö toteaa, että luovuttaminen 1 §:ssä mainittuun valtioon, joka on myös Euroopan unionin jäsenvaltio, ei olisi mahdollista tämän lain nojalla, sen on siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa (/) säädetään.

20 §

Jos samaa henkilöä pyydetään luovutettavaksi sekä tämän lain mukaisesti 1 §:ssä mainittuun valtioon että muuhun valtioon, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio, ja sisäasiainministeriö katsoo voitavan ensin mainittuun ja oikeusministeriö jälkimmäiseen pyyntöön suostua, valtioneuvosto, ottaen huomioon rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetun lain 25 §:n säännökset, oikeusministeriön esittelystä määrää valtion, jolle henkilö luovutetaan. Valtioneuvosto päättää myös, onko luovuttamispäätökseen pantava sellainen ehto, jota mainitun 25 §:n 2 momentissa tarkoitetaan.

Jos samaa henkilöä pyydetään luovutettavaksi sekä tämän lain mukaisesti 1 §:ssä mainittuun valtioon että rikoksen joh-

dosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain mukaisesti Euroopan unionin jäsenvaltioon ja sisäasiainministeriö katsoo, että ensin mainittuun ja tuomioistuun että jälkimmäiseen pyyntöön voidaan suostua, sisäasiainministeriö ottaen huomioon rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 25 §:n säännökset määrää valtion, johon henkilö luovutetaan. Sisäasiainministeriö päättää myös, onko luovuttamispäätökseen pantava sellainen ehto, jota viimeksi mainitun lain 25 §:n 2 momentissa tarkoitetaan.

Valtioneuvoston ja sisäasiainministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

21 §

Sisäasiainministeriö voi 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa pyynnöstä antaa luvan siihen, että tämän lain mukaan Suomesta luovutettu henkilö saadaan panna syytteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka luovuttaa sellaisesta rikoksesta edelleen muulle 1 §:ssä mainitulle valtiolle.

Lupa voidaan antaa vain, mikäli tässä laissa säädetty luovuttamisen edellytykset ovat

olemassa, ja noudatettakoon tällöin vastavasti, mitä 10 §:n 3 ja 4 momentissa on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitetun pyynnön tulee sisältää tiedot rikoksen laadusta, tekoajasta ja -paikasta sekä, pyynnön tarkoittaessa syytteenpanemista tai sitä varten tapahtuvaa edelleen luovuttamista, rangaistussäännöksestä, jonka katsotaan tulevan rikokseen sovellettavaksi. Pyyntöä tulee lisäksi käydä ilmi, että siinä tarkoitetulle henkilölle on ilmoitettu 10 §:n 3 momentissa mainitusta oikeussuojakeinosta.

Jos sisäasiainministeriö toteaa, että suostuminen sellaisen 1 §:ssä tarkoitetun valtion, joka on myös Euroopan unionin jäsenvaltio, tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettuun pyyntöön ei olisi mahdollista 1 ja 2 momentin perusteella, sen on siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä jär-

jestyksessä kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa säädetään.

Muuhun kuin 1 §:ssä mainittuun valtioon tapahtuvaan luovuttamiseen tarvittavan luvan osalta on noudatettava rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 32 §:n säännöksiä. Jos kyseessä on luovuttaminen muuhun Euroopan unionin jäsenvaltioon kuin valtioon, joka on myös 1 §:ssä tarkoitettu valtio, sisäasiainministeriön on siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa 16 päivänä tammikuuta 1987 annetun lain (21/1987) 3 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 19 §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti laissa 9/1994 sekä 19 §:n 2 momentti laissa 236/2001, seuraavasti:

3 §

Seuraamus, jonka vieraan valtion tuomioistuimien on määrännyt, saadaan panna täytäntöön Suomessa, jos:

1) tuomio on saanut lainvoiman ja se on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, missä se on annettu;

2) teko, josta seuraamus on määrätty, on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos taikka on ri-

koksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (/) 3 §:ssä tarkoitettu teko; ja

3) valtio, jossa seuraamus on määrätty, on sitä pyytänyt tai siihen suostunut.

9 §

Tuomioistuimen on muunnettava vieraassa

valtiossa tuomittu vapaudenmenetystä tarkoittava seuraamus Suomen laissa vastaavasta rikoksesta tai rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettua tekoa vakavuu-
deltaan vastaavasta rikoksesta säädetyksi vankeusrangaistukseksi. Tämä vankeusrangaistus ei kuitenkaan saa olla ankarampi kuin rikoksesta vieraassa valtiossa määrätty seuraamus, vaikka viimeksi mainittu seuraamus olisi lievempi kuin Suomen laissa rikoksesta säädetty vähimmäisrangaistus.

19 §

Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voidaan 1 momentin mukaisesti jättää täytäntöönpantavaksi vieraassa valtiossa, jos tuomittu on asianomaisen vieraan valtion kansa-

lainen, hänellä on kotipaikkansa tai hän oleskelee siinä valtiossa ja tuomittu on suostunut siihen. Muulle kuin Suomen kansalaiselle Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voidaan kuitenkin jättää täytäntöönpantavaksi asianomaisessa vieraassa valtiossa ilman tuomitun suostumusta, jos:

1) tuomittu vieraaseen valtioon pakenemalla tai muuten siellä karttaa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa tai täytäntöönpanon jatkamista; tai

2) tuomittu edellä tarkoitetun vankeusrangaistuksen tai siihen johtaneen rikoksen johdosta lainvoimaisella päätöksellä on määrätty käännytettäväksi tai karkotettavaksi Suomesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Leena Luhtanen*

2.

Laki**rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetun lain (456/1970) 2 §:n 2 momentti, 6 §:n 3 momentti, 10 §:n 2 momentti, 34 §:n edellä oleva väliotsikko sekä 35—48 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 182/1999, sekä

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 3, 4, 12 ja 25 §, 26 §:n 1 momentti, 32 §:n 1 momentti, 33 §:n 2 momentti ja 34 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 ja 12 §, 32 §:n 1 momentti, 33 §:n 2 momentti, ja 34 § mainituksa laissa 182/1999 sekä 4 § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 298/2002 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä on säädetty erikseen.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta *Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä* Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä on säädetty erikseen.

2 §

Euroopan unionin jäsenvaltioon Suomen kansalainen voidaan kuitenkin luovuttaa oikeudenkäyntiä varten. Poliittisesta rikoksesta eikä rikoksesta, joka on tehty Suomessa tai suomalaisessa laivassa, sen ollessa aavalla merellä taikka suomalaisessa ilmaluoksessa, Suomen kansalaista ei saa luovuttaa. Suomen kansalaista ei muulloinkaan saa luovuttaa, ellei teko ole sellainen rikos tai ellei sitä Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä sellaisena rikoksena, josta Suomen lain mukaan säädetty

(2 mom. kumotaan)

ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta.

3 §

Suomessa taikka suomalaisessa laivassa tai ilma-aluksessa tehdystä rikoksesta saadaan luovuttaa henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, vain, jos rikoksen oikeudellinen selvittäminen luovuttamista pyytävässä valtiossa on katsottava tarkoituksenmukaiseksi eikä rangaistus, joka tuon valtion lain mukaan voisi seurata rikoksesta, olennaisesti poikkea siitä, mitä rikoksesta Suomen oikeuden mukaan saattaisi seurata. Jos luovuttamista pyydetään rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, voidaan pyyntöön suostua ainoastaan, jollei rangaistusseuraamus olennaisesti poikkea siitä, mitä rikoksesta olisi täällä voinut seurata.

4 §

Luovuttaa ei saa, ellei pyynnössä tarkoitettu teko ole sellainen rikos tai ellei sitä Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä sellaisena rikoksena, josta Suomen lain mukaan säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

Euroopan unionin jäsenvaltioon voidaan kuitenkin luovuttaa henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, sellaisesta rikoksesta, josta Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta ja josta pyynnön esittäneen valtion lain mukaan saattaa seurata vapausrangaistus tai vapaudenmenetyksen käsittävä turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään vuosi.

Henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, voidaan myös luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltioon rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyn yleissopimuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta salanhankkeesta tai yhteenliittäytymisestä rikosten tekemiseksi, vaikka teko ei Suomen lain mukaan olisi rangaistava.

Joka vieraassa valtiossa on tuomittu 1–3 momentissa tarkoitettusta teosta, saadaan luovuttaa vain, jos määrätty seuraamus käsittää vähintään neljän kuukauden vapau-

3 §

Suomessa taikka suomalaisessa laivassa tai ilma-aluksessa tehdystä rikoksesta saadaan luovuttaa vain, jos rikoksen oikeudellinen selvittäminen luovuttamista pyytävässä valtiossa on katsottava tarkoituksenmukaiseksi eikä rangaistus, joka tuon valtion lain mukaan voisi seurata rikoksesta, olennaisesti poikkea siitä, mitä rikoksesta Suomen oikeuden mukaan saattaisi seurata. Jos luovuttamista pyydetään rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, voidaan pyyntöön suostua ainoastaan, jollei rangaistusseuraamus olennaisesti poikkea siitä, mitä rikoksesta olisi täällä voinut seurata.

4 §

Luovuttaa ei saa, ellei pyynnössä tarkoitettu teko ole sellainen rikos tai ellei sitä Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä sellaisena rikoksena, josta Suomen lain mukaan säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

Joka vieraassa valtiossa on tuomittu 1 momentissa tarkoitettusta teosta, saadaan luovuttaa vain, jos määrätty seuraamus käsittää vähintään neljän kuukauden vapau-

Voimassa oleva laki

denmenetyksen.

Jos luovuttamispyyntö käsittää useita tekoja ja edellä mainitut edellytykset ovat olemassa jonkin teon osalta, pyyntöön voidaan suostua myös niiden muiden tekojen osalta, jotka tai joita vastaavat teot ovat Suomen oikeuden mukaan rangaistavia.

Sen estämättä, mitä 1—4 momentissa on säädetty, voidaan luovuttaa teosta, jota Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä rahanväärennysrikoksena, rahanväärennyksen valmisteluna tai väärän rahan käyttönä.

Ehdotus

denmenetyksen.

Jos luovuttamispyyntö käsittää useita tekoja ja edellä mainitut edellytykset ovat olemassa jonkin teon osalta, pyyntöön voidaan suostua myös niiden muiden tekojen osalta, jotka tai joita vastaavat teot ovat Suomen oikeuden mukaan rangaistavia.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, voidaan luovuttaa teosta, jota Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä olisi pidettävä rahanväärennysrikoksena, rahanväärennyksen valmisteluna tai väärän rahan käyttönä.

6 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta luovutettaessa Euroopan unionin jäsenvaltioon henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.

(3 mom. kumotaan)

10 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta luovutettaessa Euroopan unionin jäsenvaltioon rikoksesta, johon rikoslain 1 luvun (626/1996) mukaan ei voida soveltaa Suomen lakia.

(2 mom. kumotaan)

12 §

Luovuttamispyyntöön suostuttaessa on soveltuvilta osin asetettava seuraavat ehdot:

1) luovutettua henkilöä ei saa siinä valtiossa, jolle hänet luovutetaan, ilman 32 §:ssä tarkoitettua lupaa asettaa syyteeseen tai rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta eikä luovuttaa edelleen toiselle valtiolle, paitsi siinä tapauksessa, ettei hän ole poistunut maasta 45 päivän kuluessa sen jälkeen kun estettä ei enää ollut taikka hän on sinne palannut sieltä poistuttuaan. *Euroopan unionin jäsenvaltioon luovutettu henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, voidaan kuitenkin ilman 32 §:ssä tarkoitettua lupaa asettaa syyteeseen tai rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta, jos luovutettu on siihen suostunut tai jos rikoksesta ei luovuttamista pyytävän valtion lain mukaan voi seurata vapausrangaistusta tai muuta vapaudenmenetyksen käsittävää toimenpidettä. Euroopan unionin*

12 §

Luovuttamispyyntöön suostuttaessa on soveltuvilta osin asetettava seuraavat ehdot:

1) luovutettua henkilöä ei saa siinä valtiossa, jolle hänet luovutetaan, ilman 32 §:ssä tarkoitettua lupaa asettaa syyteeseen tai rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta eikä luovuttaa edelleen toiselle valtiolle, paitsi siinä tapauksessa, ettei hän ole poistunut maasta 45 päivän kuluessa sen jälkeen kun estettä ei enää ollut taikka hän on sinne palannut sieltä poistuttuaan;

jäsenvaltioon luovutettu henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, voidaan myös ilman 32 §:ssä tarkoitettua lupaa luovuttaa edelleen toiselle Euroopan unionin jäsenvaltiolle, jos luovutettu on antanut suostumuksensa edelleen luovuttamiseen tai siihen, että hänet voidaan asettaa syytteeseen tai rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta;

2) luovutettua ei saa ilman lupaa panna kysymyksessä olevasta rikoksesta syytteeseen tuomioistuimessa, jolle on annettu valta vain tilapäisesti tai erityisissä poikkeusoloissa tuomita sellaisissa asioissa;

3) luovutetulle henkilölle tuomittua kuolemanrangaistusta ei saa panna täytäntöön.

Kun Suomen kansalainen luovutetaan Euroopan unionin jäsenvaltioon, on ehdoksi asetettava, että luovuttamispyynnön esittänyt valtio sitoutuu välittömästi tuomion tultua lainvoimaiseksi palauttamaan luovutetun Suomeen suorittamaan mahdollisesti tuomittua vapausrangaistusta, jos luovutettu on siihen suostunut. Vapausrangaistus pannaan täytäntöön noudattaen mitä laissa kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa (21/1987) säädetään.

Edellä 5 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa on nimenomaan mainittava, ettei luovutettua saa rangaista sotilasrikosta tarkoittavan säännöksen nojalla.

Kun joku luovutetaan 6 §:n mukaan teosta, jota ei voida pääasialliselta luonteeltaan pitää poliittisena rikoksena, on ehdoksi pantava, ettei tekoa luovutettua rangaistukseen tuomittaessa saa katsoa poliittiseksi rikokseksi.

Luovuttamiseen suostuttaessa voidaan lisäksi asettaa tarpeelliseksi katsottuja muita ehtoja.

25 §

Jos useat vieraat valtiot, joiden joukossa ei ole pohjoismaata, pyytävät samaa henkilöä luovutettavaksi, määrää oikeusministeriö, ottaen huomioon rikoksen laadun, tekoajan ja -paikan, pyyntöjen saapumisjärjestyksen, luovutettavaksi pyydetyn kansalaisuuden ja kotipaikan sekä muut asiaan vaikuttavat olosuhteet, mille valtiolle hänet on luovutetta-

2) luovutettua ei saa ilman lupaa panna kysymyksessä olevasta rikoksesta syytteeseen tuomioistuimessa, jolle on annettu valta vain tilapäisesti tai erityisissä poikkeusoloissa tuomita sellaisissa asioissa;

3) luovutetulle henkilölle tuomittua kuolemanrangaistusta ei saa panna täytäntöön.

Edellä 5 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa on nimenomaan mainittava, ettei luovutettua saa rangaista sotilasrikosta tarkoittavan säännöksen nojalla.

Kun joku luovutetaan 6 §:n mukaan teosta, jota ei voida pääasialliselta luonteeltaan pitää poliittisena rikoksena, on ehdoksi pantava, ettei tekoa luovutettua rangaistukseen tuomittaessa saa katsoa poliittiseksi rikokseksi.

Luovuttamiseen suostuttaessa voidaan lisäksi asettaa tarpeelliseksi katsottuja muita ehtoja.

25 §

Jos useat vieraat valtiot pyytävät samaa henkilöä luovutettavaksi ja pyyntöjen joukossa ei ole sellaista pyyntöä, johon sovellettaisiin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia (270/1960), määrää oikeusministeriö, ottaen huomioon rikoksen laadun, tekoajan ja -paikan, pyyn-

Voimassa oleva laki

va.

Milloin luovuttamispyynnöt koskevat eri rikoksia, voidaan samalla määrätä, että tietyille valtiolle luovutettava henkilö on 12 §:n nojalla määrätyillä ehdoilla luovutettava sieltä edelleen toiselle valtiolle.

26 §

Poliisi- tai syyttäjäviranomaisen taikka rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevassa asiassa lääninhallituksen, joka haluaa esitettäväksi pyynnön vieraassa valtiossa oleskelevan henkilön luovuttamisesta Suomeen, on tehtävä siitä esitys oikeusministeriölle. Jos ministeriö katsoo, että esitykseen on suostuttava, ministeriö tekee luovuttamispyynnön diplomaattista tietä, jollei asianomaisen vieraan valtion kanssa ole toisin sovittu.

32 §

Oikeusministeriö voi luovuttamisen ehtojen estämättä vieraan valtion pyynnöstä antaa luvan siihen, että luovutettu henkilö saadaan asettaa syytteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka luovuttaa edelleen muulle valtiolle. Tällaiseen pyyntöön ja luovuttamiselle määrättäviin ehtoihin sovelletaan vastaavasti, mitä on säädetty luovuttamisesta Suomesta. *Lupaa ei kuitenkaan saa antaa Suomen kansalaisen edelleen luovuttamiseen.*

Ehdotus

töjen saapumisjärjestyksen, luovutettavaksi pyydetyn kansalaisuuden ja kotipaikan sekä muut asiaan vaikuttavat olosuhteet, mille valtiolle hänet on luovutettava.

Milloin luovuttamispyynnöt koskevat eri rikoksia, voidaan samalla määrätä, että tietyille valtiolle luovutettava henkilö on *luovutettava sieltä edelleen toiselle valtiolle niillä ehdoilla, joilla luovuttaminen kyseiseen valtioon olisi mahdollista.*

26 §

Poliisi- tai syyttäjäviranomaisen taikka rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevassa asiassa *Rikosseuraamusviraston*, joka haluaa esitettäväksi pyynnön vieraassa valtiossa oleskelevan henkilön luovuttamisesta Suomeen, on tehtävä siitä esitys oikeusministeriölle. Jos ministeriö katsoo, että esitykseen on suostuttava, ministeriö tekee luovuttamispyynnön diplomaattista tietä, jollei asianomaisen vieraan valtion kanssa ole toisin sovittu.

32 §

Oikeusministeriö voi luovuttamisen ehtojen estämättä vieraan valtion pyynnöstä antaa luvan siihen, että luovutettu henkilö saadaan asettaa syytteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka luovuttaa edelleen muulle valtiolle. Tällaiseen pyyntöön ja luovuttamiselle määrättäviin ehtoihin sovelletaan vastaavasti, mitä on säädetty luovuttamisesta Suomesta.

33 §

Suomen kansalainen saadaan kuitenkin kuljettaa Suomen kautta, jos on kysymys hänen luovuttamisestaan muuhun pohjoismaahan ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960

Suomen kansalainen saadaan kuitenkin kuljettaa Suomen kautta, jos on kysymys hänen luovuttamisestaan muuhun pohjoismaahan ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960

annetussa laissa (270/1960) säädetyt edellytykset hänen luovuttamiselleen vastaanottavalle valtiolle ovat olemassa tai jos on kysymys hänen luovuttamisestaan Euroopan unionin jäsenvaltioon ja tämän lain mukaiset edellytykset hänen luovuttamiselleen vastaanottavalle valtiolle ovat olemassa.

annetussa laissa säädetyt edellytykset hänen luovuttamiselleen vastaanottavalle valtiolle ovat olemassa *taikka* jos on kysymys hänen luovuttamisestaan Euroopan unionin jäsenvaltioon ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa (/) kauttakuljetukselle säädetyt edellytykset ovat olemassa.

Yksinkertaistettu menettely Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä

(kumotaan)

34 §

Jos Euroopan unionin jäsenvaltioon luovuttamista varten etsitty suostuu luovuttamiseen, sovelletaan hänen luovuttamiseensa 35—47 §:n mukaista yksinkertaistettua menettelyä.

34 §

Oikeusministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

35 §

Pyynnön tulee sisältää tiedot:

- 1) etsityn henkilöllisyydestä,
- 2) säilöön ottamista pyytävästä viranomaisesta,
- 3) vangitsemismääräyksen tai täytäntöönpanokelpoisen tuomion olemassaolosta,
- 4) rikoksen luonteesta ja tunnusmerkistöstä,
- 5) rikokseen liittyvistä olosuhteista, mukaan lukien rikoksen tekoaika ja -paikka ja se, miten etsitty on osallisena rikoksessa sekä
- 6) rikoksesta aiheutuneista seurauksista, jos se on mahdollista.

(kumotaan)

35 §

36 §

Keskusrikospoliisin on ilmoitettava pyynnöstä oikeusministeriölle heti, kun etsitty on pyynnön johdosta otettu säilöön tai hänet on muuten tavoitettu, mutta hänen säilöön ottamistaan ei ole pidetty tarpeellisena.

(kumotaan)

36 §

37 §

Kun etsitty on pyynnön johdosta otettu säilöön tai muuten tavoitettu, on keskusrikospoliisin välittömästi suoritettava asiassa

(kumotaan)

37 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tutkinta.

<p style="text-align: center;">38 §</p> <p><i>Tutkinnassa etsityltä on tiedusteltava, suostuuko hän luovuttamiseen yksinkertais- tetussa menettelyssä.</i></p> <p><i>Etsitylle on ilmoitettava, että hänellä on mahdollisuus suostua 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti siihen, että hänet valti- ossa, jolle hänet luovutetaan, saadaan aset- taa syytteeseen tai rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapah- tunut, sekä samalla siihen, että hänet voi- daan luovuttaa edelleen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.</i></p> <p><i>Etsitylle on ilmoitettava yksinkertaistet- tuun menettelyyn suostumisen sekä 2 mo- mentissa tarkoitetun suostumuksen merkitys. Pöytäkirjaan on tehtävä merkintä 1 ja 2 momentissa mainituista ilmoituksista.</i></p>	(kumotaan)	38 §
<p style="text-align: center;">39 §</p> <p><i>Suostuminen luovuttamiseen yksinkertais- tetussa menettelyssä ja 38 §:n 2 momentissa tarkoitettu suostumus ilmoitetaan kärjäoikeudelle ja niistä tehdään merkintä pöytä- kirjaan. Asian käsittelyssä, jossa etsityn on oltava henkilökohtaisesti läsnä, noudatetaan soveltuvien osin, mitä vangitsemisvaatimuksen käsittelystä säädetään. Keskusrikospoliisin on viipymättä toimitettava asian käsittelystä laadittu pöytäkirja oikeusministeriöön.</i></p>	(kumotaan)	39 §
<p style="text-align: center;">40 §</p> <p><i>Oikeusministeriö ratkaisee, onko yksinkertais- tetun menettelyn mukaiseen pyyntöön suostuttava.</i></p> <p><i>Oikeusministeriö voi pyytää pyynnön esittäneeltä valtiolta lisätietoja, jos luovuttamista koskevan päätöksen tekeminen sitä edellyttää.</i></p>	(kumotaan)	40 §
<p style="text-align: center;">41 §</p> <p><i>Jos etsitty suostuu luovuttamiseen yksinkertais- tetussa menettelyssä, keskusrikospoliisin on välittömästi ilmoitettava tästä pyynnön esittäneen valtion asianomaiselle viranomaiselle.</i></p> <p><i>Jos etsitty on otettu säilöön 31 §:n muka-</i></p>	(kumotaan)	41 §

sesti, keskusrikospoliisiin tulee viimeistään kymmenen päivän kuluessa säilöön ottamisesta ilmoittaa pyynnön esittäneen valtion asianomaiselle viranomaiselle, onko etsitty suostunut luovuttamiseen.

Pyynnön esittäneen valtion asianomaiselle viranomaiselle on myös ilmoitettava, onko etsitty antanut 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua suostumusta.

42 § <i>Jos etsitty suostuu luovuttamiseen yksinkertaistetussa menettelyssä, oikeusministeriön on tehtävä luovuttamista koskeva päätös viimeistään kahdenkymmenen päivän kuluessa suostumuksen antamisesta.</i>	(kumotaan)	42 §
43 § <i>Etsitty voi peruuttaa suostumuksen yksinkertaistettuun menettelyyn.</i>	(kumotaan)	43 §
44 § <i>Keskusrikospoliisi ilmoittaa luovuttamis päätöksestä pyynnön esittäneen valtion asianomaiselle viranomaiselle välittömästi ja viimeistään kahdenkymmenen päivän kuluessa suostumuksen antamisesta.</i>	(kumotaan)	44 §
45 § <i>Etsitty luovutetaan kahdenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun luovuttamispäätöksestä on ilmoitettu pyynnön esittäneelle valtiolle. Jos etsitty on edelleen säilöön otettuna kyseisen määräajan päätyttyä, hänet päästetään vapaaksi.</i>	(kumotaan)	45 §
46 § <i>Keskusrikospoliisi ilmoittaa pyynnön esittäneen valtion asianomaiselle viranomaiselle, jos ylivoimainen este estää etsityn luovuttamisen 45 §:ssä mainitussa määräajassa. Tällöin viranomaisten tulee keskenään sopia uudesta luovuttamispäivästä. Luovuttamisen tulee tapahtua kahdenkymmenen päivän kuluessa sovitusta uudesta määräpäivästä. Jos etsitty on määräajan päättyessä edelleen säilöön otettuna, hänet päästetään vapaaksi.</i>	(kumotaan)	46 §
47 § <i>Etsityllä on oikeus avustajaan 24 §:n mukaisesti. Avustajan tulee olla paikalla kärjäoikeudessa 39 §:n mukaisessa käsittelys-</i>	(kumotaan)	47 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sä.

48 §
Oikeusministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

48 §
(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

3.

Laki**rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (270/1960) 20 ja 21 §, sellaisina kuin ne ovat, 20 § laissa 457/1970 ja 21 § osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 466/1987, sekä *lisätään* lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 a §

Jos sisäasiainministeriö toteaa, että luovuttaminen 1 §:ssä mainittuun valtioon, joka on myös Euroopan unionin jäsenvaltio, ei olisi mahdollista tämän lain nojalla, sen on siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa (/) säädetään.

20 §

Jos samaa henkilöä pyydetään luovutettavaksi sekä 1 §:ssä mainittuun että muuhun valtioon ja sisäasiainministeriö katsoo voitavan ensin mainittuun ja oikeusministeriö jälkimmäiseen pyyntöön suostua, valtioneuvosto, ottaen huomioon rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetun lain 25 §:n säännökset, oikeusministeriön esittelystä määrää valtion, jolle henkilö luovutetaan. Valtioneuvosto päättää myös, onko luovuttamispäätökseen pantava sellainen ehto, jota mainitun 25 §:n 2 momentissa tarkoitetaan.

20 §

Jos samaa henkilöä pyydetään luovutettavaksi sekä *tämän lain mukaisesti* 1 §:ssä mainittuun valtioon että muuhun valtioon, *joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio*, ja sisäasiainministeriö katsoo voitavan ensin mainittuun ja oikeusministeriö jälkimmäiseen pyyntöön suostua, valtioneuvosto, ottaen huomioon rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetun lain 25 §:n säännökset, oikeusministeriön esittelystä määrää valtion, jolle henkilö luovutetaan. Valtioneuvosto päättää myös, onko luovuttamispäätökseen pantava sellainen ehto, jota mainitun 25 §:n 2 momentissa tarkoitetaan.

Jos samaa henkilöä pyydetään luo-

Valtioneuvoston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

21 §

Sisäasiainministeriö voi 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa pyynnöstä antaa luvan siihen, että tämän lain mukaan Suomesta luovutettu henkilö saadaan panna syytteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka luovuttaa sellaisesta rikoksesta edelleen muulle 1 §:ssä mainitulle valtiolle.

Lupa voidaan antaa vain, mikäli tässä laissa säädetyt luovuttamisen edellytykset ovat olemassa, ja noudatettakoon tällöin vastavasti, mitä 10 §:n 3 ja 4 momentissa on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitetun pyynnön tulee sisältää tiedot rikoksen laadusta, tekoajasta ja -paikasta sekä, pyynnön tarkoittaessa syyteeseenpanemista tai sitä varten tapahtuvaa edelleen luovuttamista, rangaistus-säännöksestä, jonka katsotaan tulevan rikokseen sovellettavaksi. Pyyntöstä tulee lisäksi käydä ilmi, että siinä tarkoitettulle henkilölle on ilmoitettu 10 §:n 3 momentissa mainitusta oikeussuojakeinosta.

vutettavaksi sekä tämän lain mukaisesti 1 §:ssä mainittuun valtioon että rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain mukaisesti Euroopan unionin jäsenvaltioon ja sisäasiainministeriö katsoo, että ensin mainittuun ja tuomioistuimien jälkimmäiseen pyyntöön voidaan suostua, sisäasiainministeriö ottaen huomioon rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 25 §:n säännökset määrää valtion, johon henkilö luovutetaan. Sisäasiainministeriö päättää myös, onko luovuttamispäätökseen pantava sellainen ehto, jota viimeksi mainitun lain 25 §:n 2 momentissa tarkoitetaan.

Valtioneuvoston ja sisäasiainministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

21 §

Sisäasiainministeriö voi 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa pyynnöstä antaa luvan siihen, että tämän lain mukaan Suomesta luovutettu henkilö saadaan panna syytteeseen tai häntä rangaista muusta ennen luovuttamista tehdystä rikoksesta kuin siitä, jonka perusteella luovuttaminen on tapahtunut, taikka luovuttaa sellaisesta rikoksesta edelleen muulle 1 §:ssä mainitulle valtiolle.

Lupa voidaan antaa vain, mikäli tässä laissa säädetyt luovuttamisen edellytykset ovat olemassa, ja noudatettakoon tällöin vastavasti, mitä 10 §:n 3 ja 4 momentissa on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitetun pyynnön tulee sisältää tiedot rikoksen laadusta, tekoajasta ja -paikasta sekä, pyynnön tarkoittaessa syyteeseenpanemista tai sitä varten tapahtuvaa edelleen luovuttamista, rangaistus-säännöksestä, jonka katsotaan tulevan rikokseen sovellettavaksi. Pyyntöstä tulee lisäksi käydä ilmi, että siinä tarkoitettulle henkilölle on ilmoitettu 10 §:n 3 momentissa mainitusta oikeussuojakeinosta.

Jos sisäasiainministeriö toteaa, että suostuminen sellaisen 1 §:ssä tarkoitetun valtioon, joka on myös Euroopan unionin jäsenvaltio, tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettuun pyyntöön ei olisi mahdollista 1 ja 2 momentin perusteella, sen on siirrettävä

Muuhun kuin 1 §:ssä mainittuun valtioon tapahtuvaan luovuttamiseen tarvittavan luvan osalta on noudatettava rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 32 §:n säännöksiä.

asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa säädetään.

Muuhun kuin 1 §:ssä mainittuun valtioon tapahtuvaan luovuttamiseen tarvittavan luvan osalta on noudatettava rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 32 §:n säännöksiä. *Jos kyseessä on luovuttaminen muuhun Euroopan unionin jäsenvaltioon kuin valtioon, joka on myös 1 §:ssä tarkoitettu valtio, sisäasianministeriön on siirrettävä asia toimivaltaiselle syyttäjälle käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa säädetään.*

_____ päivä
Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 20 .

4.

Laki**kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa 16 päivänä tammikuuta 1987 annetun lain (21/1987) 3 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 19 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti laissa 9/1994 sekä 19 §:n 2 momentti laissa 236/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Seuraamus, jonka vieraan valtion tuomioistuim on määrännyt, saadaan panna täytäntöön Suomessa, jos:

1) tuomio on saanut lainvoiman ja se on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, missä se on annettu;

2) teko, josta seuraamus on määrätty, on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos; ja

3) valtio, jossa seuraamus on määrätty, on sitä pyytänyt tai siihen suostunut.

9 §

Tuomioistuimen on muunnettava vieraassa valtiossa tuomittu vapaudenmenetystä tarkoittava seuraamus Suomen laissa vastaavasta rikoksesta säädettyksi vankeusrangaistukseksi. Tämä vankeusrangaistus ei kuitenkaan saa olla ankarampi kuin rikoksesta vieraassa valtiossa määrätty seuraamus, vaikka viimeksi mainittu seuraamus olisi lievempi kuin Suomen laissa rikoksesta säädetty vähimmäisrangaistus.

Ehdotus

3 §

Seuraamus, jonka vieraan valtion tuomioistuim on määrännyt, saadaan panna täytäntöön Suomessa, jos:

1) tuomio on saanut lainvoiman ja se on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, missä se on annettu;

2) teko, josta seuraamus on määrätty, on tai olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa tehtynä Suomen lain mukaan rikos *taikka on rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (/) 3 §:ssä tarkoitettu teko*; ja

3) valtio, jossa seuraamus on määrätty, on sitä pyytänyt tai siihen suostunut.

9 §

Tuomioistuimen on muunnettava vieraassa valtiossa tuomittu vapaudenmenetystä tarkoittava seuraamus Suomen laissa vastaavasta rikoksesta *tai rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettua tekoa vakavuudeltaan vastaavasta rikoksesta* säädettyksi vankeusrangaistukseksi. Tämä vankeusrangaistus ei kuitenkaan saa olla anka-

rampi kuin rikoksesta vieraassa valtiossa määrätty seuraamus, vaikka viimeksi mainittu seuraamus olisi lievempi kuin Suomen laissa rikoksesta säädetty vähimmäisrangaistus.

19 §

Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voidaan 1 momentin mukaisesti jättää täytäntöönpantavaksi vieraassa valtiossa, jos tuomittu on asianomaisen vieraan valtion kansalainen *tai* hänellä on kotipaikkansa siinä valtiossa ja tuomittu on suostunut siihen. Muulle kuin Suomen kansalaiselle Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voidaan kuitenkin jättää täytäntöönpantavaksi asianomaisessa vieraassa valtiossa ilman tuomitun suostumusta, jos:

1) tuomittu vieraaseen valtioon pakene-
malla tai muuten siellä karttaa vankeusran-
gaistuksen täytäntöönpanoa tai täytäntöön-
panon jatkamista; tai

2) tuomittu edellä tarkoitetun vankeusran-
gaistuksen tai siihen johtaneen rikoksen joh-
dosta lainvoimaisella päätöksellä on
määrätty käännytettäväksi tai karkotettavak-
si Suomesta.

Suomessa tuomittu vankeusrangaistus voidaan 1 momentin mukaisesti jättää täytäntöönpantavaksi vieraassa valtiossa, jos tuomittu on asianomaisen vieraan valtion kansalainen, hänellä on kotipaikkansa *tai hän oleskelee* siinä valtiossa ja tuomittu on suostunut siihen. Muulle kuin Suomen kansalaiselle Suomessa tuomittu vankeusran-
gaistus voidaan kuitenkin jättää täytäntöön-
pantavaksi asianomaisessa vieraassa valtios-
sa ilman tuomitun suostumusta, jos:

1) tuomittu vieraaseen valtioon pake-
malla tai muuten siellä karttaa vankeusran-
gaistuksen täytäntöönpanoa tai täytäntöön-
panon jatkamista; tai

2) tuomittu edellä tarkoitetun vankeusran-
gaistuksen tai siihen johtaneen rikoksen joh-
dosta lainvoimaisella päätöksellä on
määrätty käännytettäväksi tai karkotettavak-
si Suomesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Liite

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS,

tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002,

eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä

(2002/584/YOS)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 31 artiklan a ja b alakohdan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen(1),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon(2),

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien ja erityisesti niiden 35 kohdan mukaan jäsenvaltioiden olisi luovuttava muodollisesta rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevasta menettelystä tuomion täytäntöönpanoa pakoilevien, lopullisen tuomion saaneiden henkilöiden osalta ja olisi nopeutettava rikoksesta epäiltyjen henkilöiden luovuttamista koskevia menettelyjä.

(2) Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien 37 kohdassa säädettyssä ja neuvoston 30 päivänä marraskuuta 2000 hyväksymässä toimenpideohjelmassa rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi käsitellään pidätysmääräyksiä vastavuoista täytäntöönpanoa(3).

(3) Kaikki tai ainakin jotkin jäsenvaltiot ovat rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta tehtyjen yleissopimusten osapuolia. Tällaisia yleissopimuksia ovat rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13 päivänä joulukuuta 1957 tehty eurooppalainen yleissopimus ja terrorismin vastustamisesta 27 päivänä tammikuuta 1977 tehty eurooppalainen yleissopimus. Pohjoismaissa ovat voimassa yhdenmukaiset luovuttamista koskevat lait.

(4) Lisäksi jäsenvaltiot ovat hyväksyneet seuraavat kolme yleissopimusta, jotka kokonaan tai osittain koskevat rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja ovat osa unionin säännöstöä: tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehty yleissopimus (niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat kyseisen yleissopimuksen osapuolia)(4), yksinkertaistetusta menettelystä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa 10 päivänä maaliskuuta 1995 tehty yleissopimus(5) ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 27 päivänä syyskuuta 1996 tehty yleissopimus(6).

(1) EYVL C 332 E, 27.11.2001, s. 305. (2) Lausunto annettu 9. tammikuuta 2002 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä). (3) EYVL C 12 E, 15.1.2001, s. 10. (4) EYVL L 239, 22.9.2000, s. 19. (5) EYVL C 78, 30.3.1995, s. 2. (6) EYVL C 313, 13.10.1996, s. 12.

(5) Unionille asetettu tavoite tulla vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi johtaa EU:n jäsenvaltioiden välisen, rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen poistamiseen ja sen korvaamiseen oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä. Lisäksi uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syyteeseen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella on aiheellista korvata jäsenvaltioiden tähänastiset perinteiset yhteistyösuhteet rikosoikeudellisten päätösten, sekä ennen tuomiota annettujen että lopullisten, vapaan liikkuvuuden järjestelmällä.

(6) Tässä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.

(7) Koska tavoitteena olevaa, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13 päivänä joulukuuta 1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuvan monenvälisen luovuttamisjärjestelmän korvaamista ei voida riittäväällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden yksipuolisin toimin, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, neuvosto voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettua ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä puitepäätöksessä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

(8) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevia päätöksiä on valvottava riittävästi, mikä merkitsee sitä, että sen jäsenvaltion oikeusviranomaisen, jossa etsitty henkilö on otettu kiinni, on tehtävä päätös henkilön luovuttamisesta.

(9) Keskusviranomaisten tehtävä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa on rajoitettava käytännön ja hallinnollisen tuen antamiseen.

(10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja periaatteita, minkä neuvosto toteaa kyseisen sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja minkä seurauksista on säädetty saman artiklan 2 kohdassa.

(11) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen on korvattava jäsenvaltioiden välillä kaikki aiemmat rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevat oikeudelliset välineet, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen III osaston asiaa koskevat määräykset mukaan luettuina.

(12) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tunnustettuja ja Euroopan unionin perusoikeuskirjasta(7), erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita. Tässä puitepäätöksessä ei ole mitään sellaista, joka estäisi kieltäytymästä luovuttamasta henkilöä, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, jos on objektiivisia perusteita katsoa, että eurooppalainen pidätysmääräys on annettu

(7) EYVL C 364, 18.12.2000, s. 1.
henkilön asettamiseksi syyteeseen tai rankaisemiseksi hänen sukupuolensa, rotunsa, uskon-

tonsa, etnisen alkuperänsä, kansallisuutensa, kielenä, poliittisen mielipiteensä tai sukupuolisen suuntautumisen perusteella tai että jokin kyseisistä syistä voi vahingoittaa hänen asemaansa.

Tämä puitepäättös ei estä jäsenvaltioita soveltamasta valtiosääntönsä sisältyviä oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, yhdistymisvapautta, lehdistönvapautta ja ilmaisunvapautta muissa tiedotusvälineissä koskevia säännöksiä.

(13) Henkilöitä ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa heitä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

(14) Koska kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä 28 päivänä tammikuuta 1981 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen, tämän puitepäätöksen täytäntöönpanon yhteydessä käsiteltäviä henkilötietoja on suojeltava mainitun yleissopimuksen periaatteiden mukaisesti,

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 LUKU

YLEISET PERIAATTEET

1 artikla

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus panna se täytäntöön

1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinniottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäättöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäättös ei vaikuta velvoitteen kunnioittava Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.

2 artikla

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisala

1. Eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa sellaisista teoista, joista määräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta, tai jos rangaistustuomio tai turvaamistoimenpideä koskeva päätös on annettu, sellaisista seuraamuksista, joiden kesto on vähintään neljä kuukautta.

2. Seuraavista rikoksista, sellaisina kuin ne määritellään pidätysmääräyksen antavan jäsenvaltion lainsäädännössä, jos niistä pida-

tysmääräyksen antavassa jäsenvaltiossa voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta, luovutetaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella tämän puitepäättöksen edellytysten mukaisesti ja teon kaksoisrangaistavuutta tutkimatta:

- rikollisjärjestöön osallistuminen,
- terrorismi,
- ihmiskauppa,
- lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia,
- huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laiton kauppa,
- aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laiton kauppa,
- lahjonta,
- petos, mukaan lukien Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 26 päivänä heinäkuuta 1995 tehdystä yleis-sopimuksessa tarkoitettu Euroopan yhteisön taloudellisiin etuihin kohdistuva petos,
- rahanpesu,
- rahan, mukaan lukien euron, väärentäminen,
- tietoverkkorikollisuus,
- ympäristörikollisuus, mukaan lukien uhanalaisten eläinlajien laiton kauppa ja uhanalaisten kasvilajien ja kasvilajikkeiden laiton kauppa,
- laittomassa maahantulossa ja maassa oleskelussa avustaminen,

—tahallinen henkirikos, vakava pahoinpitely ja vakavan ruumiinvamman aiheuttaminen,

—ihmisen elinten ja kudosten laiton kauppa,

—ihmisryöstö, vapaudenriisto ja panttivangiksi ottaminen,

—rasismi ja muukalaisviha,

—järjestäytynyt varkausrikollisuus tai aseellinen ryöstö,

—kulttuuriomaisuuden, mukaan lukien antiikki- ja taide-esineiden laiton kauppa,

—petollinen menettely,

—ryöstöntapainen kiristys ja kiristys,

—tuotteiden laiton väärentäminen ja jäljentäminen,

—hallinnollisten asiakirjojen väärentäminen ja kaupankäynti väärennöksillä,

—maksuvälineväärennykset,

—hormonivalmisteiden ja muiden kasvua edistävien aineiden laiton kauppa,

—ydin- ja radioaktiivisten aineiden laiton kauppa,

—varastettujen ajoneuvojen kauppa,

—raiskaus,

—murhapoltto,

—kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomiovaltaan kuuluvat rikokset,

—ilma-aluksen tai aluksen kaappaus,

—tuhotyö.

3. Neuvosto voi yksimielisesti ja kuultuaan Euroopan parlamenttia Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 39 artiklan 1 kohdan mu-

kaisesti päättää milloin vain lisätä muita rikoslajeja tämän artiklan 2 kohdassa olevaan luetteloon. Neuvosto tarkastelee komission sille 34 artiklan 3 kohdan mukaisesti antaman kertomuksen perusteella, onko tätä luetteloa aiheellista laajentaa tai muuttaa.

4. Muiden kuin 2 kohtaan sisältyvien rikosten osalta luovuttamisen edellytykseksi voidaan asettaa se, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevat teot ovat täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikoksia niiden rikostunnusmerkistöstä tai luokittelusta riippumatta.

3 artikla

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat kieltäytymisperusteet

Täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomainen, jäljempänä "täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen", kieltäytyy pane-
masta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön seuraavissa tapauksissa:

1) jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta on annettu yleinen armahdus täytäntöönpanosta vastavassa jäsenvaltiossa ja tällä valtiolla oli toimivalta nostaa syyte tästä rikoksesta oman rikoslainsäädäntönsä mukaan;

2) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan jossain jäsenvaltiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva b-pullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan;

3. jos henkilöä, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee, ei voida ikänsä takia pitää rikosoikeudellisesti vastuullisena pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan.

4 artikla

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet

Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön:

1) jos jossakin 2 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista tapauksista eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena oleva teko ei ole ikos täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan; veron, maksun, tullin tai valuuttatoimien osalta eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta ei voida kieltäytyä sen perusteella, että täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännössä ei aseteta samantyyppisiä veroja tai maksuja tai siihen ei sisälly samantyyppistä veroja, maksuja, tulleja tai valuuttatoimia koskevaa sääntelyä kuin pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädäntöön;

2) jos sitä henkilöä vastaan, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee, on nostettu syyte täytäntöönpanojäsenvaltiossa samasta teosta, joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena;

3) jos täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaiset ovat päättäneet, että ne joko eivät nosta syytettä eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta tai lupuvat jo nostetusta syytteestä, tai jos etsittyä henkilöä vastaan on jossain jäsenvaltiossa annettu samasta teosta lopullinen päätös, joka estää syytteen nostamisen myöhemmin;

4) jos syyteoikeus on vanhentunut tai tuomittu rangaistus on rauennut täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ja teot kuuluvat tämän jäsenvaltion toimivaltaan sen oman rikoslainsäädännön mukaan;

5) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan kolmannessa maassa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suo-

rittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan;

6) jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, kun etsitty henkilö oleskelee täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa, on sen kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti, ja tämä valtio sitoutuu panemaan tämän rangaistuksen tai toimenpiteen itse täytäntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti;

7) kun eurooppalainen pidätysmääräys koskee rikoksia, jotka:

a) on tehty täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan kokonaan tai osittain täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueella tai sen alueeseen rinnastettavassa paikassa; tai

b) on tehty pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella, eikä täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ole mahdollista nostaa syytettä samoista rikoksista, jos ne on tehty täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueen ulkopuolella.

5 artikla

Erityistapauksissa annettavat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion takuut

Sille, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen panee täytäntöön eurooppalaisen pidätysmääräyksen, voidaan asettaa täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännössä jokin seuraavista ehdoista:

1) jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu sellaisen rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, josta on päätetty vastaajan poissa ollessa ja jos asianomaiselle henkilölle ei ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun päätök-

seen johtaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa, luovuttamiselle voidaan asettaa ehto, että pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen antaa vakuutuksen, jonka katsotaan riittävän takaamaan sen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevalla henkilöllä on mahdollisuus pyytää asian käsittelyä uudelleen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ja olla läsnä tuomiota annettaessa;

2) jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta voi seurata elinkautisen vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, mainitun pidätysmääräyksen täytäntöönpanon ehdoksi voidaan asettaa se, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusjärjestelmään sisältyy säännöksiä siitä, että määrättyä rangaistusta tarkistetaan anomuksesta tai viimeistään 20 vuoden kuluttua, tai säännöksiä, joiden nojalla anotaan kyseisen rangaistuksen tai toimenpiteen täytäntöönpanematta jättämiseen tähtäviä armahdustoimenpiteitä, joihin henkilö on oikeutettu pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön tai käytännön mukaan;

3) jos henkilö, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu syytteen nostamista varten, on täytäntöönpanojäsenvaltion kansalainen tai siellä vakinaisesti asuva, luovuttamisen ehdoksi voidaan asettaa se, että henkilö, kun häntä on kuultu, palautetaan täytäntöönpanojäsenvaltioon suorittamaan pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide.

6 artikla

Toimivaltaisten viranomaisten nimeäminen

1. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen on pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion sellainen oikeusviranomainen, jolla on kyseisen valtion lainsäädännön mukaan toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys.

2. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on täytäntöönpanojäsenvaltion sellainen oikeusviranomainen, joka on toimivaltainen panemaan täytäntöön eurooppalaisen pidätysmääräyksen kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

3. Kukin jäsenvaltio ilmoittaa neuvoston pääsihteeristölle, mikä on sen kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltainen oikeusviranomainen.

7 artikla

Keskusviranomaiseen turvautuminen

1. Jokainen jäsenvaltio voi nimetä keskusviranomaisen tai, oikeusjärjestyksensä niin vaatiessa, useita keskusviranomaisia avustamaan toimivaltaisia oikeusviranomaisia.

2. Jäsenvaltio voi, jos sen oikeusjärjestelmän rakenne sitä edellyttää, antaa keskusviranomaisensa tai keskusviranomaisensa hallinnolliseksi tehtäväksi eurooppalaisten pidätysmääräysten sekä kaiken muun niihin liittyvän virallisen kirjeenvaihdon lähettämisen ja vastaanottamisen.

Jäsenvaltio, joka haluaa käyttää tässä artiklassa tarkoitettua mahdollisuutta, toimittaa nimettyä keskusviranomaista tai nimettyjä keskusviranomaisia koskevat tiedot neuvoston pääsihteeristöön. Nämä tiedot sitovat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion kaikkia viranomaisia.

8 artikla

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisältö ja muoto

1. Eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä on liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti esitettyinä seuraavat tiedot:

a) etsityn henkilöllisyys ja kansalaisuus;

b) pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen nimi, osoite, puhelin- ja telekopionumero sekä sähköpostiosoite;

c) ilmoitus siitä, onko olemassa täytäntöönpanokelpoinen tuomio, pidätysmääräys tai muu vastaava täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös, joka kuuluu 1 ja 2 artiklan soveltamisalaan;

d) rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu, erityisesti 2 artiklan osalta;

e) kuvaus olosuhteista, joissa rikos on tehty, mukaan lukien ajankohta, paikka ja se, millä tavoin etsitty henkilö on osallisena rikokseen;

f) määrätty rangaistus, jos kyseessä on lopullinen tuomio, tai rikoksesta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion laissa säädetty rangaistusasteikko;

g) mahdollisuuksien mukaan rikoksen muut seuraukset.

2. Eurooppalainen pidätysmääräys on käännettävä täytäntöönpanojäsenvaltion viralliselle kielelle tai jollekin niistä. Jäsenvaltio voi tätä puitepäätöstä tehtäessä tai myöhemmin ilmoittaa neuvoston pääsihteeristöön talletettavalla lausumalla, että se hyväksyy käännökseen yhdellä tai useammalla muulla Euroopan yhteisöjen toimielinten virallisella kielellä.

2 LUKU

LUOVUTTAMISMENETTELY

9 artikla

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen toimitaminen

1. Kun etsityn henkilön olinpaikka tunnetaan, pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi ilmoittaa eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä suoraan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle.

2. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi kaikissa tapauksissa päättää antaa etsitystä henkilöstä ilmoituksen Schengenin tietojärjestelmässä (SIS).

3. Kyseinen ilmoitus tehdään tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehdyn yleissopimuksen 95 artiklan määräysten mukaisesti. SIS:ssä annettu ilmoitus vastaa eurooppalaista pidätysmääräystä, johon on liitetty 8 artiklan 1 kohdassa säädetty tiedot.

Väliaikaisesti siihen saakka, kun SIS-järjestelmän avulla voidaan välittää kaikki 8 artiklassa tarkoitetut tiedot, ilmoitus vastaa eurooppalaista pidätysmääräystä, kunnes täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on asianmukaisesti vastaanottanut alkuperäisen pidätysmääräyksen.

10 artikla

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen toimitustavat

1. Jos toimivaltainen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei ole eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneen viranomaisen tiedossa, pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen tekee tarvittavat tiedustelut, erityisesti Euroopan oikeudellisen verkoston(8) yhteyspisteiden avulla, tämän tiedon saamiseksi täytäntöönpanojäsenvaltiosta.

2. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi halutessaan toimittaa pidätysmääräyksen Euroopan oikeudellisen verkoston suojatun televiestintäjärjestelmän välityksellä.

(8) Yhteinen toiminta 29 päivältä kesäkuuta 1998 Euroopan oikeudellisen verkon perustamisesta (EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4).

3. Jos SIS:ään turvautuminen ei ole mahdollista, pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi pyytää Interpolin apua eurooppalaisen pidätysmääräyksen toimittamisessa.

4. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi toimittaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen käyttäen mitä tahansa luotettavaa tapaa, josta voidaan esittää kirjallinen todiste siten, että täytäntöönpanevalla jäsenvaltiolla on mahdollisuus tarkistaa pidätysmääräyksen aitous.

5. Kaikki eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon tarvittavien asiakirjojen toimittamiseen tai aitouteen liittyvät ongelmat ratkaistaan asianomaisten oikeusviranomaisten välisillä suorilla yhteydenotoilla tai tarvittaessa jäsenvaltioiden keskusviranomaisten avustuksella.

6. Jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen vastaanottanut viranomainen ei ole toimivaltainen käsittelemään sitä, se toimittaa pidätysmääräyksen viran puolesta jäsenvaltionsa toimivaltaiselle viranomaiselle ja ilmoittaa siitä pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle.

11 artikla

Etsityn henkilön oikeudet

1. Kun etsitty henkilö otetaan kiinni, toimivaltainen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen antaa hänelle kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti tiedon eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja sen sisällöstä sekä hänen mahdollisuudestaan antaa suostumuksensa siihen, että hänet luovutetaan määräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle.

2. Etsityllä henkilöllä, joka otetaan kiinni eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten, on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa ja tulkkia täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

12 artikla

Henkilön pitäminen säilössä

Kun henkilö otetaan kiinni eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen tekee täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti päätöksen siitä, onko säilössä pitämistä jatkettava. Väliaikainen vapauttaminen on mahdollista milloin hyvänsä täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti edellyttäen, että kyseisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen toteuttaa tarpeelliseksi katsomansa toimenpiteet etsityn henkilön pakenemisen estämiseksi.

13 artikla

Suostumus luovuttamiseen

1. Jos pidätetty ilmoittaa suostuvansa luovuttamiseen, suostumus ja tarvittaessa nimenomainen luopuminen 27 artiklan 2 kohdassa määriteltyyn erityissäntöön vetoamisesta annetaan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

2. Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet, jotta 1 kohdassa tarkoitettu suostumus ja mahdollinen luopuminen hankitaan tavalla, josta ilmenee asianomaisten antaneen ne vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena tästä aiheutuvista seurauksista. Tätä varten etsityllä henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa.

3. 1 kohdassa tarkoitettu suostumus ja mahdollinen luopuminen merkitään pöytäkirjaan täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä säädettyä menettelyä noudattaen.

4. Suostumus on periaatteessa peruuttamaton. Jokainen jäsenvaltio voi säätää, että suostumus ja mahdollinen luopuminen voidaan peruuttaa kansallisessa lainsäädännössä sovellettavien sääntöjen mukaisesti. Siinä tapauksessa suostumuksen antamispäivän ja

sen peruuttamispäivän välistä aikaa ei oteta huomioon 17 artiklassa säädettyjä määräaikoja määritettäessä. Jäsenvaltio, joka haluaa käyttää tätä mahdollisuutta, ilmoittaa siitä neuvoston pääsihteeristölle hyväksyessään tämän puitepäätöksen ja ilmoittaa menettelyt, joiden mukaisesti suostumuksen peruuttaminen on mahdollista, sekä kaikki näihin menettelyihin tehty muutokset.

14 artikla

Etsityn henkilön kuuleminen

Jos pidätetty henkilö ei 13 artiklassa mainitulla tavalla anna suostumustaan luovuttamisensa, hänellä on oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimesta täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan.

15 artikla

Luovuttamispäätös

1. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen tekee päätöksen henkilön luovuttamisesta tässä puitepäätöksessä määritetyissä määräaajoissa ja siinä määritetyin edellytyksin.

2. Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimittamat tiedot eivät riitä, jotta se voisi tehdä päätöksen luovuttamisesta, se pyytää toimittamaan kiireellisesti erityisesti 3—5 ja 8 artiklan osalta tarvittavat lisätiedot ja voi asettaa tietojen saamiselle määräajan ottaen huomioon tarpeen noudattaa 17 artiklassa vahvistettua määräaikaa.

3. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi milloin tahansa toimittaa kaikki käyttökelpoiset lisätiedot täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle.

16 artikla

Päätös samanaikaisten pyyntöjen tapauksessa

1. Jos kaksi tai useampi jäsenvaltioista on antanut samaa henkilöä koskevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen päättää, mikä kyseisistä pidätysmääräyksistä pannaan täytäntöön, ottaen asianmukaisella tavalla huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat ja erityisesti rikosten suhteellisen törkeyden ja niiden tekopaikat, eurooppalaisten pidätysmääräysten antamisajankohdat sekä sen, onko pidätysmääräys annettu syytteen nostamiseksi vai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemiseksi.

2. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi pyytää Eurojust-yksiköltä(9) apua 1 kohdassa tarkoitetun päätöksen osalta.

3. Jos samasta henkilöstä on annettu sekä eurooppalainen pidätysmääräys että kolmannen maan esittämä luovutuspyyntö, täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen päättää, annetaanko etusija eurooppalaiselle pidätysmääräykselle vai luovuttamispyynnölle, ottaen asianmukaisella tavalla huomioon kaikki asiaan liittyvät, erityisesti 1 kohdassa tarkoitetut sekä sovellettavassa yleissopimuksessa tai sopimuksessa mainitut seikat.

4. Tämä artikla ei vaikuta kansainvälisen rikostuomioistuimen perussäännöstä johtuviin jäsenvaltioiden velvoitteisiin.

(9) Neuvoston päätös 2002/187/YOS, tehty 28 päivänä helmikuuta 2002, Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi (EYVL L 63, 6.3.2002, s. 1).

*17 artikla***Päätöksen määräajat ja menettelyt**

1. Eurooppalainen pidätysmääräys käsitellään ja se pannaan täytäntöön kiireellisesti.

2. Jos etsitty henkilö suostuu luovuttamiseen, lopullinen päätös eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta olisi tehtävä 10 päivän kuluttua suostumuksen antamisesta.

3. Muissa tapauksissa lopullinen päätös eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta olisi tehtävä 60 päivän kuluessa etsityn henkilön kiinni ottamisesta.

4. Jos eurooppalaista pidätysmääräystä ei erityistapauksissa voida panna täytäntöön 2 tai 3 kohdan mukaisissa määräajoissa, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on välittömästi ilmoitettava siitä ja viivästyksen syystä pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle. Tällaisessa tapauksessa määräaikoja voidaan jatkaa 30 päivällä.

5. Siihen saakka, kunnes täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen tekee eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevan lopullisen päätöksen, sen on varmistettava, että henkilön tosiasiallisen luovuttamisen aineelliset edellytykset säilyvät.

6. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytyminen on perusteltava.

7. Jos jäsenvaltio ei poikkeuksellisissa olosuhteissa pysty noudattamaan tässä artiklassa säädettyjä määräaikoja, sen on ilmoitettava siitä ja viivästyksen syistä Eurojustyksikölle. Jäsenvaltion, joka on toistuvasti kärsinyt jonkin toisen jäsenvaltion viivästyksestä pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa, on lisäksi ilmoitettava siitä neuvostolle tämän puitepäätöksen täytäntöönpanon arvioimiseksi jäsenvaltioiden tasolla.

*18 artikla***Tilanne päätöstä odotettaessa**

1. Kun eurooppalainen pidätysmääräys on annettu rikossyytteen ajamista varten, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on:

a) joko suostuttava siihen, että etsitty henkilöä on kuultava 19 artiklan mukaisesti;

b) tai suostuttava siihen, että etsitty henkilö siirretään väliaikaisesti.

2. Pidätysmääräyksen antaneen ja täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on keskenään sovittava väliaikaisen siirtämisen edellytyksistä ja kestosta.

3. Väliaikaista siirtämistä koskevista tapauksissa henkilön on voitava palata täytäntöönpanojäsenvaltioon ollakseen läsnä häntä koskevista istunnoista luovuttamismenettelyn puitteissa.

*19 artikla***Henkilön kuuleminen päätöstä odotettaessa**

1. Etsityn henkilön kuulemisen toimittaa oikeusviranomainen jonkin toisen henkilön avustamana, joka nimetään sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jolla on toimivalta pyynnön esittämiseen.

2. Etsityn henkilön kuuleminen toimitetaan täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja sen edellytykset on määritettävä pidätysmääräyksen antaneen ja täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen keskinäisellä sopimuksella.

3. Toimivaltainen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi antaa jäsenvaltionsa muun oikeusviranomaisen tehtäväksi osallistua etsityn henkilön kuulemiseen, jotta varmistetaan tämän artiklan ja asetettujen ehtojen asianmukainen soveltaminen.

20 artikla

Erioikeudet ja vapaudet

1. Jos etsittyä henkilöä koskee täytäntöönpanojäsenvaltiossa oikeudenkäyntiä tai täytäntöönpanoa koskeva erioikeus tai -vapaus, 17 artiklassa tarkoitetut määräajat alkavat kuluu vain jos ja vasta kun täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle on ilmoitettu tämän erioikeuden tai vapauden poistamisesta.

Jos henkilöä ei enää koske tällainen erioikeus tai -vapaus, täytäntöönpanojäsenvaltio varmistaa, että tosiasiallisen luovuttamisen aineelliset edellytykset säilyvät.

2. Jos erioikeuden tai -vapauden poistaminen kuuluu täytäntöönpanojäsenvaltion viranomaiselle, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen pyytää siltä erioikeuden tai -vapauden poistamista viipymättä. Jos erioikeuden tai -vapauden poistaminen kuuluu toisen valtion viranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle, pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen on pyydettävä siltä kyseistä erioikeuden tai -vapauden poistamista.

21 artikla

Kansainvälisten veloitteiden samanaikaisuus

Tämä puitepäätös ei vaikuta täytäntöönpanojäsenvaltion veloitteisiin, jos etsitty henkilö on luovutettu kyseiseen jäsenvaltioon kolmannesta valtiosta ja kyseistä henkilöä suojaavat sen järjestelyn erityissäännöt, jonka nojalla hänet luovutettiin. Täytäntöönpanojäsenvaltio toteuttaa tarvittavat toimenpiteet pyytääkseen heti sen valtion suostumusta, josta etsitty henkilö luovutettiin, jotta hänet voidaan luovuttaa pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon. Edellä 17 artiklassa tarkoitetut määräajat alkavat kuluu vasta ajankohdasta, jona näiden erityissääntöjen soveltaminen lakkaa. Odottaessaan sen valtion päätöstä, josta etsitty henkilö on luovutettu, täytäntöönpanojäsenvaltion on varmistet-

tava, että tosiasiallisen luovuttamisen aineelliset edellytykset säilyvät.

22 artikla

Päätöksestä ilmoittaminen

Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ilmoittaa välittömästi eurooppalaisesta pidätysmääräystä koskevasta päätöksestä pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle.

23 artikla

Määräaika henkilön luovuttamiselle

1. Etsitty henkilö luovutetaan mahdollisimman pian asianomaisten viranomaisten sopimana ajankohtana.

2. Hänet luovutetaan kymmenen päivän kuluessa lopullisesta päätöksestä panna täytäntöön eurooppalainen pidätysmääräys.

3. Jos etsittyä henkilöä ei kyetä luovuttamaan 2 kohdan mukaisessa määräajassa josakin jäsenvaltiossa ilmenevän ylivoimaisen esteen vuoksi, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen ja pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen on välittömästi otettava yhteyttä toisiinsa ja sovittava uudesta luovuttamispäivästä. Tällöin luovuttaminen tapahtuu kymmenen päivän kuluessa sovitusta uudesta määräpäivästä.

4. Poikkeuksellisesti luovuttamista voidaan tilapäisesti lykätä vakavista humanitaarisista syistä, esimerkiksi jos on olemassa perusteltu syy uskoa, että luovuttaminen selvästi vaarantaisi etsityn henkilön hengen tai terveyden. Eurooppalainen pidätysmääräys on pantava täytäntöön heti, kun tällaisten syiden olemassaolo on lakannut. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ilmoittaa tästä välittömästi pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle ja sopii uudesta luovuttamisajankohdasta. Luovuttaminen tapahtuu tällöin kymmenen päivän kuluessa näin sovitusta uudesta määräpäivästä.

5. Jos kyseinen henkilö on 2—4 kohdassa tarkoitettujen määräaikojen päättyessä edelleen säilöön otettuna, hänet päästetään vapaaksi.

24 artikla

Luovuttamisen lykkääminen tai ehdollinen luovuttaminen

1. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi tehtyään päätöksen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta lykätä etsityn henkilön luovuttamista, jotta hänet voidaan asettaa syytteeseen täytäntöönpanojäsenvaltiossa tai, jos hänet on jo tuomittu, jotta hän voi suorittaa muusta teosta kuin siitä, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee, tuomitun rangaistuksen täytäntöönpanovaltion alueella.

2. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi luovuttamisen lykkäämisen sijasta väliaikaisesti luovuttaa etsityn henkilön pidätysmääräyksen antaneelle jäsenvaltiolle täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen ja pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen kesken tehtävässä sopimuksessa määritettävien ehdoin. Sopimus on tehtävä kirjallisesti, ja ehdot sitovat kaikkia pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion viranomaisia.

25 artikla

Kauttakuljetus

1. Kukin jäsenvaltio sallii, paitsi jos se käyttää hyväkseen mahdollisuutta kieltäytyä kansalaisen tai maassa vakinaisesti asuvan henkilön vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten tapahtuvaa kauttakulkua koskevasta pyynnöstä, etsityn henkilön kuljettamisen alueensa kautta luovuttamisen yhteydessä, edellyttäen että jäsenvaltiolle on ilmoitettu:

a) eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön henkilöllisyys ja kansalaisuus;

b) eurooppalaisen pidätysmääräyksen olemassaolosta;

c) rikoksen luonteesta ja oikeudellisesta luokittelusta;

d) rikoksenteon olosuhteiden kuvaus, mukaan lukien ajankohta ja paikka.

Kun henkilö, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu syytteen nostamista varten, on kauttakulkujäsenvaltion kansalainen tai siellä vakinaisesti asuva henkilö, kauttakulun ehdoksi voidaan asettaa se, että henkilö, kun häntä on kuultu, palautetaan kauttakulkujäsenvaltioon, jotta hänelle pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide voitaisiin panna täytäntöön.

2. Kukin jäsenvaltio nimeää viranomaisen, joka on vastuussa kauttakuljetusta koskevien pyyntöjen sekä tarvittavien asiakirjojen vastaanottamisesta sekä muusta kauttakuljetuspyyntöihin liittyvästä virallisesta kirjeenvaihdosta. Jäsenvaltioiden on annettava tieto nimeämisestä neuvoston pääsihteeristölle.

3. Pyyntö kauttakuljetuksesta sekä 1 kohdan mukaiset tiedot voidaan lähettää 2 kohdan mukaisesti nimetylle viranomaiselle millä tahansa tavalla, josta jää kirjallinen merkintä. Kauttakulkujäsenvaltio antaa tiedoksi päätöksensä samaa menettelyä noudattaen.

4. Tätä puitepäätöstä ei sovelleta käytettävissä ilmakuljetusta ilman aiottua välilaskua. Jos ennakoimaton laskeutuminen kuitenkin tapahtuu, pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio toimittaa 2 kohdan mukaisesti nimetylle viranomaiselle 1 kohdan mukaiset tiedot.

5. Jos kauttakulku koskee henkilöä, joka on määrää luovuttaa kolmannesta maasta jäsenvaltioon, tätä artiklaa sovelletaan asianmukaisin muutoksin. Erityisesti ilmaisu "eu-

rooppalainen pidätysmääräys" katsotaan korvatuksi ilmaisulla "luovuttamispyyntö".

3 LUKU

LUOVUTTAMISEN VAIKUTUKSET

26 artikla

Täytäntöönpanojäsenvaltiossa säilöön otetuna vietetyn ajan vähentäminen

1. Pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio vähentää eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta johtuvan säilöönottoajan vapausrangaistuksen kokonaisajasta, joka olisi suoritettava pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen tuomitsemisen seurauksena.

2. Siksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen tai 7 artiklan nojalla nimetyn keskusviranomaisen on luovuttamisen yhteydessä toimitettava pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle kaikki tiedot siitä, miten kauan eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella etsityn henkilön vapaudenmenetyks on kestänyt.

27 artikla

Mahdollinen syytteenpano muista rikoksista

1. Kukin jäsenvaltio voi ilmoittaa Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle siitä, että sen suostumus syytteenpanoa, tuomitsemista tai säilöön ottamista varten vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemiseksi ennen kyseistä luovuttamista tehdystä, muusta kuin luovuttamisen perusteena olleesta rikoksesta katsotaan annetuksi muiden samanlaisen ilmoituksen antaneiden jäsenvaltioiden osalta, mikäli täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei jossain erityistapauksessa päättä luovuttamisesta tekemässään päätöksessä toisin.

2. Lukuun ottamatta 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tapauksia, luovutettua henkilöä ei saa syyttää, tuomita tai muuten riistää häneltä vapautta ennen kyseistä luovuttamista tehdystä muusta kuin luovuttamisen perusteena olleesta rikoksesta.

3. Edellä olevaa 2 kohtaa ei sovelleta seuraavissa tapauksissa:

a) jos henkilö, jolla on ollut tilaisuus poistua sen jäsenvaltion alueelta, johon hänet on luovutettu, ei ole poistunut sieltä 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut alueelle sieltä poistuttuaan;

b) rikoksesta ei voi seurata vapaudenmeretystä käsittävää rangaistusta tai turvaamistoimenpidettä;

c) rikosoikeudenkäynti ei johda henkilön henkilökohtaisen vapauden rajoitusta koskevaan toimenpiteeseen;

d) henkilö joutuu muun kuin vapaudenriiston käsittävän rangaistuksen tai toimenpiteen kohteeksi, mukaan lukien taloudellinen rangaistus tai sellaisen sijasta määrätty toimenpide, vaikka se voisikin rajoittaa hänen henkilökohtaista vapauttaan;

e) henkilö on suostunut luovuttamiseensa sekä mahdollisesti luopunut vetoamasta erityissääntöön 13 artiklan mukaisesti;

f) henkilö on luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta erityissääntöön tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta. Luopumisilmoitus annetaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisille oikeusviranomaisille ja se kirjataan tämän valtion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Luopumisilmoitus annetaan tavalla, josta ilmenee kyseisen henkilön antaneen sen vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena seurauksista, joita tästä aiheutuu. Tätä varten henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa;

g) henkilön luovuttanut täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen antaa suostumuksensa 4 kohdan mukaisesti.

4. Suostumusta on pyydetty täytäntöönpanosta vastaavalta oikeusviranomaiselta liittäen pyyntöön 8 artiklan 1 kohdassa mainitut tiedot ja käännös 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Suostumus annetaan, jos rikoksesta, jonka perusteella sitä pyydetään, voitaisiin luovuttaa tämän puitepäätöksen määräysten nojalla. Suostumus on evättävä 3 artiklassa mainituilla perusteilla ja muuten se voidaan evätä ainoastaan 4 artiklassa mainituilla perusteilla. Päätös on tehtävä viimeistään 30 päivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

Edellä 5 artiklassa mainituissa tilanteissa on pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion annettava kyseisessä artiklassa säädetyt takuut.

28 artikla

Pidätysmääräyksen mukainen luovuttaminen ja luovuttaminen edelleen kolmanteen maahan

1. Kukin jäsenvaltio voi ilmoittaa Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle siitä, että sen suostumus henkilön luovuttamiseen muuhun jäsenvaltioon kuin täytäntöönpanojäsenvaltioon ennen kyseistä luovuttamista tehtyyn rikokseen perustuvan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla katsotaan annetuksi muiden samanlaisen ilmoituksen antaneiden jäsenvaltioiden osalta, mikäli täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei jossain erityistapauksessa päättä luovuttamispäätöksessään toisin.

2. Joka tapauksessa henkilö, joka on luovutettu eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, voidaan ilman täytäntöönpanojäsenvaltion suostumusta luovuttaa muuhun jäsenvaltioon kuin täytäntöönpanojäsenvaltioon ennen kyseistä luovuttamista tehtyyn rikokseen perustuvan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla seuraavissa tapauksissa:

a) etsitty henkilö, jolla on ollut tilaisuus poistua sen jäsenvaltion alueelta, johon hänet

on luovutettu, ei ole poistunut sieltä 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut alueelle sieltä poistuttuaan;

b) etsitty henkilö antaa suostumuksensa luovuttamiseen muuhun jäsenvaltioon kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen mukaiseen täytäntöönpanojäsenvaltioon. Suostumus annetaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisille oikeusviranomaisille ja se kirjataan tämän valtion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Suostumus annetaan tavalla, josta ilmenee kyseisen henkilön antaneen sen vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena seurauksista, joita tästä aiheutuu. Tätä varten etsityllä henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa;

c) erityissääntö ei koske etsittyä henkilöä 27 artiklan 3 kohdan a, e, f ja g alakohdan mukaisesti.

3. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen antaa suostumuksensa toiseen jäsenvaltioon luovuttamiselle seuraavien määräysten mukaisesti:

a) suostumusta koskeva pyyntö on toimitettava 9 artiklan mukaisesti liittäen pyyntöön 8 artiklan 1 kohdassa mainitut tiedot ja käännös 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

b) suostumus annetaan, jos rikoksesta, jonka perusteella sitä pyydetään, voitaisiin luovuttaa tämän puitepäätöksen määräysten nojalla;

c) päätös on tehtävä viimeistään 30 päivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta;

d) suostumus on evättävä 3 artiklassa mainituilla perusteilla ja muuten se voidaan evätä ainoastaan 4 artiklassa mainituilla perusteilla.

Edellä 5 artiklassa mainituissa tilanteissa pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion on annettava kyseisessä artiklassa säädetyt takuut.

4. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, eurooppalaisen pidätysmääräyksen mo-

jalla luovutettua henkilöä ei saa luovuttaa kolmanteen valtioon ilman luovuttaneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen suostumusta. Suostumus annetaan sitä jäsenvaltiota, josta pyydetty henkilö on luovutettu, sitovien yleissopimusten ja sen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

29 artikla

Omaisuden luovuttaminen

1. Täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on pidätysmääräyksen antaneen viranomaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti takavarikoitava ja luovutettava omaisuus,

a) jota voidaan käyttää todistusaineistona; tai

b) jonka etsitty henkilö on hankkinut rikoksella.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu omaisuus on luovutettava, vaikka eurooppalaista pidätysmääräystä ei voida panna täytäntöön siksi, että etsitty henkilö on kuollut tai paennut.

3. Jos 1 kohdassa tarkoitettu omaisuus on määrätty takavarikoitavaksi tai menetetyksi täytäntöönpanovaltion alueella, tämä voi ottaa sen väliaikaisesti säilytettäväksi, jos sitä tarvitaan vireillä olevan rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä, tai luovuttaa sen pidätysmääräyksen antaneelle jäsenvaltiolle sillä ehdolla, että se palautetaan.

4. Kaikki täytäntöönpanovaltion tai kolmansien osapuolten 1 kohdassa mainittuun omaisuuteen mahdollisesti saamat oikeudet pysyvät voimassa. Jos tällaisia oikeuksia on olemassa, pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion on palautettava omaisuus maksutta täytäntöönpanovaltiolle riko soikeudellisen menettelyn päättymisen jälkeen.

30 artikla

Kustannukset

1. Täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio vastaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta alueellaan aiheutuvista kustannuksista.

2. Kaikista muista kustannuksista vastaa pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio.

LUKU 4

YLEISET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

31 artikla

Suhde muihin säädöksiin

1. Tämän puitepäätöksen määräyksillä korvataan 1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien seuraavien yleissopimusten vastaavat määräykset jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, sanotun vaikuttamatta niiden soveltamiseen jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden välisissä suhteissa:

a) rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13 päivänä joulukuuta 1957 tehty eurooppalainen yleissopimus, sen 15 päivänä lokakuuta 1975 tehty lisäpöytäkirja sekä sen 17 päivänä maaliskuuta 1978 tehty toinen lisäpöytäkirja ja terrorismin vastustamisesta 27 päivänä tammikuuta 1977 tehty eurooppalainen yleissopimus rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta;

b) Euroopan yhteisöjen kahdentoista jäsenvaltion välillä luovuttamispyyntöjen lähettämismenettelmien yksinkertaistamisesta ja rykyaikaistamisesta 26 päivänä toukokuuta 1989 tehty sopimus;

c) yksinkertaistetusta menettelystä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa

10 päivänä maaliskuuta 1995 tehty yleissopimus;

d) rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 27 päivänä syyskuuta 1996 tehty yleissopimus; sekä

e) tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehdyn yleissopimuksen III osasto, 4 luku.

2. Jäsenvaltiot voivat jatkaa tämän puitepäättöksen tekohetkellä voimassa olevien kahdenvälisten tai monenkeskisten sopimusten tai järjestelyjen soveltamista sikäli kuin niiden avulla voidaan syventää tai laajentaa puitepäättöksen tavoitteita ja sikäli kuin ne entisestään yksinkertaistavat tai muuten helpottavat niiden etsittyjen henkilöiden luovuttamista koskevia menettelyjä, joista on annettu eurooppalainen pidätysmääräys.

Jäsenvaltiot voivat tämän puitepäättöksen voimaantulon jälkeen tehdä kahdenvälisiä tai monenkeskisiä sopimuksia tai järjestelyjä sikäli kuin niiden avulla voidaan syventää tai laajentaa puitepäättöksen sisältöä ja sikäli kuin ne entisestään yksinkertaistavat tai muuten helpottavat etsittyjen henkilöiden, joista on annettu eurooppalainen pidätysmääräys, luovuttamista koskevia menettelyjä vahvistamalla erityisesti 17 artiklassa määrättyjä määräaikoja lyhyempiä määräaikoja, laajentamalla 2 artiklan 2 kohdassa mainittujen rikosten luetteloa, rajoittamalla entisestään 3 ja 4 artiklassa mainittuja kieltäytymisperusteita tai alentamalla 2 artiklan 1 tai 2 kohdassa määrättyjä rangaistuskynnyksiä.

Toisessa alakohdassa tarkoitettut sopimukset tai järjestelyt eivät missään tapauksessa voi vaikuttaa suhteisiin niiden jäsenvaltioiden kanssa, jotka eivät ole niiden osapuolia.

Jäsenvaltiot ilmoittavat neuvostolle ja komissiolle kolmen kuukauden kuluessa tämän puitepäättöksen voimaantulosta niistä ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuista voimassa olevista sopimuksista tai järjestelyistä, joi-

den soveltamista ne haluavat jatkaa.

Jäsenvaltiot ilmoittavat myös neuvostolle ja komissiolle kaikista toisessa alakohdassa säädetyistä uusista sopimuksista tai järjestelyistä kolmen kuukauden kuluessa niiden delkirjoittamisesta.

3. Silloin kun 1 kohdassa tarkoitettuja yleissopimuksia tai sopimuksia sovelletaan sellaisiin jäsenvaltioiden alueisiin tai sellaisiin alueisiin, joiden ulkosuhteista jäsenvaltio on vastuussa ja joihin tätä puitepäättöstä ei sovelleta, olemassa olevat suhteet kyseisten alueiden ja muiden jäsenvaltioiden välillä perustuvat edelleen kyseisiin välineisiin.

32 artikla

Siirtymämääräys

1. Ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vastaanotettuihin rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeviin pyyntöihin sovelletaan edelleen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevia voimassa olevia säädöksiä. Pyyntöihin, jotka on otettu vastaan kyseisestä päivämäärästä alkaen, sovelletaan jäsenvaltioiden tämän puitepäättöksen mukaisesti vahvistamia sääntöjä. Kun neuvosto tekee tämän puitepäättöksen, jäsenvaltio voi kuitenkin antaa lausuman, jossa se ilmoittaa täytäntöönpanojäsenvaltiona jatkavansa ilmoittamaansa päivämäärää ennen tehtyihin tekoihin liittyvien pyyntöjen käsittelemistä ennen 1 päivää tammikuuta 2004 sovellettavan, rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan järjestelmän mukaisesti. Kyseinen päivämäärä ei voi olla myöhäisempi kuin 7 päivä elokuuta 2002. Kyseinen lausuma julkaistaan virallisessa lehdessä. Se voidaan peruuttaa milloin tahansa.

33 artikla

Itävaltaa ja Gibraltaria koskevat määräykset

1. Niin kauan kuin Itävalta ei ole muuttanut luovuttamista ja keskinäistä oikeusapua kos-

kevan lain (Auslieferungs- und Rechtshilfegesetz) 12 pykälän 1 momenttia, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 2008 saakka, Itävalta voi sallia, että sen täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset kieltäytyvät eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, jos etsitty henkilö on Itävallan kansalainen ja jos teko, jonka johdosta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, ei ole Itävallan lainsäädännön mukaan rangaistava.

2. Tätä puitepäätöstä sovelletaan Gibraltarin.

34 artikla

Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tämän puitepäätöksen säännösten noudattamisen edellyttämät tarpeelliset toimenpiteet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2003.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina ne säännökset, joilla jäsenvaltioiden tästä puitepäätöksestä aiheutuvat velvoitteet saataan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Näin tehdessään jäsenvaltio voi ilmoittaa, että se soveltaa välittömästi kyseistä puitepäätöstä suhteissaan saman ilmoituksen tehneisiin jäsenvaltioihin.

Neuvoston pääsihteeristön on toimitettava jäsenvaltioille ja komissiolle tiedot, jotka se saa 7 artiklan 2 kohdan, 8 artiklan 2 kohdan,

13 artiklan 4 kohdan ja 25 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Se huolehtii myös niiden julkaisemisesta virallisessa lehdessä.

3. Neuvoston pääsihteeristön toimittamien tietojen perusteella komissio toimittaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2004 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän puitepäätöksen soveltamisesta ja esittää tarvittaessa säädösehdotuksia.

4. Neuvosto arvioi vuoden 2003 jälkipuoliskolla tämän puitepäätöksen säännösten ja erityisesti niiden käytännön soveltamisen jäsenvaltioissa sekä SIS-in toiminnan. Neuvosto arvioi, missä määrin jäsenvaltiot ovat noudattaneet tätä puitepäätöstä.

35 artikla

Voimaantulo

Tämä puitepäätös tulee voimaan kahdenkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu virallisessa lehdessä.

Tehty Luxemburgissa 13 päivänä kesäkuuta 2002.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
M. RAJOY BREY

Tiettyjen jäsenvaltioiden lausumat puitepäätöksen tekemisestä

32 artiklassa tarkoitetut lausumat

Ranskan lausuma:

Ranska toteaa eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn puitepäätöksen 32 artiklan mukaisesti täytäntöönpanovaltiona jatkavansa pyyntöjen käsittelemistä ennen 1 päivää tammikuuta 2004 sovellettavan, rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan järjestelmän mukaisesti sellaisten tekojen osalta, jotka on tehty ennen 1 päivää marraskuuta 1993, joka on Maastrichtissa 7 päivänä helmikuuta 1992 allekirjoitetun Euroopan unionista tehdyn sopimuksen voimaantulopäivä.

Italian lausuma:

Italia jatkaa ennen eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen voimaantuloa tehtyihin tekoihin liittyvien pyyntöjen käsittelemistä voimassa olevien, rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien sääntöjen mukaisesti, kuten puitepäätöksen 32 artiklassa säädetään.

Itävallan lausuma:

Itävalta ilmoittaa eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn puitepäätöksen 32 artiklan mukaisesti täytäntöönpanojäsenvaltiona jatkavansa ennen puitepäätöksen voimaantuloa tehtyihin rangaistaviin tekoihin liittyvien pyyntöjen käsittelemistä ennen kyseistä ajankohtaa sovellettavan luovuttamista koskevan järjestelmän mukaisesti.

13 artiklan 4 kohdassa tarkoitetut lausumat

Belgian lausuma:

Asianomaisen henkilön suostumus luovuttamiseensa voidaan peruuttaa luovuttamishetkeen asti.

Tanskan lausuma:

Suostumus luovuttamiseen ja nimenomainen luopuminen erityissääntöön vetoamisesta voidaan Tanskan lainsäädännön asianomaisten sääntöjen mukaan peruuttaa milloin vain.

Irlannin lausuma:

Irlannissa suostuminen luovuttamiseen sekä mahdollinen nimenomainen luopuminen 27 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun erityissääntöön vetoamisesta voidaan peruuttaa. Suostumus voidaan peruuttaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti siihen asti, kunnes luovuttaminen on pantu täytäntöön.

Suomen lausuma:

Suomessa suostuminen luovuttamiseen sekä mahdollinen nimenomainen luopuminen 27 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun erityissääntöön vetoamisesta voidaan peruuttaa. Suostumus voidaan peruuttaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti siihen asti, kunnes luovuttaminen on pantu täytäntöön.

Ruotsin lausuma:

13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun suostumuksen tai luopumisen voi peruuttaa henkilö, jonka luovuttamista on pyydetty. Peruuttamisen on tapahduttava ennen kuin luovuttamispäätös on pantu täytäntöön.
